

WROCLAWSKIE WIADOMOŚCI KOŚCIELNE

Pismo urzędowe Wrocławskiej Kurii Metropolitalnej

ROK LXXV, lipiec – grudzień 2022

REDAKTOR

Ks. dr Jacek Froniewski

**PROJEKT OKŁADKI
I OPRACOWANIE GRAFICZNE SERII**

Robert Leonhard

PRZYGOTOWANIE NUMERU DO DRUKU

Andrzej Duliba

KOREKTA

Bożena Sobota

STOLICA
APOSTOLSKA

I

OJCIEC ŚWIĘTY FRANCISZEK

1

KONSTYTUCJA APOSTOLSKA

o Kurii Rzymskiej
i jej służbie Kościołowi
w świecie

Praedicate Evangelium

I. PREAMBUŁA

1. Głóście Ewangelię (por. Mk 16, 15; Mt 10, 7-8): jest to zadanie, które Pan Jezus powierzył swoim uczniom. Mandat ten stanowi „pierwszą posługę, jaką Kościół może spełnić względem każdego człowieka i całej ludzkości w dzisiejszym świecie”¹. Do tego Kościół został powołany: aby głosić Ewangelię Syna Bożego, Chrystusa Pana, a dzięki niej, aby pobudzać wszystkie narody do przyjęcia wiary (por. Rz 1, 1-5; Ga 3, 5). Kościół wypełnia swój mandat przede wszystkim wtedy, gdy słowem i czynem daje świadectwo o miłosierdziu, które sam darmo otrzymał. Taki przykład zostawił nam nasz Pan i Mistrz, kiedy umył nogi swoim uczniom i powiedział, że będziemy błogosławieni, jeżeli tak samo będziemy czynić (por. J 13, 15-17). W ten sposób „wspólnota ewangelizacyjna przez dzieła i gesty wkacza w codzienne życie innych, skraca dystans, uniża się aż do upokorzenia, jeżeli to jest konieczne, i przyjmuje ludzkie życie, dotykając

¹ Jan Paweł II, Encyklika *Redemptoris missio* (7 grudnia 1990), nr 2.

cierpiącego ciała Chrystusa w ludzie”². Tak postępując, Lud Boży wypełnia nakaz Pana, który, prosząc o głoszenie Ewangelii, przynagla nas do opieki nad najsłabszymi, najbardziej chorymi i najbardziej cierpiącymi braćmi i siostrami.

Misyjne nawrócenie Kościoła

2. „Misyjne nawrócenie” Kościoła³ ma na celu odnowienie Kościoła na obraz misji miłości samego Chrystusa. Jego uczniowie są zatem powołani, aby być „światłem świata” (Mt 5, 14). W ten sposób Kościół odzwierciedla zbawczą miłość Chrystusa, który jest Światłością świata (por. J 8, 12). Wówczas sam Kościół staje się bardziej promienny, gdy niesie ludziom nadprzyrodzony dar wiary, „jak światło na drodze, wskazujące kierunek naszej wędrówki w czasie”, i służy Ewangelii, aby to światło „powiększało się, by oświetlało terazniejszość i stało się gwiazdą ukazującą horyzonty naszej drogi w czasach, w których człowiek szczególnie potrzebuje światła”⁴.

3. W misyjną naturę Kościoła wpisuje się również reforma Kurii Rzymskiej. Tak było w czasach, gdy tęsknota za reformą była najbardziej nagląca, jak w XVI wieku, gdy wydano Konstytucję apostolską *Immensa aeterni Dei* Sykstusa V (1588), i w XX wieku, gdy wydano Konstytucję apostolską *Sapienti Consilio* Piusa X (1908). Po zakończeniu Soboru Watykańskiego II, Paweł VI, nawiązując wyraźnie do życzeń wyrażonych przez Ojców soborowych⁵, Konstytucją apostolską *Regimini Ecclesiae universae* (1967) nakazał i wprowadził w życie reformę Kurii. Następnie Jan Paweł II ogłosił Konstytucję apostolską *Pastor bonus* (1988), aby zawsze promować komunie w całym organizmie Kościoła.

Kontynuując te dwie ostatnie reformy, a także dziękując za wielkoduszną i kompetentną posługę, jaką w ciągu minionych lat tak wielu członków Kurii ofiarowało Biskupowi Rzymskiemu i Kościołowi powszechnemu, niniejsza nowa Konstytucja apostolska zmierza do lepszego zharmonizowania pełnienia dzisiaj posługi kurialnej

² Franciszek, Adhortacja apostolska *Evangelii gaudium* (24 listopada 2013), nr 24.

³ Por. tamże, nr 30.

⁴ Franciszek, Encyklika *Lumen fidei* (29 czerwca 2013), nr 4.

⁵ Por. Sobór Watykański II, Dekret o pasterskich zadaniach biskupów w Kościele *Christus Dominus*, s. 9 n.

z drogą ewangelizacji, którą Kościół przeżywa zwłaszcza w obecnym okresie.

Kościół: tajemnica komunii

4. Dla reformy Kurii Rzymskiej ważne jest, aby pamiętać i doceniać inny aspekt tajemnicy Kościoła: w Kościele misja jest tak ściśle związana z komunią, że można powiedzieć, iż celem misji jest właśnie to, aby wszyscy ludzie „poznali i przeżyli «nową» komunię, która weszła w historię świata przez Syna Bożego, który stał się człowiekiem”⁶.

To życie w komunii nadaje Kościołowi oblicze **synodalności**; Kościoła wzajemnego słuchania, „przez które każdy może się czegoś nauczyć. Lud wierny, kolegium biskupów, Biskup Rzymu: jeden wysłuchuje innych; a wszyscy wsłuchują się w Ducha Świętego, «Ducha Prawdy» (J 14, 17), aby poznać to, co On «mówi [...] do Kościołów» (Ap 2, 7)”⁷. Owa synodalność Kościoła będzie więc rozumiana jako „wspólne kroczenie owczarni Bożej drogami historii na spotkanie z Chrystusem Panem”⁸. Jest to kwestia misji Kościoła, tej komunii, która służy misji i sama jest misyjna.

Odnowa Kościoła, a w nim także Kurii Rzymskiej, nie może nie odzwierciedlać tej fundamentalnej wzajemności, aby wspólnota wierzących mogła jak najbardziej zbliżyć się do doświadczenia komunii misyjnej przeżywanej przez Apostołów z Panem Jezusem w czasie Jego ziemskiego życia (por. Mk 3, 14), a po Pięćdziesiątnicy przeżywanej pod natchnieniem Ducha Świętego przez pierwszą wspólnotę w Jerozolimie (por. Dz 2, 42).

Posługa Prymatu i Kolegium biskupów

5. Wśród tych darów, udzielonych przez Ducha na służbę ludziom, wyróżniają się Apostołowie, których Pan wybrał i ukonstytu-

⁶ Jan Paweł II, Posynodalna adhortacja apostolska *Christifideles laici* (30 grudnia 1988), nr 32.

⁷ Franciszek, *Przemówienie podczas uroczystości upamiętniającej 50. rocznicę ustanowienia Synodu Biskupów* (17 października 2015), „L'Osservatore Romano”, wyd. pol. 2015, nr 11 (377), s. 5.

⁸ Tamże.

tuował jako stałą „grupę”, na czele której postawił wybranego spośród nich Piotra⁹. Tym samym Apostołem powierzył misję, która będzie trwała aż do końca czasów. W tym celu zatroszczyli się oni o ustanowienie następców¹⁰, aby tak jak Piotr i inni Apostołowie, którzy tworzyli z woli Pana jedno Kolegium apostoelskie, tak i dzisiaj w Kościele, wspólnocie hierarchicznie zorganizowanej¹¹, Biskup Rzymski, następca Piotra, i biskupi, następcy Apostołów, byli złączeni między sobą w jedno ciało biskupie, do którego biskupi należą na mocy konsekracji sakramentalnej i przez komunie hierarchiczną z Głową Kolegium biskupów i z jego członkami, czyli z samym Kolegium¹².

6. Sobór Watykański II naucza: „Kolegialna jedność uwidacznia się również we wzajemnych stosunkach poszczególnych biskupów z Kościołami partykularnymi i z Kościołem powszechnym. Biskup Rzymu, jako następca Piotra, jest trwałym i widzialnym źródłem i fundamentem jedności zarówno Kolegium biskupów, jak i wszystkich wiernych. Poszczególni zaś biskupi są widzialnym źródłem i fundamentem jedności w Kościołach partykularnych, uformowanych na wzór Kościoła powszechnego, w których istnieje i z których się składa jeden i jedyny Kościół katolicki. Dlatego poszczególni biskupi reprezentują swój Kościół, wszyscy zaś razem z papieżem cały Kościół złączeni więzią pokoju, miłości i jedności”¹³.

7. Należy podkreślić, że dzięki Bożej Opatrzności, w różnych miejscach w ciągu wieków, Apostołowie i ich następcy zakładali różne Kościoły, które łączyły się w różne grupy, zwłaszcza starożytne Kościoły patriarchalne. Powstanie konferencji biskupów w Kościele łacińskim jest jedną z najnowszych form, w których *communio Episcoporum* wyraża się w służbie *communio Ecclesiarum*, opartej na *communio fidelium*. Dlatego, bez uszczerbku dla władzy samego biskupa

⁹ Por. Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Kościele *Lumen gentium*, nr 19.

¹⁰ Por. tamże, nr 20.

¹¹ Por. tamże, nr 8.

¹² Por. tamże, nr 22; por. Jan Paweł II, Posynodalna adhortacja apostoelska *Pastores gregis* (16 października 2003), nr nr 8, 55, 56.

¹³ *Lumen gentium*, nr 23.

jako pasterza powierzonego mu Kościoła partykularnego, konferencji biskupów, w tym ich związki regionalne i kontynentalne, wraz z ich odpowiednimi wschodnimi strukturami hierarchicznymi, są obecnie jednym z najbardziej znaczących sposobów wyrażania i służenia kościelnej komunii w różnych regionach wraz z Biskupem Rzymskim, gwarantem jedności wiary i komunii¹⁴.

Służba Kurii Rzymskiej

8. Kuria Rzymska służy papieżowi, który jako następca Piotra jest trwałym i widzialnym źródłem i fundamentem jedności zarówno Kolegium biskupów, jak i wszystkich wiernych¹⁵. Na mocy tej więzi działalność Kurii Rzymskiej pozostaje również w organicznym związku z Kolegium biskupów i z poszczególnymi biskupami, a także z konferencjami biskupów i ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi oraz ze wschodnimi strukturami hierarchicznymi, które mają wielką użyteczność duszpasterską i wyrażają uczuciową i skuteczną komunię między biskupami. Kuria Rzymska nie stoi pomiędzy papieżem a biskupami, ale raczej służy im obu, w sposób właściwy dla natury każdego z nich.

9. Uwaga, jaką niniejsza Konstytucja apostolska poświęca konferencjom biskupów oraz w odpowiedni i adekwatny sposób wschodnim strukturom hierarchicznym, zmierza do wzmocnienia ich potencjału¹⁶, aby nie działały one jako pośrednicy między Biskupem Rzymu a biskupami, ale raczej pozostawały do ich pełnej dyspozycji. Kompetencje przyznane im w niniejszych przepisach mają na celu wyrażenie kolegialnego wymiaru posługi biskupiej i pośrednio umocnienie komunii kościelnej¹⁷ przez nadanie konkretnej formy wspólnemu wykonywaniu niektórych funkcji pasterskich dla dobra wiernych poszczególnych narodów lub danego terytorium¹⁸.

¹⁴ Por. tamże, nr 18; Sobór Watykański I, Konstytucja dogmatyczna *Pastor aeternus*, Preambuła.

¹⁵ Por. *Lumen gentium*, nr 23.

¹⁶ Por. *Pastores gregis*, nr 63.

¹⁷ Por. tamże, nr 63.

¹⁸ Por. Jan Paweł II, *Motu proprio Apostolos suos* (21 maja 1998), nr 12.

Każdy chrześcijanin jest uczniem misjonarzem

10. Papież, biskupi i inni wyświęceni szafarze nie są jedynymi ewangelizatorami w Kościele. Oni „wiedzą, iż nie po to zostali ustanowieni przez Chrystusa, aby wziąć na samych siebie całe zbawcze posłannictwo Chrystusa w stosunku do świata”¹⁹. Każdy chrześcijanin, na mocy chrztu, jest uczniem-misjonarzem „w takiej mierze, w jakiej spotkał się z miłością Boga w Chrystusie Jezusie”²⁰. Nie można tego nie brać pod uwagę przy uwspółcześnieniu Kurii, której reforma musi zatem przewidywać zaangażowanie świeckich kobiet i mężczyzn, także na stanowiskach kierowniczych i odpowiedzialnych. Ich obecność i uczestnictwo są również istotne, ponieważ współpracują dla dobra całego Kościoła²¹, a ze względu na ich życie rodzinne, znajomość realiów społecznych i wiarę, która prowadzi ich do odkrywania Bożych dróg w świecie, mogą wnieść ważny wkład, zwłaszcza jeżeli chodzi o promocję rodziny, poszanowanie wartości życia i stworzenia, postrzeganie Ewangelii jako zaczynu rzeczywistości doczesnych i rozeznawanie znaków czasu.

Znaczenie reformy

11. Reforma Kurii Rzymskiej będzie rzeczywista i możliwa, jeżeli wyrośnie z reformy wewnętrznej, dzięki której uczynimy nasz „paradygmat duchowości soborowej”, wyrażony w „starożytnej historii Dobrego Samarytanina”²², tego człowieka, który zbacza ze swojej ścieżki, by zbliżyć się do na wpół martwego człowieka, który nie należy do jego ludu i którego nawet nie zna. Chodzi tu o duchowość, która ma swoje źródło w miłości Boga, który pierwszy nas umiłował, kiedy byliśmy jeszcze biedni i grzeszni, i który przypomina nam, że naszym obowiązkiem jest służyć naszym braciom i siostram jak Chrystus, zwłaszcza tym najbardziej potrzebującym, i aby oblicze Chrystusa zostało rozpoznane w obliczu każdego człowieka, a zwłaszcza mężczyzn i kobiety, którzy cierpią (por. Mt 25, 40).

¹⁹ *Lumen gentium*, nr 30.

²⁰ *Evangelii gaudium*, nr 120.

²¹ Por. *Lumen gentium*, nr 30.

²² Paweł VI, Przemówienie wygłoszone na ostatniej sesji plenarnej Soboru Watykańskiego II (7 grudnia 1965).

12. Dlatego musi być jasne, że „reforma nie jest celem samym w sobie, lecz środkiem do dawania mocnego świadectwa chrześcijańskiego, do wspierania skuteczniejszej ewangelizacji, do promowania bardziej owocnego ducha ekumenicznego, do zachęcania do bardziej konstruktywnego dialogu ze wszystkimi. Reforma, gorąco pożądana przez większość kardynałów na kongregacjach generalnych przed konklawe, powinna jeszcze bardziej udoskonalić tożsamość samej Kurii Rzymskiej, a mianowicie wspomaganie następcy Piotra w sprawowaniu jego najwyższego urzędu pasterskiego dla dobra i w służbie Kościoła powszechnego i Kościołów partykularnych. Jest to zadanie, które umacnia jedność wiary i komuniję Ludu Bożego, a także wspiera misję Kościoła w świecie. Z pewnością osiągnięcie takiego celu nie jest łatwe: wymaga czasu, determinacji, a przede wszystkim współpracy wszystkich. Aby to jednak osiągnąć, musimy przede wszystkim powierzyć się Duchowi Świętemu, który jest prawdziwym przewodnikiem Kościoła, prosząc w modlitwie o dar autentycznego rozeznania”²³.

II. ZASADY I KRYTERIA SŁUŻBY W KURII RZYMSKIEJ

Aby umożliwić i skutecznie urzeczywistnić misję duszpasterską Biskupa Rzymskiego, którą Chrystus Pan i Pasterz przyjął w trosce o cały Kościół (por. J 21, 51 n.) oraz aby zachować i pielęgnować relację między posługą Piotrową i posługą wszystkich biskupów, Papież „w wykonywaniu najwyższej, pełnej i bezpośredniej władzy wobec całego Kościoła korzysta z pomocy dykasterii Kurii Rzymskiej, które w jego imieniu i mocą jego autorytetu sprawują urząd dla dobra Kościołów i w służbie pasterzy”²⁴. W ten sposób Kuria służy papieżowi i biskupom, którzy „wraz z następcą Piotra [...] zarządzają domem Boga żywego”²⁵. Kuria sprawuje tę służbę wobec biskupów w ich Kościołach partykularnych, z uznaniem odpowiedzialności im powierzonej jako następcom Apostołów.

²³ Franciszek, Pozdrowienie skierowane do kardynałów zgromadzonych na Konsystorzu (12 lutego 2015).

²⁴ *Christus Dominus*, nr 9.

²⁵ *Lumen gentium*, nr 18.

1. Służba na rzecz misji Papieża. Kuria Rzymska jest przede wszystkim narzędziem służby następcy Piotra, aby pomagać mu w jego misji bycia „trwałym i widzialnym źródłem i fundamentem jedności zarówno Kolegium Biskupów, jak wszystkich wiernych”²⁶, a także użytecznym dla biskupów, Kościołów partykularnych, konferencji biskupów oraz ich związków regionalnych i kontynentalnych, wschodnich struktur hierarchicznych oraz innych instytucji i wspólnot kościelnych.

2. Współodpowiedzialność w komunii. Reforma ta proponuje, w duchu „zdrowej decentralizacji”²⁷, pozostawić w kompetencji pasterzy rozstrzyganie w ramach wykonywania „swojego zadania nauczycielskiego” i pasterskiego²⁸ kwestii, które dobrze znają²⁹ i które nie naruszają jedności doktryny, dyscypliny i komunii Kościoła, działając zawsze z tą współodpowiedzialnością, która jest owocem i wyrazem owego specyficznego *mysterium communionis*, jakim jest Kościół³⁰.

3. Służba na rzecz misji biskupów. W ramach współpracy z biskupami posługa, jaką Kuria im zapewnia, polega przede wszystkim na uznaniu i wspieraniu pracy, jaką wykonują dla Ewangelii i Kościoła, na udzielaniu we właściwym czasie rady, na zachęcaniu do nawracania duszpasterskiego, które promują, na solidarnym wspieraniu ich inicjatyw ewangelizacyjnych i preferencyjnej opcji duszpasterskiej na rzecz ubogich, ochrony małoletnich i osób bezradnych oraz na wszelkim wkładzie na rzecz rodziny ludzkiej, jedności i pokoju; krótko mówiąc, na ich inicjatywach, zmierzających do tego, aby ludzie mieli obfite życie w Chrystusie. Ta służba Kurii wobec misji biskupów i wobec *communio* jest proponowana także poprzez wypełnianie w duchu braterskim zadań polegających na czuwaniu, wspieraniu i umacnianiu wzajemnej komunii wrażliwej i skutecznej między następcą Piotra i biskupami.

²⁶ Tamże, nr 23.

²⁷ Por. *Evangelii gaudium*, nr 16.

²⁸ Por. Sobór Watykański II, Konstytucja dogmatyczna o Objawieniu Bożym *Dei verbum*, nr 7.

²⁹ Por. *Evangelii gaudium*, nr nr 31–32.

³⁰ Por. *Lumen gentium*, nr 8.

4. Wsparcie dla Kościołów partykularnych i ich konferencji biskupów oraz wschodnich struktur hierarchicznych. Kościół katolicki obejmuje w świecie wiele narodów, języków i kultur, a zatem dysponuje wielkim skarbem skutecznego doświadczenia ewangelizacyjnego, którego nie wolno zaprzepaścić. Kuria Rzymska, służąc dobru *communio*, potrafi zebrać i wypracować, dzięki obecności Kościoła w świecie, bogactwo wiedzy i doświadczenia najlepszych inicjatyw i twórczych propozycji dotyczących ewangelizacji poszczególnych Kościołów partykularnych, konferencji biskupów i wschodnich struktur hierarchicznych oraz sposobów działania w obliczu problemów, wyzwań jako twórczych propozycji. Gromadząc te doświadczenia Kościoła w jego powszechności, sprawia, że uczestniczą w nich jako wsparcie Kościoły partykularne, konferencje biskupów i wschodnie struktury hierarchiczne. Ważnym narzędziem dla tego rodzaju wymiany i dialogu są wizyty *ad limina apostolorum* i sprawozdania z nich przedstawiane przez biskupów.

5. Natura zastępcza Kurii Rzymskiej. Każda instytucja kurialna wypełnia swoją misję na mocy władzy otrzymanej od Biskupa Rzymskiego, w imieniu którego działa z władzą zastępczą w sprawowaniu jego *munus* prymacjalnego. Z tego powodu każdy wierny może przewodniczyć dykasterii lub organowi, biorąc pod uwagę szczególne kompetencje, władzę rządzenia i pełnione przez nie zadania.

6. Duchowość. Kuria Rzymska przyczynia się do komunii Kościoła z Panem jedynie przez pielęgnowanie więzi wszystkich jej członków z Jezusem Chrystusem, poświęcając się z wewnętrzną gorliwością na rzecz planów Bożych i darów, które Duch Święty udziela swojemu Kościołowi, a także działając na rzecz rozwoju powołania wszystkich ochrzczonych do świętości. Konieczne jest zatem, aby we wszystkich instytucjach Kurii służba Kościołowi-*mysterium* pozostawała zjednoczona z doświadczeniem przymierza z Bogiem, wyrażanym we wspólnej modlitwie, duchowej odnowie i okresowej wspólnej celebracji Eucharystii. W ten sam sposób, wychodząc od spotkania z Jezusem Chrystusem, członkowie Kurii będą wypełniać swoje zadania z radosną świadomością bycia uczniami-misjonarzami w służbie całemu Ludowi Bożemu.

7. Uczciwość osobista i profesjonalizm. Oblicze Chrystusa odzwierciedla się w różnorodności twarzy Jego uczniów, którzy

swoimi charyzmatami służą misji Kościoła. Dlatego też posługujący w Kurii są wybierani spośród biskupów, prezbiterów, diakonów, członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego oraz osób świeckich, które wyróżniają się życiem duchowym, dobrym doświadczeniem duszpasterskim, skromnością życia i miłością do ubogich, duchem komunii i służby, kompetencją w powierzonych im sprawach oraz umiejętnością rozeznawania znaków czasu. Należy zwrócić szczególną uwagę na dobór i formację personelu, a także na organizację pracy oraz rozwój osobisty i zawodowy każdej osoby.

8. Współpraca między dykasteriami. Komunia i uczestnictwo muszą być cechami wyróżniającymi wewnętrzną pracę Kurii i każdej z jej instytucji. Kuria Rzymska powinna coraz bardziej służyć komunii życia i jedności działania pasterzy Kościoła powszechnego. Dlatego też przełożeni dykasterii spotykają się okresowo z papieżem, indywidualnie i na spotkaniach wspólnych. Regularne spotkania sprzyjają przejrzystości i podejmowaniu wspólnych działań w celu omówienia planów pracy dykasterii oraz ich realizacji.

9. Spotkania międzydykasterialne i wewnątrzdykasterialne. Podczas spotkań międzydykasterialnych, które są wyrazem komunii i współpracy istniejącej w Kurii, rozpatrywane są kwestie dotyczące wielu dykasterii. Zadanie zwoływania takich spotkań spoczywa na Sekretariacie Stanu, gdyż pełni on funkcję Sekretariatu Papieskiego. Przejawem komunii i współpracy są także odpowiednie cykliczne spotkania członków dykasterii: zebrania plenarne, konsulty i kongresy. Ten duch powinien również ożywiać spotkania biskupów z dykasteriami, zarówno indywidualne, jak i zbiorowe, a także przy okazji wizyt *ad limina apostolorum*.

10. Świadectwo katolicykości. Katolicyść Kościoła musi znaleźć odzwierciedlenie w wyborze kardynałów, biskupów i innych współpracowników. Wszyscy zaproszeni do służby w Kurii Rzymskiej są znakiem komunii i solidarności z Biskupem Rzymu ze strony biskupów i przełożonych instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, którzy powierzają do dyspozycji Kurii Rzymskiej wykwalifikowanych współpracowników wywodzących się z różnych kultur.

11. Redukcja liczby dykasterii. Konieczne było zmniejszenie liczby dykasterii, łącząc te, których cele były bardzo zbliżone lub wzajemnie się uzupełniały, a także usprawnienie ich działania w celu uniknięcia nakładania się właściwości i zwiększenie efektywności ich pracy.

12. Reforma, zgodnie z życzeniem Pawła VI, ma przede wszystkim zapewnić, aby w samej Kurii i w całym Kościele iskra Bożej miłości mogła „rozpalić zasady, doktryny i zamiary, które określił Sobór, a które rozpalone miłością mogą rzeczywiście spowodować w Kościele i w świecie tę odnowę myśli, działalności, zwyczajów i siły moralnej oraz radości i nadziei, które były celem samego Soboru”³¹.

III. PRZEPISY OGÓLNE

Pojęcie Kurii Rzymskiej

Art. 1

Kuria Rzymska jest instytucją, którą Biskup Rzymski posługuje się zwyczajnie w wykonywaniu swojego najwyższego urzędu pasterskiego i swojej powszechnej misji w świecie. Służy papieżowi, następcy Świętego Piotra, i biskupom, następcom Apostołów, w sposób właściwy naturze każdego z nich, wypełniając z duchem ewangelicznym własną funkcję, działając dla dobra i w służbie komunii, jedności i budowania Kościoła powszechnego oraz zwracając uwagę na potrzeby świata, w którym Kościół jest powołany do wypełnienia swojej misji.

Duszpasterski charakter działalności kurialnych

Art. 2

Ponieważ wszyscy członkowie Ludu Bożego, każdy według własnego stanu, uczestniczą w misji Kościoła, ci, którzy pełnią służbę w Kurii Rzymskiej, współpracują w sposób odpowiedni zarówno do posiadanej wiedzy i kompetencji, jak i do doświadczenia duszpasterskiego.

³¹ Paweł VI, Homilia w uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Maryi Panny na zamknięcie Soboru Watykańskiego II (8 grudnia 1965).

Art. 3

Pracownik Kurii Rzymskiej i innych instytucji związanych ze Stolicą Świętą pełni posługę duszpasterską, wspierając misję Biskupa Rzymu i biskupów w ich odpowiedzialności wobec Kościoła powszechnego. Służba ta winna być ożywiona i pełniona z najwyższym poczuciem współpracy, współodpowiedzialności i szacunku dla kompetencji innych.

Art. 4

Duszpasterski charakter posługi kurialnej jest ożywiany i wzbogacany przez szczególną duchowość opartą na wzajemnej relacji wewnętrznej, jaka istnieje między Kościołem powszechnym a Kościołem partykularnym.

Art. 5

Specyfika posługi duszpasterskiej Kurii Rzymskiej wymaga, aby każdy poczuł swoje powołanie do przykładowego życia wobec Kościoła i świata. Oznacza to dla wszystkich wymagający obowiązek bycia uczniami-misjonarzami, ukazując przykład oddania, ducha pobożności, służby i przyjmowania tych, którzy się do niego zwracają.

Art. 6

Pełniąc służbę w Kurii Rzymskiej, na miarę swych możliwości i bez uszczerbku dla pełnionego przez siebie zadania, duchowni powinni także zajmować się duszpasterstwem, podobnie jak członkowie instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, a świeccy powinni współpracować w działalności duszpasterskiej własnych wspólnot lub innych grup kościelnych, stosownie do swych zdolności i możliwości.

Zasady funkcjonowania Kurii Rzymskiej

Art. 7

§ 1. Dla prawidłowego funkcjonowania każdej z jednostek Kurii Rzymskiej niezbędne jest, aby oprócz oddania i prawości osoby w niej pracujące posiadały odpowiednie kwalifikacje. Wiąże się to z profesjonalizmem, jak również z kompetencjami i umiejętnościami w dziedzinie, w której dana osoba została powołana do pełnienia swoich obowiązków. Kształtuje się to i nabywa z czasem poprzez

doświadczenie, studia i stałe doskonalenie, jednakże konieczne jest odpowiednie przygotowanie w tym zakresie już od samego początku.

§ 2. Poszczególne jednostki Kurii Rzymskiej, każda ze względu na swój charakter i obszar właściwości, powinny zapewnić swoim pracownikom stałe szkolenie.

Art. 8

§ 1. Działalność każdej z jednostek Kurii Rzymskiej powinna być zawsze inspirowana kryteriami racjonalności i funkcjonalności, odpowiadając na pojawiające się z biegiem czasu sytuacje i dostosowując się do potrzeb Kościoła powszechnego i Kościołów partykularnych.

§ 2. Funkcjonalność, mająca na celu zapewnienie jak najlepszej i najskuteczniejszej posługi, wymaga, aby osoby pełniące służbę w Kurii Rzymskiej były zawsze gotowe do wykonywania swoich zadań zgodnie z potrzebami.

Art. 9

§ 1. Każda dykasteria, organ lub urząd, w wykonywaniu swojego szczególnego zadania, są powołane, z racji samej misji, w której uczestniczą, do ich realizacji w sposób zbieżny z innymi dykasteriami, organami lub urzędami w dynamice wzajemnej współpracy, zgodnie ze swoją właściwością, w stałej współzależności i wzajemnym powiązaniu działań.

§ 2. Zbieżność ta powinna być realizowana także w każdej dykasterii, organie lub urzędzie przez wszystkich, poprzez wypełnianie swojego zadania w taki sposób, aby praca każdego z nich sprzyjała zdyscyplinowanemu i skutecznemu funkcjonowaniu ponad różnicami kulturowymi, językowymi i narodowymi.

§ 3. Postanowienia §§ 1 i 2 odnoszą się również do Sekretariatu Stanu, ze szczególną właściwą mu specyfiką jako Sekretariatu Papieskiego.

Art. 10

Każda dykasteria, organ lub urząd w wykonywaniu swoich zadań regularnie i wiernie korzysta z zebrań przewidzianych w niniejszej Konstytucji apostolskiej, takich jak kongres, sesje zwyczajne i plenarne. Regularnie odbywają się również spotkania przełożonych dykasterii i spotkania międzydykasterialne.

Art. 11

Urząd Pracy Stolicy Apostolskiej zajmuje się wszystkim, co dotyczy świadczenia pracy personelu zatrudnionego w Kurii Rzymskiej i sprawami z tym związanymi, zgodnie ze swoją właściwością, chroniąc i promując prawa pracowników, zgodnie z zasadami nauki społecznej Kościoła.

Struktura Kurii Rzymskiej

Art. 12

§ 1. Kuria Rzymska składa się z Sekretariatu Stanu, dykasterii i organów, równych sobie pod względem prawnym.

§ 2. Pod pojęciem instytucji kurialnych rozumie się jednostki Kurii Rzymskiej, o których mowa w § 1.

§ 3. Urzędami Kurii Rzymskiej są: Prefektura Domu Papieskiego, Papieski Urząd do spraw Celebracji Liturgicznych i Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego.

Art. 13

§ 1. W skład każdej instytucji kurialnej wchodzi prefekt lub osoba z nim zrównana, odpowiednia liczba członków, jeden lub więcej sekretarzy, którzy wspomagają prefekta, wspólnie, ale w podporządkowaniu hierarchicznym, jeden lub kilku podsekretarzy, którzy są wspierani przez różnych urzędników i konsultorów.

§ 2. Ze względu na swój własny i specyficzny charakter lub na podstawie ustawy specjalnej, określona instytucja kurialna może mieć inną strukturę niż ta, o której stanowi § 1.

Art. 14

§ 1. Instytucja kurialna jest kierowana przez prefekta lub osobę z nim zrównaną, który nią zarządza i ją reprezentuje.

§ 2. Sekretarz, we współpracy z podsekretarzem lub podsekretarzami, wspiera prefekta w prowadzeniu spraw instytucji kurialnej i kierowaniu personelem.

§ 3. Urzędnicy, którzy w miarę możliwości pochodzą z różnych regionów świata, tak by Kuria Rzymska odzwierciedlała powszechność Kościoła, mają być dobierani spośród duchownych, członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego oraz osób świeckich, wyróżniających się odpowiednim doświad-

zeniem, wiedzą potwierdzoną odpowiednimi kwalifikacjami, cnotą i roztropnością. Powinni oni być wybierani według obiektywnych i przejrzystych kryteriów oraz mieć stosowną liczbę lat doświadczenia w działalności duszpasterskiej.

§ 4. Zdarność kandydatów na urzędników winna być zweryfikowana w odpowiedni sposób.

§ 5. Przy wyborze duchownych na urzędników należy w miarę możliwości dążyć do odpowiedniej równowagi między diecezjami (eparchiami) a członkami instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostolskiego.

Art. 15

Członkowie instytucji kurialnych są mianowani spośród kardynałów rezydujących zarówno w Rzymie, jak i poza nim, do których można dołączyć, jako szczególnie kompetentnych w danej dziedzinie, niektórych biskupów, zwłaszcza diecezjalnych (eparchialnych), a także, w zależności od charakteru dykasterii, niektórych prezbiterów i diakonów, niektórych członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostolskiego oraz niektórych wiernych świeckich.

Art. 16

Konsultorzy instytucji i urzędów kurialnych są mianowani spośród wiernych, którzy wyróżniają się wiedzą, sprawdzonymi zdolnościami i roztropnością. Ich wyszukiwanie oraz wybór wymagają w jak największym stopniu uwzględnienia kryterium powszechności.

Art. 17

§ 1. Prefekt lub osoba z nim zrównana, członkowie, sekretarz, podsekretarz i inni wyżsi urzędnicy wyznaczeni na stanowiska przełożonych urzędów, osoby z nimi zrównane i eksperci, a także konsultorzy, są mianowani przez Biskupa Rzymskiego na pięcioletnią kadencję.

§ 2. Prefekt i sekretarz, po osiągnięciu wieku przewidzianego w Regulaminie Generalnym Kurii Rzymskiej, muszą złożyć rezygnację na ręce Biskupa Rzymskiego, który po rozważeniu wszystkich okoliczności podejmie decyzję.

§ 3. Członkowie, którzy ukończyli osiemdziesiąt lat, ustępują z urzędu. Jednak ci, którzy należą do którejś z instytucji kurialnych z racji innego pełnionego zadania, ustępując z niego, przestają także być członkami instytucji.

§ 4. Co do zasady, po pięciu latach urzędnicy duchowni i członkowie instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, którzy pełnili posługę w instytucjach i urzędach kurialnych, powracają do posługi duszpasterskiej w swojej diecezji (eparchii) lub w instytutach bądź stowarzyszeniach, do których należą. Jeżeli przełożeni Kurii Rzymskiej uznają to za stosowne, posługę można przedłużyć na kolejne pięć lat.

Art. 18

§ 1. W przypadku wakansu Stolicy Apostolskiej wszyscy przełożeni instytucji kurialnych i członkowie ustępują z urzędu. Wyjątkiem jest Penitencjarz Większy, który nadal prowadzi zwyczajne sprawy należące do jego właściwości, przedstawiając kolegium kardynałów te, które należałoby przedstawić Biskupowi Rzymskiemu, a także Jałmużnik Jego Świątobliwości, który kontynuuje wykonywanie dzieł miłosierdzia, według tych samych kryteriów, jakie stosowano podczas pontyfikatu, pozostając pod władzą Kolegium Kardynalskiego aż do wyboru nowego Biskupa Rzymskiego.

§ 2. Podczas wakansu Stolicy Apostolskiej sekretarze sprawują zwykły zarząd instytucjami kurialnymi, załatwiając jedynie sprawy związane ze zwyczajną administracją. W ciągu trzech miesięcy od wyboru Biskupa Rzymskiego muszą zostać oni przez niego zatwierdzeni na swoim urzędzie.

§ 3. Mistrz Papieskich Ceremonii Liturgicznych podejmuje zadania przewidziane przez przepisy dotyczące wakansu Stolicy Apostolskiej i wyboru Biskupa Rzymskiego.

Art. 19

Każda z instytucji kurialnych i urzędów posiada własne archiwum bieżące, w którym dokumenty otrzymywane i kopie dokumentów wysłanych są rejestrowane i przechowywane w należyтым porządku, bezpiecznie i zgodnie z odpowiednimi kryteriami.

Właściwość instytucji kurialnych i obowiązująca w nich procedura

Art. 20

Właściwość instytucji kurialnych jest zwykle określana przedmiotowo. Możliwe jest jednak, że właściwości są określane także na podstawie innych racji.

Art. 21

Każda z instytucji kurialnych, w zakresie swojej właściwości:

- 1) zajmuje się sprawami, które ze względu na ich charakter lub na mocy przepisów prawa są zastrzeżone dla Stolicy Apostolskiej;
- 2) zajmuje się sprawami zleconymi przez Biskupa Rzymskiego;
- 3) rozpatruje kwestie i problemy, które wykraczają poza zakres właściwości poszczególnych biskupów diecezjalnych (eparchialnych) lub organów biskupich (konferencji lub wschodnich struktur hierarchicznych);
- 4) bada najpoważniejsze problemy obecnych czasów w celu bardziej odpowiedniego, skoordynowanego i skutecznego działania duszpasterskiego Kościoła, zawsze w porozumieniu i zgodnie z właściwością Kościołów partykularnych, konferencji biskupów, ich związków regionalnych i kontynentalnych oraz wschodnich struktur hierarchicznych;
- 5) promuje, wspiera i zachęca do podejmowania inicjatyw i propozycji dla dobra Kościoła powszechnego;
- 6) rozpatruje i w razie potrzeby rozstrzyga sprawy, które wierni, korzystając z przysługującego im prawa, kierują bezpośrednio do Stolicy Apostolskiej.

Art. 22

Wszelkie konflikty właściwości między dykasteriami i między nimi a Sekretariatem Stanu należy przedłożyć Najwyższemu Trybunałowi Sygnatury Apostolskiej, chyba że Biskup Rzymski zechce postanowić inaczej.

Art. 23

Każda z instytucji kurialnych zajmuje się sprawami należącymi do jej właściwości zgodnie z prawem powszechnym i prawem specjalnym Kurii Rzymskiej, a także według własnych przepisów, stosując

prawo zawsze z zachowaniem słuszności kanonicznej, mając na uwadze i troszcząc się o sprawiedliwość, dobro Kościoła i zbawienie dusz.

Art. 24

Przełożeni instytucji kurialnych lub w ich zastępstwie sekretarze są przyjmowani osobiście przez Biskupa Rzymskiego w formie przez niego ustalonej, aby regularnie i często referować sprawy bieżące, działalność i programy.

Art. 25

Do przełożonego dykasterii, o ile dla poszczególnych dykasterii nie ustalono inaczej, należy zwołanie kongresu, w skład którego wchodzi sam przełożony, sekretarz, podsekretarz i, według oceny przełożonego dykasterii, wszyscy lub część urzędników:

1) w celu zbadania konkretnych spraw i wskazania ich rozwiązania z natychmiastową decyzją lub proponując przedstawienie ich na sesji zwyczajnej, plenarnej lub zebraniu międzydykasterialnym, bądź też przedłożenie ich Biskupowi Rzymskiemu;

2) w celu przydzielenia konsultorom lub innym ekspertom spraw, które wymagają szczegółowego studium;

3) w celu rozpatrzenia wniosków o udzielenie uprawnień lub re-skryptów, zgodnie z właściwością dykasterii.

Art. 26

§ 1. Członkowie dykasterii zbierają się na sesjach zwyczajnych i sesjach plenarnych.

§ 2. Na sesje zwyczajne, dotyczące spraw zwykłych lub częstych, wystarczy wezwać członków dykasterii zamieszkałych w Rzymie.

§ 3. Na sesję plenarną wzywani są wszyscy członkowie dykasterii. Powinna się ona odbywać co dwa lata, chyba że *Ordo servandus* dykasterii przewiduje dłuższy okres, i zawsze po poinformowaniu Biskupa Rzymskiego. Dla sesji plenarnej są zastrzeżone sprawy i zagadnienia większej wagi, które wynikają z charakteru dykasterii. Należy ją także zwoływać w sprawach o charakterze ogólnym oraz w tych, które przełożony dykasterii uzna za konieczne do rozpatrzenia w ten sposób.

§ 4. W planowaniu prac sesji, zwłaszcza plenarnych, które wymagają obecności wszystkich członków, należy dążyć do racjonalizacji działań, w tym do korzystania z wideokonferencji i innych środków komunikacji, które są wystarczająco poufne i bezpieczne, tak by

umożliwić efektywną wspólną pracę, niezależnie od rzeczywistej fizycznej obecności w tym samym miejscu.

§ 5. Sekretarz uczestniczy we wszystkich sesjach z prawem głosu.

Art. 27

§ 1. Do konsultorów i osób z nimi zrównanymi należy zbadanie powierzonego im zagadnienia i przedstawienie opinii na dany temat, zazwyczaj w formie pisemnej.

§ 2. W razie potrzeby i zgodnie z charakterem dykasterii, konsultorzy – wszyscy lub niektórzy z nich, z uwzględnieniem ich szczególnych kompetencji – mogą być zwołani kolegialnie w celu zbadania szczególnych zagadnień i przedstawienia opinii.

§ 3. W poszczególnych przypadkach o konsultację mogą zostać poproszone także osoby spoza grona konsultorów, które wyróżniają się szczególnymi kompetencjami i doświadczeniem w dziedzinie, która ma być omówiona.

Art. 28

§ 1. Sprawy wchodzące w zakres właściwości mieszanych, to znaczy należące do kilku dykasterii, są rozpatrywane wspólnie przez zainteresowane dykasterie.

§ 2. Przełożony dykasterii, do której sprawa została skierowana jako pierwsza, zwołuje zebranie z urzędu lub na wniosek innej zainteresowanej dykasterii, w celu skonfrontowania różnych punktów widzenia i podjęcia ustaleń.

§ 3. Jeżeli materia danej sprawy tego wymaga, należy ją skierować na wspólną sesję plenarną zainteresowanych dykasterii.

§ 4. Zebraniu przewodniczy przełożony dykasterii, która je zwołała, lub sekretarz, jeżeli w zebraniu uczestniczą tylko sekretarze.

§ 5. W celu rozpatrywania spraw z zakresu właściwości mieszanych, które wymagają wzajemnych i częstych konsultacji, gdy uznaje się to za konieczne, przełożony dykasterii, która jako pierwsza zaczęła zajmować się daną sprawą lub do której sprawa została najpierw skierowana, za uprzednią zgodą Biskupa Rzymskiego ustanawia specjalną komisję międzydykasterialną.

Art. 29

§ 1. Instytucja kurialna, która przygotowuje dokument natury ogólnej, przed przedłożeniem go Biskupowi Rzymskiemu przekazuje

tekst innym zainteresowanym instytucjom kurialnym w celu otrzymania ewentualnych uwag, poprawek i sugestii, w celu jego udoskonalenia, tak by po porównaniu różnych perspektyw i ocen, można było osiągnąć spójne zastosowanie tego dokumentu.

§ 2. Dokumenty lub oświadczenia w sprawach dotyczących stosunków z państwami oraz z innymi podmiotami prawa międzynarodowego wymagają uprzedniego uzyskania *nulla osta* Sekretariatu Stanu.

Art. 30

Instytucja kurialna nie może wydawać ustaw ani dekretów ogólnych z mocą ustawy, ani uchylać obowiązujących przepisów prawa powszechnego, chyba że w przypadkach poszczególnych i wyjątkowych oraz po uzyskaniu specjalnego zatwierdzenia przez Biskupa Rzymskiego.

Art. 31

§ 1. Nienaruszalną zasadą jest to, że w sprawach ważnych lub nadzwyczajnych nie wolno uczynić nic, zanim przełożony instytucji kurialnej nie powiadomi o tym Biskupa Rzymskiego.

§ 2. Decyzje i postanowienia dotyczące spraw o większym znaczeniu muszą być przedkładane do zatwierdzenia Biskupowi Rzymskiemu, z wyjątkiem tych spraw, co do których instytucje kurialne otrzymały specjalne upoważnienia, oraz z wyjątkiem wyroków Trybunału Roty Rzymskiej i Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej wydanych w zakresie swoich właściwości.

§ 3. W odniesieniu do specjalnych upoważnień przyznanych każdej instytucji kurialnej prefekt lub osoba z nim zrównana jest zobowiązany do okresowej weryfikacji i oceny, wspólnie z Biskupem Rzymskim, ich skuteczności, praktyczności oraz właściwości w ramach Kurii Rzymskiej i przydatności dla Kościoła powszechnego.

Art. 32

§ 1. Rekursy hierarchiczne są przyjmowane, rozpatrywane i rozstrzygane, zgodnie z prawem, przez instytucje kurialne, właściwe ze względu na przedmiot sprawy. W przypadku wątpliwości co do ustalenia właściwości sprawę rozstrzyga Najwyższy Trybunał Sygnatury Apostolskiej.

§ 2. Sprawy, które powinny być rozpatrywane na drodze sądowej, przekazuje się do właściwych trybunałów.

Art. 33

Institucje kurialne współpracują, zgodnie ze swoją właściwością, w pracach Sekretariatu Generalnego Synodu, z uwzględnieniem tego, co zostało szczegółowo ustalone w przepisach samego synodu, który skutecznie służy Biskupowi Rzymskiemu zgodnie z zasadami przez niego ustalonymi, lub które zostaną ustalone w sprawach większej wagi, dla dobra całego Kościoła.

Zebrań przełożonych instytucji kurialnych

Art. 34

§ 1. W celu zapewnienia większej spójności i przejrzystości pracy Kurii, na polecenie Biskupa Rzymskiego, przełożeni instytucji kurialnych zbierają się regularnie, aby wspólnie omawiać plany pracy poszczególnych instytucji i ich zastosowanie, koordynować wspólną pracę, udzielać i otrzymywać informacje oraz badać sprawy większej wagi; przedstawiać opinie i sugestie; podejmować decyzje, które zostaną przedłożone Biskupowi Rzymskiemu.

§ 2. Posiedzenia są zwoływane i koordynowane przez Sekretarza Stanu w porozumieniu z Biskupem Rzymskim.

Art. 35

Jeżeli Biskup Rzymski uzna to za stosowne, najważniejsze sprawy o charakterze ogólnym, które były już przedmiotem obrad zebrania przełożonych instytucji kurialnych, mogą być również rozpatrywane przez kardynałów zebranych na konsystorzu, zgodnie z prawem własnym.

Kuria Rzymska w służbie Kościołom partykularnym

Art. 36

§ 1. Instytucje kurialne winny współpracować w najważniejszych sprawach z Kościołami partykularnymi, konferencjami biskupów, ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi oraz wschodnimi strukturami hierarchicznymi.

§ 2. Jeżeli sprawa tego wymaga, dokumenty o charakterze ogólnym i dużym znaczeniu lub dotyczące w sposób szczególny niektórych Kościołów partykularnych, powinny być przygotowywane z uwzględnieniem opinii konferencji biskupów, związków regional-

nych i kontynentalnych oraz wschodnich struktur hierarchicznych, których dotyczą.

§ 3. Instytucje kurialne niezwłocznie potwierdzają otrzymanie spraw przedstawionych im przez Kościoły partykularne, badają je z należytą starannością i troską oraz udzielają możliwie jak najszybciej właściwej odpowiedzi.

Art. 37

W sprawach dotyczących Kościołów partykularnych instytucje kurialne powinny konsultować się z legatami papieskimi, którzy sprawują w nich swój urząd, i nie zaniedbywać powiadamiania ich, jak również konferencji biskupów i wschodnich struktur hierarchicznych, o podjętych decyzjach.

Wizyta *ad limina apostolorum*

Art. 38

Zgodnie z tradycją i przepisami prawa kanonicznego pasterze każdego Kościoła partykularnego składają wizytę *ad limina apostolorum* w ustalonych terminach.

Art. 39

Wizyta ta ma szczególne znaczenie dla jedności i komunii w życiu Kościoła, ponieważ stanowi wydarzenie najwyższej wagi w relacjach pasterzy każdego Kościoła partykularnego oraz każdej konferencji biskupów i każdej wschodniej struktury hierarchicznej z Biskupem Rzymu. Przyjmując bowiem swoich braci w biskupstwie, omawia z nimi sprawy dotyczące dobra Kościołów i pasterskiej misji biskupów, utwierdza ich i wspiera w wierze i miłości. W ten sposób umacniają się więzy komunii hierarchicznej i podkreśla się zarówno katolickość Kościoła, jak i jedność Kolegium biskupów.

Art. 40

§ 1. Pasterze każdego Kościoła partykularnego, powołani do udziału w wizycie, powinni przygotować ją z troską i starannością, przedstawiając Stolicy Apostolskiej, we wskazanych przez nią terminach, szczegółowe sprawozdanie ze stanu powierzonej im diecezji (eparchii), w tym sprawozdanie o sytuacji finansowej i majątkowej.

§ 2. Sprawozdanie, godzące zwięzłość z jasnością, powinno cechować się precyzją i konkretnością w opisie rzeczywistej sytuacji Kościoła partykularnego. Musi zawierać również ocenę wsparcia otrzymanego od instytucji kurialnych i wyrażać oczekiwania wobec samej Kurii dotyczące zadań, które mają być wykonywane we współpracy.

§ 3. W celu ułatwienia dyskusji pasterze Kościołów partykularnych dołączają do szczegółowego sprawozdania tekst streszczenia podsumowującego główne zagadnienia.

Art. 41

Wizyta składa się z trzech głównych momentów: pielgrzymki do grobów Książąt Apostolskich, spotkania z Biskupem Rzymskim oraz dyskusji w dykasteriach i organach wymiaru sprawiedliwości Kurii Rzymskiej.

Art. 42

§ 1. Prefekci lub osoby z nimi zrównane oraz odpowiedni sekretarze dykasterii i organów wymiaru sprawiedliwości powinni starannie przygotować się do spotkania z pasterzami Kościołów partykularnych, konferencjami biskupów i wschodnimi strukturami hierarchicznymi, uważnie zapoznając się z nadsyłanymi przez nich sprawozdaniami.

§ 2. Spotykając się z pasterzami, o których mowa w § 1, prefekci lub osoby z nimi zrównane oraz odpowiedni sekretarze dykasterii i organów wymiaru sprawiedliwości w szczerym i serdecznym dialogu udzielają im rad i zachęt oraz dają im sugestie i odpowiednie wskazania, aby przyczyniali się do dobra i rozwoju całego Kościoła, do zachowywania wspólnej dyscypliny, zbierając od nich sugestie i wskazania, które pozwolą im coraz skuteczniej pełnić swoją posługę.

Regulaminy

Art. 43

§ 1. Odnośnie do sposobu postępowania, bez uszczerbku dla przepisów obowiązujących kodeksów, zasad i kryteriów określonych w części II oraz przepisów ustanowionych w niniejszej Konstytucji apostołskiej, należy przestrzegać odpowiednio zatwierdzonego przez Biskupa Rzymskiego Regulaminu Generalnego Kurii Rzymskiej, tj. zbioru przepisów wspólnych, zgodnie z którymi ustala się porządek i sposób

postępowania i załatwiania spraw w Kurii oraz tam, gdzie jest to wyraźnie przewidziane, w instytucjach związanych ze Stolicą Świętą.

§ 2. Każda instytucja kurialna i każdy urząd powinny posiadać własne *Ordo servandus*, czyli przepisy własne, zatwierdzone przez Biskupa Rzymskiego, zgodnie z którymi należy rozstrzygać sprawy.

IV. SEKRETARIAT STANU

Art. 44

Sekretariat Stanu, jako Sekretariat Papieski, bezpośrednio wspomaga Biskupa Rzymskiego w wykonywaniu jego najwyższej misji.

Art. 45

§ 1. Jest kierowany przez Sekretarza Stanu.

§ 2. Składa się z trzech Sekcji: Sekcji do Spraw Ogólnych, kierowanej przez substytutę, przy pomocy asesora; Sekcji do spraw Stosunków z Państwami i Organizacjami Międzynarodowymi, kierowanej przez własnego sekretarza, przy pomocy podsekretarza i podsekretarza do spraw sekcji multilateralnej; Sekcji do spraw Personelu Dyplomatycznego Stolicy Świętej, kierowanej przez Sekretarza do spraw Przedstawicielstw Papieskich, przy pomocy podsekretarza.

Sekcja do Spraw Ogólnych

Art. 46

Do Sekcji do Spraw Ogólnych należy przede wszystkim załatwianie spraw należących do codziennej posługi Biskupa Rzymskiego; zajmowanie się sprawami wykraczającymi poza zwyczajną właściwość instytucji kurialnych i innych instytucji Stolicy Apostolskiej; promowanie koordynacji pomiędzy dykasteriami, instytucjami i urzędami przy poszanowaniu autonomii każdej z nich. W jej gestii leży także wszystko to, co odnosi się do przedstawicielstw dyplomatycznych państw przy Stolicy Świętej.

Art. 47

Należy do niej także:

1) redagowanie i przesyłanie konstytucji apostolskich, dekretów, listów apostolskich, listów i innych dokumentów przekazanych jej przez Biskupa Rzymskiego;

2) troska o wydawanie akt i publicznych dokumentów Stolicy Świętej w organie urzędowym „Acta Apostolicae Sedis”;

3) udzielanie Dykasterii do spraw Komunikacji instrukcji na temat oficjalnych wiadomości dotyczących aktywności Biskupa Rzymskiego, jak i działalności Stolicy Świętej;

4) przechowywanie ołowianej pieczęci oraz pierścienia Rybaka.

Art. 48

Do tej Sekcji należy także:

1) troska o cykliczne spotkania przełożonych instytucji kurialnych i realizację odpowiednich postanowień;

2) zajmowanie się wszystkimi dokumentami odnoszącymi się do nominacji dokonywanych lub zatwierdzanych przez Biskupa Rzymskiego w odniesieniu do prefekta lub osoby z nim zrównanej, członków, sekretarza, podsekretarza lub podsekretarzy oraz konsultorów instytucji kurialnych i urzędów, instytucji związanych ze Stolicą Apostolską lub z nią współpracujących oraz personelu dyplomatycznego;

3) przygotowywanie dokumentów odnoszących się do odznaczeń papieskich;

4) gromadzenie, porządkowanie i publikowanie statystyk dotyczących życia Kościoła na całym świecie.

Sekcja do spraw Stosunków z Państwami i Organizacjami Międzynarodowymi

Art. 49

Właściwym zadaniem Sekcji do spraw Stosunków z Państwami i Organizacjami Międzynarodowymi jest zajmowanie się sprawami, które winny być omawiane z odpowiednimi władzami świeckimi.

Należy do niej:

1) troska o stosunki dyplomatyczne i polityczne Stolicy Świętej z państwami i innymi podmiotami prawa międzynarodowego oraz zajmowanie się sprawami wspólnymi dla promowania dobra Kościoła i społeczności świeckiej, także przez zawieranie konkordatów i innych umów międzynarodowych, uwzględniając opinię zainteresowanych organów biskupich;

2) reprezentowanie Stolicy Świętej w organizacjach międzynarodowych i międzyrządowych, jak również na multilateralnych konfe-

rencjach międzyrządowych, korzystając, w razie potrzeby, ze współpracy właściwych dykasterii i organów Kurii Rzymskiej;

3) udzielanie *nulla osta* za każdym razem, gdy dykasteria lub organ Kurii Rzymskiej zamierza wydać deklarację lub dokument dotyczący stosunków międzynarodowych lub stosunków z władzami świeckimi.

Art. 50

§ 1. W szczególnych okolicznościach, na zlecenie Biskupa Rzymskiego, sekcja ta, w porozumieniu z właściwymi dykasteriami Kurii Rzymskiej, zajmuje się sprawami dotyczącymi obsadzania Kościołów partykularnych, a także ustanawiania nowych Kościołów i dokonywania zmian w nich i w ich organach.

§ 2. W pozostałych przypadkach, zwłaszcza tam, gdzie obowiązują porozumienia konkordatowe, należy do niej zajmowanie się wszystkim, co dotyczy stosunków z rządami.

Art. 51

§ 1. Sekcja jest wspomagana przez własną radę, która zajmuje się konkretnymi sprawami.

§ 2. W sekcji, w razie potrzeby, mogą zostać utworzone stałe komisje do podjęcia niektórych spraw lub ogólnych zagadnień dotyczących różnych kontynentów i poszczególnych obszarów geograficznych.

Sekcja do spraw Personelu Dyplomatycznego Stolicy Świętej

Art. 52

§ 1. Sekcja do spraw Personelu Dyplomatycznego Stolicy Świętej zajmuje się sprawami dotyczącymi osób pełniących służbę dyplomatyczną Stolicy Świętej, w szczególności ich warunkami życia i pracy oraz ich formacją stałą. W ramach swoich obowiązków, sekretarz odwiedza siedziby legatów papieskich, zwołuje i przewodniczy posiedzeniom dotyczącym ich obsady.

§ 2. Sekcja współpracuje z prezydentem Papieskiej Akademii Kościelnej w zakresie doboru i szkolenia kandydatów do służby dyplomatycznej Stolicy Świętej oraz utrzymuje kontakty z emerytowanym personelem dyplomatycznym.

§ 3. Sekcja wykonuje swoje funkcje w ścisłej współpracy z Sekcją do Spraw Ogólnych i Sekcją do spraw Stosunków z Państwami i Or-

ganizacjami Międzynarodowymi, które to, każda w swoim zakresie, zajmują się także sprawami dotyczącymi legatów papieskich.

V. DYKASTERIE

Dykasteria do spraw Ewangelizacji

Art. 53

§ 1. Dykasteria służy dziełu ewangelizacji, aby Chrystus, Światłość narodów, był znany i by dawano o Nim świadectwo w słowach i czynach oraz aby budowane było Jego Ciało mistyczne, którym jest Kościół. Dykasteria jest właściwa w podstawowych sprawach ewangelizacji w świecie oraz w zakresie ustanawiania, towarzyszenia i wspierania nowych Kościołów partykularnych, z zachowaniem właściwości Dykasterii do spraw Kościołów Wschodnich.

§ 2. Dykasteria składa się z dwóch sekcji: Sekcji do spraw Podstawowych Zagadnień Ewangelizacji w Świecie i Sekcji do spraw Pierwszej Ewangelizacji i Nowych Kościołów Partykularnych na terytoriach podlegających jej właściwości.

Art. 54

Dykasterii do spraw Ewangelizacji przewodniczy bezpośrednio Biskup Rzymski. Każda z dwóch sekcji jest zarządzana w jego imieniu i jego władzą przez pro-prefekta, wspomaganego zgodnie z art. 14 § 2.

Sekcja do spraw Podstawowych Zagadnień Ewangelizacji w Świecie

Art. 55

§ 1. Zadaniem sekcji jest zgłębianie, we współpracy z Kościołami partykularnymi, konferencjami biskupów i wschodnimi strukturami hierarchicznymi, instytutami życia konsekrowanego i stowarzyszeniami życia apostołskiego, podstawowych zagadnień ewangelizacji i rozwoju skutecznego głoszenia Ewangelii, określając ich odpowiednie formy, narzędzia i język. Sekcja gromadzi najbardziej znaczące doświadczenia w dziedzinie ewangelizacji, udostępniając je całemu Kościołowi.

§ 2. Sekcja pobudza do refleksji nad historią ewangelizacji i misji, zwłaszcza w relacji do wydarzeń politycznych, społecznych i kulturowych, które naznaczyły i uwarunkowały głoszenie Ewangelii.

Art. 56

§ 1. Sekcja, poprzez studia i wymianę doświadczeń, wspiera Kościoły partykularne w procesie inkulturacji Dobrej Nowiny Jezusa Chrystusa w różnych kulturach i grupach etnicznych oraz w dziele ich ewangelizacji, zwracając szczególną uwagę na pobożność ludową.

§ 2. W krzewieniu i wspieraniu pobożności ludowej otacza szczególną troską sanktuaria międzynarodowe. Do sekcji należy erygowanie sanktuariów międzynarodowych i zatwierdzanie ich odpowiednich statutów, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego, a także we współpracy z biskupami diecezjalnymi (eparchialnymi), konferencjami biskupów i wschodnimi strukturami hierarchicznymi, troska o promowanie opieki duszpasterskiej nad sanktuariami jako ośrodkami stałej ewangelizacji.

Art. 57

W świetle wyzwań politycznych, społecznych i kulturowych, sekcja:

1) promuje ewangelizację poprzez rozeznawanie znaków czasu i badanie warunków społeczno-ekonomicznych i środowiskowych tych, którym głoszona jest Ewangelia;

2) bada i promuje odnawiający wkład Ewangelii w spotkaniu z kulturami i z wszystkim, co dotyczy promocji godności ludzkiej i wolności religijnej. W ścisłej współpracy z Kościołami partykularnymi, konferencjami biskupów i wschodnimi strukturami hierarchicznymi, promuje i wspiera rozpowszechnianie i urzeczywistnianie Magisterium Kościoła odnoszące się do spotkania Ewangelii z kulturami. Ponieważ ewangelizacja zakłada fundamentalną opcję na rzecz ubogich, troszczy się o Światowy Dzień Ubogich;

3) wspomaga i wspiera inicjatywy biskupów diecezjalnych (eparchialnych), konferencji biskupów i wschodnich struktur hierarchicznych na rzecz głoszenia Ewangelii.

Art. 58

§ 1. Sekcja jest właściwa w dziedzinie katechezy, służąc Kościołom partykularnym w ich obowiązku głoszenia Ewangelii Jezusa Chrystusa tym, którzy po przyjęciu chrztu prowadzą w życiu codziennym życie chrześcijańskie, tym, którzy choć okazują jakąś wiarę, nie znają dostatecznie jej podstaw, tym, którzy odczuwają potrzebę pogłębienia i udoskonalenia otrzymanego nauczania, oraz tym, którzy porzucili wiarę lub jej nie wyznają.

§ 2. Sekcja czuwa nad tym, aby nauczanie katechezy było prowadzone w odpowiedni sposób i aby formacja katechetyczna odbywała się zgodnie ze wskazaniami Urzędu Nauczycielskiego Kościoła. Do niej należy również udzielanie wymaganego potwierdzenia Stolicy Apostolskiej dla katechizmów i innych pism dotyczących nauczania katechetycznego za zgodą Dykasterii Nauki Wiary.

Art. 59

§ 1. Ponieważ każdy członek Ludu Bożego, na mocy otrzymanego chrztu, jest uczniem-misjonarzem Ewangelii, sekcja wspiera wzrost tej świadomości i odpowiedzialności, tak by każdy skutecznie współpracował w dziele misyjnym przez codzienne życie, modlitwę, świadectwo i czyny.

§ 2. Ewangelizacja dokonuje się w szczególności przez głoszenie Bożego miłosierdzia na różne sposoby i w różnorodnych formach. Do tego celu w szczególny sposób przyczynia się specyficzna działalność misjonarzy miłosierdzia, formację których sekcja propaguje i wspiera oraz proponuje kryteria działania duszpasterskiego.

Art. 60

§ 1. W kontekście ewangelizacji, sekcja potwierdza i promuje wolność religijną w każdej sferze społecznej i politycznej, w realnych uwarunkowaniach świata. W tym zakresie korzysta również ze współpracy z Sekretariatem Stanu.

§ 2. Jako sposób ewangelizacji, we współpracy z Dykasterią do spraw Dialogu Międzyreligijnego i Dykasterią Kultury i Edukacji, zgodnie z ich właściwością, wspiera i zachęca do możliwości spotkania i do dialogu z wyznawcami innych religii oraz z tymi, którzy nie wyznają żadnej religii.

Sekcja do spraw Pierwszej Ewangelizacji i Nowych Kościołów Partykularnych

Art. 61

Sekcja wspiera głoszenie Ewangelii i pogłębianie życia wiary na terenach pierwszej ewangelizacji i zajmuje się wszystkim, co dotyczy zarówno erygowania i dokonywania zmian w jednostkach kościelnych, jak również zapewnienia realizowania innych zadań, analo-

gicznie do tego, co Dykasteria do spraw Biskupów wypełnia w zakresie swojej właściwości.

Art. 62

Sekcja, zgodnie z zasadą sprawiedliwej autonomii, wspiera nowe Kościoły partykularne w dziele pierwszej ewangelizacji i ich rozwoju, współpracując z Kościołami partykularnymi, konferencjami biskupów, instytutami życia konsekrowanego, stowarzyszeniami życia apostołskiego, stowarzyszeniami, ruchami kościelnymi, nowymi wspólnotami i organizacjami pomocy kościelnej.

Art. 63

Sekcja współpracuje z biskupami, konferencjami biskupów, instytutami życia konsekrowanego i stowarzyszeniami życia apostołskiego we wzbudzaniu powołań misyjnych duchownych, członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego oraz osób świeckich, a także w formacji duchowieństwa i katechetów na terytoriach podległych dykasterii, z zachowaniem właściwości innych dykasterii w dziedzinach szczególnych, takich jak: formacja instytucjonalna duchownych, instytuty studiów wyższych, edukacja i kultura.

Art. 64

§ 1. Sekcja promuje wymianę doświadczeń w ramach nowych Kościołów partykularnych oraz między nimi a Kościołami, które powstały wcześniej.

§ 2. Towarzyszy integracji nowych Kościołów partykularnych, zachęcając inne do solidarnego i braterskiego ich wspierania.

§ 3. Prowadzi i organizuje kursy formacji początkowej i stałej dla biskupów i z nimi zrównanych, na terytoriach podlegających jej właściwości.

Art. 65

Aby spotęgować współpracę misyjną, sekcja:

1) podejmuje wysiłki w towarzystwie nowym Kościołom partykularnym w ich dążeniu do niezależności ekonomicznej, pomagając w tworzeniu odpowiednich ku temu warunków;

2) pomaga w tworzeniu funduszy niezbędnych do wspierania nowych Kościołów partykularnych oraz w przygotowaniu właściwego

personelu do ich gromadzenia i do współpracy z innymi Kościołami partykularnymi;

3) promuje w nowych Kościołach partykularnych i ich zrzeszeniach tworzenie organów administracyjnych i kontrolnych, które będą monitorować wykorzystanie środków i jakość inwestycji;

4) wspiera nowe Kościoły partykularne w zarządzaniu personelem.

Art. 66

Sekcja zajmuje się wszystkim tym, co zostało ustalone w sprawie sprawozdań pięcioletnich i wizyt *ad limina apostolorum* Kościołów partykularnych powierzonych jej opiece.

Art. 67

§ 1. Sekcji do spraw Pierwszej Ewangelizacji i Nowych Kościołów Partykularnych powierzone zostały Papieskie Dzieła Misyjne: Papieskie Dzieło Rozkrzewiania Wiary, Papieskie Dzieło św. Piotra Apostoła, Papieskie Dzieło Misyjne Dzieci i Papieska Unia Misyjna – jako narzędzia promowania odpowiedzialności misyjnej każdego ochrzczonego i wspierania nowych Kościołów partykularnych.

§ 2. Zarządzanie środkami ekonomicznymi przeznaczonymi na współpracę misyjną oraz ich sprawiedliwy podział powierza się Sekretarzowi Pomocniczemu Sekcji, pełniącemu funkcję Prezydenta Papieskich Dzieł Misyjnych.

Art. 68

Majątek przeznaczony na misje jest zarządzany za pośrednictwem specjalnego biura kierowanego przez Sekretarza Pomocniczego Sekcji, z zastrzeżeniem obowiązku rozliczania się z Sekretariatem do spraw Ekonomicznych.

Dykasteria Nauki Wiary

Art. 69

Zadaniem Dykasterii Nauki Wiary jest pomoc Biskupowi Rzymskiemu i biskupom w głoszeniu Ewangelii na całym świecie, rozwijając oraz strzegąc integralności katolickiej nauki o wierze i moralności w oparciu o depozyt wiary, a także szukając coraz głębszego zrozumienia nowych zagadnień.

Art. 70

Dykasteria składa się z dwóch Sekcji: Doktrynalnej i Dyscyplinarnej, z których każda koordynowana jest przez sekretarza wspierającego prefekta w zakresie swoich właściwości.

Art. 71

Sekcja Doktrynalna wspiera i promuje naukę i refleksję nad rozumieniem wiary i obyczajów oraz nad rozwojem teologii w różnych kulturach, w świetle poprawnej doktryny i wyzwań czasu, aby w świetle wiary udzielić odpowiedzi na pytania i kwestie, które pojawiają się wraz z postępem nauk i rozwojem cywilizacji.

Art. 72

§ 1. W sprawie środków, jakie należy podjąć w celu ochrony wiary i obyczajów, aby zachować ich nienaruszalność wobec błędów, które mogłyby się w jakikolwiek sposób rozprzestrzeniać, Sekcja Doktrynalna współpracuje w ścisłym kontakcie z biskupami diecezjalnymi (eparchialnymi), zarówno indywidualnie, jak i zgromadzonymi w konferencjach biskupów lub synodach partykularnych i wschodnich strukturach hierarchicznych, w wypełnianiu ich misji autentycznych nauczycieli i wychowawców wiary, dla której są zobowiązani strzec i popierać nienaruszalność tejże wiary.

§ 2. Współpraca ta dotyczy w szczególności upoważnienia do nauczania dyscyplin teologicznych, co do którego sekcja wydaje swoją opinię z uwzględnieniem właściwości Dykasterii Kultury i Edukacji.

Art. 73

W celu ochrony prawdy wiary i nienaruszalności obyczajów, Sekcja Doktrynalna:

1) bada pisma i opinie, które wydają się być sprzeczne ze zdrową wiarą i obyczajami lub być dla nich szkodliwe; poszukuje dialogu z ich autorami i przedstawia odpowiednie środki zaradcze, które należy powziąć według własnych przepisów;

2) troszczy się, by nie pozostały bez odpowiedniej negatywnej oceny błędne i niebezpieczne nauki, które mogłyby rozpowszechniać się wśród chrześcijan.

Art. 74

Do Sekcji Doktrynalnej, za pośrednictwem Biura do spraw Małżeńskich, należy rozpatrywanie zarówno od strony prawnej, jak i faktycznej, wszystkiego, co dotyczy przywileju wiary (*privilegium fidei*).

Art. 75

Dokumenty, które mają być wydawane przez inne dykasterie, organy i urzędy Kurii Rzymskiej, w takiej mierze, w jakiej dotyczą nauki wiary i obyczajów, należy najpierw przedstawić do zaopiniowania Sekcji Doktrynalnej, która w procesie dyskusji i uzgodnień pomoże w podjęciu właściwych decyzji.

Art. 76

§ 1. Sekcja Dyscyplinarna, za pośrednictwem Biura do spraw Dyscyplinarnych, zajmuje się przestępstwami zastrzeżonymi dla dykasterii i rozpatrywanymi przez nią w ramach jurysdykcji ustanowionego w niej Najwyższego Trybunału Apostolskiego, deklarując lub wymierzając kary kanoniczne zgodnie z prawem powszechnym i własnym, z uwzględnieniem właściwości Penitencjarii Apostolskiej.

§ 2. W sprawach, o których mowa w § 1, sekcja, z upoważnienia Biskupa Rzymskiego, sędzi kardynałów, patriarchów, legatów Stolicy Apostolskiej, biskupów oraz inne osoby fizyczne, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego.

§ 3. Sekcja promuje pozytywne inicjatywy formacyjne, jakie dykasteria zapewnia ordynariuszom i osobom stosującym prawo, aby sprzyjać właściwemu rozumieniu i stosowaniu przepisów prawa kanonicznego, w zakresie jej właściwości.

Art. 77

W ramach dykasterii są ustanowione Papieska Komisja Biblijna i Międzynarodowa Komisja Teologiczna, którym przewodniczy prefekt. Każda funkcjonuje według zatwierdzonych przepisów własnych.

Art. 78

§ 1. W ramach dykasterii została utworzona Papieska Komisja do spraw Ochrony Małoletnich, której zadaniem jest udzielanie Biskupowi Rzymskiemu rad i wskazówek, a także proponowanie najważniejszych inicjatyw na rzecz ochrony nieletnich i osób bezradnych.

§ 2. Papieska Komisja wspiera biskupów diecezjalnych (eparchialnych), konferencje biskupów i wschodnie struktury hierarchiczne, przełożonych instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego oraz ich konferencje w opracowaniu odpowiednich strategii i procedur za pomocą wspólnych wytycznych, mających na celu ochronę małoletnich i osób bezradnych przed nadużyciami seksualnymi oraz zapewnienie odpowiedniej reakcji na takie postępowanie duchownych oraz członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego i z uwzględnieniem wymogów prawa świeckiego.

§ 3. Członkowie Papieskiej Komisji są mianowani przez Biskupa Rzymskiego na okres pięciu lat i są wybierani spośród duchownych, członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego oraz świeckich różnych narodowości, którzy wyróżniają się wiedzą, potwierdzonymi umiejętnościami i doświadczeniem duszpasterskim.

§ 4. Na czele Papieskiej Komisji stoją delegowany przewodniczący i sekretarz, obaj mianowani przez Biskupa Rzymskiego na okres pięciu lat.

§ 5. Papieska Komisja ma swoich urzędników i działa według własnych zatwierdzonych przepisów.

Dykasteria do spraw Posługi Miłosierdzia

Art. 79

Dykasteria do spraw Posługi Miłosierdzia, zwana także Urzędem Dobroczynności Apostolskiej, jest szczególnym wyrazem miłosierdzia i, wychodząc od opcji na rzecz ubogich, bezbronnych i wykluczonych, prowadzi dla nich dzieła pomocy i wsparcia we wszystkich częściach świata w imieniu Biskupa Rzymskiego, który w przypadkach szczególnie ubóstwa lub innej konieczności, osobiście decyduje o przyznaniu pomocy.

Art. 80

Dykasteria pod przewodnictwem prefekta, Jałmużnika Jego Świątobliwości, w łączności z innymi dykasteriami właściwymi w tej sprawie urzeczywistnia swoją działalnością troskę i bliskość Biskupa Rzymskiego jako Pasterza Kościoła powszechnego, wobec tych, którzy żyją w warunkach nędzy, marginalizacji lub ubóstwa, a także w sytuacji klęski żywiołowej i poważnych nieszczęść.

Art. 81

§ 1. Do zadań dykasterii należy przyjmowanie, poszukiwanie i pozyskiwanie bezpłatnych darów przeznaczonych na dzieła miłosierdzia, które Biskup Rzymski wykonuje wobec najbardziej potrzebujących.

§ 2. Jałmużnik Jego Świątobliwości ma również prawo udzielania Błogosławieństwa Apostolskiego przy użyciu należycie uwierzytelnionych dyplomów na papierze pergaminowym.

Dykasteria do spraw Kościołów Wschodnich

Art. 82

§ 1. Dykasteria zajmuje się wszystkim tym, co dotyczy katolickich Kościołów wschodnich *sui iuris*, w odniesieniu do osób i do rzeczy.

§ 2. Ponieważ niektóre z tych Kościołów, zwłaszcza starożytne Kościoły patriarchalne, są starożytnej tradycji, dykasteria będzie okresowo badać, po konsultacji, jeżeli to konieczne, z zainteresowanymi dykasteriami, jakie sprawy dotyczące zarządzania wewnętrznego mogą być pozostawione decyzji ich wyższych władz, na zasadzie odstępstwa od Kodeksu Kanonów Kościołów Wschodnich.

Art. 83

§ 1. Członkami dykasterii z mocy prawa są: patriarchowie, arcybiskupi więksi Kościołów wschodnich *sui iuris* oraz prefekt Dykasterii do spraw Popierania Jedności Chrześcijan.

§ 2. Jeżeli to możliwe, konsultorzy i urzędnicy powinni być wybierani zarówno spośród wiernych obrządku wschodniego różnych Kościołów *sui iuris*, jak i spośród wiernych obrządku łacińskiego.

Art. 84

§ 1. Dykasteria jest właściwa we wszystkich sprawach własnych Kościołów wschodnich, które muszą być przekazane Stolicy Apostolskiej, a dotyczących: struktury i organizacji Kościołów; wykonywania misji nauczania, uświęcania i rządzenia; osób, ich stanu oraz praw i obowiązków. Zajmuje się również wszystkim, co zostało ustalone w sprawie sprawozdań pięcioletnich i wizyt *ad limina apostolorum*.

§ 2. Biorąc pod uwagę § 1, zawsze pozostaje nienaruszona szczególnie i wyłączna właściwość Dykasterii Nauki Wiary, Dykasterii

Spraw Kanonizacyjnych, Dykasterii do spraw Tekstów Prawnych, Penitencjarii Apostolskiej, Najwyższego Trybunału Sygnatury Apostolskiej i Trybunału Roty Rzymskiej.

§ 3. W sprawach, które dotyczą także wiernych Kościoła łacińskiego, dykasteria, jeżeli wymaga tego waga danej sprawy, przed podjęciem działania powinna skonsultować się z dykasterią właściwą w tej samej materii dla wiernych Kościoła łacińskiego.

Art. 85

Dykasteria z uwagą śledzi losy wspólnot wiernych wschodnich, które znajdują się w granicach jednostek terytorialnych Kościoła łacińskiego. Zarządza ich potrzebom duchowym przez wizytatorów, a także, o ile to możliwe, przez własną hierarchię, w porozumieniu z dykasterią właściwą do ustanawiania Kościołów partykularnych na tym terytorium.

Art. 86

W regionach, w których od dawna większość stanowią obrządki wschodnie, działalność apostolska i misyjna zależy wyłącznie od tej dykasterii, nawet gdyby podejmowali ją misjonarze Kościoła łacińskiego.

Art. 87

Dykasteria działa w porozumieniu z Dykasterią do spraw Popierania Jedności Chrześcijan w sprawach dotyczących stosunków z Kościołami wschodnimi niekatolickimi, a także z Dykasterią do spraw Dialogu Międzyreligijnego i z Dykasterią Kultury i Edukacji w sprawach należących do ich właściwości.

Dykasteria do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów

Art. 88

Dykasteria do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów promuje świętą liturgię zgodnie z odnową podjętą przez Sobór Watykański II. Zakres jej właściwości dotyczy tego wszystkiego, co z mocy prawa należy do Stolicy Apostolskiej w zakresie regulacji i promowania świętej liturgii oraz czuwanie, aby wszędzie wiernie przestrzegane były prawa Kościoła i przepisy liturgiczne.

Art. 89

§ 1. Zadaniem dykasterii jest zatroszczyć się o przygotowanie lub sprawdzanie i aktualizację wzorcowych wydań ksiąg liturgicznych.

§ 2. Dykasteria zatwierdza przekłady ksiąg liturgicznych na współczesne języki i udziela *recognitio* dla odpowiednich dostosowań do lokalnych kultur, przygotowanych zgodnie z prawem przez konferencje biskupów. Udziela także *recognitio* dla kalendarzy partykularnych, tekstów własnych Mszy Świątych i Liturgii godzin dla Kościołów partykularnych i instytutów życia konsekrowanego oraz stowarzyszeń życia apostołskiego, zatwierdzonych przez odpowiednią właściwą władzę.

§ 3. Dykasteria wspiera biskupów diecezjalnych i konferencje biskupów w promowaniu, za pomocą skutecznych i odpowiednich środków, duszpasterstwa liturgicznego, zwłaszcza w odniesieniu do sprawowania Eucharystii oraz innych sakramentów i czynności liturgicznych, tak aby wierni uczestniczyli w nich coraz aktywniej. Wraz z konferencjami biskupów zachęca do refleksji nad możliwymi formami liturgii inkulturowanej i towarzyszy ich kontestualizacji.

Art. 90

§ 1. Dykasteria troszczy się o dyscyplinę sakramentów i skutki prawne dotyczące ich ważnego i godziwego sprawowania, jak również o sakramentalia, z zachowaniem właściwości Dykasterii Nauki Wiary.

§ 2. Rozpatruje prośby i udziela indulty i dyspensy w sprawach, które wykraczają poza uprawnienia biskupów diecezjalnych.

Art. 91

Dykasteria promuje i animuje odbywane cyklicznie Międzynarodowe Kongresy Eucharystyczne oraz zapewnia swoją współpracę w organizowaniu Krajowych Kongresów Eucharystycznych.

Art. 92

Dykasteria zajmuje się aspektami życia liturgicznego:

1) przez promowanie formacji liturgicznej na różnych poziomach, także przez zjazdy wieloregionalne;

2) przez wspieranie komisji oraz instytucji utworzonych w celu rozwijania duszpasterstwa liturgicznego, muzyki, śpiewu i sztuki sakralnej;

3) przez erygowanie stowarzyszeń promujących powyższe cele o zasięgu międzynarodowym lub przez zatwierdzanie ich statutów.

Art. 93

Dykasteria zajmuje się regulacją i dyscypliną świętej liturgii w odniesieniu do używania – zgodnie z ustalonymi przepisami – ksiąg liturgicznych wydanych przed reformą Soboru Watykańskiego II.

Art. 94

Dykasteria troszczy się o kult świętych relikwii, zatwierdza świętych patronów i nadaje kościołom tytuł bazyliki mniejszej.

Art. 95

Dykasteria współpracuje z biskupami diecezjalnymi, aby pobożne praktyki ludu chrześcijańskiego były zgodne z przepisami Kościoła i zharmonizowane ze świętą liturgią, przypominając zasady i dając wskazówki dla owocnego korzystania z nich w Kościołach partykularnych.

Art. 96

Dykasteria wspiera biskupów w ich posłudze jako moderatorów, promotorów i opiekunów całego powierzonego im życia liturgicznego Kościoła, udzielając wskazówek i sugestii w celu promowania właściwej formacji liturgicznej, tak aby zapobiegać i eliminować ewentualne nadużycia.

Art. 97

Aby jak najlepiej wypełniać swoje zadania, dykasteria, oprócz swoich członków i konsultorów, korzysta ze współpracy i okresowych dyskusji z komisjami biskupów do spraw liturgii różnych konferencji biskupów oraz z międzynarodowymi komisjami do spraw tłumaczenia ksiąg liturgicznych na języki wspólne kilku narodom, ze zwróceniem także uwagi na wkład instytutów wyższych studiów kościelnych w sprawy liturgiczne.

Dykasteria Spraw Kanonizacyjnych

Art. 98

Dykasteria Spraw Kanonizacyjnych zajmuje się, zgodnie z przewidzianą procedurą, wszystkim, co dotyczy spraw beatyfikacyjnych i kanonizacyjnych.

Art. 99

§ 1. Dykasteria wydaje szczegółowe wskazania i wspiera radami i wskazówkami biskupów diecezjalnych (eparchialnych), właściwych w prowadzeniu sprawy.

§ 2. Bada akta spraw już rozpatrzonych, sprawdzając, czy postępowanie zostało przeprowadzone zgodnie z przepisami, wydając osąd co do meritum samych spraw, w celu przedłożenia ich Biskupowi Rzymskiemu.

Art. 100

Dykasteria nadzoruje stosowanie przepisów regulujących zarządzanie funduszami spraw.

Art. 101

Dykasteria ustanawia procedurę kanoniczną, którą należy stosować w celu sprawdzenia i orzekania co do autentyczności relikwii oraz co do zagwarantowania ich właściwego przechowywania.

Art. 102

Do dykasterii należy ocena nadania tytułu doktora Kościoła danemu świętemu, po uprzednim zasięgnięciu opinii Dykasterii Nauki Wiary w odniesieniu do jego wyróżniającej się doktryny.

Dykasteria do spraw Biskupów

Art. 103

Dykasteria do spraw Biskupów jest odpowiedzialna za to wszystko, co dotyczy ustanawiania i obsadzania Kościołów partykularnych oraz sprawowania urzędu biskupiego w Kościele łańcuskim z zachowaniem właściwości Dykasterii do spraw Ewangelizacji.

Art. 104

Do zadań dykasterii, po zebraniu niezbędnych elementów i we współpracy z biskupami i konferencjami biskupów, należy wszystko to, co dotyczący ustanawiania Kościołów partykularnych i ich zespołów, ich podziału, łączenia, znoszenia i innych zmian, jak również to, co dotyczy erygowania ordynariatów połowych i erygowania ordynariatów personalnych dla wiernych anglikańskich, którzy wchodzą w pełną komunię z Kościołem katolickim w granicach terytorialnych danej konferencji biskupów, po wysłuchaniu Dykasterii Nauki Wiary i zasięgnięciu opinii samej konferencji.

Art. 105

§ 1. Dykasteria zajmuje się wszystkimi sprawami związanymi z nominacją biskupów, zarówno diecezjalnych, jak i tytularnych, administratorów apostolskich oraz ogólnie – obsadzaniem Kościołów partykularnych. Czyni to wszystko, biorąc pod uwagę propozycje Kościołów partykularnych, konferencji biskupów i przedstawicielstw papieskich oraz po konsultacji z członkami prezydium danej konferencji biskupów i metropolitą. W ten proces angażuje również w odpowiedni sposób członków Ludu Bożego z danych diecezji.

§ 2. Dykasteria, w porozumieniu z konferencjami biskupów oraz ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi, określa kryteria dla wyboru kandydatów. Powinny one uwzględniać różne wymagania kulturowe i być okresowo weryfikowane.

§ 3. Dykasteria zajmuje się także rezygnacją biskupów z urzędu, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego.

Art. 106

Ilekcroć w celu ustanowienia lub zmiany Kościołów partykularnych i ich zespołów, jak również w celu obsadzania Kościołów partykularnych, konieczne jest negocjowanie z rządami, dykasteria przystępuje do tego dopiero po konsultacji z Sekcją do spraw Stosunków z Państwami i Organizacjami Międzynarodowymi Sekretariatu Stanu oraz zainteresowanymi konferencjami biskupów.

Art. 107

§ 1. Dykasteria zapewnia biskupom wszelką współpracę w zakresie prawidłowego i owocnego sprawowania powierzonego im urzędu pasterskiego.

§ 2. W przypadkach, w których dla prawidłowego sprawowania biskupiego zadania rządu wymagana jest szczególna interwencja, a problemu nie mogą rozwiązać metropolita lub konferencje biskupów, do obowiązku dykasterii należy – w razie potrzeby, za zgodą innych właściwych dykasterii – zarządzenie wizytacji braterskiej lub apostolskiej i – postępując w ten sam sposób – ocena jej wyników i zaproponowanie Biskupowi Rzymskiemu decyzji, które dykasteria uzna za właściwe.

Art. 108

Do zadań dykasterii należy przygotowanie wszystkiego, co dotyczy wizyty *ad limina apostolorum* powierzonych jej Kościołów partykularnych. W tym celu analizuje sprawozdania przesłane przez biskupów diecezjalnych zgodnie z art. 40; wspiera biskupów podczas ich pobytu w Rzymie, odpowiednio przygotowując spotkanie z Biskupem Rzymskim, pielgrzymki do Bazylik Papieskich i inne rozmowy; wreszcie, po zakończeniu wizyty przesyła im na piśmie wnioski, sugestie i propozycje dykasterii dla poszczególnych Kościołów partykularnych i konferencji biskupów.

Art. 109

§ 1. Dykasteria, z zachowaniem właściwości Dykasterii do spraw Ewangelizacji, troszczy się o formację nowych biskupów, korzystając z pomocy biskupów o sprawdzonej mądrości, roztropności i doświadczeniu, a także z ekspertów z różnych obszarów Kościoła powszechnego.

§ 2. Dykasteria zapewnia regularnie biskupom możliwość formacji stałej i kursów doskonalących.

Art. 110

Dykasteria realizuje swoją działalność w duchu służby i w ścisłej współpracy z konferencjami biskupów oraz ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi. Współpracuje z nimi w zakresie odbywania synodów partykularnych oraz ustanawiania konferencji biskupów i udzielania *recognitio* ich statutów. Przyjmuje akta i dekryty wyżej wymienionych organów, bada je i po zasięgnięciu opinii zainteresowanych dykasterii udziela niezbędnej *recognitio*. Wypełnia wreszcie to, co ustanawiają przepisy prawa kanonicznego dotyczące prowincji i regionów kościelnych.

Art. 111

§ 1. Przy dykasterii jest ustanowiona Papieska Komisja do spraw Ameryki Łacińskiej, której zadaniem jest analizowanie zagadnień dotyczących życia i rozwoju tamtejszych Kościołów partykularnych, wspomaganie zainteresowanych dykasterii zgodnie z ich właściwościami oraz słuzenie im radą i środkami finansowymi.

§ 2. Jest ona również odpowiedzialna za wspieranie stosunków międzynarodowych i krajowych pomiędzy instytucjami kościelnymi, które działają na rzecz regionów Ameryki Łacińskiej i instytucjami kurialnymi.

Art. 112

§ 1. Przewodniczącym Komisji jest prefekt Dykasterii do spraw Biskupów, wspomagany przez jednego lub kilku sekretarzy. Do nich, w charakterze doradców, dołączają biskupi wybrani zarówno z Kurii Rzymskiej, jak i z Kościołów Ameryki Łacińskiej. Sekretarz i doradcy są mianowani przez Biskupa Rzymskiego na okres pięciu lat.

§ 2. Członkowie Komisji są mianowani spośród instytucji Kurii Rzymskiej, Rady Biskupów Ameryki Łacińskiej, biskupów poszczególnych regionów Ameryki Łacińskiej, a także spośród instytucji wymienionych w poprzednim artykule. Są mianowani przez Biskupa Rzymskiego na okres pięciu lat.

§ 3. Komisja ma własnych urzędników.

Dykasteria do spraw Duchowieństwa

Art. 113

§ 1. Dykasteria do spraw Duchowieństwa zajmuje się wszystkim tym, co dotyczy prezbiterów i diakonów diecezjalnych, w odniesieniu do nich samych, ich posługi duszpasterskiej i tego, co jest konieczne do jej owocnego wykonywania. W tych dziedzinach zapewnia biskupom stosowną pomoc.

§ 2. Dykasteria wyraża i realizuje troskę Stolicy Apostolskiej o formację kandydatów do święceń.

Art. 114

§ 1. Dykasteria wspomaga biskupów diecezjalnych, aby w ich Kościołach była zapewniona opieka duszpasterska nad powołaniami do święceń, a w seminariach, ustanowionych i prowadzonych zgodnie

z prawem, alumni byli odpowiednio kształceni i otrzymali solidną formację ludzką, duchową, intelektualną i duszpasterską.

§ 2. W tym, co na mocy przepisu prawa należy do właściwości Stolicy Świętej, dykasteria troszczy się, aby życie wspólnotowe i administrowanie seminariami odpowiadały wymogom formacji kapłańskiej, a także, by przełożeni i wychowawcy w jak największym stopniu przyczyniali się przykładem i właściwą doktryną do kształtowania osobowości przyszłych wyświęconych szafarzy.

§ 3. Zadaniem dykasterii jest promowanie wszystkiego, co dotyczy formacji przyszłych duchownych, przez odpowiednie przepisy, takie jak *Ratio fundamentalis institutionis sacerdotalis* i *Ratio fundamentalis institutionis diaconorum permanentium*, a także inne dokumenty dotyczące formacji stałej.

§ 4. Do dykasterii należy potwierdzanie *Ratio institutionis sacerdotalis nationalis*, wydanej przez konferencje biskupów, jak również potwierdzanie erygowania seminariów międzydiecezjalnych i ich statutów.

§ 5. W celu zagwarantowania i podniesienia jakości formacji kapłańskiej dykasteria wspiera erygowanie seminariów międzydiecezjalnych wszędzie tam, gdzie seminaria diecezjalne nie mogą zapewnić odpowiedniej formacji z wystarczającą liczbą kandydatów do święceń, należytej jakości wychowawców, wykładowców i kierowników duchowych, zapewniając wsparcie innych niezbędnych struktur.

Art. 115

§ 1. Dykasteria zapewnia wsparcie biskupom diecezjalnym i konferencjom biskupów w sprawowaniu przez nich władzy, we wszystkim tym, co dotyczy życia, dyscypliny, praw i obowiązków duchownych, oraz współpracuje w prowadzeniu ich stałej formacji. Czuwa również nad tym, aby biskupi diecezjalni lub konferencje biskupów zapewniali duchownym utrzymanie i zabezpieczenie społeczne zgodnie z prawem.

§ 2. Do jej właściwości należy rozpatrywanie na drodze administracyjnej wszelkich sporów i rekursów hierarchicznych składanych przez duchownych, w tym członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, z zastrzeżeniem postanowień art. 28 § 1.

§ 3. Analizuje, z pomocą właściwych dykasterii, problemy wynikające z braku prezbiterów, które w różnych częściach świata z jednej

strony pozbawiają Lud Boży możliwości uczestnictwa w Eucharystii, a z drugiej strony powodują upadek sakramentalnej struktury samego Kościoła. Zachęca zatem biskupów i konferencje biskupów do bardziej odpowiedniego rozmieszczenia duchowieństwa.

Art. 116

§ 1. Do zadań dykasterii należy, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego, zajmowanie się tym, co dotyczy ogólnie stanu duchownego w odniesieniu do wszystkich duchownych, także członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego oraz diakonów stałych, w porozumieniu z właściwymi dykasteriami, jeżeli okoliczności tego wymagają.

§ 2. Dykasteria jest właściwa w sprawach dyspens od obowiązków wynikających ze święceń diakonatu i prezbiteratu, udzielanych duchowieństwu diecezjalnemu oraz członkom instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, zarówno Kościoła łacińskiego, jak i Kościołów wschodnich.

Art. 117

Dykasteria jest właściwa w tym wszystkim, co należy do Stolicy Świętej w odniesieniu do prałatur personalnych.

Art. 118

Dykasteria zajmuje się sprawami należącymi do właściwości Stolicy Świętej, które dotyczą:

1) regulacji ogólnych dotyczących: rady do spraw ekonomicznych, rady kapłańskiej, kolegium konsultorów, kapituły kanoników, rady duszpasterskiej, parafii, kościołów;

2) stowarzyszeń duchownych i publicznych stowarzyszeń kleryckich; tym ostatnim może udzielić upoważnienia do inkardynacji po zasięgnięciu opinii właściwych dykasterii i po otrzymaniu aprobaty Biskupa Rzymskiego;

3) archiwów kościelnych;

4) wygaśnięcia pobożnych rozporządzeń w ogólności i pobożnych fundacji.

Art. 119

Dykasteria wypełnia wszystkie funkcje leżące w gestii Stolicy Świętej związane z regulacją dóbr kościelnych, zwłaszcza w tym, co dotyczy

ich odpowiedniego zarządu, udziela stosownych zezwoleń i upoważnień, z zachowaniem właściwości Dykasterii do spraw Ewangelizacji, Dykasterii do spraw Kościołów Wschodnich i Dykasterii do spraw Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego.

Art. 120

W ramach dykasterii ustanowione zostały: Papieskie Dzieło Powołań Kapłańskich oraz Międzydykasterialna Stała Komisja do spraw Formacji do Świąceń, której przewodniczy z urzędu prefekt.

Dykasteria do spraw Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego

Art. 121

Do właściwości dykasterii należy krzewienie, ożywanie i regulowanie praktyki rad ewangelicznych, przeżywanych w zatwierdzonych formach życia konsekwowanego, a także w odniesieniu do życia i działalności stowarzyszeń życia apostolskiego w całym Kościele łacińskim.

Art. 122

§ 1. Do zadań dykasterii należy zatwierdzanie instytutów życia konsekwowanego i stowarzyszeń życia apostolskiego, ich erygowanie, a także udzielanie zezwolenia do ważnego erygowania instytutu życia konsekwowanego lub stowarzyszenia życia apostolskiego na prawie diecezjalnym.

§ 2. Dykasterii zastrzeżone są również łączenia, unie i zniesienia takich instytutów życia konsekwowanego i stowarzyszeń życia apostolskiego.

§ 3. Do dykasterii należy zatwierdzanie i regulowanie form życia konsekwowanego, które są nowe w stosunku do uznanych już przez prawo.

§ 4. Zadaniem dykasterii jest erygowanie i znoszenie unii, konfederacji, federacji instytutów życia konsekwowanego i stowarzyszeń życia apostolskiego.

Art. 123

Dykasteria troszczy się, by instytuty życia konsekwowanego i stowarzyszenia życia apostolskiego rozwijały się zgodnie z Ewangelią,

naśladować Chrystusa według właściwego charyzmatu zrodzonego z ducha ich założycieli i zgodnie ze zdrową tradycją, wiernie dążyły do realizacji własnych celów i skutecznie przyczyniały się do budowania Kościoła i jego misji w świecie.

Art. 124

§ 1. Zgodnie z przepisami prawa kanonicznego dykasteria zajmuje się sprawami należącymi do właściwości Stolicy Apostolskiej dotyczącymi życia i działalności instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego, a w szczególności:

- 1° zatwierdzaniem konstytucji i ich zmianą;
- 2° zwykłym zarządem i dyscypliną członków;
- 3° przyjmowaniem i formacją członków, także poprzez szczegółowe przepisy i dyrektywy;
- 4° dobrami doczesnymi i ich zarządzaniem;
- 5° apostołatem;
- 6° nadzwyczajnymi środkami władzy.

§ 2. Są zastrzeżone dla właściwości dykasterii z mocy samego prawa:

- 1° przejście członka do innej zatwierdzonej formy życia konsekrowanego;
- 2° przedłużenie nieobecności i eksklaustracji poza termin wyznaczony przez najwyższych przełożonych;
- 3° indult odejścia członka po ślubach wieczystych z instytutu życia konsekrowanego lub ze stowarzyszenia życia apostołskiego na prawie papieskim;
- 4° eksklaustracja nałożona;
- 5° rozpatrywanie rekursów od dekretu o wydaleniu członka.

Art. 125

Zadaniem dykasterii jest erygowanie międzynarodowych konferencji wyższych przełożonych, zatwierdzanie ich statutów i czuwanie, aby ich działalność była ukierunkowana na właściwe cele.

Art. 126

§ 1. Życie pustelnicze i stan dziewic konsekrowanych (*Ordo Virginum*) są formą życia konsekrowanego i jako takie podlegają dykasterii.

§ 2. Do dykasterii należy erygowanie stowarzyszeń dziewic konsekrowanych na poziomie międzynarodowym.

Art. 127

Właściwości dykasterii obejmują także trzecie zakony i stowarzyszenia wiernych powstałe z zamysłem przekształcenia ich w instytut życia konsekrowanego lub stowarzyszenie życia apostołskiego.

Dykasteria do spraw Świeckich, Rodziny i Życia

Art. 128

§ 1. Do zadań Dykasterii do spraw Świeckich, Rodziny i Życia należy rozwój apostołstwa wiernych świeckich, duszpasterstwo młodzieży, rodziny i jej misji według Bożego planu, troska o osoby starsze oraz promocja i ochrona życia.

§ 2. W zakresie własnej właściwości dykasteria utrzymuje relacje z Kościołami partykularnymi, konferencjami biskupów, ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi, wschodnimi strukturami hierarchicznymi i innymi organami kościelnymi, promując wymianę między nimi i zapewniając swoją współpracę w celu promowania wartości i inicjatyw związanych z tymi zagadnieniami.

Art. 129

Ożywiając i zachęcając do promowania powołania i misji wiernych świeckich w Kościele i w świecie, dykasteria współpracuje z różnymi kościelnymi strukturami wiernych świeckich, tak by w duszpasterstwie i zarządzaniu Kościołem dzielili się zarówno swoim doświadczeniem wiary w realiach społecznych, jak i swymi świeckimi kwalifikacjami.

Art. 130

Dykasteria wyraża szczególną troskę Kościoła o ludzi młodych, wspomagając ich wysiłek w obliczu wyzwań, jakie stawia przed nimi świat. Wspiera inicjatywy Biskupa Rzymskiego w dziedzinie duszpasterstwa młodzieży i pozostaje w służbie konferencji biskupów i wschodnich struktur hierarchicznych, międzynarodowych stowarzyszeń i ruchów młodzieżowych, wspierając ich współpracę i organizując spotkania na szczeblu międzynarodowym.

Art. 131

Dykasteria stara się pogłębić refleksję na temat relacji kobieta-mężczyzna w ich specyfice, wzajemności, komplementarności i rów-

nej godności. Wnosi swój wkład w refleksję eklezjalną nad tożsamością i misją kobiet i mężczyzn w Kościele i w społeczeństwie przez promowanie ich uczestnictwa, uwydatnianie specyfiki kobiet i mężczyzn, a także wypracowując modele wiodącej roli kobiet w Kościele.

Art. 132

Dykasteria analizuje zagadnienia związane ze współpracą świeckich i szafarzy wyświęconych, na mocy chrztu i różnorodności charyzmatów i posług, aby rozwijać zarówno świadomość współodpowiedzialności za życie i misję Kościoła.

Art. 133

Zadaniem dykasterii, w porozumieniu z innymi zainteresowanymi dykasteriami, jest ocena i zatwierdzanie propozycji konferencji biskupów dotyczących ustanawiania nowych posług i urzędów kościelnych, które należałoby powierzyć świeckim, stosownie do potrzeb Kościołów partykularnych.

Art. 134

W zakresie swojej właściwości dykasteria towarzyszy życiu i rozwojowi grup wiernych i ruchów kościelnych; uznaje lub eryguje, zgodnie z przepisami prawa kanonicznego te, które mają charakter międzynarodowy i zatwierdza ich statuty, z zachowaniem właściwości Sekretariatu Stanu; zajmuje się także wszelkimi rekursami hierarchicznymi dotyczącymi życia stowarzyszeniowego i apostołatu świeckich.

Art. 135

Dykasteria promuje duszpasterstwo małżeństwa i rodziny w oparciu o nauczanie Magisterium Kościoła. Dąży do tego, by prawa i obowiązki małżonków i rodziny były gwarantowane i uznawane w Kościele, społeczeństwie, ekonomii i polityce. Promuje spotkania i wydarzenia międzynarodowe.

Art. 136

Dykasteria, we współpracy z Dykasterią do spraw Ewangelizacji oraz Dykasterią Kultury i Edukacji, wspiera rozwój i krzewienie wzorów przekazywania wiary w rodzinach oraz zachęca rodziców do konkretnego życia wiarą na co dzień. Promuje również modele włączania się do duszpasterstwa i edukacji szkolnej.

Art. 137

§ 1. Dykasteria analizuje, przy udziale konferencji biskupów i wschodnich struktur hierarchicznych, różnorodność antropologicznych, społeczno-kulturowych i ekonomicznych uwarunkowań życia wspólnego w małżeństwach i rodzinach.

§ 2. Dykasteria bada i analizuje, przy wsparciu ekspertów, główne przyczyny kryzysów w małżeństwach i rodzinach, ze szczególnym uwzględnieniem doświadczeń osób dotkniętych rozpadem małżeństwa, zwłaszcza w odniesieniu do dzieci, w celu pogłębienia świadomości wartości rodziny i roli rodziców w społeczeństwie i Kościele.

§ 3. Zadaniem dykasterii, we współpracy z konferencjami biskupów i wschodnimi strukturami hierarchicznymi, jest zbieranie i proponowanie modeli towarzyszenia duszpasterskiego, formowania sumień i integracji dla osób rozwiedzionych i żyjących w nowych związkach cywilnych, a także dla tych, którzy w niektórych kulturach żyją w sytuacjach poligamii.

Art. 138

§ 1. Dykasteria wspiera inicjatywy na rzecz odpowiedzialnej prokreacji, a także ochrony życia ludzkiego od poczęcia do jego naturalnego zakończenia, mając na uwadze potrzeby osoby w różnych etapach rozwoju.

§ 2. Dykasteria promuje i wspiera organizacje i stowarzyszenia, które pomagają rodzinom i poszczególnym osobom w odpowiedzialnym przyjmowaniu i pielęgnowaniu daru życia, zwłaszcza w przypadku zagrożonych ciąż i w zapobieganiu uciekania się do aborcji. Wspiera także programy i inicjatywy Kościołów partykularnych, konferencji biskupów i wschodnich struktur hierarchicznych, mające na celu pomoc osobom uwikłanym w aborcję.

Art. 139

§ 1. Dykasteria analizuje główne zagadnienia biomedycyny i prawa odnoszące się do życia ludzkiego, prowadząc w oparciu o Magisterium Kościoła dialog z różnymi dyscyplinami teologicznymi i innymi odpowiednimi naukami. Bada rozwijające się teorie dotyczące życia ludzkiego i rzeczywistości rodzaju ludzkiego. Studiując wyżej wymienione tematy, dykasteria działa w porozumieniu z Dykasterią Nauki Wiary.

§ 2. W ten sam sposób podejmuje refleksję nad przemianami w życiu społecznym, aby wspierać osobę ludzką w jej pełnym i harmonijnym rozwoju, doceniając postęp i dostrzegając niebezpieczne prądy, które ją hamują na płaszczyźnie kulturowej i społecznej.

Art. 140

Dykasteria monitoruje działalność katolickich instytucji, stowarzyszeń, ruchów i organizacji, zarówno krajowych, jak i międzynarodowych, których celem jest służenie dobru rodziny.

Art. 141

§ 1. Dykasteria współpracuje z Papieską Akademią Życia w kwestiach dotyczących ochrony i promocji życia ludzkiego i korzysta z jej doświadczenia.

§ 2. Dykasteria współpracuje z Papieskim Instytutem Teologicznym Jana Pawła II dla Studiów nad Małżeństwem i Rodziną, zarówno z sekcją centralną, jak i z innymi sekcjami oraz ze stowarzyszonymi lub związanymi z nim ośrodkami w celu promowania wspólnego kierunku studiów nad małżeństwem, rodziną i życiem.

Dykasteria do spraw Popierania Jedności Chrześcijan

Art. 142

Zadaniem dykasterii jest zajmowanie się dziełem ekumenicznym przez odpowiednie inicjatywy i przedsięwzięcia podejmowane zarówno wewnątrz Kościoła katolickiego, jak i w relacjach z innymi Kościołami i wspólnotami kościelnymi, zmierzające do przywrócenia jedności chrześcijan.

Art. 143

§ 1. Dykasteria wciela w życie nauczanie Soboru Watykańskiego II i Magisterium posoborowego odnoszące się do ekumenizmu.

§ 2. Troszczy się o poprawną interpretację i wierne stosowanie zasad i dyrektyw ekumenicznych ustanowionych dla kierowania, koordynowania i rozwijania działalności ekumenicznej.

§ 3. Wspiera katolickie spotkania i wydarzenia zarówno krajowe, jak i międzynarodowe mające na celu promowanie jedności chrześcijan.

§ 4. Koordynuje inicjatywy ekumeniczne innych instytucji Kurii Rzymskiej, urzędów i instytucji związanych ze Stolicą Świętą z innymi Kościołami i wspólnotami kościelnymi.

Art. 144

§ 1. Dykasteria, po uprzednim przedłożeniu spraw Biskupowi Rzymskiemu, troszczy się o relacje z innymi Kościołami i wspólnotami kościelnymi. Propaguje dialog teologiczny i prowadzi rozmowy w celu zacieśnienia z nimi jedności, korzystając z pomocy dobrze przygotowanych ekspertów.

§ 2. Do zadań dykasterii należy wyznaczanie katolickich uczestników dialogów teologicznych, obserwatorów katolickich i delegatów na różne spotkania ekumeniczne. Zawsze wtedy, gdy wydaje się to pożyteczne, zaprasza obserwatorów lub „delegatów braterskich” innych Kościołów i wspólnot kościelnych na najważniejsze spotkania i wydarzenia Kościoła katolickiego.

§ 3. Dykasteria promuje inicjatywy ekumeniczne także na płaszczyźnie duchowej, duszpasterskiej i kulturalnej.

Art. 145

§ 1. Ponieważ dykasteria z natury rzeczy musi często zajmować się sprawami wiary, konieczne jest, by działała w porozumieniu z Dykasterią Nauki Wiary, zwłaszcza w odniesieniu do wydawanych publicznych dokumentów lub deklaracji.

§ 2. W sprawach dotyczących stosunków między katolickimi Kościołami wschodnimi i Kościołami prawosławnymi lub Kościołami orientalnymi, współpracuje z Dykasterią do spraw Kościołów Wschodnich i Sekretariatem Stanu.

Art. 146

W celu rozwijania stosunków między katolikami a Żydami, w dykasterii została powołana Komisja do spraw Stosunków Religijnych z Judaizmem. Kieruje nią prefekt.

Dykasteria do spraw Dialogu Międzyreligijnego

Art. 147

Dykasteria do spraw Dialogu Międzyreligijnego pobudza i kieruje działaniami w zakresie stosunków z członkami i organiza-

cjami religii niechrześcijańskich, z wyjątkiem judaizmu, który należy do właściwości Dykasterii do spraw Popierania Jedności Chrześcijan.

Art. 148

Dykasteria troszczy się, aby dialog z wyznawcami innych religii odbywał się we właściwy sposób, w postawie słuchania, szacunku i wzajemnego poważania. Sprzyja różnym formom relacji z nimi, aby przez wkład wszystkich promować pokój, wolność, sprawiedliwość społeczną, bezpieczeństwo i ochronę stworzenia, wartości duchowe i moralne.

Art. 149

§ 1. Dykasteria, mając na uwadze, że dialog międzyreligijny urzeczywistnia się przez działanie, wymianę teologiczną i doświadczenie duchowe, promuje prawdziwe poszukiwanie Boga wśród wszystkich ludzi. Wspiera prace badawcze i odpowiednie konferencje w celu rozwijania wzajemnej świadomości i szacunku, tak by mogły wzrastać godność człowieka oraz jego bogactwo duchowe i moralne.

§ 2. Zadaniem dykasterii jest udzielanie pomocy biskupom diecezjalnym (eparchialnym) w formacji osób zaangażowanych w dialog międzyreligijny.

Art. 150

§ 1. W uznaniu istnienia różnych tradycji religijnych, które szczerze poszukują Boga, dykasteria dysponuje wyspecjalizowanym personelem, kompetentnym w różnych dziedzinach.

§ 2. W celu wspierania relacji z wyznawcami różnych religii w dykasterii, pod przewodnictwem prefekta i we współpracy z konferencjami biskupów i zainteresowanymi wschodnimi strukturami hierarchicznymi, ustanawia się komisje, w tym Komisję do spraw Kontaktów Religijnych z Muzułmanami.

Art. 151

W wypełnianiu swoich funkcji dykasteria, gdy dana sprawa tego wymaga, działa w porozumieniu z Dykasterią Nauki Wiary, a także, jeżeli to konieczne, z Dykasterią do spraw Kościołów Wschodnich i Dykasterią do spraw Ewangelizacji.

Art. 152

§ 1. Realizując swoje zadania, dykasteria podejmuje i planuje własne inicjatywy w porozumieniu z Kościołami partykularnymi, konferencjami biskupów, ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi oraz wschodnimi strukturami hierarchicznymi.

§ 2. Dykasteria inspirowa także Kościoły partykularne do podejmowania inicjatyw na polu dialogu międzyreligijnego.

Dykasteria Kultury i Edukacji

Art. 153

§ 1. Dykasteria Kultury i Edukacji działa na rzecz rozwoju wartości ludzkich w kontekście antropologii chrześcijańskiej, przyczyniając się do pełnej realizacji naśladowania Jezusa Chrystusa.

§ 2. Dykasteria składa się z Sekcji do spraw Kultury, która zajmuje się promocją kultury, ożywianiem duszpasterskim i wzbogacaniem dziedzictwa kulturowego, a także z Sekcji do spraw Edukacji, która opracowuje podstawowe zasady kształcenia w odniesieniu do szkół, instytutów studiów wyższych katolickich i kościelnych. Do jej właściwości należy także rozpatrywanie rekursów hierarchicznych w tych materiach.

Art. 154

Sekcja do spraw Kultury promuje i wspiera stosunki między Stolicą Świętą a światem kultury, wychodząc naprzeciw i konfrontując się z różnorodnymi wymaganiami, które z nich wynikają, a zwłaszcza zachęcając do dialogu jako niezbędnego narzędzia prawdziwego spotkania, wzajemnego oddziaływania i obustronnego ubogacania się, tak by różne kultury coraz bardziej otwierały się na Ewangelię i wiarę chrześcijańską, a miłośnicy sztuki, literatury, nauki, techniki i sportu mogli doświadczyć i odczuć, że są uznani przez Kościół za osoby służące szczeremu poszukiwaniu prawdy, dobra i piękna.

Art. 155

Sekcja do spraw Kultury służy swoją pomocą i współpracą, aby biskupi diecezjalni (eparchialni), konferencje biskupów i wschodnie struktury hierarchiczne chroniły i zachowywały historyczne dziedzictwo, zwłaszcza dokumenty i akty prawne dotyczące i świadczące o życiu i duszpasterstwie kościelnym, jak również dziedzictwo

artystyczne i kulturalne, pieczołowicie przechowując je w archiwach, bibliotekach i muzeach, w kościołach i innych budynkach, aby były dostępne dla wszystkich zainteresowanych.

Art. 156

§ 1. Sekcja do spraw Kultury propaguje i zachęca do dialogu między wieloma kulturami obecnymi w Kościele, przyczyniając się w ten sposób do wzajemnego ubogacenia.

§ 2. Troszczy się, by biskupi diecezjalni (eparchialni), konferencje biskupów i wschodnie struktury hierarchiczne doceniały i chroniły kultury lokalne, z ich dziedzictwem mądrości i duchowości jako bogactwem dla całej ludzkości.

Art. 157

§ 1. Sekcja do spraw Kultury podejmuje odpowiednie inicjatywy kulturalne; bada projekty podejmowane przez odpowiednie instytucje kościelne i w razie potrzeby proponuje im współpracę, zachowując autonomię ich programów badawczych.

§ 2. W porozumieniu z Sekretariatem Stanu śledzi plany działań podejmowanych przez państwa i organizacje międzynarodowe w celu promowania kultury i wzbogacania dziedzictwa kulturowego i w tych dziedzinach, w zależności od potrzeb, uczestniczy w forach międzynarodowych, konferencjach specjalistycznych oraz wspiera kongresy.

Art. 158

Sekcja do spraw Kultury tworzy i propaguje inicjatywy dialogu z tymi, którzy, nie wyznając żadnej konkretnej religii, szczerze pragną spotkania z Prawdą Bożą, a także okazuje duszpasterską troskę Kościoła o tych, którzy nie wyznają żadnej wiary.

Art. 159

§ 1. Sekcja do spraw Edukacji współpracuje z biskupami diecezjalnymi (eparchialnymi), konferencjami biskupów i wschodnimi strukturami hierarchicznymi, aby podstawowe zasady edukacji, zwłaszcza katolickiej, były przyjmowane i pogłębiane, tak by mogły być realizowane w aktualnym kontekście i kulturze.

§ 2. Wspiera biskupów diecezjalnych (eparchialnych), konferencje biskupów i wschodnie struktury hierarchiczne, które w celu promowania tożsamości katolickiej szkół i instytutów studiów wyższych

mogą wydawać przepisy określające ich kryteria w konkretnym kontekście kulturowym. Wraz z nimi czuwa nad ochroną integralności wiary katolickiej w nauczaniu doktrynalnym.

Art. 160

§ 1. Sekcja do spraw Edukacji wspiera biskupów diecezjalnych (eparchialnych), konferencje biskupów i wschodnie struktury hierarchiczne w ustanawianiu przepisów, według których mają być zakładane szkoły katolickie każdego stopnia i rodzaju, a w których to należy uwzględnić także wychowanie duszpasterskie jako wymiar troski w ramach ewangelizacji.

§ 2. Promuje nauczanie religii katolickiej w szkołach.

Art. 161

§ 1. Sekcja do spraw Edukacji współpracuje z biskupami diecezjalnymi (eparchialnymi), konferencjami biskupów i wschodnimi strukturami hierarchicznymi w promowaniu w całym Kościele powstawania i rozwoju wystarczającej i wykwalifikowanej liczby instytutów studiów wyższych kościelnych i katolickich oraz innych instytutów naukowych, w których dyscypliny kościelne, nauki humanistyczne i ścisłe są pogłębiane i rozwijane z uwzględnieniem prawdy chrześcijańskiej, tak aby studenci byli odpowiednio przygotowani do wypełniania właściwych im zadań w Kościele i społeczeństwie.

§ 2. Do jej właściwości należy zajmowanie się kwestiami formalnymi związanymi z uznaniem przez państwa stopni naukowych przyznawanych w imieniu Stolicy Świętej.

§ 3. Jest właściwą władzą do zatwierdzenia i erygowania instytutów studiów wyższych i innych kościelnych instytucji akademickich, zatwierdza ich statuty i czuwa nad ich przestrzeganiem, także w relacjach z władzami świeckimi. W odniesieniu do katolickich instytutów studiów wyższych zajmuje się sprawami, które na mocy przepisów prawa należą do właściwości Stolicy Świętej.

§ 4. Promuje współpracę między kościelnymi i katolickimi instytutami studiów wyższych oraz ich stowarzyszeniami.

§ 5. Jest właściwa do wydawania wykładom akademickim **upoważnienia** niezbędnego do nauczania dyscyplin teologicznych, zgodnie z art. 72 § 2.

§ 6. Współpracuje z innymi właściwymi dykasteriami we wspieraniu biskupów diecezjalnych (eparchialnych) oraz innych ordyna-

riuszy i hierarchów, konferencji biskupów i wschodnich struktur hierarchicznych w formacji akademickiej duchownych, członków instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostolskiego oraz świeckich przygotowujących się do służby w Kościele.

Art. 162

Dykasteria Kultury i Edukacji koordynuje także działalność rozmaitych Papieskich Akademii, także o starożytnych korzeniach, a do których należą osoby spośród największych międzynarodowych autorytetów z dziedziny nauk teologicznych i humanistycznych, wywodzące się spośród wierzących i niewierzących. Obecnie są to: Papieska Akademia Sztuk Pięknych i Literatury Szlachetnej w Panteonie; Papieska Akademia Archeologii Rzymskiej; Papieska Akademia Teologiczna; Papieska Akademia św. Tomasza z Akwinu; Papieska Międzynarodowa Akademia Maryjna; Papieska Akademia *Cultorum Martyrum*; Papieska Akademia Języka Łacińskiego.

Dykasteria do spraw Służby Integralnemu Rozwojowi Człowieka

Art. 163

§ 1. Zadaniem Dykasterii do spraw Służby Integralnemu Rozwojowi Człowieka jest promowanie osoby ludzkiej i jej godności nadanej przez Boga, praw człowieka, zdrowia, sprawiedliwości i pokoju. Zajmuje się przede wszystkim zagadnieniami związanymi z gospodarką i pracą, troską o stworzenie oraz ziemią jako „wspólnym domem”, migracją i kryzysami humanitarnymi.

§ 2. Pogłębia i szerzy naukę społeczną Kościoła o integralnym rozwoju człowieka oraz rozpoznaje i interpretuje w świetle Ewangelii potrzeby i troski rodzaju ludzkiego obecnie i w przyszłości.

§ 3. Wspiera Kościoły partykularne, konferencje biskupów, ich związki regionalne i kontynentalne oraz wschodnie struktury hierarchiczne w dziedzinie integralnej promocji człowieka, uznając ich wkład.

§ 4. Korzysta z pomocy ekspertów należących do instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostolskiego oraz organizacji humanitarnych. Współpracuje z przedstawicielami społeczeństwa świeckiego i organizacji międzynarodowych, z poszanowaniem właściwości Sekretariatu Stanu.

Art. 164

Dykasteria we współpracy z konferencjami biskupów, ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi oraz wschodnimi strukturami hierarchicznymi towarzyszy procesom wdrażania Magisterium Kościoła w dziedzinie ochrony i integralnego rozwoju środowiska, współpracując z przedstawicielami innych wyznań chrześcijańskich i innych religii, z władzami i organizacjami cywilnymi oraz instytucjami międzynarodowymi.

Art. 165

W swojej pracy na rzecz sprawiedliwości i pokoju dykasteria:

1) aktywnie działa w sprawie zapobiegania konfliktom i ich rozwiązywania, także przez rozpoznawanie i analizowanie – w porozumieniu z Sekretariatem Stanu i przy udziale konferencji biskupów oraz wschodnich struktur hierarchicznych – ewentualnych sytuacji, które mogłyby je wywołać;

2) angażuje się w obronę i promowanie godności oraz podstawowych praw człowieka, jak również praw społecznych, ekonomicznych i politycznych;

3) popiera inicjatywy przeciwko handlowi ludźmi, przymusowej prostytucji, wykorzystywaniu małoletnich i bezbronnych oraz różnym formom niewolnictwa i tortur, a także dąży do tego, by społeczność międzynarodowa z uwagą i wrażliwością traktowała więźniów i zwracała uwagę na warunki ich życia oraz angażowała się na rzecz zniesienia kary śmierci;

4) stara się zapewnić skuteczną i odpowiednią pomoc materialną i duchową w Kościołach partykularnych – w razie potrzeby także za pośrednictwem odpowiednich struktur duszpasterskich – migrantom, uchodźcom, przesiedleńcom i innym osobom, które wymagają szczególnej opieki duszpasterskiej.

Art. 166

§ 1. Dykasteria wspiera w Kościołach partykularnych duszpasterstwo ludzi morza, zarówno podczas podróży morskiej, jak i w portach, realizowane zwłaszcza przez Dzieło Duszpasterstwa Ludzi Morza, nad którym sprawuje zwierzchni nadzór.

§ 2. Podejmuje taką samą troskę o urzędników i pracowników portów lotniczych i lotnictwa.

Art. 167

Dykasteria we współpracy z konferencjami biskupów, ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi oraz wschodnimi strukturami hierarchicznymi podejmuje walkę z ubóstwem, współpracując z krajowymi i międzynarodowymi instytucjami współpracy na rzecz integralnego rozwoju człowieka. Zachęca do podejmowania inicjatyw przeciwko korupcji i na rzecz dobrego zarządzania, tak by służyć interesowi publicznemu i zwiększać zaufanie do społeczności międzynarodowej.

Art. 168

Dykasteria promuje i broni sprawiedliwych modeli ekonomicznych i uczciwego stylu życia, zwłaszcza przez wspieranie inicjatyw przeciwko ekonomicznemu i społecznemu wyzyskowi krajów ubogich, asymetrycznym stosunkom handlowym, spekulacjom finansowym i modelom rozwoju powodującym wykluczenie.

Art. 169

Dykasteria współpracuje z biskupami diecezjalnymi (eparchialnymi), konferencjami biskupów i wschodnimi strukturami hierarchicznymi, w celu uwrażliwiania świadomości pokoju, zaangażowania na rzecz sprawiedliwości i solidarności z osobami najsłabszymi i znajdującymi się w trudnej sytuacji społecznej, zwłaszcza z okazji Światowych Dni im poświęconych.

Art. 170

Wraz z konferencjami biskupów, ich związkami regionalnymi i kontynentalnymi oraz wschodnimi strukturami hierarchicznymi dykasteria analizuje główne przyczyny migracji i ucieczki z krajów pochodzenia, angażując się w ich usuwanie; propaguje inicjatywy na rzecz solidarności i integracji w krajach przyjmujących. Współpracuje, w porozumieniu z Sekretariatem Stanu, z organizacjami rozwojowymi, interwencjami humanitarnymi i organizacjami międzynarodowymi w zakresie opracowywania i uchwalania przepisów na rzecz uchodźców, osób ubiegających się o azyl i migrantów.

Art. 171

Dykasteria promuje i zachęca do sprawiedliwej i integralnej opieki zdrowotnej. Wspiera inicjatywy diecezji (eparchii), instytucji życia

konsekrowanego, stowarzyszeń życia apostołskiego, *Caritas* i stowarzyszeń świeckich, mające na celu zapobieganie marginalizacji chorych i niepełnosprawnych, niedostatecznej opieki z powodu braku personelu, wyposażenia szpitali i zaopatrzenia w leki w krajach ubogich. Zwraca uwagę na niedostatek badań w walce z chorobami.

Art. 172

§ 1. Dykasteria współpracuje z Sekretariatem Stanu także przez udział w delegacjach Stolicy Świętej w spotkaniach międzyrządowych, w sprawach należących do jej właściwości.

§ 2. Utrzymuje ścisłe kontakty z Sekretariatem Stanu, zwłaszcza gdy zamierza publicznie wyrazić swoje stanowisko, za pomocą dokumentów lub oświadczeń, w sprawach dotyczących stosunków z rządami świeckimi i innych zagadnień prawa międzynarodowego.

Art. 173

Dykasteria współpracuje z dziełami Stolicy Świętej w zakresie pomocy humanitarnej na obszarach dotkniętych kryzysem, współdziałając z kościelnymi organizacjami interwencji humanitarnej i rozwoju.

Art. 174

§ 1. Dykasteria utrzymuje ścisłe relacje z Papieską Akademią Nauk Społecznych i Papieską Akademią Życia, stosownie do ich statutów.

§ 2. Jest władzą właściwą w stosunku do *Caritas Internationalis* i Międzynarodowej Katolickiej Komisji do spraw Migracji, zgodnie z ich statutami.

§ 3. Realizuje kompetencje zastrzeżone Stolicy Świętej w zakresie erygowania i nadzorowania międzynarodowych stowarzyszeń charytatywnych oraz funduszy utworzonych w tych samych celach, zgodnie z ich odpowiednimi statutami i z zachowaniem obowiązującegogo ustawodawstwa.

Dykasteria do spraw Tekstów Prawnych

Art. 175

§ 1. Dykasteria do spraw Tekstów Prawnych promuje i rozpowszechnia w Kościele znajomość i recepcję prawa kanonicznego Kościoła łacińskiego i Kościołów wschodnich oraz służy pomocą w jego prawidłowym stosowaniu.

§ 2. Wypełnia swoje zadania w służbie Biskupa Rzymskiego, instytucji i urzędów kurialnych, biskupów diecezjalnych (eparchialnych), konferencji biskupów, wschodnich struktur hierarchicznych, a także najwyższych przełożonych instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostołskiego na prawach papieskich.

§ 3. W wykonywaniu swoich zadań korzysta ze współpracy kanonistów należących do różnych kultur i działających na różnych kontynentach.

Art. 176

Zadaniem dykasterii jest formułowanie autentycznej interpretacji ustaw kościelnych zatwierdzonej w formie specjalnej przez Biskupa Rzymskiego jako najwyższego ustawodawcę i interpretatora, po wysłuchaniu w sprawach większej wagi właściwych instytucji i urzędów kurialnych właściwych w odniesieniu do poszczególnych rozpatrywanych spraw.

Art. 177

W przypadku powstania wątpliwości prawnej, która nie wymaga interpretacji autentycznej, dykasteria może udzielić odpowiednich wyjaśnień co do znaczenia przepisów przez interpretację sformułowaną zgodnie z kryteriami określonymi przez prawo kanoniczne. Wyjaśnienia te mogą mieć formę deklaracji lub not wyjaśniających.

Art. 178

Dykasteria, analizując aktualne ustawodawstwo Kościoła łacińskiego i Kościołów wschodnich, a także zgodnie z sugestiami wynikającymi z praktyki kościelnej, bada ewentualne występowanie luk ustawowych i przedstawia Biskupowi Rzymskiemu odpowiednie propozycje ich wypełnienia. Weryfikuje ponadto ewentualne potrzeby nowelizacji obowiązujących przepisów i proponuje zmiany, zapewniając harmonię i skuteczność prawa.

Art. 179

Dykasteria pomaga instytucjom Kurii Rzymskiej w przygotowaniu ogólnych dekretów wykonawczych, instrukcji i innych tekstów o charakterze normatywnym, tak by były one zgodne z przepisami obowiązującego prawa powszechnego i sporządzone w odpowiedniej formie prawnej.

Art. 180

Dekrety ogólne wydane przez synod plenarny lub konferencje biskupów i wschodnie struktury hierarchiczne są przedkładane tej dykasterii przez dykasterię właściwą do udzielania *recognitio*, w celu sprawdzenia ich pod względem prawnym.

Art. 181

Dykasteria, na prośbę zainteresowanych, ustala czy ustawy i dekrety ogólne wydane przez ustawodawców niższych od Biskupa Rzymskiego są zgodne z powszechnym prawem Kościoła.

Art. 182

§ 1. Dykasteria promuje studium prawa kanonicznego Kościoła łacińskiego i Kościołów wschodnich oraz innych tekstów prawnych, organizując spotkania międzydykasterialne, konferencje oraz wspierając międzynarodowe i krajowe stowarzyszenia kanonistów.

§ 2. Dykasteria zwraca szczególną uwagę na poprawną praktykę kanoniczną, tak by prawo kościelne było właściwie rozumiane i prawidłowo stosowane; ponadto, w razie potrzeby, ostrzega właściwe władze o pojawieniu się praktyk niezgodnych z prawem i służy radami w tym względzie.

Dykasteria do spraw Komunikacji

Art. 183

Dykasteria do spraw Komunikacji zajmuje się całością systemu komunikacji Stolicy Apostolskiej i w jedności strukturalnej oraz z poszanowaniem odpowiednich cech operacyjnych, jednoczy wszystkie jednostki Stolicy Świętej w dziedzinie komunikacji, tak aby cały system odpowiadał w sposób spójny na potrzeby misji ewangelizacyjnej Kościoła w kontekście nacechowanym obecnością i rozwojem mediów cyfrowych, czynników konwergencji i interaktywności.

Art. 184

Dykasteria wychodzi naprzeciw potrzebom misji ewangelizacyjnej Kościoła, wykorzystując modele produkcji, innowacje technologiczne i formy komunikacji obecnie dostępne oraz te, które mogą się rozwinąć w przyszłości.

Art. 185

Dykasteria, oprócz wyraźnie przypisanych jej funkcji operacyjnych, pogłębia i rozwija także odpowiednio teologiczne i duszpasterskie aspekty działań komunikacyjnych Kościoła. W tym celu będzie dążyć, także na poziomie formacyjnym, by komunikacja nie została zredukowana do zagadnień czysto technologicznych i instrumentalnych.

Art. 186

Zadaniem dykasterii jest dbanie o to, aby wierni byli coraz bardziej świadomi spoczywającego na każdym z nich obowiązku, aby liczne narzędzia komunikacji pozostawały do dyspozycji misji duszpasterskiej Kościoła, służąc postępowi cywilizacyjnemu i moralnemu. Dykasteria propaguje tę świadomość zwłaszcza przy okazji obchodów *Światowego Dnia Środków Społecznego Przekazu*.

Art. 187

W swojej działalności dykasteria korzysta z łączności i infrastruktury sieciowej Państwa Watykańskiego zgodnie z obowiązującym ustawodawstwem i zobowiązaniami międzynarodowymi przyjętymi przez Stolicę Świętą. W wypełnianiu swoich funkcji współpracuje z odpowiednimi instytucjami kurialnymi, a w szczególności z Sekretariatem Stanu.

Art. 188

Do zadań dykasterii należy wspieranie innych instytucji i urzędów kurialnych, instytucji związanych ze Stolicą Świętą, z Gubernatorem Państwa Watykańskiego i innymi organami, które mają swoją siedzibę w Państwie Watykańskim lub są zależne od Stolicy Apostolskiej w swoich działaniach komunikacyjnych.

VI. ORGANY WYMIARU SPRAWIEDLIWOŚCI

Art. 189

§ 1. Służba organów wymiaru sprawiedliwości jest jedną z głównych funkcji w zarządzaniu Kościołem. Cel tej posługi pełnionej przez każdy z organów w zakresie swojej właściwości, odpowiada

samej misji Kościoła: głoszeniu i obwieszczeniu Królestwa Bożego oraz działaniu przez porządek sprawiedliwości stosowany z zachowaniem kanonicznej słuszności na rzecz zbawienia dusz, które w Kościele jest zawsze prawem najwyższym.

§ 2. Zwyczajnymi organami wymiaru sprawiedliwości są: Penitencjaria Apostolska, Najwyższy Trybunał Sygnatury Apostolskiej i Trybunał Roty Rzymskiej. Te trzy organy są od siebie niezależne.

Penitencjaria Apostolska

Art. 190

§ 1. Do właściwości Penitencjarii Apostolskiej należy wszystko to, co dotyczy zakresu wewnętrznego i odpustów jako wyrazu miłosierdzia Bożego.

§ 2. Zarządzana jest przez Penitencjarza Większego, wspomaganego przez regenta, z którymi współpracuje kilku urzędników.

Art. 191

W zakresie wewnętrznym, zarówno sakramentalnym, jak i poza-sakramentalnym, udziela zwolnień z cenzur, dyspens, zamian, sanacji, umorzeń i innych łask.

Art. 192

§ 1. Penitencjaria Apostolska troszczy się, aby w Bazylikach Papieskich Rzymu była wystarczająca liczba spowiedników wyposażonych w odpowiednie upoważnienia.

§ 2. Nadzoruje prawidłową formację spowiedników mianowanych w Bazylikach Papieskich oraz tych, którzy zostali ustanowieni w innych miejscach.

Art. 193

Penitencjarii Apostolskiej powierza się wszystkie sprawy dotyczące udzielania i korzystania z odpustów, z zachowaniem właściwości Dykasterii Nauki Wiary w zakresie analizowania wszelkich spraw doktrynalnych, a także Dykasterii do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów w zakresie obrzędowym.

Najwyższy Trybunał Sygnatury Apostolskiej

Art. 194

Sygnatura Apostolska pełni w Kościele funkcję Sądu Najwyższego, a także czuwa nad prawidłowym funkcjonowaniem wymiaru sprawiedliwości w Kościele.

Art. 195

§ 1. Najwyższy Trybunał Sygnatury Apostolskiej składa się z kardynałów, biskupów i prezbiterów mianowanych przez Biskupa Rzymskiego na okres pięciu lat, a przewodniczy mu kardynał prefekt.

§ 2. W prowadzeniu spraw Trybunału, prefekta wspomaga sekretarz.

Art. 196

Sygnatura Apostolska, jako sąd powszechny, rozpoznaje:

1) skargi o nieważność wyroków oraz żądania przywrócenia stanu poprzedniego wobec wyroków Roty Rzymskiej;

2) w sprawach dotyczących stanu osób, rekursy od odmownej decyzji Roty Rzymskiej w przedmiocie ponownego rozpatrzenia sprawy;

3) zarzuty stronniczości oraz inne sprawy przeciwko sędziom Roty Rzymskiej, w związku z czynnościami podjętymi podczas sprawowania urzędu;

4) konflikty właściwości między sądami niepodlegającymi temu samemu sądowi apelacyjnemu.

Art. 197

§ 1. Sygnatura Apostolska, jako trybunał administracyjny dla Kurii Rzymskiej, rozpatruje rekursy od poszczególnych aktów administracyjnych wydanych lub zatwierdzonych przez dykasterie i Sekretariat Stanu, gdy twierdzi się, że zaskarżony akt naruszył jakąś ustawę, czy to podczas postępowania, czy w rozstrzygnięciu.

§ 2. W tych sprawach, oprócz orzeczenia o naruszeniu ustawy, Sygnatura Apostolska może również osądzić na wniosek odwołującego się o naprawieniu szkód ewentualnie wyrządzonych przedmiotowym aktem.

§ 3. Rozstrzyga również inne spory administracyjne, które zostały jej przekazane przez Biskupa Rzymskiego lub przez instytucje

kurialne. Rozstrzyga wreszcie konflikty właściwości powstałe między dykasteriami oraz między dykasteriami a Sekretariatem Stanu.

Art. 198

Do właściwości Sygnatury Apostolskiej, jako administracyjnego organu wymiaru sprawiedliwości w sprawach dyscyplinarnych, należy także:

- 1) czuwanie nad prawidłowym wymiarem sprawiedliwości w różnych sądach kościelnych i w razie potrzeby upominanie urzędników sądowych, adwokatów lub pełnomocników;
- 2) rozpatrywanie wnoszonych do Stolicy Apostolskiej prośb o przedstawienie sprawy Rocie Rzymskiej;
- 3) orzekanie w sprawie wszelkich wniosków dotyczących wymiaru sprawiedliwości;
- 4) rozszerzanie właściwości sądów niższych stopni;
- 5) zatwierdzanie sądu apelacyjnego, jak również, jeżeli jest to zastrzeżone dla Stolicy Świętej, zatwierdzanie erygowania sądów międzydiecezjalnych (międzyeparchialnych), międzyobrzędkowych, regionalnych, krajowych, a w razie potrzeby także ponadkrajowych.

Art. 199

Sygnatura Apostolska rządzi się własnym prawem.

Trybunał Roty Rzymskiej

Art. 200

§ 1. Trybunał ten zwyczajnie pełni funkcję najwyższego sądu apelacyjnego Stolicy Apostolskiej dla ochrony praw w Kościele, troszczy się o jedność orzecznictwa oraz swymi orzeczeniami służy pomocą sądom niższych stopni.

§ 2. Przy Trybunale Roty Rzymskiej ustanawia się urząd właściwy do rozpoznawania faktu niedopełnienia małżeństwa oraz istnienia słusznej przyczyny dla udzielenia dyspensy.

§ 3. Urząd ten jest także właściwy do rozpatrywania spraw o nieważność świąceń, zgodnie z przepisami prawa powszechnego i własnego, stosownie do różnych przypadków.

Art. 201

§ 1. Trybunał posiada strukturę kolegialną i składa się z określonej liczby sędziów, odznaczających się sprawdzoną wiedzą, kompetencjami i doświadczeniem, wybranych przez Biskupa Rzymskiego z różnych części świata.

§ 2. Kolegium Trybunału przewodniczy, jako *primus inter pares*, dziekan mianowany na pięć lat przez Biskupa Rzymskiego, który go wybiera spośród tychże sędziów.

§ 3. Urząd do prowadzenia postępowania o dyspensę od małżeństwa zawartego i niedopełnionego oraz spraw o nieważność świąceń jest kierowany przez dziekana, wspomaganego przez własnych urzędników, komisarzy i konsultorów.

Art. 202

§ 1. Trybunał Roty Rzymskiej rozstrzyga w drugiej instancji sprawy, które w pierwszej instancji zostały osądzone przez sądy zwyczajne i zgodnie z przepisami prawa zostały przez apelację wniesione do Stolicy Świętej.

§ 2. Rozstrzyga w trzeciej lub dalszej instancji sprawy osądzone już przez samą Rotę Rzymską i przez jakikolwiek inny sąd, chyba że sprawa uzyskała powagę rzeczy osądzonej.

Art. 203

§ 1. Rota Rzymska w pierwszej instancji sędzi:

1° biskupów w sprawach spornych, chyba że chodzi o prawa lub dobra doczesne osób prawnych reprezentowanych przez biskupa;

2° opatów prymasów lub opatów przełożonych kongregacji monastycznych oraz najwyższych przełożonych instytutów życia konsekrowanego i stowarzyszeń życia apostolskiego na prawie papieskim;

3° diecezje (eparchie) lub inne osoby kościelne, zarówno fizyczne jak prawne, które nie mają zwierzchnika niższego niż Biskup Rzymski;

4° sprawy, które Biskup Rzymski zleci temu trybunałowi.

§ 2. Rozpoznaje powyższe sprawy także w drugiej i w kolejnej instancji, jeżeli nie zastrzeżono inaczej.

Art. 204

Trybunał Roty Rzymskiej rządzi się własną ustawą.

VII. ORGANY EKONOMICZNE

Rada do spraw Ekonomicznych

Art. 205

§ 1. Do właściwości Rady do spraw Ekonomicznych należy nadzór nad strukturami i działalnością administracyjną i finansową instytucji urzędów kurialnych, instytucji związanych ze Stolicą Świętą lub z nią współpracujących, wymienionych w wykazie załączonym do własnego Statutu.

§ 2. Rada do spraw Ekonomicznych wykonuje swoje zadania w świetle nauki społecznej Kościoła, zgodnie z najlepszymi praktykami administracji publicznej, uznanymi na poziomie międzynarodowym, mając na celu etyczne i efektywne zarządzanie administracyjne oraz finansowe.

Art. 206

§ 1. Rada składa się z ośmiu kardynałów lub biskupów, którzy reprezentują powszechność Kościoła, oraz siedmiu świeckich, wybranych spośród ekspertów różnych narodowości. Piętnastu członków jest mianowanych na okres pięciu lat przez Biskupa Rzymskiego.

§ 2. Radę zwołuje i jej przewodniczy Kardynał Koordynator, wspierany przez jednego sekretarza.

§ 3. Prefekt Sekretariatu do spraw Ekonomicznych uczestniczy w posiedzeniach rady bez prawa głosu.

Art. 207

Rada przedkłada do zatwierdzenia Biskupowi Rzymskiemu wytyczne i zasady, które mają zapewnić, by:

- 1) chronione było mienie wszystkich podmiotów i organów administracji podlegających jego nadzorowi;
- 2) zmniejszone było ryzyko majątkowe i finansowe;
- 3) zasoby ludzkie, materialne i finansowe były racjonalnie przydzielane i zarządzane w sposób rozważny, efektywny i przejrzysty;
- 4) wszystkie podmioty i organy administracji wykonywały swoje zadania efektywnie, zgodnie z zatwierdzonymi dla nich działaniami, planami i budżetami.

Art. 208

Rada ustala kryteria, pośród nich również kwotę pozwalającą określić, które akty alienacji, nabycia lub nadzwyczajnego zarządu dóbr dokonywane przez nadzorowane przez nią podmioty, wymagają, do ważności, zatwierdzenia prefekta Sekretariatu do spraw Ekonomicznych.

Art. 209

§ 1. Rada zatwierdza roczny budżet oraz skonsolidowane sprawozdanie finansowe Stolicy Świętej i przedkłada je Biskupowi Rzymskiemu.

§ 2. Podczas wakansu Stolicy Apostolskiej Rada do spraw Ekonomicznych przekazuje Kardynałowi Kamerlingowi Świętego Kościoła Rzymskiego najnowsze skonsolidowane sprawozdania finansowe Stolicy Apostolskiej oraz założenia budżetowe na rok bieżący.

Art. 210

Rada, w razie potrzeby i z poszanowaniem własnej autonomii działania, jeżeli to konieczne, zwraca się do Urzędu Nadzoru i Informacji Finansowej o udzielenie stosownych informacji na potrzeby prowadzonej przez siebie działalności oraz jest corocznie informowana o działaniach Instytutu Dziej Religijnych.

Art. 211

Rada rozpatruje propozycje zgłoszone przez Sekretariat do spraw Ekonomicznych, a także ewentualne sugestie przedstawiane przez różne organy administracji Stolicy Świętej, Urząd Nadzoru i Informacji Finansowej oraz inne podmioty wskazane w ich statutach.

Sekretariat do spraw Ekonomicznych

Art. 212

§ 1. Sekretariat do spraw Ekonomicznych wypełnia zadania Sekretariatu Papieskiego w sprawach ekonomicznych i finansowych.

§ 2. Sprawuje kontrolę i nadzór w sprawach administracyjnych, ekonomicznych i finansowych nad instytucjami kurialnymi, urzędami i instytucjami związanymi ze Stolicą Świętą lub podmiotami z nią współpracującymi, wymienionymi w wykazie dołączonym do statutu Rady do spraw Ekonomicznych.

§ 3. Sprawuje również specjalną kontrolę nad świętopietrzem i innymi funduszami papieskimi.

Art. 213

§ 1. Sekretariat do spraw Ekonomicznych jest zarządzany przez prefekta, któremu pomaga sekretarz.

§ 2. Organ ten dzieli się na dwa obszary działania: jeden dotyczący regulacji, kontroli i nadzoru w sprawach gospodarczych i finansowych, drugi dotyczący regulacji, kontroli i nadzoru w sprawach administracyjnych.

Art. 214

§ 1. Sekretariat do spraw Ekonomicznych zasięga opinii Rady do spraw Ekonomicznych i przedkłada jej do rozpatrzenia propozycje i wytyczne dotyczące przepisów w sprawach większej wagi lub odnoszących się do zasad ogólnych.

§ 2. W trakcie przygotowywania propozycji lub wytycznych Sekretariat do spraw Ekonomicznych przeprowadza stosowne konsultacje, uwzględniając autonomię i właściwość podmiotów i organów administracji.

§ 3. W sprawach dotyczących stosunków z państwami oraz z innymi podmiotami prawa międzynarodowego Sekretariat do spraw Ekonomicznych działa we współpracy z Sekretariatem Stanu, którego właściwość jest wyłączna.

Art. 215

Sekretariat do spraw Ekonomicznych:

1) wydaje wytyczne dotyczące spraw ekonomicznych i finansowych Stolicy Świętej i czuwa nad tym, aby działania były prowadzone zgodnie z zatwierdzonymi planami i programami operacyjnymi;

2) monitoruje działalność administracyjną, ekonomiczną i finansową instytucji powierzonych jego kontroli i nadzorowi; proponuje i zapewnia ewentualne działania naprawcze;

3) przygotowuje roczny budżet, sprawdzając jego przestrzeganie oraz skonsolidowane sprawozdanie finansowe Stolicy Świętej i przedkłada je Radzie do spraw Ekonomicznych;

4) przeprowadza coroczną ocenę ryzyka związanego z sytuacją majątkową i finansową Stolicy Świętej i przedkłada ją Radzie do spraw Ekonomicznych.

Art. 216

Sekretariat do spraw Ekonomicznych:

1) formułuje wytyczne, wskazówki, modele i procedury dotyczące przetargów mające na celu zapewnienie, że wszystkie towary i usługi wymagane przez instytucje kurialne oraz urzędy i instytucje związane ze Stolicą Świętą, są nabywane w sposób najbardziej roztropny, skuteczny i opłacalny, zgodnie z odpowiednimi audytami wewnętrznymi i procedurami;

2) przygotowuje odpowiednie narzędzia informatyczne, dzięki którym zarządzanie administracyjne, gospodarcze i finansowe staje się skuteczne i przejrzyste, a archiwa i księgi rachunkowe są prowadzone rzetelnie, zgodnie z zatwierdzonymi przepisami i procedurami.

Art. 217

§ 1. W Sekretariacie do spraw Ekonomicznych ustanawia się Departament do spraw Zasobów Ludzkich Stolicy Świętej, który w dialogu i współpracy z zainteresowanymi podmiotami zajmuje się wszystkimi sprawami dotyczącymi obsady i zarządzania pracą personelu i współpracowników jednostek podległych prawu własnemu Stolicy Świętej, z zachowaniem postanowień art. 48 pkt 2.

§ 2. Między innymi za pośrednictwem tego departamentu Sekretariat do spraw Ekonomicznych autoryzuje zatrudnianie osób, weryfikując wszystkie wymagania, oraz zatwierdza plany zatrudnienia w poszczególnych jednostkach.

Art. 218

§ 1. Sekretariat do spraw Ekonomicznych zatwierdza każdy akt alienacji, kupna lub nadzwyczajnego zarządu dóbr, dokonany przez instytucje kurialne, urzędy oraz instytucje związane ze Stolicą Świętą lub z nią współpracujące, dla ważności których wymagane jest zatwierdzenie, według kryteriów ustalonych przez Radę do spraw Ekonomicznych.

§ 2. W czasie wakansu Stolicy Apostolskiej Sekretariat do spraw Ekonomicznych przekazuje Kardynałowi Kamerlingowi Świętego Kościoła Rzymskiego wszystkie informacje, o które zostanie poproszony, dotyczące stanu ekonomicznego Stolicy Świętej.

Administracja Dóbr Stolicy Apostolskiej

Art. 219

§ 1. Administracja Dóbr Stolicy Apostolskiej jest organem odpowiedzialnym za zarządzanie i gospodarowanie nieruchomościami i rzeczami ruchomymi Stolicy Apostolskiej, przeznaczonymi do zapewnienia niezbędnych środków dla wypełniania funkcji właściwych Kurii Rzymskiej, dla dobra i służby Kościołom partykularnym.

§ 2. Do jej zadań należy zarządzanie nieruchomościami i rzeczami ruchomymi tych podmiotów, które powierzyły swoje dobra Stolicy Świętej, zgodnie z określonym celem, dla którego ten majątek został ustanowiony, a także z ogólnymi wytycznymi i ogólną polityką zatwierdzoną przez właściwe organy.

§ 3. Dokonywanie transakcji finansowych, o których mowa w § 1 i § 2, odbywa się przez działalność Instytutu Dzieł Religijnych.

Art. 220

§ 1. Administracja Dóbr Stolicy Apostolskiej zapewnia wszystko, co jest konieczne do zwykłej działalności Kurii Rzymskiej, troszcząc się o środki pieniężne, prowadzenie księgowości, zakupy i inne usługi.

§ 2. Administracja Dóbr Stolicy Apostolskiej powyższe czynności, o których mowa w § 1, może wykonywać także dla instytucji związanych ze Stolicą Świętą lub z nią współpracujących, jeżeli o to poproszą lub jeżeli tak zostanie postanowione.

Art. 221

§ 1. Administracją Dóbr Stolicy Apostolskiej zarządza przewodniczący. Wspiera go sekretarz oraz rada, złożona z kardynałów, biskupów, kapłanów i świeckich, którzy pomagają mu w opracowaniu kluczowych wytycznych dla podmiotów Stolicy Apostolskiej oraz oceniają ich realizację.

§ 2. Organizacja wewnętrzna organu jest podzielona na trzy obszary działania, które zajmują się zarządzaniem nieruchomościami, sprawami finansowymi i usługami.

§ 3. Organ korzysta z porad ekspertów, powołanych zgodnie z art. 16–17 § 1, w zakresie ich kompetencji.

Biuro Audytora Generalnego

Art. 222

Do zadań Biura Audytora Generalnego należy przeprowadzenie kontroli skonsolidowanych sprawozdań finansowych Stolicy Świętej.

Art. 223

§ 1. Zadaniem biura jest także, zgodnie z rocznym programem kontroli zatwierdzonym przez Radę do spraw Ekonomicznych, zbadać roczne skonsolidowane sprawozdania finansowe poszczególnych instytucji i urzędów kurialnych, instytucji związanych ze Stolicą Świętą lub z nią współpracujących, które zostały ujęte w wyżej wymienionych sprawozdaniach finansowych.

§ 2. Roczny program kontroli jest przedstawiany do zatwierdzenia przez Audytora Generalnego Radzie do spraw Ekonomicznych.

Art. 224

§ 1. Biuro Audytora Generalnego, na wniosek Rady do spraw Ekonomicznych lub Sekretariatu do spraw Ekonomicznych lub przełożonych podmiotów i jednostek administracji, o których mowa w art. 205 § 1, dokonuje audytu w szczególnych sytuacjach związanych z: nieprawidłowościami przy wykorzystaniu lub lokowaniu środków finansowych lub materialnych; nieprawidłowościach przy udzielaniu zamówień lub przeprowadzaniu transakcji lub alienacji; aktami korupcji lub oszustwa. Podobne audyty mogą być inicjowane niezależnie przez Audytora Generalnego, który z wyprzedzeniem informuje o tym Kardynała Koordynatora Rady do spraw Ekonomicznych, podając uzasadnienie.

§ 2. Generalny Audytor otrzymuje sygnały o specyficznych sytuacjach od osób, które posiadają wiedzę na ich temat w związku z wykonywaniem swoich obowiązków. Po zapoznaniu się z informacjami, przedstawia je wraz z raportem prefektowi Sekretariatu do spraw Ekonomicznych oraz, jeżeli uzna to za konieczne, Kardynałowi Koordynatorowi Rady do spraw Ekonomicznych.

Komisja do Spraw Zastrzeżonych

Art. 225

Komisja do Spraw Zastrzeżonych jest odpowiedzialna za:

1) zezwalanie na każdą czynność prawną, gospodarczą lub finansową, która ze względu na większe dobro Kościoła lub osób powinna być objęta tajemnicą i wyłączona spod kontroli i nadzoru właściwych organów;

2) kontrolowanie umów Stolicy Świętej, które zgodnie z prawem wymagają poufności, oraz ich nadzorowanie.

Art. 226

Komisja, zgodnie z własnym statutem, składa się z kilku członków mianowanych na pięć lat przez Biskupa Rzymskiego. Zarządza nią przewodniczący, którego wspiera sekretarz.

Komitet do spraw Inwestycyjnych

Art. 227

§ 1. Do zadań Komisji do spraw Inwestycyjnych należy zagwarantowanie etycznego charakteru inwestycji kapitałowych Stolicy Świętej, zgodnie z nauką społeczną Kościoła, a jednocześnie ich dochodowości, adekwatności i zabezpieczenia przed ryzykiem.

§ 2. Komitet składa się, zgodnie z własnym statutem, z członków i wybitnych profesjonalistów mianowanych na pięć lat przez Biskupa Rzymskiego. Zarządza nim przewodniczący, którego wspiera sekretarz.

VIII. URZĘDY

Prefektura Domu Papieskiego

Art. 228

§ 1. Prefektura zajmuje się wewnętrznymi sprawami Domu Papieskiego i w zakresie dyscypliny pracy kieruje duchownymi i świeckimi stanowiącymi Asystę Papieską i Domowników Papieża.

§ 2. Na jej czele stoi prefekt, wspierany przez regenta, mianowani na pięć lat przez Biskupa Rzymskiego, z którymi współpracuje kilku urzędników.

Art. 229

§ 1. Prefektura Domu Papieskiego troszczy się o organizację i porządek podczas ceremonii papieskich, z wyłączeniem części ściśle liturgicznej, i ustala porządek pierwszeństwa.

§ 2. Do jej zadań należy organizowanie służby codziennej i przyjmowanie audiencji publicznych, specjalnych i prywatnych z Biskupem Rzymskim oraz wizyt osób, w porozumieniu z Sekretariatem Stanu, zawsze gdy wymagają tego okoliczności. Organizuje wszystko, co musi być zrobione, gdy głowy państw, szefowie rządów, ministrowie państw, przedstawiciele władz publicznych, a także ambasadorowie i inne wybitne osobistości, są przyjmowani na uroczystej audiencji przez samego Biskupa Rzymskiego.

§ 3. Zajmuje się tym, co dotyczy rekolekcji dla Biskupa Rzymu, Kolegium Kardynalskiego i Kurii Rzymskiej.

Art. 230

§ 1. Do obowiązków Prefektury należy poczynienie przygotowań, ilekroć Biskup Rzymski odwiedza terytorium Watykanu, Rzym lub podróżuje do Włoch.

§ 2. Prefekt asystuje mu tylko przy okazji spotkań i wizyt na terytorium Watykanu.

Papieski Urząd do spraw Celebracji Liturgicznych

Art. 231

§ 1. Do zadań Papieskiego Urzędu do spraw Celebracji Liturgicznych należy przygotowanie wszystkiego i kierowanie zgodnie z obowiązującymi przepisami liturgicznymi tym, co jest potrzebne lub pożyteczne do godnego sprawowania liturgicznych i innych świętych celebracji w Watykanie i do czynnego udziału wiernych, którym przewodzi Biskup Rzymski, albo – w jego imieniu lub z jego nominacji – kardynał lub prałat.

§ 2. Urząd troszczy się także o przygotowanie i przebieg wszystkich papieskich celebracji liturgicznych, które mają miejsce podczas wizyt pasterskich Biskupa Rzymskiego w czasie jego podróży apostołskich, mając na uwadze specyfikę celebracji papieskich.

Art. 232

§ 1. Na czele urzędu stoi Mistrz Papieskich Celebracji Liturgicznych, mianowany na pięć lat przez Biskupa Rzymskiego. Podczas celebracji liturgicznych asystuje mu ceremoniarz papieski, mianowany na pięć lat przez Biskupa Rzymskiego.

§ 2. Z Mistrzem Papieskich Celebracji Liturgicznych w urzędzie współpracują różni urzędnicy i konsultorzy.

Art. 233

§ 1. Mistrz Papieskich Celebracji Liturgicznych jest również odpowiedzialny za papieską zakrystię i kaplice pałacu apostolskiego

§ 2. Jest on również odpowiedzialny za papieski chór Cappella Musicale Pontificia, kierując wszystkimi działaniami w zakresie liturgicznym, duszpasterskim, duchowym, artystycznym i edukacyjnym Capelli, włączonej do Urzędu do spraw Celebracji Liturgicznych jako szczególne miejsce posługi dla papieskich funkcji liturgicznych, a jednocześnie strzeżenie i promowanie prestiżowego dziedzictwa artystyczno-muzycznego, wytworzonego na przestrzeni wieków przez samą kaplicę dla uroczystych liturgii papieży.

Art. 234

W zakres właściwości urzędu wchodzi sprawowanie konsystorza i kierowanie celebracjami liturgicznymi Kolegium Kardynałów w czasie wakansu Stolicy Apostolskiej.

Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego

Art. 235

§ 1. Kardynał Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego wypełnia przede wszystkim funkcje przypisane mu przez specjalną ustawę o wakansie Stolicy Apostolskiej i wyborze Biskupa Rzymskiego.

§ 2. Kardynał Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego oraz wicekamerling są mianowani przez Biskupa Rzymskiego.

§ 3. W sprawowaniu powierzonych mu zadań Kardynał Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego jest wspomagany, pod jego zwierzchnictwem i odpowiedzialnością, przez trzech kardynałów asystentów, z których jeden jest Kardynałem Koordynatorem Rady do spraw Ekonomicznych, a dwaj pozostali są wskazani, zgodnie z przepisami ustawy o wakansie Stolicy Apostolskiej i wyborze Biskupa Rzymskiego.

Art. 236

Zadanie sprawowania pieczy oraz zarządzanie dobrami i sprawami doczesnymi Stolicy Apostolskiej w czasie jej wakansu, powierza się Kardynałowi Kamerlingowi Świętego Kościoła Rzymskiego. W razie przeszkody funkcję tę obejmuje wicekamerling.

Art. 237

Podczas wakansu Stolicy Świętej, prawem i obowiązkiem Kardynała Kamerlinga Świętego Kościoła Rzymskiego jest:

1) domaganie się od wszystkich administracji podległych Stolicy Apostolskiej przedstawienia sprawozdań na temat ich stanu majątkowego i ekonomicznego, a także informacji o nadzwyczajnych sprawach będących właśnie w toku;

2) domaganie się od Rady do spraw Ekonomicznych sprawozdania finansowego z roku poprzedniego, jak również budżetu na rok następny;

3) żądanie, w niezbędnym zakresie, od Sekretariatu do spraw Ekonomicznych wszelkich informacji na temat sytuacji finansowej Stolicy Świętej.

IX. ADWOKACI

Rejestr Adwokatów przy Kurii Rzymskiej

Art. 238

Oprócz Rejestru Adwokatów Roty Rzymskiej istnieje Rejestr Adwokatów uprawnionych do występowania, na prośbę zainteresowanych stron, w Najwyższym Trybunale Sygnatury Apostolskiej, a także przy rekursach hierarchicznych przed instytucjami kurialnymi.

Art. 239

§ 1. Do Rejestru Adwokatów przy Kurii Rzymskiej mogą być wpisani specjaliści, którzy odznaczają się odpowiednim przygotowaniem potwierdzonym właściwym stopniem akademickim, a jednocześnie przykładnym życiem chrześcijańskim, prawością obyczajów oraz profesjonalizmem.

§ 2. Sekretarz Stanu, po wysłuchaniu powołanej w tym celu komisji, przystępuje do wpisu do Rejestru tych adwokatów, którzy spełniają wymagania, o których mowa w § 1, i którzy złożyli odpowiedni wniosek. W przypadku utraty wymaganych przymiotów zostają usunięci z rejestru.

Korpus Adwokatów Stolicy Świętej

Art. 240

§ 1. Korpus Adwokatów Stolicy Świętej składa się przede wszystkim z adwokatów wpisanych do Rejestru Adwokatów przy Kurii Rzymskiej. Jego członkowie mogą występować w sądach kościelnych lub świeckich w imieniu Stolicy Świętej lub instytucji kurialnej.

§ 2. Adwokaci Stolicy Świętej są mianowani przez Sekretarza Stanu na okres pięciu lat, z możliwością odnowienia nominacji, po wysłuchaniu komisji, o której mowa w art. 239 § 2; przestają pełnić swój urząd z chwilą ukończenia siedemdziesiątego piątego roku życia, a z ważnych powodów mogą być odwołani.

§ 3. Adwokaci Stolicy Świętej zobowiązani są prowadzić nieskazitelne i przykładowe życie chrześcijańskie oraz wypełniać powierzone im obowiązki z najwyższą sumiennością i dla dobra Kościoła.

X. INSTYTUCJE ZWIĄZANE ZE STOLICĄ ŚWIĘTĄ

Art. 241

Istnieją pewne instytucje, zarówno o dawnym pochodzeniu, jak i nowo powstałe, które chociaż w ścisłym sensie nie należą do Kurii Rzymskiej i posiadają własną osobowość prawną, to świadczą jednak konieczną pomoc Biskupowi Rzymskiemu, Kurii Rzymskiej, Kościołowi powszechnemu i w pewien sposób są związane z samą Kurią.

Art. 242

Apostolskie Archiwum Watykańskie jest instytucją, która prowadzi swoistą działalność polegającą na pieczy i uzupełnianiu aktów i dokumentów dotyczących zarządzania Kościołem powszechnym, tak aby były one dostępne po pierwsze dla Stolicy Świętej i Kurii Rzymskiej w pełnieniu ich działalności, a po drugie, za zezwoleniem papieskim, by mogły stanowić dla wszystkich uczonych, bez względu na kraj i religię, źródło wiedzy, także świeckiej, o wydarzeniach, które od wieków były ściśle związane z życiem Kościoła.

Art. 243

Apostolska Biblioteka Watykańska, instytucja dawnego pochodzenia, jest wybitnym narzędziem Kościoła dla rozwoju i upo-

wszeczniania kultury, wspierającym działalność Stolicy Apostolskiej. Działając przez różne sekcje pełni zadanie gromadzenia i przechowywania bardzo bogatego dziedzictwa nauki i sztuki oraz udostępniania go uczynom poszukującym prawdy.

Art. 244

Administracja Bazyliki św. Piotra, w której znajduje się świadectwo męczeństwa i grób Apostoła, troszczy się o to wszystko, co odnosi się do Bazyliki Papieskiej św. Piotra zarówno w zakresie konserwacji i wystroju budynku, jak i wewnętrznej dyscypliny opiekunów, pielgrzymów i zwiedzających, zgodnie z własnymi przepisami. W koniecznych przypadkach przewodniczący i sekretarz Administracji działają w porozumieniu z Kapitułą Bazyliki.

Art. 245

Zadaniem Papieskiej Komisji Archeologii Sakralnej jest badanie, konserwacja, ochrona i wykorzystanie chrześcijańskich katakumb we Włoszech, w których świadectwa wiary i sztuki pierwszych wspólnot chrześcijańskich nadal przekazują pielgrzymom i odwiedzającym ich głębokie przesłanie.

Art. 246

W celu poszukiwania i rozpowszechniania prawdy w różnych dziedzinach nauki o Bogu i człowieku w Kościele katolickim powstały rozmaite akademie, wśród których wyróżniają się Papieska Akademia Nauk, Papieska Akademia Nauk Społecznych i Papieska Akademia Życia.

Art. 247

W celu promowania i rozwijania kultury jakości w instytucjach akademickich bezpośrednio zależnych od Stolicy Świętej oraz zapewnienia im kryteriów jakości uznawanych w zakresie międzynarodowym, została utworzona Agencja Stolicy Świętej do spraw Oceny i Promocji Jakości Kształcenia na Uniwersytetach i Wydziałach Kościelnych (AVEPRO).

Art. 248

Urząd Nadzoru i Informacji Finansowej jest instytucją, która w sposób przewidziany przez prawo i własny statut pełni funkcje:

nadzoru w celu zapobiegania i zwalczania prania brudnych pieniędzy i finansowania terroryzmu w odniesieniu do podmiotów i jednostek podlegających jej nadzorowi; rozważnego nadzoru i regulacji nad podmiotami, które zawodowo prowadzą działalność o charakterze finansowym, a także w przypadkach przewidzianych prawem w sprawach zapobiegania i zwalczania prania brudnych pieniędzy i finansowania terroryzmu. W tym zakresie pełni również funkcję informacji finansowej.

Art. 249

Wszystkie instytucje związane ze Stolicą Apostolską, o których mowa powyżej, rządzą się własnymi ustawami w zakresie ustroju i zarządzania.

XI. PRZEPIS PRZEJŚCIOWY

Art. 250

§ 1. To, co zostało ustalone w sposób ogólny przez przepisy niniejszej Konstytucji apostolskiej, stosuje się do Sekretariatu Stanu, dykasterii, organów, urzędów i instytucji wchodzących w skład Kurii Rzymskiej, jak również tych, które są związane ze Stolicą Świętą. Te zaś, które posiadają własne statuty i ustawy, mają ich przestrzegać jedynie w tej mierze, w jakiej nie są sprzeczne z niniejszą Konstytucją apostolską, i jak najszybciej przedłożyć odpowiednio znowelizowane do zatwierdzenia Biskupowi Rzymskiemu.

§ 2. Przepisy wykonawcze, obowiązujące dla podmiotów, o których mowa w § 1, jak Regulamin Generalny Kurii Rzymskiej, *ordo servandus* i *modus procedendi*, odnoszące się do instytucji i urzędów kurialnych, mają być przestrzegane we wszystkim tym, co nie jest sprzeczne z przepisami niniejszej Konstytucji apostolskiej, aż do zatwierdzenia nowego *ordo servandus* i statutów.

§ 3. Wraz z wejściem w życie niniejszej Konstytucji apostolskiej, zostaje całkowicie uchylona i zastąpiona Konstytucja *Pastor Bonus*, a wraz z nią zniesione zostają również wskazane w niej organy Kurii Rzymskiej, które nie są przewidziane ani zreorganizowane w niniejszej Konstytucji.

Ustalamy, że niniejsza Konstytucja apostolska jest obecnie i będzie w przyszłości prawomocna, ważna i skuteczna. Pełną moc uży-

ska od 5 czerwca 2022 r., w uroczystość Zesłania Ducha Świętego, a przez wszystkich, których dotyczy lub w jakikolwiek sposób będzie dotyczyć, winna być w pełni przestrzegana bez względu na jakiegokolwiek przeciwnie okoliczności, także te zasługujące na specjalną wzmiankę.

W Rzymie, u Świętego Piotra,
dnia 19 marca 2022 roku,
w uroczystość św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny,
w dziesiątym roku mego Pontyfikatu.

Franciszek

SPIS TREŚCI

I. Preambuła	4
II. Zasady i kryteria służby w Kurii Rzymskiej	10
III. Przepisy ogólne (art. 1–43)	14
IV. Sekretariat Stanu (art. 44–52)	27
V. Dykasterie	30
Dykasteria do spraw Ewangelizacji (art. 53–68)	30
Dykasteria Nauki Wiary (art. 69–78)	34
Dykasteria do spraw Posługi Miłosierdzia (art. 79–81)	37
Dykasteria do spraw Kościołów Wschodnich (art. 82–87)	38
Dykasteria do spraw Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów (art. 88–97)	39
Dykasteria Spraw Kanonizacyjnych (art. 98–102)	42
Dykasteria do spraw Biskupów (art. 103–112)	42
Dykasteria do spraw Duchowieństwa (art. 113–120)	45
Dykasteria do spraw Instytutów Życia Konsekwowanego i Sto- warzyszeń Życia Apostolskiego (art. 121–127)	48
Dykasteria do spraw Świeckich, Rodziny i Życia (art. 128–141)	50
Dykasteria do spraw Popierania Jedności Chrześcijan (art. 142 –146)	53
Dykasteria do spraw Dialogu Międzyreligijnego (art. 147–152)	54
Dykasteria Kultury i Edukacji (art. 153–162)	56

Dykasteria do spraw Służby Integralnemu Rozwojowi Człowieka (art. 163–174)	59
Dykasteria do spraw Tekstów Prawnych (art. 175–182)	62
Dykasteria do spraw Komunikacji (art. 183–188)	64
VI. Organy wymiaru sprawiedliwości	65
Penitencjaria Apostolska (art. 190–193)	66
Najwyższy Trybunał Sygnatury Apostolskiej (art. 194–199) ..	67
Trybunał Roty Rzymskiej (art. 200–204)	68
VII. Organy ekonomiczne	70
Rada do spraw Ekonomicznych (art. 205–211)	70
Sekretariat do spraw Ekonomicznych (art. 212–218)	71
Administracja Dóbr Stolicy Apostolskiej (art. 219–221)	74
Biuro Audytora Generalnego (art. 222–224)	75
Komisja do Spraw Zastrzeżonych (art. 225–226)	75
Komitet do spraw Inwestycyjnych (art. 227)	76
VIII. Urzędy	76
Prefektura Domu Papieskiego (art. 228–230)	76
Papieski Urząd do spraw Celebracji Liturgicznych (art. 231–234) .	77
Kamerling Świętego Kościoła Rzymskiego (art. 235–237)	78
IX. Adwokaci (art. 238–240)	79
Rejestr Adwokatów przy Kurii Rzymskiej	79
Korpus Adwokatów Stolicy Świętej	80
X. Instytucje związane ze Stolicą Świętą (art. 241–249)	80
XI. Przepisy przejściowy (art. 250)	82

2

KURIA RZYMSKA
oraz inne urzędy
Kościół powszechnego
po wejściu w życie 5 czerwca 2022 r.
konstytucji *Praedicate Evangelium*

stan na 29 sierpnia 2022 r.
(dane za: *catholic-hierarchy.org*,
składy personalne niezatwierdzone przez Ojca Świętego)

SEKRETARIATY

1. Sekretariat Stanu (wł. *Segreteria di Stato*)

Sekretarz Stanu: kard. Pietro Parolin
Substytut: abp Edgar Peña Parra
Sekretarz ds. Relacji z Państwami: abp Paul Gallagher
Podsekretarz: Francesca di Giovanni
Podsekretarz: ks. Mauricio Rueda Beltz
Wysoki Urzędnik: abp Antonio Mennini
Wysoki Urzędnik: abp Jan Romeo Pawłowski

DYKASTERIE

1. Dykasteria ds. Ewangelizacji (wł. *Dicastero per l'Evangelizzazione*)
dawniej: Kongregacja ds. Ewangelizacji Narodów + Papieska Rada
ds. Krzewienia Nowej Ewangelizacji

Prefekt: Ojciec Święty Franciszek
Proprefekt: kard. Luis Tagle
Proprefekt: abp Salvatore Fisichella
Sekretarz: abp Protase Rugambwa
Sekretarz Adiunkt: abp Giovanni dal Toso
Podsekretarz: o. Ryszard Szmydki OMI
Wysoki Urzędnik: bp Franz-Peter Tebartz van Elst

2. Dykasteria ds. Nauki Wiary (*wł. Dicastero per la Dottrina della Fede*)
dawniej: Kongregacja Nauki Wiary

Prefekt: kard. Luis Ladaria Ferrer SJ
Sekretarz: ks. John Kennedy
Sekretarz: ks. Armando Matteo
Sekretarz Adiunkt: abp Joseph di Noia OP
Sekretarz Adiunkt: abp Charles Scicluna
Podsekretarz: ks. Philippe Curbelié
Wysoki Urzędnik: abp José Luis Mollaghan

3. Dykasteria ds. Posługi Charytatywnej (*wł. Dicastero per il Servizio della Carità*)

Prefekt: kard. Konrad Krajewski

4. Dykasteria ds. Kościołów Wschodnich (*wł. Dicastero per le Chiese Orientali*)

dawniej: Kongregacja dla Kościołów Wschodnich

Prefekt: kard. Leonardo Sandri
Sekretarz: abp Giorgio Gallaro
Podsekretarz: ks. Flavio Pace

5. Dykasteria ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów
(*wł. Dicastero per il Culto Divino e la Disciplina dei Sacramenti*)

dawniej: Kongregacja ds. Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów

Prefekt: kard. Arthur Roche
Sekretarz: abp Vittorio Viola OFM
Podsekretarz: bp Aurelio García Macías

6. Dykasteria Spraw Kanonizacyjnych (*wł. Dicastero delle Cause dei Santi*)
dawniej: Kongregacja Spraw Kanonizacyjnych

Prefekt: kard. Marcello Semeraro
Sekretarz: abp Fabio Fabene
Podsekretarz: o. Bogusław Turek CSMA

7. Dykasteria ds. Biskupów (*wł. Dicastero per i Vescovi*)
dawniej: Kongregacja ds. Biskupów

Prefekt: kard. Marc Ouellet PSS
Sekretarz: abp Ilson de Jesus Montanari

8. Dykasteria ds. Duchowieństwa (wł. *Dicastero per il Clero*)

dawniej: *Kongregacja ds. Duchowieństwa*

Prefekt: kard. Lazzaro You Heung-sik

Sekretarz: abp Andrés Gabriel Ferrada Moreira

Podsekretarz: ks. Simone Renna

9. Dykasteria ds. Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego (wł. *Dicastero per gli Istituti di Vita Consacrata e le Società di Vita Apostolica*)

dawniej: *Kongregacja ds. Instytutów Życia Konsekwowanego i Stowarzyszeń Życia Apostolskiego*

Prefekt: kard. João Bráz de Aviz

Sekretarz: abp José Rodríguez Carballo OFM

Podsekretarz: o. Pier Luigi Nava SMM

Podsekretarz: s. Carmen Ros Nortes NSC

10. Dykasteria ds. Świeckich, Rodziny i Życia (wł. *Dicastero per i Laici, la Famiglia e la Vita*)

Prefekt: kard. Kevin Farrell

Sekretarz: o. Alexandre Awi Mello P.Schönstatt

Podsekretarz: Gabriella Gambino

Podsekretarz: Linda Ghisoni

11. Dykasteria ds. Popierania Jedności Chrześcijan (wł. *Dicastero per la Promozione dell'Unità dei Cristiani*)

dawniej: *Papieska Rada ds. Popierania Jedności Chrześcijan*

Prefekt: kard. Kurt Koch

Sekretarz: bp Brian Farrell LC

Podsekretarz: ks. Andrea Palmieri

12. Dykasteria ds. Dialogu Międzyreligijnego (wł. *Dicastero per il Dialogo Interreligioso*)

dawniej: *Papieska Rada ds. Dialogu Międzyreligijnego*

Prefekt: kard. Miguel Ángel Ayuso Guixot MCCI

Sekretarz: ks. Indunil Janakaratne Kodithuwakku Kankana-malage

13. Dykasteria Kultury i Edukacji (wł. *Dicastero per la Cultura e l'Educazione*)

*dawniej: Kongregacja Edukacji Katolickiego (Instytutów Naukowych) +
Papieska Rada ds. Kultury*

*Prefekt: kard. Giuseppe Versaldi
Przewodniczący: kard. Gianfranco Ravasi
Sekretarz: bp Paul Tighe
Sekretarz: abp Angelo Vincenzo Zani
Podsekretarz: ks. Melchor Sánchez de Toca y Alameda
Wysoki Urzędnik: bp Carlos Alberto de Pinho Moreira Azevedo
Wysoki Urzędnik: ks. Carlo Maria Polvani*

14. Dykasteria ds. Służby Integralnemu Rozwojowi Człowieka
(wł. Dicastero per il Servizio dello Sviluppo Umano Integrale)

*Prefekt: kard. Michael Czerny SJ
Sekretarz: s. Alessandra Smerilli FMA
Podsekretarz: o. Fabio Baggio CS*

15. Dykasteria ds. Tekstów Prawnych *(wł. Dicastero per i Testi
Legislativi)*

dawniej: Papieska Rada ds. Tekstów Prawnych

*Prefekt: abp Filippo Iannone O.Carm.
Sekretarz: bp Juan Ignacio Arrieta Ochoa de Chinchetru
Podsekretarz: ks. Markus Graulich SDB*

16. Dykasteria ds. Komunikacji *(wł. Dicastero per la Comunicazione)*

*Prefekt: Paolo Ruffini
Sekretarz: ks. Lucio Adrian Ruiz*

TRYBUNAŁY

1. Penitencjaria Apostolska *(wł. Penitenzieria Apostolica)*

*Penitencjarz Większy: kard. Mauro Piacenza
Regens: ks. Krzysztof Nykiel*

2. Sygnatura Apostolska *(wł. Segnatura Apostolica)*

*Prefekt: kard. Dominique Mamberti
Sekretarz: bp Andrea Ripa*

3. Rota Rzymska *(wł. Rota Romana)*

Dziekan: ks. Alejandro Arellano Cedillo

INSTYTUCJE GOSPODARCZE

1. Rada ds. Ekonomicznych (*wł. Consiglio per l'Economia*)

Koordynator: kard. Reinhard Marx

Sekretarz: ks. Brian Ferme

2. Sekretariat ds. Ekonomicznych (*wł. Segreteria per l'Economia*)

Prefekt: ks. Juan Antonio Guerrero Alves SJ

Sekretarz Generalny: Maximino Caballero Ledo

Wysoki Urzędnik: ks. Luigi Mistò

3. Administracja Dóbr Stolicy Apostolskiej (*wł. Amministrazione del Patrimonio della Sede Apostolica*)

Przewodniczący: bp Nunzio Galantino

Sekretarz: Fabio Gasperini

Podsekretarz: ks. Giuseppe Russo

4. Biuro Audytora Generalnego (*wł. Ufficio del Revisore Generale*)

Audytór Generalny: Alessandro Cassinis Righini

5. Komisja do Spraw Zastrzeżonych (*wł. Commissione di Materie Riservate*)

Przewodniczący: kard. Kevin Farrell

Sekretarz: abp Filippo Iannone O.Carm.

6. Komitet ds. Inwestycyjnych (*wł. Comitato per gli Investimenti*)

Przewodniczący: kard. Kevin Farrell

URZĘDY

1. Kamerling Świątego Kościoła Rzymskiego (*wł. Camerlengo di Santa Romana Chiesa*)

Kamerling: kard. Kevin Farrell

Zastępca Kamerlinga: abp Ilson de Jesus Montanari

2. Kolegium Kardynałów (*wł. Collegio Cardinalizio*)

Dziekan: kard. Giovanni Battista Re

Wicedziekan: kard. Leonardo Sandri

Sekretarz: abp Ilson de Jesus Montanari

3. Fabryka św. Piotra (*wł. Fabbrica di San Pietro*)

Przewodniczący: kard. Mauro Maria Gambetti OFM Conv.

Sekretarz: ks. Orazio Pepe

4. Międzynarodowa Komisja Teologiczna (*wł. Commissione Teologica Internazionale*)

Przewodniczący: kard. Luis Ladaria Ferrer SJ

5. Biuro Pracy Stolicy Apostolskiej (*wł. Ufficio del Lavoro della Sede Apostolica*)

Przewodniczący: bp Giuseppe Sciacca

6. Urząd Papieskich Nabożeństw Liturgicznych (*wł. Ufficio delle Celebrazioni Liturgiche del Sommo Pontefice*)

Mistrz Papieskich Ceremonii Liturgicznych: ks. Diego Ravelli

7. Prefektura Domu Papieskiego (*wł. Prefettura della Casa Pontificia*)

Prefekt: abp Georg Gänswein

8. Synod Biskupów (*wł. Sinodo dei Vescovi*)

Sekretarz Generalny: kard. Mario Grech

Podsekretarz: s. Nathalie Becquart Xavière

Podsekretarz: bp Luis Marín de San Martín OSA

9. Apostolskie Archiwum Watykańskie (*wł. Archivio Apostolico Vaticano*)

Archiwista: kard. José Tolentino Calaça de Mendonça

Prefekt: bp Sergio Pagano B.

10. Gubernatorat Państwa Watykańskiego (*wł. Governatorato dello Stato della Città del Vaticano*)

Przewodniczący: kard. Fernando Vérgez Alzaga

Sekretarz Generalny: s. Raffaella Petrini FSE

11. Apostolska Biblioteka Watykańska (*wł. Biblioteca Apostolica Vaticana*)

Bibliotekarz: kard. José Tolentino Calaça de Mendonça

KOMISJE PAPIESKIE

1. Papieska Komisja ds. Ameryki Łacińskiej (*wł. Pontificia commissione per l'America Latina*)

Przewodniczący: kard. Marc Ouellet PSS

2. Papieska Komisja Biblijna (*wł. Pontificia Commissione Biblica*)

Przewodniczący: kard. Luis Ladaria Ferrer SJ

Sekretarz: s. Núria Calduch-Benages MHSFN

3. Papieska Komisja ds. Ochrony Nieletnich (*wł. Pontificia Commissione per la Tutela dei Minori*)

Przewodniczący: kard. Seán Patrick O'Malley OFM Cap.

Sekretarz: o. Andrew Small OMI

4. Papieska Komisja Archeologii Sakralnej (*wł. Pontificia Commissione di Archeologia Sacra*)

Przewodniczący: kard. Gianfranco Ravasi

5. Papieska Komisja ds. Państwa Watykańskiego (*wł. Pontificia Commissione per lo Stato della Città del Vaticano*)

Przewodniczący: kard. Fernando Vérgez Alzaga LC

KOMITETY PAPIESKIE

1. Papieski Komitet ds. Międzynarodowych Kongresów Eucharystycznych (*wł. Pontificio Comitato per i Congressi Eucaristici Internazionali*)

Przewodniczący: o. Corrado Maggioni SMM

RADY

1. Rada Kardynałów (*wł. Consiglio dei Cardinali*)

Koordynator: kard. Óscar Andrés Rodríguez Maradiaga SDB

Sekretarz: bp Marco Mellino

AKADEMIE PAPIESKIE

1. Papieska Akademia Życia (*wł. Pontificia Accademia per la Vita*)

Przewodniczący: abp Vincenzo Paglia

2. Papieska Akademia Kościelna (*wł. Pontificia Accademia Ecclesiastica*)

Przewodniczący: bp Joseph Salvador Marino

3. Papieska Akademia Teologiczna (*wł. Pontificia Accademia di Teologia*)

Przewodniczący: bp Antonio Staglianò

INNE INSTYTUCJE

1. Zakon Rycerski Grobu Bożego w Jerozolimie (*wł. Ordine Equestre del Santo Sepolcro di Gerusalemme*)

Wielki Mistrz: kard. Fernando Filoni

2. Papieski Uniwersytet Laterański (*wł. Pontificia Università Lateranense*)

Rektor: Vincenzo Buonomo

3. Papieskie Kolegium Północnoamerykańskie (*wł. Pontificio Collegio Americano del Nord*)

Rektor: wakant

4. Arcybazylika św. Jana na Lateranie (*wł. Arcibasilica di San Giovanni in Laterano*)

Archiprezbiter: kard. Angelo de Donatis

5. Bazylika Matki Bożej Większej (*wł. Basilica di Santa Maria Maggiore*)

Archiprezbiter: kard. Stanisław Ryłko

6. Bazylika św. Pawła za Murami (*wł. Basilica di San Paolo Fuori le Mura*)

Archiprezbiter: kard. James Harvey

7. Bazylika św. Piotra na Watykanie (*wł. Basilica di San Pietro in Vaticano*)

Archiprezbiter: kard. Mauro Maria Gambetti OFM Conv.

3

OREĘDZIE

na XXXVII Światowy Dzień Młodzieży 2022–2023

„Maryja wstała i poszła z pośpiechem” (Łk 1, 39)

Drodzy młodzi!

Temat Światowych Dni Młodzieży w Panamie brzmiał: „Oto ja służebnica Pańska, niech mi się stanie według słowa twego” (Łk 1, 38). Po tym wydarzeniu wyruszyliśmy w drogę ku nowemu celowi: spotkaniu w Lizbonie w 2023 r., pozwalając, by w naszych sercach rozbrzmiewało echem przynagląące zaproszenie Boga, by **powstać**. I tak, w 2020 r. rozważaliśmy słowa Jezusa: „Młodzieńcze, tobie mówię wstań!” (Łk 7, 14). Zaś w ubiegłym roku zainspirowaliśmy się postacią św. Pawła Apostoła, do którego zmartwychwstały Pan zwrócił się ze słowami: „Wstań! Ustanawiam cię świadkiem tego, co zobaczyłeś” (por. Dz 26, 16). Etap drogi, który pozostał nam jeszcze do Lizbony, będziemy przemierzać wspólnie z Dziewicą z Nazaretu, która zaraz po zwiastowaniu „wstała i poszła z pośpiechem” (Łk 1, 39), żeby pomóc swej kuzynce Elżbiecie. Słowem, które łączy te trzy tematy jest czasownik **powstać**, który – o czym warto pamiętać – oznacza też „zmartwychwstać”, „obudzić się do życia”.

W tych ostatnich, tak trudnych czasach, kiedy ludzkość, doświadczona już traumą pandemii, rozdzielana jest dramatem wojny, Maryja otwiera dla wszystkich – a zwłaszcza dla was, ludzi młodych tak jak ona – drogę bliskości i spotkania. Mam nadzieję i głęboko wierzę w to, że doświadczenie, które stanie się udziałem wielu z was w Lizbonie w sierpniu przyszłego roku, stanie się nowym początkiem dla was młodych, a wspólnie z wami także dla całej ludzkości.

Maryja wstała

Po zwiastowaniu Maryja mogłaby skupić się na samej sobie, na zmartwieniach i obawach związanych z Jej nowym stanem. A jed-

nak nie czyni tego, ale całkowicie ufa Bogu. Myśli raczej o Elżbiecie. Wstaje i wychodzi na światło słoneczne, tam, gdzie panuje życie i ruch. Choć szokująca zapowiedź anioła wywołała w jej planach „trzęsienie ziemi”, ta młoda Kobieta nie pozwala się sparaliżować, ponieważ w jej wnętrzu znajduje się Jezus, moc zmartwychwstania. Nosi już w sobie Baranka złożonego w ofierze i zarazem wiecznie żywego. Maryja powstaje i wyrusza w drogę, ponieważ jest pewna, że Boże plany są najlepszym możliwym projektem jej życia. Maryja staje się świątynią Boga, obrazem pielgrzymującego Kościoła, Kościoła, który wychodzi i oddaje się na służbę, Kościoła niosącego Dobrą Nowinę!

Doświadczenie w swym życiu obecności zmartwychwstałego Chrystusa, spotkanie z Nim „żywym” – to największa duchowa radość, to eksplozja światła, wobec której nikt nie może pozostać „w bezruchu”. Natychmiast wprawia ona w ruch i przynagla do niesienia innym tej nowiny, do dawania świadectwa radości z tego spotkania. To właśnie ona ożywiła pośpiech pierwszych uczniów w dniach, które nastąpiły po zmartwychwstaniu: „niewiasty więc pośpiesznie oddaliły się od grobu, z bojaźnią i wielką radością, i biegły oznajmić to Jego uczniom” (Mt 28, 8).

W opisach zmartwychwstania często występują dwa czasowniki: **zbudzić** oraz **powstać**. Za ich pomocą Pan przynagla nas do wyjścia ku światłu, do tego, byśmy dali się Mu prowadzić, abyśmy mogli wyjść poza progi wszystkich naszych zamkniętych drzwi. „Dla Kościoła jest to znaczący obraz. Także i my, jako uczniowie Pana i jako wspólnota chrześcijańska, jesteśmy wezwani do szybkiego powstania, aby wejść w dynamiczną rzeczywistość zmartwychwstania i pozwolić się prowadzić Panu po drogach, które chce nam wskazać”¹.

Matka Boża jest wzorem dla młodych ludzi będących w ruchu, którzy nie trwają bierni przed lustrem, podziwiając swoje odbicie, ani nie wpadają w „pułapki” sieci. Jest ona całkowicie zwrócona ku temu, co na zewnątrz. Jest kobietą paschalną, w stanie niekończącego się *exodusu*, wychodzenia poza siebie, ku wielkiemu Innemu, którym jest Bóg, i ku bliźnim, braciom i siostram, zwłaszcza najbardziej potrzebującym, jak było to w przypadku Jej kuzynki Elżbiety.

¹ Franciszek, Homilia w uroczystość Świętych Apostołów Piotra i Pawła, 29 czerwca 2022 r.

...i poszła z pośpiechem

Święty Ambroży z Mediolanu pisze w komentarzu do Ewangelii wg św. Łukasza, że Maryja skierowała się pośpiesznie ku górcom, ponieważ „pchnęła Ją do drogi obudzona pragnieniem pochodzącym z wewnętrznej radości i gorliwością w spełnieniu obowiązku. [...] Dokąd Ona, wypełniona Bogiem, miała zmierzać z pośpiechem, jeśli nie ku górze? Łaska Ducha Świętego nie zna powolnych rachub”². Pośpiech Maryi jest więc wyrazem troskliwego przynaglenia do służby, do radosnego głoszenia, do pełnej gotowości odpowiedzi na łaskę Ducha Świętego.

Maryja pozwoliła, by wyzwaniem stały się dla Niej potrzeby Jej starszej kuzynki. Nie wycofała się, nie pozostała obojętną. Myślała bardziej o innych, niż o sobie samej. I to wniosło w Jej życie dynamizm i entuzjazm. Każdy z was może zadać sobie pytanie: W jaki sposób reaguję na potrzeby, jakie widzę wokół siebie? Czy myślę natychmiast o usprawiedliwieniu, by zwolnić się z obowiązku, czy też wykazuję zainteresowanie i oddaję siebie do dyspozycji? Oczywiście, nie możecie rozwiązać wszystkich problemów świata. Ale być może możecie zacząć od tych, które są najbliżej was, od spraw w waszej okolicy. Kiedyś ktoś powiedział Matce Teresie z Kalkuty: „To, co matka robi, jest zaledwie kroplą w oceanie”. A ona odpowiedziała: „Ale gdybym tego nie robiła, w oceanie byłoby o jedną kroplę mniej”.

Wobec konkretnej i pilnej potrzeby należy działać pośpiesznie. Jak wiele osób na świecie czeka na odwiedzin kogoś, kto się nimi zajmie! Ileż osób starszych, chorych, uwięzionych, iluż uchodźców potrzebuje naszego współczującego spojrzenia, naszych odwiedzin jako brata lub siostry pokonujących barierę obojętności!

Jaki „pośpiech” wprawia was w ruch, drodzy młodzi? Co sprawia, że czujecie się wezwani do tego, by się ruszyć – tak bardzo, że nie jesteście w stanie ustać w miejscu? Tak wiele osób – doświadczonych m.in. rzeczywistością pandemii, wojny, przymusowej migracji, ubóstwa, przemocy, kataklizmów – zadaje sobie pytanie: Dlaczego mnie to spotyka? Dlaczego właśnie mnie? Dlaczego teraz? Tymczasem kluczowe pytanie naszej egzystencji brzmi: **Dla kogo jestem?**³

² Św. Ambroży, *Wykład Ewangelii wg św. Łukasza*, księga II, w. 19, tłum. ks. W. Eborowicz, PL 15, 1527–1850.

³ Franciszek, Posynodalna adhortacja apostolska *Christus vivit* (15 marca 2019), nr 286.

Pośpiech młodej Kobiety z Nazaretu jest pośpiechem właśnie tych, którzy otrzymali nadzwyczajne dary od Pana i nie mogą powstrzymać się przed dzieleniem się nimi, przed rozlewaniem na innych ogromnej łaski, której sami doświadczyli. Jest to pośpiech tego, kto umie przedkładać potrzeby innych ponad własne. Maryja jest przykładem młodej osoby, która nie traci czasu, próbując zwrócić na siebie uwagę lub poszukując uznania innych – jak zdarza się to wówczas, gdy uzależniamy się od „polubień” w mediach społecznościowych – ale wyrusza w poszukiwaniu najbardziej autentycznych więzi wypływających ze spotkania, z dzielenia się, z miłości i służby.

Od chwili zwiastowania, kiedy po raz pierwszy wyruszyła w odwiedziny do swej kuzynki Elżbiety, Maryja nie ustaje w przemierzaniu przestrzeni i czasów, odwiedzając swe dzieci potrzebujące jej troskliwej pomocy. Nasze pielgrzymowanie, **jeśli jest w nim obecny Bóg**, prowadzi nas wprost do serca każdego z naszych braci i sióstr. Jak wiele świadectw otrzymujemy od osób „odwiedzonych” przez Maryję, Matkę Jezusa i naszą Matkę! W iluż miejscach na krańcach ziemi przez wieki – za sprawą objawień lub wyjątkowych łask – Maryja nawiedzała swój lud! Praktycznie nie ma miejsca na ziemi, którego by nie odwiedziła. Matka Boża pielgrzymuje pośród swego ludu, poruszona opiekuńczą czułością, biorąc na siebie zmartwienia i zmienne koleje losu. A gdziekolwiek znajduje się sanktuarium, kościół czy kaplica Jej poświęcona, tam licznie przybywają Jej dzieci. Jak wiele mamy wyrazów ludowej pobożności! Pielgrzymki, święta, modlitwy błagalne, przyjmowanie w domach peregrynujących obrazów, a także wiele innych, to konkretne przykłady żywej relacji pomiędzy Matką Pana i Jej ludem, którzy wzajemnie się odwiedzają!

Dobry pośpiech zawsze popycha nas ku górze i ku innym

Dobry pośpiech zawsze kieruje nas ku górze. Istnieje też jednak pośpiech niewłaściwy, jak na przykład ten, który sprawia, że podchodzimy do życia w sposób powierzchowny i wszystko traktujemy z lekkodusznością, bez uwagi czy zaangażowania, bez prawdziwego uczestniczenia w tym, co robimy; to pośpiech, z jakim żyjemy, uczymy się, pracujemy, spotykamy się z innymi, bez zaangażowania w to naszej głowy, a jeszcze mniej serca. Zdarza się on też w naszych relacjach: w rodzinie, kiedy nigdy nie słuchamy tak naprawdę innych i nie poświęcamy im czasu; w przyjaźniach, kiedy oczekujemy, że

przyjaciół będzie nas zabawiał i odpowiadał na nasze wymagania, lecz widząc, że przeżywa kryzys i nas potrzebuje, zaczynamy go unikać i kierujemy się ku komuś innemu; w naszych relacjach uczuciowych, między zakochanymi, gdzie dwie osoby będące razem rzadko wykazują się cierpliwością, by dogłębnie poznać się nawzajem. Takie samo podejście możemy okazywać w szkole, w pracy i w innych przestrzeniach codziennego życia. Cóż, trudno by wszystkie te sprawy przeżywane w pośpiechu wydały owoce. Istnieje ryzyko, że pozostaną jałowe. Tak, jak czytamy w Księdze Przysłów: „Zamiary pracowni tego [prowadzą] do zysku, a wszystkich śpieszących się – do straty” (Prz 21, 5).

Kiedy Maryja przybywa wreszcie do domu Zachariasza i Elżbiety, dochodzi tam do wspaniałego spotkania! Elżbieta doświadcza na sobie cudownego działania Boga, który obdarza ją synem, choć sama jest już w podeszłym wieku. Miałaby wszelkie podstawy, żeby mówić przede wszystkim na swój temat, jednak nie jest skupiona na sobie, ale zwraca się do swej młodej kuzynki, by powitać Ją i owoc Jej łona. I gdy tylko słyszy Jej pozdrowienie, Elżbieta zostaje napełniona Duchem Świętym. Takie niespodzianki i nagłe powiewy Ducha mają miejsce wówczas, kiedy żyjemy w sposób prawdziwie gościnny, kiedy w centrum stawiamy gościa, a nie nas samych. Widzimy to także w historii Zacheusza. W Ewangelii wg św. Łukasza czytamy: „Gdy Jezus przyszedł na to miejsce [gdzie znajdował się Zacheusz], spojrział w górę i rzekł do niego: «Zacheuszu, zejdź prędko, albowiem dziś muszę się zatrzymać w twoim domu». Zszedł więc z pośpiechem i przyjął Go rozradowany” (Łk 19, 5-6).

Wielu z nas zdarzyło się, że Jezus niespodziewanie wyszedł nam na spotkanie: to w Nim po raz pierwszy doświadczyliśmy bliskości, szacunku, braku uprzedzeń i potępienia, miłosiernego spojrzenia, którego nigdy nie spotkaliśmy u innych. A to nie wszystko, poczuliśmy też, że Jezusowi nie wystarczało spoglądanie na nas z oddali, ale chciał być blisko nas i dzielić z nami swoje życie. Radość z tego doświadczenia wzbudziła w nas pośpiech, by Go przyjąć, pilną potrzebę bycia z Nim i lepszego poznania Go. Elżbieta i Zachariasz ugościli Maryję i Jezusa! Uczmy się od tych dwojga starszuchów, co znaczy gościnność! Zapytajcie waszych rodziców, dziadków i najstarszych członków waszych wspólnot, co znaczy dla nich być gościnnym wobec Boga i wobec innych. Warto, byście wysłuchali doświadczeń tych, którzy was poprzedzili.

Droży młodzi, nadszedł czas, by z pośpiechem wyruszyć ku konkretnym spotkaniom, ku prawdziwemu przyjęciu tego, kto jest inny niż my, jak dzieje się to w przypadku młodej Maryi i starszej już Elżbiety. Tylko w ten sposób będziemy mogli pokonać odległości dzielące pokolenia, klasy społeczne, kultury etniczne i wszelkiego rodzaju grupy oraz kategorie, a także wojny. Dla rozbitej i podzielonej ludzkości młodzi ludzie zawsze są nadzieją na nową jedność. Ale tylko wówczas, gdy posiadają pamięć. Tylko wtedy, kiedy słuchają o dramatach i marzeniach osób starszych. „Nie jest przypadkiem, że wojna powróciła do Europy w czasie, gdy odchodzi pokolenie, które doświadczyło jej w ubiegłym wieku”⁴. Potrzeba przymierza pomiędzy młodzieżą a starszymi, aby nie zapomnieć nauki płynącej z historii, aby przezwyciężyć polaryzacje i ekstremizmy współczesnych czasów.

Pisząc do Efezjan, św. Paweł oznajmiał: „Ale teraz w Chrystusie Jezusie wy, którzy niegdyś byliście daleko, staliście się bliscy przez krew Chrystusa. On bowiem jest naszym pokojem. On, który obie części [ludzkości] uczynił jednością, bo zburzył rozdzielający je mur – wrogość” (Ef 2, 13-14). Jezus jest Bożą odpowiedzią na wyzwania ludzkości w każdym czasie. I tę odpowiedź Maryja niesie w sobie, kiedy udaje się na spotkanie z Elżbietą. Największym prezentem, jakim obdarza swą podeszłą wiekiem krewną, jest przyniesienie jej Jezusa. Z pewnością także Jej konkretna pomoc była cenna. Jednak nic nie mogłoby wypełnić domu Zachariasza tak wielką radością ani tak wielkim znaczeniem, jak obecność Jezusa w łonie Dziewicy Maryi, która stała się żywym tabernakulum Boga. W tej górskiej okolicy Jezus przez samą swą obecność i bez wypowiedzenia choćby jednego słowa wygłasza swe pierwsze „kazanie na górze”: ogłasza w ciszy błogostawieństwo maluczkich i pokornych, którzy powierzają się Bożemu miłosierdziu.

Moim przesłaniem dla was, młodych, i zarazem wielkim przesłaniem, które niesie Kościół, jest Jezus! Tak, tym przesłaniem jest On sam, Jego nieskończona miłość wobec każdego z nas i Jego zbawienie, i nowe życie, które nam dał. Zaś Maryja jest dla nas wzorem, jak przyjąć w naszym życiu ten ogromny dar i jak ogłaszać go innym, stając się tymi, którzy niosą cierpiącej ludzkości Chrystusa, Jego współczującą miłość i hojną służbę.

⁴ Franciszek, *Orędzie z okazji II Światowego Dnia Dziadków i Osób Starszych*, 24 lipca 2022 r.

Wszyscy razem do Lizbony!

Maryja była dziewczyną podobną do wielu z was. Była jedną z nas. Tak pisał o niej bp Tonino Bello: „Święta Maryjo [...] wiemy, że zostałaś przeznaczona do żeglowania po pełnym morzu. Lecz jeśli zmuszamy Cię do pływania przy brzegu, to nie dlatego, że chcemy Cię ograniczyć, ale dlatego, że pragniemy Cię widzieć blisko plaż naszego zniechęcenia. W ten sposób możemy uświadomić sobie, że my również jesteśmy powołani, podobnie jak Ty, do żeglugi po oceanach wolności”⁵.

Jak przypominałem w pierwszym orędziu z tej trylogii, to z Portugalii w XV i XVI wieku wielu młodych ludzi – a wśród nich liczni misjonarze – wyruszało ku nieznanym światom, także po to, by podzielić się z innymi ludami i narodami doświadczeniem spotkania Jezusa⁶. I to tę ziemię Maryja zechciała w szczególny sposób odwiedzić na początku XX wieku, kiedy to z Fatimy zwróciła się do całego świata z potężnym i zadziwiającym orędziem o Bożej miłości, wzywając do nawrócenia i do prawdziwej wolności. Wobec każdego i każdej z was ponawiam moje serdeczne zaproszenie do udziału w tej wielkiej międzykontynentalnej pielgrzymce ludzi młodych, której kulminacją będą Światowe Dni Młodzieży w Lizbonie, w sierpniu przyszłego roku. Przypominam wam też, że 20 listopada bieżącego roku, w uroczystość Chrystusa Króla Wszechświata, będziemy obchodzić Światowy Dzień Młodzieży w Kościołach lokalnych na całym świecie. A w związku z nim, wielką pomocą dla tych, którzy działają w duszpasterstwach młodzieży, może być niedawny dokument opublikowany przez Dykasterię do spraw Świeckich, Rodziny i Życia – *Wskazówki duszpasterskie dotyczące celebracji ŚDM w Kościołach partykularnych*.

Drodzy młodzi, marzę o tym, byście podczas ŚDM mogli na nowo doświadczyć radości spotkania z Bogiem oraz z braćmi i siostrami. Po długim okresie rozłąki i izolacji – z Bożą pomocą – odkryjemy w Lizbonie radość braterskiego uścisku pomiędzy narodami i pokoleniami, uścisku pojednania i pokoju, uścisku nowego misyjnego braterstwa! Niech Duch Święty rozpali w waszych sercach pragnienie powstania i radość wspólnego wędrowania w stylu synodalnym, od-

⁵ A. Bello, *Maryja, Kobieta naszych czasów*, Zielonka 2019, s. 21.

⁶ Por. Franciszek, *Orędzie na XXXV Światowy Dzień Młodzieży 2020 r.*

rzucając fałszywe granice. Czas na powstanie jest teraz! Powstańmy w pośpiechu! I jak Maryja nieśmy w sobie Jezusa, by móc głosić Go wszystkim! W tym pięknym okresie waszego życia idźcie naprzód i nie odkładajcie tego, co Duch może w was dokonać! Z serca błogosławię waszym marzeniom i waszej drodze.

Rzym, u św. Jana na Lateranie,
15 sierpnia 2022 r.,
w uroczystość Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny.

Franciszek

4
LIST
do narodu ukraińskiego
w dziewięć miesięcy
od wybuchu wojny

Drodzy ukraińscy bracia i siostry!

Na waszej ziemi od dziewięciu miesięcy rozpętało się absurdalne szaleństwo wojny. Wasze niebo grzmi bez przerwy złowrogim hukiem wybuchów i przerażającym dźwiękiem syren. Wasze miasta sieczone są bombami, a deszcz pocisków sprawia śmierć, zniszczenie i ból; głód, pragnienie i zimno. Na waszych drogach tak wielu jest tych, którzy zostali zmuszeni do ucieczki, pozostawiając domy i swych najdroższych. Równolegle, do waszych rozległych rzek spływają co dnia rzeki krwi i łez.

Chciałbym dołączyć moje łzy do waszych i powiedzieć wam, że nie ma dnia, w którym nie byłbym blisko was i nie nosił was w moim sercu i moich modlitwach. Wasz ból jest moim bólem. Dziś widzę was na Chrystusowym krzyżu; was, którzy cierpicie z powodu terroru, rozpetanego przez tę agresję. Tak, krzyż, który dręczył Pana, ożywa

w śladach tortur, znajdowanych na zwłokach, w zbiorowych grobach odkrytych w różnych miastach, w tych i tak wielu innych krwawych obrazach, które przenikają duszę i wzbudzają wołanie: dlaczego? Jakże ludzie mogą traktować w ten sposób innych ludzi?

W moich myślach powraca wiele tragicznych historii, o których się dowiaduję. Przede wszystkim te, dotyczące najmłodszych: ileż dzieci zabitych, rannych czy osieroconych, wyrwanych własnym matkom! Płaczę wraz z wami nad każdym z najmłodszych, które z powodu tej wojny straciło życie; tak jak Kira w Odessie czy Lisa w Winnicy i jak setki innych niemowląt. W każdym z nich dokonała się porażka całej ludzkości. Teraz znajdują się one na łonie Boga, widzą waszą udrękę i modlą się o jej kres. Jakże jednak nie rozpaczać nad nimi i nad tak wieloma, młodszymi i starszymi, którzy zostali deportowani? Nie da się policzyć bólu ukraińskich matek.

Myślę o was, młodzi, którzy, aby odważnie bronić Ojczyzny, musieliście wziąć do ręki broń zamiast marzeń, które pielęgnowaliście z myślą o przyszłości. Myślę o was, małżonki, które straciłyście waszych mężów i przygryzając wargi w milczeniu, z godnością i determinacją kontynuujecie poświęcanie się na wszelkie sposoby dla waszych dzieci. O was, dorośli, którzy w każdy możliwy sposób staracie się bronić waszych bliskich. O was, starsi, którzy zamiast cieszyć się spokojną jesienią życia, zostaliście rzućeni w ciemną noc wojny. O was, kobiety, które doznałyście przemocy i nosicie w sercach wielkie ciężary. O was wszystkich, zranionych na duszy i ciele. Myślę o was i jestem blisko was, z czułością i podziwem wobec tego, jak mierzycie się z tak ciężkimi doświadczeniami.

Myślę też o was, wolontariusze, którzy każdego dnia poświęcacie się dla narodu. O was, pasterze świętego Ludu Bożego, którzy – często z wielkim narażeniem swego bezpieczeństwa – zostaliście u boku ludzi, niosąc im Boże pocieszenie i braterską solidarność, kreatywnie przekształcając miejsca wspólnot oraz klasztory w kwatery, w których dajecie gościnę, pomoc i posiłek tym, którzy znaleźli się w trudnym położeniu. Myślę też o uchodźcach i zmuszonych do przesiedleń wewnątrz kraju, którzy znajdują się daleko od swych domostw, z których wiele zostało zniszczonych, i o władzach, za które się modłę: na nich spoczywa obowiązek rządzenia państwem w tragicznych czasach, a także podejmowanie dalekowzrocznych decyzji na rzecz pokoju i rozwoju gospodarczego, podczas gdy niszczone jest tak wiele życiodajnej infrastruktury zarówno w miastach, jak i wsiach.

Drodzy bracia i siostry, w całym tym morzu zła i bólu – dziewięćdziesiąt lat od tragicznego ludobójstwa, jakim był *Hołodomor*, jestem pełen podziwu dla waszego dobrego zapału. Naród ukraiński, mimo ogromnej tragedii, którą obecnie przeżywa, nigdy nie stracił ducha i nie rozpaczał. Świat poznał naród odważny i silny, naród, który cierpi i modli się, który płacze i walczy, stawia opór i żywi nadzieję: lud szlachetny i cierpiący. Nieustannie jestem blisko was, sercem i modlitwą, z humanitarnym zatroskaniem; abyście odczuwali towarzyszenie wam; abyście nie przyzwyczaili się do wojny, abyście nie pozostali samotni dziś, a zwłaszcza jutro, kiedy może pojawić się pokusa zapomnienia o waszym cierpieniu.

W tych miesiącach, w których surowość klimatu sprawia, że to, co przeżywacie, staje się jeszcze bardziej tragiczne, chciałbym, aby czułość Kościoła, siła modlitwy i dobro, którego pragnie dla was tak wielu braci i siostr, w różnych szerokościach geograficznych, stały się gestem czułości na waszych twarzach. Za kilka tygodni nadejdzie Boże Narodzenie, a ów zgrzyt cierpienia stanie się jeszcze bardziej przejmujący. Chciałbym jednak powrócić wraz z wami do Betlejem, do owej próby, z którą musiała zmierzyć się Święta Rodzina w tę noc, która wydawała się jedynie zimną i mroczną. Tymczasem pojawiło się w niej światło: nie od ludzi, lecz od Boga; nie z ziemi, lecz z Nieba.

Niech Jego i nasza Matka, Maryja, czuwa nad wami. Jej Niepokalanemu Sercu, w jedności z biskupami całego świata, poświęciłem Kościół i ludzkość, w szczególny sposób waszą Ojczyznę i Rosję. Do Jej matczynego Serca zanoszę wasze cierpienia i wasze łzy. Do Niej, która, jak napisał wielki syn waszej ziemi: „przyniosła Boga naszemu światu”, nie ustawajmy w kierowaniu próśb o wytęskniony dar pokoju, trwając w pewności, że „dla Boga nie ma nic niemożliwego” (Łk 1, 37). Niech On spełni słuszne oczekiwania waszych serc, niech uleczy wasze rany i da wam swe pocieszenie. Jestem z wami, modłę się za was i was proszę o modlitwę za mnie.

Niech Pan was błogosławi, a Matka Boża niech was strzeże.

Rzym, u św. Jana na Lateranie,
dnia 24 listopada 2022 r.

Franciszek

KONFERENCJA
EPISKOPATU
POLSKI

1

SŁOWO

**Komisji Wychowania Katolickiego
Konferencji Episkopatu Polski
z okazji rozpoczęcia
nowego roku szkolnego 2022/2023**

Rozpoczynany nowy rok szkolny jest darem Pana Boga dla nas wszystkich. Chcemy tworzyć wspólnotę, być razem, uczyć się i pracować nad sobą, każdy według swej roli i powołania. Chcemy razem podejmować wyzwania, które przynosi nowy rok szkolny i katechetyczny.

Program duszpasterski na najbliższy rok zaprasza nas do wiary w Kościół Chrystusowy. Odkrywajmy piękno Kościoła jako wspólnoty, w której możemy doświadczać obecności i działania Boga. Okazją ku temu jest formacja w wielu grupach i ruchach religijnych działających w naszych parafiach. Włączajmy się w życie tych różnorodnych wspólnot formacyjnych. Jest to zaproszenie do wszystkich nas zaangażowanych w wychowanie. Szczególnym czasem doświadczania Kościoła Chrystusowego będą organizowane w przyszłym roku Światowe Dni Młodzieży w Lizbonie. Skorzystajmy z tej szansy pogłębienia swojej wiary w Chrystusa i Jego Kościół.

W duchu wiary w Kościół Chrystusowy bądźmy otwarci na wszystkich, których spotkamy na naszej drodze życia. Nieśmy ofiarę pomoc dla naszych braci i siostr z Ukrainy. W naszych szkołach i rodzinach okazaliśmy im w ostatnim czasie tak wiele serca i gościnności. Dziękując za to dobro, twórzmy nieustannie wspólnotę, w której jest miejsce dla każdego.

Drodzy Uczniowie! Jesteście bardzo ważnymi członkami Kościoła. Bądźcie posłańcami pokoju Bożego dla swoich kolegów i koleżanek. Czas nauki niech będzie nawiązywaniem i pogłębianiem osobistej relacji z Chrystusem obecnym w Kościele. Otoczcie troską szczególnie tych, którzy przeżywają różnorodne problemy osobiste. Pandemia spowodowała, że wielu młodych ludzi zaczęło cierpieć i od-

czuć różne lęki. Starajmy się ich zauważyć, okazując im bliskość i wsparcie.

Drodzy Nauczyciele! Jesteście nam bardzo potrzebni. Bez Was młodzi ludzie tracą możliwość kształcenia się i wychowania. Niech Was nigdy nie zabraknie! Nie ztraćcie poczucia własnego wybrania i potrzeby Waszej nauczycielskiej misji. Dziękujemy Wam za Wasz trud i poświęcenie.

W sposób szczególny dziękujemy wszystkim Nauczycielom religii i Katechetom. Wasza posługa pomaga podjąć młodym odkrywać piękno Kościoła Chrystusowego. Bądźcie silni wobec wszystkich trudności. Podejmujcie wysiłek własnej formacji, aby nauczanie było na najwyższym poziomie. Zachęcajcie swoich bliskich i znajomych do wyboru studiów dających przygotowanie do pracy katechetycznej. Ufam, że dzięki naszemu wspólnemu zaangażowaniu nie zabraknie osób chętnych do nauczania religii. Odrzućmy lęki spowodowane myśleniem, że lekcja religii jest przedmiotem trudnym lub niepewnym co do swej przyszłości. Postrzegajmy lekcję religii jako pracę piękną, pewną i potrzebną.

Was, Drodzy Rodzice, proszę o pomoc i życzliwość w dziele wychowania waszych pociech. Miejcie staranie o wychowanie religijne Waszych dzieci. Posyłajcie Wasze dzieci na lekcje religii. Wśród całej troski o wychowanie niech nie zabraknie troski o Pana Boga w życiu Waszych dzieci.

Przeżyjmy twórczo XII Tydzień Wychowania, który rozpocznie się w naszej Ojczyźnie w niedzielę, 11 września. Hasłem będą słowa Jezusa zaczerpnięte z Ewangelii św. Jana: „Ja jestem drogą, prawdą i życiem” (J 14, 6). Odkrywajmy w Chrystusie drogę i sens wychowania.

Na nowy rok szkolny życzymy wszystkim Bożego błogosławieństwa.

*W imieniu Komisji Wychowania Katolickiego KEP
† Wojciech Osiał*

Warszawa–Łowicz, 1 września 2022 r.

2

OŚWIADCZENIE

Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski w sprawie *Raportu o stratach poniesionych przez Polskę w wyniku agresji i okupacji niemieckiej w latach 1939–1945*

1. W kontekście opublikowanego – dnia 1 września 2022 roku – *Raportu o stratach poniesionych przez Polskę w wyniku agresji i okupacji niemieckiej w latach 1939–1945* chciałbym zwrócić uwagę, że poruszone w tym raporcie kwestie należy rozpatrywać w kontekście wieloletniego procesu polsko-niemieckiego pojednania.

Jego początkiem był list polskich biskupów do biskupów niemieckich z roku 1965 (*Orędzie biskupów polskich do ich niemieckich braci w Chrystusowym urzędzie pasterskim*, 18 listopada 1965). Tamtego roku biskupi polscy pisali: „W tym jak najbardziej chrześcijańskim, ale i bardzo ludzkim duchu, wyciągamy do Was [...] nasze ręce oraz udzielamy wybaczenia i prosimy o nie”. List ten szybko uznano za jeden z najważniejszych dokumentów pokojowych tamtych czasów.

Po latach możemy stwierdzić, że tamten dokument okazał się proroczy. Rozpoczął proces pojednania między Polakami i Niemcami, bez lekceważenia dokonanych zbrodni, bez zapominania o ofiarach i bez zamykania się w poczuciu doznanych krzywd.

2. Trwający wiele dziesięcioleci polsko-niemiecki dialog pojednania prowadzony był w duchu, który św. Jan Paweł II przedstawił w następujący sposób: „Przebaczenie nie sprzeciwia się bynajmniej poszukiwaniu prawdy, ale wręcz domaga się prawdy. Dokonane zło musi zostać rozpoznane i w miarę możliwości naprawione” (Jan Paweł II, *Przebacz, a zaznasz pokoju*, Orędzie na XXX Światowy Dzień Pokoju, 1 stycznia 1997).

Miłosierdziu i przebaczeniu – zwłaszcza w życiu politycznym – muszą jednak towarzyszyć roztropność i sprawiedliwość. „Nie istnieje [...] żadna sprzeczność między przebaczeniem a sprawiedliwością. Przeba-

czenie bowiem nie usuwa ani nie umniejsza konieczności naprawienia zła, będącej nakazem sprawiedliwości” (Jan Paweł II, tamże).

Zadaniem Kościoła jest przypominanie o wartości nawrócenia, przebaczenia i pojednania. Do decydowania o praktycznych formach przywrócenia sprawiedliwości powołane są instytucje państwowe. Niech więc naszym wspólnym pragnieniem będzie, aby dwa pojednane ze sobą narody, polski i niemiecki, kierowały swój wzrok ku lepszej przyszłości.

† Stanisław Gądecki
Arcybiskup Metropolita Poznański
Przewodniczący Konferencji Episkopatu Polski

Warszawa, 3 września 2022 r.

3
LIST PASTERSKI
Episkopatu Polski
z okazji XII Tygodnia Wychowania

„Ja jestem drogą, prawdą i życiem” (J 14, 6)

Drodzy Bracia i Siostry!

Już od dwunastu lat w pierwszą niedzielę września kierujemy do Was słowo związane z Tygodniem Wychowania. W dzisiejszej Ewangelii Jezus przypomina swoim słuchaczom: „Nikt z was, kto nie wyrzeka się wszystkiego, co posiada, nie może być moim uczniem” (Łk 14, 33). Te słowa Chrystusa uczą nas, że dojrzała decyzja pójścia za Jezusem wymaga konkretnych odniesień do naszego całego życia, w tym także do dzieła wychowania. Musimy więc pytać siebie nieustannie, w jaki sposób my, jako wychowawcy, rodzice, dziadkowie, nauczyciele, uwzględniamy w naszych relacjach z wychowanymi to, że jesteśmy uczniami Chrystusa.

Myślą przewodnią XII Tygodnia Wychowania, który rozpocznie się w naszej Ojczyźnie w przyszłą niedzielę, stanowiąc będą słowa Jezusa zaczerpnięte z Ewangelii św. Jana: „Ja jestem drogą, prawdą i życiem” (J 14, 6). Towarzyszyć nam będzie również postać św. abpa Józefa Bilczewskiego, którego setną rocznicę śmierci będziemy przeżywać w tym roku szkolnym. Urodził się on 26 kwietnia 1860 r. w Wilamowicach, na terenie dzisiejszej diecezji bielsko-żywieckiej, a zmarł 20 marca 1923 r. we Lwowie. Był rektorem Uniwersytetu Lwowskiego i w latach 1900–1923 arcybiskupem metropolitą lwowskim. Święty Józef Bilczewski w swej działalności i nauczaniu wiele miejsca poświęcił sprawie chrześcijańskiego wychowania dzieci, młodzieży i dorosłych. Świadectwem tego są treści wychowawcze zawarte w jego pasterskich listach, które pisał w kaplicy przed Najświętszym Sakramentem.

1. Konieczność perspektywy wiary w wychowaniu

Święty abp Józef Bilczewski w jednym ze swoich listów napisał: „Istnienie i zadanie człowieka nie kończy się na tym świecie. [...] Dzięki Bogu, że nie, bo gdyby doczesność była nam ostatecznym kresem, to życie nasze, życie ludzkości byłoby najstraszniejszą zagadką” (św. abp Józef Bilczewski, *O Kościele Chrystusowym*. List pasterski do duchowieństwa i wiernych). Życie człowieka nie ogranicza się do doczesności, dlatego chrześcijański wychowawca patrzy na swoje zadania z perspektywy wiary, która sięga poza horyzont tego świata. Dla abpa Bilczewskiego Kościół jest „szkołą dla nieba”, która w swym programie wychowawczym uwzględnia ostateczny cel istnienia. Takie spojrzenie ratuje przed pesymizmem sianym przez tych, „według których nie warto żyć”, gdyż „życie, według nich jest złem i tylko złem”, i tworzy je tylko „bezcelowe ciągle cierpienie i straszna nuda” (św. abp Józef Bilczewski, *Młodości! Ty nad poziomy wylatuj!*. List pasterski do uczniów szkół średnich i seminariów nauczycielskich). Wiara i zaufanie Bogu wnosi natomiast w pracę wychowawczą optymizm i nadzieję. Życie ma sens. Gwarantem tego sensu jest Bóg, który pomimo obecnego w świecie zła i cierpienia zapewnia nas, że to do Niego należy ostatecznie słowo. Sens ma również wychowywanie, także wtedy, kiedy w życiu wychowanków nie widać jeszcze owoców podejmowanych wysiłków. Trzeba oczywiście czynić wszystko, co

w naszej, ludzkiej, mocy, korzystać z dostępnych metod i środków wychowawczych, ale trzeba też pamiętać o modlitwie i powierzeniu wychowanków Bogu, który „mocą działającą w nas może uczynić nieskończenie więcej, niż prosimy czy rozumiemy” (Ef 3, 20).

2. Decyzje zawsze z Jezusem-Drogą

Uwzględnienie w życiu perspektywy wiary ma też wpływ na podejmowanie przez nas życiowych decyzji. Człowiek, który z wiarą patrzy na życie, w planowaniu swojej przyszłości radzi się zawsze Jezusa, który jest jedyną pewną i bezpieczną Drogą. Dokonując w ten sposób mądrych wyborów, dobrze i kompetentnie będzie wypełniał swe obowiązki. Będzie czynił wszystko z oddaniem i z miłością. Powiemy wtedy o kimś takim, że jest to lekarz, nauczyciel, ksiądz, urzędnik z „powołania”. Ten ktoś odnalazł swoje miejsce w życiu i dobrze wykorzystuje swoje predyspozycje oraz talenty w służbie Bogu i dla dobra bliźnich.

Święty abp Józef Bilczewski, wychodząc z założenia, że ludzie najlepiej spełniają to, do czego lgnie ich serce, widzi w rozeznawaniu życiowej drogi z Bogiem jeden z najważniejszych elementów formacji własnej: „Strach ogarnia mię na myśl – pisze św. Józef Bilczewski – że całe życie człowieka zależy od dwóch, trzech czy czterech **tak** i od tyluż **nie**, wypowiedzianych między dziesiątym a trzydziestym rokiem życia lub nawet wcześniej”. Pochopne decyzje, podejmowane bez głębszego namysłu, wynikające z towarzyszącej im płytkiej motywacji, mogą wyrzucić negatywne skutki na całe dalsze życie. Stąd konieczność nieustannego zadawania sobie pytania, czego oczekuje od nas w danej chwili Bóg: „Przed wszystkim mamy zawsze pamiętać o tym, że życie nie jest igraszką losu i nie wedle ślepego układu się trafia. Miłość Boża nas stworzyła, ona też obmyśliła stan, czyli drogę, na której najbezpieczniej i najpożyteczniej możemy spełnić obowiązki na ziemi i zdążyć do nieba”. (św. abp Józef Bilczewski, *Młodości! Ty nad poziomy wylatuj!*. List pasterski do uczniów szkół średnich i seminariów nauczycielskich). Życiowe decyzje powinny być zawsze poprzedzone modlitwą i rozeznaniem woli Bożej. Trzeba pamiętać, że poczucie szczęścia i satysfakcja w życiu nie są celem procesu rozeznawania, ale pojawiają się jako „skutek uboczny” dobrych decyzji.

3. Przemieniające spotkanie z Jezusem-Życiem

Arcybiskupowi Józefowi Bilczewskiemu przyszło kierować archidiecezją lwowską w czasie, gdy Polska po stu dwudziestu trzech latach zaborów odzyskiwała na nowo utraconą wolność. W listopadzie 1918 roku skończył pisać obszerny list, a właściwie traktat pedagogiczny, poświęcony kształtowaniu charakteru, który opublikował jako List pasterski skierowany do uczniów szkół średnich. Bardzo ciekawie zwraca w nim uwagę, że choć na przestrzeni wieków pojawiało się wielu bardzo szlachetnych ludzi, to nikt z nich nie był w stanie urzeczywistnić w swym życiu ideału doskonałego człowieka. Przywołuje przykład Cycerona, który stwierdził, że filozofowie opisali wprawdzie, jakie cechy powinien mieć „idealny mędrzec”, jeśli w ogóle się kiedyś pojawi, ale on, Cyceron, żadnego takiego człowieka jeszcze nie spotkał. Natomiast abp Bilczewski ukazuje Osobę, która stanowi ucieleśnienie tego ideału. Jest nią Jezus Chrystus. Jezus pogodził w sobie w harmonijny sposób to, co może wydawać się nie do pogodzenia: „Jest w Nim prawda bez zarozumiałości, skromność bez afektacji, stałość bez uporu, miękkość bez pobłażliwości, powaga bez wyniosłości, życzliwość bez słabości, umartwienie bez wyszukanej ostrości, pokora razem z godnością, prostota razem z dostojnością, największa ruchliwość obok najgłębszego spokoju, modlitwa, ale i praca, nienawiść do złego, ale współczucie dla złych [...] ukochanie samotności, ale też oddanie się życiu towarzyskiemu, o ile tego wymagało Jego posłannictwo. [...] Chrystus w codziennym obcowaniu z ludźmi był przystępny, pełen szczerości i najwyższej delikatności. [...] Nigdy więcej majestat nie był tak słodki, jak u Jezusa, a dobroć równie majestatyczna” (św. abp Józef Bilczewski, *Charakter. List pasterski do uczniów szkół średnich i seminariów nauczycielskich*).

Prosimy wszystkich Rodziców, Duszpasterzy i Katechetów, by odczytali te słowa jako zachętę do włączenia się w dzieło ewangelizacji, której celem jest budowanie zażyłej więzi z Jezusem. Zróbmy wszystko, by przygotowanie do sakramentów świętych, zwłaszcza sakramentu bierzmowania we wszystkich polskich parafiach miało charakter ewangelizacyjny. Zatrószmy się o rozwój wspólnot ewangelizacyjnych. Doświadczanie głębokich więzi we wspólnocie,

pośrodku której jest Chrystus, otwiera serca i stanowi najtrwalszy motyw trwania w przyjaźni z Bogiem.

Drodzy Bracia i Siostry, każde spotkanie z Jezusem to nie tylko okazja, aby kontemplować Jego Osobę, ale też źródło siły do zmiany życia. Mówią o tym historie ludzi, którzy tego doświadczyli i byli w stanie rozpocząć wszystko od nowa niezależnie od okoliczności życiowych i obciążeń z przeszłości. Wymownym znakiem wobec świata jest sprawowanie przez papieża Franciszka Mszy Wieczery Pańskiej w zakładach karnych. Odwiedzając w czasie Świątowych Dni Młodzieży w Panamie Ośrodek Karny dla Nieletnich, papież Franciszek powiedział: „Jezus przełamuje logikę, która oddziela, wyklucza, izoluje i fałszywie dzieli między **dobrymi** a **złymi**”. Papież dodał, że „Pan Jezus czyni to, stwarzając więzi”.

4. Ku lepszemu poznaniu Jezusa-Prawdy

W jednym ze swoich listów pasterskich abp Bilczewski, zwracając uwagę na dobrodziejstwa płynące z korzystania przez jego diecezjan z usług towarzystw ubezpieczeniowych, przypomina, że trzeba również pamiętać o asekuracji swej duszy na szczęśliwe życie wieczne. Polisa ubezpieczeniowa musi być odnawiana co roku, w przeciwnym razie straci ważność. Tak samo stale trzeba dbać o rozwój wiary, aby być ubezpieczonym „od ognia wiecznego i na szczęśliwe życie wieczne” (św. abp Józef Bilczewski, *Sumienie*. List pasterski w latach wojny 1914–1915).

Dzisiaj coraz wyraźniej widać konieczność szeroko rozumianej troski o formację stałą dorosłych, w tym o poziom wiedzy religijnej. Arcybiskup Józef Bilczewski z właściwą sobie przenikliwością pisał: „Nie wystarczy wyuczenie się na pamięć kilku formułek katechizmu czy dogmatyki i etyki. Nic bardziej religii nie szkodzi jak powierzchowna jej znajomość. [...] Choćbyście i najpilniej się uczyli, to ta szczypta wiedzy religijnej, której nabędziecie w szkole, nie może wam starczyć na całe życie” (św. abp Józef Bilczewski, *Młodości! Ty nad poziomy wylatuj!*. List pasterski do uczniów szkół średnich i seminariów nauczycielskich). Jako rektor Uniwersytetu Lwowskiego św. Józef Bilczewski wzywał swych studentów, by rozwijali wiedzę religijną przez lekturę książek czy słuchanie kazań, tak by zharmonizować znajomość prawd wiary i ich głębokich uza-

sadnień ze zdobytym wykształceniem (św. abp Józef Bilczewski, *Młodości! Ty nad poziomy wylatuj!*. List pasterski do uczniów szkół średnich i seminariów nauczycielskich). Niech każdy z nas postawi sobie pytanie o poziom swojej wiedzy religijnej. Zasada dotycząca ludzkich relacji, w myśl której, jeśli się kogoś kocha, zmierza się do tego, aby go jak najlepiej poznać, obowiązuje także w naszej relacji z Bogiem. Dziś bez przeszkód można dotrzeć do dobrej literatury religijnej w postaci książek i czasopism, działają katolickie rozgłośnie radiowe, dostępne są programy telewizyjne redakcji katolickich. Niewyczerpanym źródłem dobrych treści pogłębiających wiarę jest również Internet. Starajmy się korzystać z tych wszystkich możliwości. Szczególnie cenne są organizowane w parafiach spotkania w ramach katechezy dorosłych.

Drodzy Bracia i Siostry!

Zapraszamy Was wszystkich do włączenia się w przeżywanie XII Tygodnia Wychowania w Polsce. Słowa tej zachęty kierujemy do Rodziców, Nauczycieli i Wychowawców, Duszpasterzy i Katechetów, Przedstawicieli środków społecznego przekazu, Parlamentarzystów i Samorządowców odpowiedzialnych za realizację procesu wychowawczego i kształt szkoły w naszej Ojczyźnie.

Niech we wszystkim, co czynimy, towarzyszy nam przesłanie św. abpa Józefa Bilczewskiego: „Panu Bogu dajmy zawsze pierwsze miejsce w naszej myśli i sercu! Nie traćmy Go nigdy z oczu! Niech będzie tą gwiazdą, wedle której mamy się orientować w każdym życia przypadku” (św. abp Józef Bilczewski, *Młodości! Ty nad poziomy wylatuj!*. List pasterski do uczniów szkół średnich i seminariów nauczycielskich).

Jakże ważne jest to, byśmy kształtowali serca własne i bliźnich w oparciu o Ewangelię. Tak uformowane serca będą mężne i zdolne do konfrontacji z trudną sytuacją, w jakiej przychodzi nam żyć. Będą też otwarte na drugiego człowieka, co jest tak istotne zwłaszcza dziś, kiedy tak wiele naszych Sióstr i Braci z Ukrainy, uciekając przed wojną, przybyło do naszego kraju. Przyjmujemy ich z miłością. Niech nigdy nam nie zabraknie tej miłości i potrzeby bliskości z tymi, którzy nas potrzebują. To jest sprawdzian naszej wiary i owoc wychowania w szkole Chrystusa, który jest Drogą, Prawdą i Życiem.

Na rozpoczynający się wkrótce XII Tydzień Wychowania przyjmijcie Boże błogosławieństwo i zapewnienie o modlitwie w intencji

wszystkich polskich Wychowawców oraz tych, wobec których podejmują oni swą posługę.

*Podpisali: Kardynałowie, Arcybiskupi i Biskupi
obecni na 392. Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski,
Zakopane, 6–7 czerwca 2022 r.*

*Za zgodność:
† Artur G. Miziński
Sekretarz Generalny KEP*

List przeznaczony do wykorzystania duszpasterskiego w niedzielę,
4 września 2022 r.

4

LIST PASTERSKI **Episkopatu Polski** **zapowiadający ogólnopolskie obchody** **XXII Dnia Papieskiego**

Blask prawdy

Umiłowani w Chrystusie Panu Siostry i Bracia!

Dziesięciu trędowatych, którzy spotkali Jezusa na pograniczu Samarii i Galilei, doświadczyło cudu uzdrowienia tylko z uwagi na posłuszeństwo słowom Jezusa (por. Łk 17, 14). Podobnie było w przypadku Syryjczyka Naamana, który, realizując nakaz proroka Elizeusza, siedmiokrotnie zanurzył się w rzece Jordan (por. 2 Krl 5, 14). W ten sposób Pan Bóg w swoim Słowie ukazuje istotę aktu wiary, która wyraża się nie tylko w intelektualnej znajomości prawdy objawionej, ale przede wszystkim w dokonywaniu w jej świetle codziennych wyborów. „Wiara [bowiem] to decyzja, która prowadzi do [...] zaufania i zawierzenia Chrystusowi i pozwala nam żyć tak, jak On żył” (VS 88).

Przeżywając już za tydzień, w niedzielę, 16 października, XXII Dzień Papieski pod hasłem *Blask prawdy*, chcemy wrócić do orędzia, które św. Jan Paweł II zawarł w *Veritatis splendor*. Celem encykliki, której polskie tłumaczenie tytułu brzmi *Blask prawdy*, jest przypomnienie fundamentów moralności chrześcijańskiej. Pomimo prób jej zniekształcania lub podważania jest ona nadal dobrą propozycją, która może uczynić życie człowieka szczęśliwym.

I. Kryzys pojęcia prawdy

Współcześnie coraz częściej kwestionuje się istnienie prawa naturalnego zapisanego w duszy człowieka. Podważa się również powszechność i niezmienność jego nakazów. „Dramatyczność obecnej sytuacji – jak wskazywał św. Jan Paweł II – w której wydają się zanikać podstawowe wartości moralne, w znacznej mierze uzależniona jest od utraty poczucia grzechu” (Katecheza, Rzym, 25 sierpnia 1999). Człowiek ulega bowiem pokusie, że może zająć miejsce Boga i sam określać, co jest dobre, a co złe (por. Rdz 3, 4). W efekcie prawdę uzależnia się od woli większości, grup interesów, okoliczności, kontekstów kultury, mody oraz indywidualnych osądów poszczególnych ludzi. Wtedy każde zachowanie jest uznawane za normę postępowania, a wszystkie poglądy są ze sobą równe.

Gdy coraz trudniej odróżnić prawdę od fałszu, zatarciu ulegają także granice między faktem a opinią, reklamą a zmyślnym kłamstwem. Podczas korzystania z Internetu nieustannie towarzyszą nam algorytmy. Dobierają one wyszukiwane i przeglądane przez nas treści tak, aby były jak najbardziej dostosowane do naszych zainteresowań i oczekiwań. To jednak utrudnia konfrontację z alternatywnymi opiniami, a w efekcie dotarcie do obiektywnej prawdy. Użytkownicy mediów społecznościowych często nie kierują się już chęcią autentycznej prezentacji siebie, ale przygotowywane materiały dostosowują do oczekiwań odbiorców. W pogoni za popularnością przekraczają granice moralności, dobrego smaku czy prywatności. W przestrzeni medialnej mamy coraz częściej do czynienia z tzw. **faktami alternatywnymi** (ang. *fake news*). Konsekwencją tego jest spadek zaufania do wszelkich publikowanych treści. W erze **post-prawdy** nie tylko mamy prawdę i kłamstwo, lecz także pojawia się trzecia kategoria niejednoznacznych stwierdzeń, tj. **mijanie się z prawdą, przesada, koloryzowanie rzeczywistości**.

W świecie, w którym zanika umiejętność rozróżniania prawdy od kłamstwa, kultura zamyka się także na sens oraz wartość człowieczeństwa. Wypaczeniu ulegają takie pojęcia, jak miłość, wolność, wspólnota, a także samo określenie osoby ludzkiej i jej praw. Żyjemy w czasach, „w których osoby stają się przedmiotem użycia, podobnie jak używa się rzeczy” (GS 13). Tragicznym potwierdzeniem tego procesu jest aborcja, którą ukazuje się jako „prawo wyboru” małżonków, a zwłaszcza kobiety. Dzieci traktowane są jako przeszkoda w rozwoju rodziców, a rodzina staje się instytucją ograniczającą wolność swoich członków. Procesy te uderzają w filary cywilizacji i kwestionują dziedzictwo kultury chrześcijańskiej.

II. Nierozzerwalny związek pomiędzy prawdą, dobrem i wolnością

Odnowa życia moralnego może dokonać się jedynie przez ukazanie prawdziwego oblicza wiary chrześcijańskiej, „która nie jest zbiorem tez wymagających przyjęcia i zatwierdzenia przez rozum. Jest natomiast poznaniem Chrystusa” (VS 88). Dlatego tak ważna dla Kościoła i świata jest encyklika o „blasku prawdy” (*Veritas splendor*). Jedynie blask Prawdy, którą jest Jezus, może oświecić umysł tak, by człowiek mógł odkryć sens swojego życia i powołania oraz odróżnić dobro od zła.

Fundamentem moralności chrześcijańskiej jest naśladowanie Chrystusa. Jego słowa, czyny i przykazania tworzą moralną regułę życia chrześcijańskiego. Człowiek jednak nie potrafi o własnych siłach iść za Chrystusem. Staje się to możliwe dzięki otwartości na dar Ducha Świętego. Owocem Jego działania jest **nowe serce** (por. Ez 36, 26), które pozwala odkryć człowiekowi Prawo Boże już nie jako przymus, ciężar i ograniczenie wolności, ale jako dobro, które chroni go przed niewolą grzechu. Prawda, którą przynosi Chrystus, staje się tym samym mocą, która wyzwala człowieka. W ten sposób odkrywa on, że „wolność człowieka i Boże prawo nie są ze sobą sprzeczne, ale przeciwnie – wzajemnie się do siebie odwołują” (VS 17). Istota wolności wyraża się bowiem w darze z siebie w służbie Bogu i ludziom. Zdając sobie sprawę z wysokich standardów tego zadania, jak i ze słabości ludzkiej kondycji, Kościół oferuje człowiekowi Boże miłosierdzie, które pozwala mu przezwyciężyć jego słabości.

Harmonia między wolnością a prawdą wymaga niekiedy ofiar i trzeba za nią płacić wysoką cenę. W określonych sytuacjach prze-

strzeżenie prawa Bożego bywa trudne, nigdy jednak nie jest niemożliwe. Potwierdza to Kościół, wynosząc do chwały ołtarzy licznych świętych, którzy słowem i czynem świadczyli o prawdzie moralnej aż do męczeństwa, woleli umrzeć niż popełnić grzech. Także każdy z nas jest powołany do składania takiego świadectwa wierze, nawet za cenę cierpień i ofiar.

III. Formacja sumienia

Przestrzenię dialogu prawdy i wolności w każdym człowieku jest sumienie. To tu dokonuje się osąd praktyczny, czyli co należy czynić, a czego unikać. Sumienie nie jest jednak wolne od niebezpieczeństwa błędu. Dlatego kluczowym zadaniem duszpasterzy i wychowawców, ale także każdego wierzącego jest troska o formację sumienia. Tylko bowiem uformowane sumienie pozwala człowiekowi dostosowywać się do obiektywnych norm moralności i uniknąć ślepej samowoli w podejmowaniu decyzji (por. KDK 16). Szczególną rolę pełni tu „Kościół i jego Magisterium, który jest nauczycielem prawdy i ciąży na nim obowiązek, aby głosił i autentycznie nauczał Prawdy, którą jest Chrystus, a zarazem powagą swoją wyjaśniał i potwierdzał zasady porządku moralnego, wynikające z samej natury ludzkiej” (VS 64). W tym zadaniu nieodzowną pomoc stanowi wielkie dzieło pontyfikatu św. Jana Pawła II, jakim jest Katechizm Kościoła Katolickiego. Pozostaje on bowiem punktem odniesienia w naszych codziennych wyborach i ocenach rzeczywistości.

Misję formacji sumień Kościół realizuje także przez regularną katechezę dzieci, młodzieży i dorosłych, formację w ruchach i stowarzyszeniach, a także coraz częściej w mediach społecznościowych, m.in. w formie odpowiedzi na stawiane pytania. Kluczowa jest praca spowiedników i kierowników duchowych, którzy przez rozmowy, pouczenia, a przede wszystkim przez sprawowanie sakramentów kształtują ludzkie sumienia. W tym miejscu zachęcamy do osobistej formacji wszystkich wierzących, która dokonuje się przez codzienną praktykę modlitwy rachunkiem sumienia i częstą spowiedź.

IV. „Żywy pomnik” św. Jana Pawła II

Formacją sumień młodych ludzi zajmuje się również Fundacja „Dzieło Nowego Tysiąclecia”. „Wspólnota stypendystów-studentów

w Toruniu – wspomina absolwentka programu stypendialnego, Magdalena – była dla mnie oparciem i duchowym domem, do którego lubię wracać. Świadomość, że w tym samym mieście żyją osoby, które kierują się podobnymi wartościami i potrafią zrozumieć moje wątpliwości lub wspólnie poszukiwać odpowiedzi na nurtujące pytania, była bardzo budująca w czasie studiów”. Fundacja co roku swoją opieką obejmuje blisko dwa tysiące zdolnych uczniów i studentów z niezamożnych rodzin, z wiosek i małych miejscowości całej Polski, a w ostatnim czasie także z Ukrainy.

W przyszłą niedzielę, podczas kwesty przy kościołach i w miejscach publicznych, będziemy mogli wesprzeć materialnie budowany przez nas wszystkich od dwudziestu dwóch lat „żywy pomnik” św. Jana Pawła II. Dziś, w obliczu trudności finansowych wielu rodzin, przez składane ofiary mamy szansę podtrzymać, a niejednokrotnie przywrócić nadzieję w sercach młodych ludzi na lepszą przyszłość i realizację ich edukacyjnych aspiracji dla dobra Kościoła i Ojczyzny. Niech udzielone w ten sposób wsparcie, nawet w obliczu osobistych trudności i niedostatków, będzie wyrazem naszej solidarności i wyobraźni miłosierdzia.

Na czas owocnego przeżywania XXII Dnia Papieskiego udzielamy wszystkim pasterskiego błogosławieństwa.

*Podpisali: Kardynałowie, Arcybiskupi i Biskupi
obecni na 392. Zebraniu Plenarnym Konferencji Episkopatu Polski,
Zakopane, 6–7 czerwca 2022 r.*

KURIA METROPOLITALNA WROCŁAWSKA

L.dz. 1110/2022

Z a r z ą d z e n i e

Powyższy List pasterski Episkopatu Polski należy odczytać podczas wszystkich Mszy Świętych w kościołach i kaplicach Archidiecezji Wrocławskiej w niedzielę, 9 października 2022 r.

Wrocław, 21.09.2022 r.

Wikariusz Generalny

5

DOKUMENT

Zespołu Ekspertów ds. Bioetycznych KEP

Ochrona genomu a bezpieczeństwo narodowe Polski i Polaków

Medycyna spersonalizowana, która obecnie rozwija się bardzo dynamicznie, jest skutecznie wykorzystywana do poznania przyczyn, diagnostyki i coraz skuteczniejszych terapii nieuleczalnych dotychczas chorób. Korzystanie z tej metody wymaga jednak szerokiego dostępu do informacji genetycznej człowieka. Ponieważ są to dane głęboko wrażliwe, to gromadzenie ich w skali populacji wymaga stałej kontroli ze względu na ryzyko ich niewłaściwego wykorzystania. Zespół Ekspertów ds. Bioetycznych Konferencji Episkopatu Polski zwrócił uwagę na ten problem już w marcu 2016 r., wydając dokument pt. *Genom człowieka – dziedzictwo i zobowiązanie*. Czytamy w nim między innymi: „Budzi zaniepokojenie, że istotny dla ukształtowania tożsamości człowieka i niezwykle złożony system biologiczny, jakim jest genom człowieka, nie podlega w Polsce ochronie prawnej. [...] Zespół ekspertów KEP uznaje za palącą potrzebę podjęcie przez Parlament prac nad pełną ochroną prawną genomu człowieka w Polsce”¹. Apel ten zyskuje coraz bardziej na aktualności.

W lipcu 2021 r. Komitet Genetyki Człowieka i Patologii Molekularnej Polskiej Akademii Nauk opublikował stanowisko w sprawie testów genetycznych i badań genomowych zlecanych za granicą. Komitet w swoim oświadczeniu zwraca uwagę na zagrożenia będące konsekwencją niekontrolowanego wycieku danych genetycznych Polaków, w szczególności do laboratoriów znajdujących się w krajach Dalekiego Wschodu. W ocenie Komitetu już około 100 tysięcy genomów Polaków zostało zdeponowanych w tamtejszych laboratoriach².

¹ Stanowisko Zespołu Ekspertów ds. Bioetycznych Konferencji Episkopatu Polski: *Genom człowieka – dziedzictwo i zobowiązanie*, dostępny w internecie: <https://episkopat.pl/stanowisko-zespołu-ds-bioetyki-kep-genom-człowieka-dziedzictwo-i-zobowiązanie> (dostęp: październik 2022).

² Stanowisko Komitetu Genetyki Człowieka i Patologii Molekularnej PAN w sprawie testów genetycznych i badań genomowych zlecanych za granicą z dnia 26.07.2021 r., dostępny w internecie: <https://komgen.pan.pl/> (dostęp: październik 2022).

W podobnym tonie wybrzmiewa Raport Najwyższej Izby Kontroli poświęcony bezpieczeństwu danych genetycznych. W wyżej wspomnianym raporcie zwrócono uwagę na wciąż nieuporządkowaną w Polsce sytuację prawną w zakresie testów genetycznych³. Brak instytucjonalnego nadzoru nad międzynarodowym przepływem danych genetycznych Polaków sprawia, że już obecnie trudno jest określić poziom zagrożenia obywateli wynikający z dostępu do tych danych genetycznych przez inne kraje, zainteresowane tak cywilnym, jak i militarnym ich wykorzystaniem.

W lipcu 2021 r. Agencja Reutera opublikowała raport dotyczący używania – przez operujący na całym świecie dalekowschodni koncern genomiczny – danych pozyskanych z analizy genomów milionów ciężarnych kobiet. Niejako „przy okazji” prowadzenia badań prenatalnych przez ten koncern pozyskiwane są na masową skalę dane genomiczne matek i ich nienarodzonych dzieci, które według Agencji Reutera są wykorzystywane również przez sektory militarne. Wspomniany koncern od lat prowadzi w nieskrępowany sposób swoją działalność również na terenie Polski⁴.

Ochrona danych genetycznych Polaków staje się zatem z wielu powodów palącą potrzebą. Pierwszym z nich jest systematycznie rosnące strategiczne znaczenie danych genetycznych. Pomimo bardzo ograniczonego poznania genomu człowieka już dziś możliwe jest określenie wielu indywidualnych predyspozycji genetycznych, takich jak podatność na nowotwory złośliwe, predyspozycja do ciężkiego przebiegu chorób zakaźnych bądź prawdopodobieństwo ujawnienia się u człowieka jednej z chorób cywilizacyjnych. Wyżej przedstawione przykłady pozwalają wyznaczyć krąg instytucji zainteresowanych pozyskaniem danych genetycznych także w celach budzących zastrzeżenia moralne.

Obecnie Europejskie Towarzystwo Genetyki Człowieka (ESHG) donosi o nadużyciach administracji niektórych państw, polegających na zastosowaniu danych genetycznych przeciwko mniejszościom

³ Raport Najwyższej Izby Kontroli; Bezpieczeństwo badań genetycznych, dostępny w internecie: <https://www.nik.gov.pl/plik/id,16680,vp,19234.pdf> (dostęp: październik 2022).

⁴ Dostępne w internecie: <https://www.reuters.com/investigates/special-report/health-china-bgi-dna/>; <https://www.reuters.com/world/europe/exclusive-polish-gene-project-moves-drop-chinese-tech-data-concerns-2021-09-22/> (dostęp: październik 2022).

etnicznym (między innymi wobec Romów i Ujgurów)⁵. W opinii wielu decydentów pozyskiwanie danych genetycznych nie różni się w sposób znaczący od innych danych. Trzeba stwierdzić, że takie rozumowanie jest błędne. Dane genetyczne charakteryzuje całkowita odrębność, jeśli porównać je z innymi danymi. W przeciwieństwie do innych sposobów identyfikacji dane genetyczne nie podlegają pełnej anonimizacji⁶. Oznacza to, że korzystając nawet ze śladowej ilości materiału biologicznego (odrobina śliny, kropla krwi, organicznych wydzielin etc.), można uzyskać dostęp do ogromnego zasobu unikalnej informacji o konkretnej osobie. Uzyskanie dostępu do danych genetycznych jednego człowieka jest równoznaczne z możliwością identyfikacji nawet jego dalekich krewnych, tak w przeszłości, jak i w przyszłości⁷. Dane genetyczne mogą być przechowywane dziesiątki lat w formie materiału biologicznego, jak również w postaci cyfrowej. Więcej, można je pozyskać z materiału archiwalnego liczącego sobie tysiące lat⁸.

Można się spodziewać, że już w najbliższych latach znaczenie strategiczne danych genetycznych będzie wzrastać. Brak ochrony prawnej tych danych już obecnie stwarza poważne zagrożenie dla bezpieczeństwa narodowego.

Podsumowując, stwierdzamy, że Polska stoi przed pilną potrzebą wprowadzenia tak doraźnych, jak i długofalowych rozwiązań problemu ochrony danych genetycznych obywateli.

W imieniu Zespołu
Bp Józef Wróbel SCJ

Warszawa, 10 października 2022 r.

⁵ Zob. F. Forzano, M. Genuardi, Y. Moreau, *ESHG warns against misuses of genetic tests and biobanks for discrimination purposes*, „European Society of Human Genetics”, Jun 29 (2021) 6, s. 894–896.

⁶ Zob. Z. Lin, Art B Owen, R.B. Altman, *Genetics. Genomic research and human subject privacy*, „Science”, Jul 9, 305 (2004) 5681, s. 183.

⁷ Zob. F.R. Bieber, Ch. H. Brenner, D. Lazer, *Finding criminals through DNA of their relatives*, „Science”, Jun 2, 312 (2006) 5778, s. 1315–1316.

⁸ Zob. Z. Hawass, Y.Z. Gad, S. Ismail, R. Khairat, D. Fathalla, N. Hasan, A. Ahmed, H. Elleithy, M. Ball, F. Gaballah, S. Wasef, M. Fateen, H. Amer, P. Gostner, A. Selim, A. Zink, C.M. Pusch, *Ancestry and pathology in King Tutankhamun's family*, „JAMA”, Feb 17, 303 (2010) 7, s. 638–647. Zob. także: M. Hofreiter, D. Serre, H.N. Poinar, M. Kuch, S. Pääbo, *Ancient DNA* „Nat Rev Genet” May; 2 (5) (2001): 353–359. doi: 10.1038/35072071.

6

STANOWISKO

Rady Stałej Konferencji Episkopatu Polski wobec działań Jana Pawła II odnoszących się do przestępstw seksualnych wobec małoletnich

W przestrzeni publicznej coraz częściej słyszymy pytania o postawę Jana Pawła II wobec dramatu wykorzystywania seksualnego osób małoletnich i bezbronnych przez duchownych, a także o sposób reagowania na tego rodzaju przestępstwa podczas jego pontyfikatu. Coraz głośniej stawiana jest teza, że Papież nie podchodził właściwie do tego rodzaju czynów i niewiele robił, aby ten problem rozwiązać, a nawet go ukrywał. Wydaje się, że panuje swego rodzaju moda na formułowanie tego typu opinii. Wpisuje się to w próby podważenia autorytetu Jana Pawła II, a nawet zakwestionowania jego świętości, potwierdzonej w procesie beatyfikacyjnym i kanonizacyjnym. W konsekwencji stanowi to usiłowanie pomniejszenia znaczenia tego wyjątkowego pontyfikatu dla Kościoła, świata, kultury i człowieka.

Medialny atak na św. Jana Pawła II i jego pontyfikat znajduje także swoją przyczynę w nastawieniu do jego nauczania, wyrażonego chociażby w takich encyklikach, jak *Redemptor hominis* czy *Veritatis splendor*, a także w głoszonej przez niego teologii ciała, co nie odpowiada współczesnym ideologiom propagującym hedonizm, relatywizm i nihilizm moralny.

W tej sytuacji uczciwe szukanie prawdy i dawanie jej świadectwa jest obowiązkiem każdego prawego sumienia. Spojrzenie na działania Jana Pawła II powinno uwzględniać kontekst historyczny i ówczesny stan wiedzy, a także uwarunkowania, w jakich on żył. Były one naznaczone przede wszystkim następstwami rewolucji kulturowej 1968 r., odrzucającej obiektywne kryteria moralności i osobowej odpowiedzialności. Powszechnie głoszone, zwłaszcza w środowiskach uniwersyteckich Zachodu, że wszystko ma tę samą wartość i że, w konsekwencji, nie istnieje odtąd żadna różnica między dobrem i złem, prawdą i fałszem, pięknem i brzydotą. Obecnie pojawiają się

nowe ideologie, które są spuścizną rewolucji 1968 r. Podważają one chrześcijańską antropologię, której podstawową prawdą jest stworzenie człowieka przez Boga jako kobietę i mężczyznę, na Jego obraz i podobieństwo. W sposób oczywisty walka z chrześcijańską wizją człowieka łączy się z próbami podważania wielkiego autorytetu, jakim na całym świecie cieszy się św. Jan Paweł II, który z ogromną mocą głosił tę wizję na wszystkich współczesnych mu areopagach.

Starając się zrozumieć podejście Jana Pawła II do problemu wykorzystywania seksualnego małoletnich, pragniemy pokazać konsekwentnie podejmowane przez niego działania.

1. Już w początkach pontyfikatu w wprowadzonym przez Jana Pawła II w 1983 r. nowym Kodeksie Prawa Kanonicznego jednoznacznie zobligowano przełożonych kościelnych do karania sprawiedliwą karą członków kleru, będących sprawcami wykorzystania seksualnego małoletnich, nie wyłączając wydalenia ich ze stanu duchownego.

W 1992 r. Jan Paweł II ogłosił Katechizm Kościoła Katolickiego, który w artykule 2389 stwierdza, że „nadużycia seksualne popełniane przez dorosłych na dzieciach lub młodzieży powierzonych ich opiece” są grzechem, będącym „jednocześnie gorszym zamachem na integralność fizyczną i moralną młodych, którzy będą nosić jego piętno przez całe życie, oraz pogwałceniem odpowiedzialności wychowawczej”.

2. Prawdopodobnie pierwszy poważny sygnał o przestępstwach seksualnych popełnianych przez duchownych na szkodę osób małoletnich dotarł do Jana Pawła II z Kościoła w Stanach Zjednoczonych w 1985 r. za pośrednictwem nuncjusza apostolskiego w Waszyngtonie. Była to analiza dotycząca nieskuteczności dotychczasowych działań Kościoła w USA wobec sprawców wspomnianych przestępstw. O rzeczywistej skali tego zjawiska nie miano jednak wtedy pełnego wyobrażenia.

3. Podczas wizyty *ad limina* episkopatu USA w 1993 r. Jan Paweł II zauważył, że biskupi nie byli jednomyślni w stosowaniu prawa karnego w odniesieniu do przestępstw seksualnych popełnianych przez duchownych. Dominowała tendencja do minimalizowania znaczenia prawa karnego w życiu wspólnoty kościelnej, a istniejące narzędzia

prawne często nie były stosowane. Nie uświadamiano sobie również tego, jak głębokie i szkodliwe dla psychiki ofiar mogą być skutki tych przestępstw. W tym samym bowiem czasie w skali światowej rosły w siłę ruchy domagające się legalizacji pedofilii.

Po tej wizycie w liście do biskupów amerykańskich Jan Paweł II napisał: „kanoniczne kary, które są przewidziane za niektóre przestępstwa i wyrażają społeczną dezaprobatę wobec zła, są w pełni uzasadnione. Pomagają one zachować wyraźne rozróżnienie między dobrem a złem, przyczyniają się do moralnego zachowania, a także tworzą właściwą świadomość wagi popełnionego zła”.

W drugiej części tego listu Jan Paweł II przestrzegał przed traktowaniem zła moralnego jako okazji do sensacji. „Zło rzeczywiście może być sensacyjne, ale sensacyjność wokół niego jest zawsze niebezpieczna dla moralności” – pisał. Możliwe, że ten sposób myślenia Papieża był pewną konsekwencją wynikającą z jego polskich bolesnych doświadczeń, gdy pod rządami komunistów mass media były niejako urzędowo wrogie wobec Kościoła i częstokroć pojawiające się w niej informacje były po prostu kłamstwami i oszczerstwami. Postawa nieufności i niedowierzania wobec pojawiających się zarzutów dotyczących duchownych była zatem w dużej mierze uzasadniona, tym bardziej że w systemie komunistycznym były one często sposobem dyskredytowania pozycji i działania Kościoła oraz okazją do werbowania współpracowników spośród duchowieństwa.

4. Wydaje się, że w okresie od połowy lat osiemdziesiątych do połowy lat dziewięćdziesiątych ubiegłego wieku skandal wykorzystania seksualnego rysował się dla Jana Pawła II głównie jako problem Kościoła w Stanach Zjednoczonych i w krajach anglosaskich. Dlatego w 1994 r. wydał on indult dla Kościoła w USA, którego celem było zapewnienie większej ochrony dzieci i młodzieży przez uzgodnienie przepisów kościelnych z prawem amerykańskim. Dokument ten podniósł wiek ochrony osób małoletnich z 16 do 18 lat i wydłużył okres przedawnienia przestępstw wykorzystania seksualnego małoletnich do 10 lat od ukończenia 18 roku życia przez osobę skrzywdzoną. Dwa lata później, w 1996 r., Papież wydał podobny indult dla Kościoła w Irlandii, skąd również zaczęły napływać informacje o przestępstwach seksualnych popełnionych przez duchownych.

Świadomość Papieża dotycząca skali i skutków tych przestępstw wzrastała zatem wraz z upływem lat. Stawało się dla niego coraz bar-

dziej jasne, że biskupi i wyżsi przełożeni zakonni nie podejmowali adekwatnych i przewidzianych prawem działań oraz że nie radzili sobie z ich stosowaniem.

5. Dlatego, pomimo posoborowych tendencji decentralizacyjnych, w 2001 r. Jan Paweł II wydał dokument *Sacramentorum sanctitatis tutela* dla całego Kościoła. Dziecko zostało w nim ukazane jako jeden z największych skarbów, który za wszelką cenę należy chronić. Krzywda wyrządzona dziecku w sferze seksualnej została uznana za jedno z najcięższych przestępstw kościelnych i zrównana z profanacją Najświętszego Sakramentu czy złamaniem tajemnicy spowiedzi. Aby uniknąć bagatelizowania tych przestępstw w ramach Kościołów lokalnych, Papież na mocy tego dokumentu ustanowił jurysdykcję Stolicy Apostolskiej nad wszystkimi przypadkami wykorzystania seksualnego małoletnich od momentu uprawdopodobnienia się przestępstwa i nakazał jego zgłoszenie do Kongregacji Nauki Wiary. Odtąd postępowania karne prowadzone w tych sprawach zostały zarezerwowane Stolicy Apostolskiej i do dzisiaj pozostają pod jej ścisłą kontrolą. Decyzja ta pokazała, że Jan Paweł II zdał sobie sprawę ze skali i globalnego charakteru kryzysu spowodowanego wykorzystaniem seksualnym dzieci i młodzieży. Ta zmiana w stosowaniu i egzekwowaniu prawa była prawdziwie bezprecedensowa. Z perspektywy czasu widać, że okazała się ona punktem przełomowym w walce Kościoła z przestępstwami seksualnymi we własnych szeregach. W ślad za tymi decyzjami Jana Pawła II Stolica Apostolska zobowiązała wszystkie Episkopaty do wprowadzenia szczegółowych norm postępowania w takich przypadkach, przy równoczesnym respektowaniu prawa świeckiego.

6. Przejawem wzrastającej świadomości Papieża było jego przemówienie do kardynałów amerykańskich w kwietniu 2002 r. podczas spotkania, które było bezpośrednim następstwem fali ujawnień przestępstw wobec dzieci i małoletnich dokonanych przez osoby duchowne, sprowokowanej przez serię artykułów zamieszczonych w dzienniku „Boston Globe”. Dokonując diagnozy kryzysu, Jan Paweł II wskazał na ból osób zranionych przestępstwem. Ofiary nadużyć oraz ich rodziny zapewnił o „swojej głębokiej solidarności i trosce”. Zaznaczył przy tym, że zmierzenie się z tymi bolesnymi skutkami musi odmienić Kościół i uczynić go bardziej świętym.

Podkreślił też, że kto krzywdzi młodych, jest tej świętości zaprzeczeniem, i że „w kapłaństwie i życiu zakonnym nie ma miejsca dla tych, którzy krzywdziliby małoletnich”. Za istotną część problemu uznał też fakt, że „wielu czuje się zranionych sposobem podejścia hierarchów do tych przestępstw” oraz ich „decyzjami, które w skutkach okazały się błędne”. Podana przez Papieża diagnoza kryzysu jest zatem jasna, a kierunek działań, które mają uzdrowić sytuację – jednoznaczny.

7. Z przedstawionych działań Jana Pawła II wobec ujawniającego się coraz wyraźniej kryzysu wyłania się obraz Pasterza, który odważnie i zdecydowanie pragnął się z nim zmierzyć, będąc równocześnie świadomy, że kryzys ten może zagrozić zdolności Kościoła do właściwego pełnienia jego misji w świecie. Papież doszedł do wniosku, że tylko „Kościół, stawiający czoła problemowi wykorzystywania z jasnością i determinacją” może również pomóc społeczeństwu przeciwstawić się pladze przestępstw seksualnych wobec małoletnich i bezbronnych. Widząc, że wobec tego problemu punktowe odpowiedzi nie są wystarczającym rozwiązaniem, w 2001 r. Papież podjął decydujący krok i zmienił prawo, które stało się narzędziem dla całego Kościoła. Tą zmianą uruchomił proces oczyszczania Kościoła, kontynuowany przez jego następców: papieży Benedykta XVI i Franciszka.

Usiłując dzisiaj zrozumieć ówczesną sytuację, trzeba też uwzględnić dominującą wtedy także w Kościele mentalność dyskrecji. Jeśli więc nawet podejmowano jakieś działania, to jednocześnie panował lęk i opór przed ich transparentnym komunikowaniem.

Ponadto lektura raportu Stolicy Apostolskiej dotyczącego byłego kard. Theodora McCarricka każe stawiać pytania o to, w jakim stopniu Jan Paweł II był rzetelnie informowany przez powołane do tego organy, a w jakim stopniu pewne decyzje były podejmowane bez jego wiedzy na innych szczeblach władzy, zgodnie z kompetencjami. W każdym razie raport nt. McCarricka nie pokazuje jakiegokolwiek „tuszowania” czy „zamiatania pod dywan” przez Jana Pawła II przestępstw seksualnych, których dopuścili się duchowni.

Próba zrozumienia postawy i działań św. Jana Pawła II może być dla nas szansą na uświadomienie sobie, że działanie Boże przechodzi przez zwykłe – uwarunkowane kontekstem dziejowym i osobistą historią – człowieczeństwo. Jest także dla nas drogą do głębszego zrozumienia świętości, która polega na heroicznym przeżywaniu

wiary, nadziei i miłości. Papież wielką wrażliwością otaczał każdego człowieka, o czym świadczy jego życie i nauczanie. Ogłoszenie przez Kościół świętości człowieka nie jest stwierdzeniem jego bezgrzeszności, a tym bardziej bezbłędności, lecz uznaniem świadectwa jego więzi z Chrystusem, mimo i na przekór ludzkim ograniczeniom i uwarunkowaniom.

Bezspornym faktem jest, że Jan Paweł II był papieżem, który zgodnie z nabywaną wiedzą podjął zdecydowaną walkę z przypadkami wykorzystywania seksualnego dzieci i małoletnich przez niektórych duchownych oraz wprowadził obowiązujące w całym Kościele normy rozliczania tego typu przestępstw, podkreślając, że w „stanie kapłańskim i życiu zakonnym nie ma miejsca dla tych, którzy krzywdziliby młodych”. Rozpoczął jakże ważny i kontynuowany do dziś proces oczyszczenia Kościoła w tej sferze.

Jasna Góra, 14 listopada 2022 r.

7
OGÓLNOPOLSKIE INICJATYWY
DUSZPASTERSKIE
w roku 2023
uzgodnione z Konferencją Episkopatu Polski

STYCZEŃ

6 stycznia

- Uroczystość Objawienia Pańskiego
- Dzień modlitw w intencji misji
 - Ogólnopolska kolekta na Krajowy Fundusz Misyjny
 - Światowy Dzień Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci
 - Uroczyste zakończenie inicjatywy Kolędników Misyjnych

9 stycznia	Bł. Pauliny Jaricot, założycielki Papieskiego Dzieła Rozkrzewiania Wiary i Żywego Różańca
14 stycznia	Uroczystość wręczenia wyróżnień <i>Benemerenti</i> Ordynariatu Polowego (katedra polowa Wojska Polskiego)
16 stycznia	Bł. Pawła Manny, założyciela Papieskiej Unii Misyjnej
17 stycznia	Dzień Judaizmu w Kościele katolickim w Polsce
18–25 stycznia	Tydzień Modlitw o Jedność Chrześcijan
22 stycznia	Niedziela Słowa Bożego
26 stycznia	Dzień Islamu w Kościele katolickim w Polsce

LUTY

2 lutego	Światowy Dzień Życia Konsekwowanego we wszystkich polskich katedrach. Ogólnopolska zbiórka pieniężna do puszek na potrzeby zakonów klauzurowych
6–8 lutego	Rada Krajowa PDM
10–12 lutego	Spotkanie Rady Krajowego Instytutu Akcji Katolickiej – Warszawa
11 lutego	30. Światowy Dzień Chorego
13–15 lutego	Rekolekcje dla asystentów diecezjalnych Akcji Katolickiej – Szklarska Poręba
15 lutego	Spotkanie Pańskie (Pamiętka Ofiarowania Pańskiego) Ogólnopolski Dzień Życia Konsekwowanego w Kościele Greckokatolickim
17–19 lutego	Krajowa kongregacja odpowiedzialnych za duszpasterstwo powołań
19 lutego	Inauguracja Roku Kopernikańskiego w Toruniu
19–25 lutego	56. Tydzień Modlitw o Trzeźwość Narodu
24 lutego	Dzień modlitwy wynagradzającej i pokuty za nadużycia duchownych wobec małoletnich
24–26 lutego	Krajowa kongregacja odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie
25 lutego	Wspomnienie liturgiczne bł. Stefana Wincentego Frelichowskiego, patrona harcerzy (Msza św. i spotkanie dla harcerzy w katedrze polowej Wojska Polskiego)

MARZEC

1 marca	Narodowy Dzień Pamięci Żołnierzy Wyklętych (Msza św. w katedrze polowej Wojska Polskiego)
5 marca	– Dzień modlitwy, postu i solidarności z misjonarzami – Ogólnopolska zbiórka pieniężna do puszek na pomoc polskim misjonarkom i misjonarzom (Dzieło Pomocy <i>Ad Gentes</i>)
10–12 marca	Rekolekcje Rady Krajowej Akcji Katolickiej – Warszawa
11–12 marca	Finał VIII Mistrzostw Polski Duszpasterstw Akademickich w dyscyplinach sportowych – Gdynia
13 marca	Święto Papieskie
19 marca	III niedziela Wielkiego Postu według kalendarza juliańskiego. Wielkopostna pielgrzymka grekokatolików do sanktuarium Męki Pańskiej w Głotowie k. Dobrego Miasta
24 marca	Dzień Misjonarzy Męczenników
25 marca	Dzień Świętości Życia – liturgiczna uroczystość Zwiastowania Pańskiego
26 marca	Dzień modlitw za więźniów

KWIECIEŃ

6–8 kwietnia	Ogólnopolska inicjatywa „Noc konfesjonatów” (Triduum Paschalne)
7 kwietnia	Zwiastowanie NMP w Kościele greckokatolickim – Dzień Świętości Życia
13 kwietnia	Dzień Pamięci Ofiar Zbrodni Katyńskiej (Msza św. w katedrze polowej Wojska Polskiego)
14 kwietnia	Święto Chrztu Polski
16 kwietnia	Święto Miłosierdzia Bożego – uroczystości centralne w sanktuarium Bożego Miłosierdzia w Krakowie-Łagiewnikach – Święto patronalne Caritas
16–22 kwietnia	Tydzień Miłosierdzia

- 21 kwietnia 90. rocznica konsekracji i ingresu bpa Józefa Gawliny, biskupa polowego Wojsk Polskich w latach 1933–1946 (Konferencja okolicznościowa oraz Msza św. w katedrze polowej Wojska Polskiego)
- 21–23 kwietnia Ogólnopolskie Forum Liderów Duszpasterstw Akademickich – Katowice
- 22 kwietnia Rozpoczęcie Nawiedzenia Matki Bożej w kopii Obrazu Jasnogórskiego
– rozpoczęcie obchodów 900-lecia Diecezji Włocławskiej (Zduńska Wola, bazylika pw. Wniebowzięcia NMP, godz. 11.00)
- 22–23 kwietnia Ogólnopolskie uroczystości odpustowe św. Wojciecha, głównego patrona Polski
– Wręczenie krzyży misyjnych – Gniezno
- 29 kwietnia Dzień Męczeństwa Duchowieństwa Polskiego w czasie II wojny światowej
– Pielgrzymka do sanktuarium św. Józefa w Kaliszu
- 30 kwietnia 17. Ogólnopolska Niedziela Modlitw za Kierowców i innych użytkowników dróg (MIVA Polska wraz z KDK)
- 30 kwietnia Niedziela Dobrego Pasterza – patronalne święto Papieskiego Dzieła św. Piotra Apostoła
- 30 kwietnia – 6 maja Tydzień modlitw o Powołania Kapłańskie, Zakonne i Misyjne

MAJ

- 2 maja Obchody Dnia Flagi RP (Msza św. w katedrze polowej Wojska Polskiego, godz. 18.00)
– Dzień Polonii i Polaków za granicą
- 3 maja Uroczystość Matki Bożej Królowej Polski z udziałem Episkopatu Polski – Jasna Góra
- 3 maja Święto Konstytucji 3 Maja (Msza św. z udziałem Wojska Polskiego i najwyższych władz państwowych)
- 7–18 maja 63. Międzynarodowa Pielgrzymka Żołnierzy do sanktuarium maryjnego w Lourdes

- 8 maja 78. rocznica zakończenia II wojny światowej (Msza św. w katedrze polowej Wojska Polskiego)
- 13 maja 87. Ogólnopolska Pielgrzymka Akademicka na Jasną Górę
- 13 maja 22. Ogólnopolska Pielgrzymka Kierowców na Jasną Górę z dziękczynieniem misjonarzy za pomoc kierowców w zakupie środków transportu (MIVA Polska wraz z KDK)
- 14 maja Uroczystości odpustowe św. Stanisława, głównego patrona Polski, w Krakowie
- 16 maja Ogólnopolskie obchody Święta Straży Granicznej
- 17 maja Finał XXII Konkursu „Mój szkolny kolega z misji” (Dzieło Pomocy „Ad Gentes”)
- 19–20 maja Ogólnopolskie Rekolekcje dla Służby Zdrowia na Jasnej Górze
- 20 maja Ogólnopolskie czuwanie Katolickiej Odnowy w Duchu Świętym – Jasna Góra
- 20 maja Metropolitalne Święto Rodzin – Katowice
- 20–21 maja 99. Ogólnopolska Pielgrzymka Służby Zdrowia na Jasną Górę
- 21 maja Ogólnopolska Pielgrzymka Związku Polskich Kawalerów Maltańskich na Jasną Górę
- 21 maja 580. rocznica śmierci Mikołaja Kopernika – Frombork
- 21 maja Ogólnopolska Pielgrzymka Kobiet na Jasną Górę
- 24 maja Dzień modlitw za Kościoł w Chinach (liturgiczne wspomnienie NMP Wspomożycielki Wiernych)
- 25 maja Zakończenie roku formacyjnego w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie
- 25 maja – 4 czerwca Od święta Wniebowstąpienia do święta Zesłania Ducha Świętego według kalendarza juliańskiego – Dekada misyjna w Kościele greckokatolickim
- 26-28 maja Pielgrzymka Związku Harcerstwa Polskiego na Jasną Górę

28 maja	Pielgrzymka Mężczyzn i Młodzieńców do Piekar Śląskich
28 maja	Dzień Cierpienia w Intencji Misji (Zesłanie Ducha Świętego)
29 maja	Dzień Weterana Działań poza Granicami Państwa – Międzynarodowy Dzień Uczestników Misji Pokojowych ONZ
30 maja – 1 czerwca	Zjazd Dyrektorów Wydziałów Katechetycznych – Kodeń, diecezja siedlecka
maj–czerwiec	Dzieci komunijne dzieciom misji – Dzień misyjny w Białym Tygodniu, inicjatywa Papieskiego Dzieła Misyjnego Dzieci

CZERWIEC

1 czerwca	Ogólnopolski Dzień Matki i Dziecka
1 czerwca	Ogólnopolska Pielgrzymka Kleryków Seminariorów Duchownych na Jasną Górę
2–3 czerwca	XI Ogólnopolska Pielgrzymka Żywego Różańca na Jasną Górę
3 czerwca	Ogólnopolskie Spotkanie Młodych – Lednica 2000
3 czerwca	Udział żołnierzy podchorążych i uczniów liceów wojskowych w XXVII Spotkaniu Młodych Lednica 2000
4 czerwca	15. Dzień Dzięczynienia, święto Opatrzności Bożej
10 czerwca	Ogólnopolska Pielgrzymka Apostolstwa Pomocy Duszom Czyścącym na Jasną Górę
12–15 czerwca	Ogólnopolskie warsztaty dla duszpasterzy akademickich – Żdźary k. Rawy Mazowieckiej
16 czerwca	Ogólnopolska Pielgrzymka Arcybractwa Straży Honorowej NSPJ do sanktuarium św. Jana Pawła II w Krakowie
16–17 czerwca	Ogólnopolska Pielgrzymka Akcji Katolickiej w Polsce na Jasną Górę
17 czerwca	Krajowe posłanie do Lizbony – Jasna Góra
17 czerwca	Krajowa Pielgrzymka Szafarzy Nadzwyczajnych Komunii Świętej – Wąwolnica

17–18 czerwca	42. Ogólnopolska Pielgrzymka Apostolstwa Trzeźwości na Jasną Górę
18 czerwca	5. Ogólnopolska Pielgrzymka Przedsiębiorców na Jasną Górę
19–22 czerwca	Wakacyjne spotkanie misjonarzy i misjonek – Komisja KEP ds. Misji
26–30 czerwca	Ogólnopolska Szkoła Animatorów Misyjnych (I stopień)

LIPIEC

1–2 lipca	Ogólnopolska Pielgrzymka Nauczycieli i Wychowawców na Jasną Górę
1–2 lipca	Udział żołnierzy w Narodowo-Wojskowej Pielgrzymce Sił Zbrojnych Republiki Słowacji do sanktuarium maryjnego w Lewoczy
6 lipca	Bł. M. Teresy Ledóchowskiej, patronki współpracy misyjnej w Polsce
6 lipca	Ogólnopolska Pielgrzymka Apostolstwa Chorych na Jasną Górę
8 lipca	Pielgrzymka grekokatolików do sanktuarium św. św. Apostołów Piotra i Pawła w Chrzanowie
14 lipca	Pielgrzymka rodzin grekokatolików z Polski, Słowacji i Ukrainy na Świętą Górę Jawor (Łemkowszczyzna)
23 lipca	Święto Policji (Msza św. w bazylice Świętego Krzyża w Warszawie)
23 lipca	Inauguracja 24. Ogólnopolskiego Tygodnia św. Krzysztofa
23–30 lipca	24. Ogólnopolski Tydzień św. Krzysztofa i „Akcja św. Krzysztof” – 1 gr za 1 km szczęśliwej jazdy wraz ze zbiórką ofiar na środki transportu dla misjonarzy (MIVA Polska)
25 lipca	Dzień św. Krzysztofa, patrona kierowców – Dzień Bezpiecznego Kierowcy (Krajowe Duszpasterstwo Kierowców)
31 lipca	Uroczystości 79. rocznicy wybuchu Powstania Warszawskiego (Msza św., Warszawa, pl. Kraśnickich, godz. 18.00)

SIERPIEŃ

(miesiąc dobrowolnej abstynencji)

1 sierpnia	Dzień modlitw za spowiedników i teologów moralistów
1 sierpnia	Narodowy Dzień Pamięci Powstania Warszawskiego
1–6 sierpnia	37. Światowe Dni Młodzieży w Lizbonie
1–6 sierpnia	Udział żołnierzy w Światowych Dniach Młodzieży w Lizbonie
5–14 sierpnia	Piesza Pielgrzymka Wojska Polskiego i Służb Mundurowych na Jasną Górę (rozpoczęcie – katedra polowa Wojska Polskiego, godz. 5.30)
12–15 sierpnia	Wielki odpust w Kalwarii Pałacowskiej
13–15 sierpnia	Obchody rocznicy „Cudu nad Wisłą” – 13.08, godz. 18.00 – kościół Matki Bożej Zwycięskiej w Warszawie-Kamionku – 15.08, godz. 9.30 – kaplica na Cmentarzu Poległych w Ossowie – 15.08, godz. 17.00 – kaplica na Cmentarzu Żołnierzy 1920 roku w Radzyminie
14 sierpnia	Uroczystości ku czci św. Maksymiliana Kolbego – Oświęcim
15 sierpnia	Uroczystość Matki Bożej Wniebowziętej – Jasna Góra
15 sierpnia	Święto Wojska Polskiego z udziałem władz państwowych (katedra polowa Wojska Polskiego)
15 sierpnia	Apel Jasnogórski pod przewodnictwem Biskupa Polowego Wojska Polskiego – Jasna Góra
15 sierpnia	Uroczystości związane z jubileuszem 300-lecia koronacji obrazu Matki Bożej w Kodniu
15 sierpnia	Święto Zaśnięcia NMP. Pielgrzymka wiernych grekokatolików z Podkarpacia, Słowacji i Ukrainy na Święto Matki Bożej Kalwaryjskiej do cerkwi na Górze Zjawienia k. Kalwarii Pałacowskiej
15 sierpnia	Wielki odpust w Kalwarii Zebrzydowskiej
19–20 sierpnia	Ogólnopolska Pielgrzymka Elektryków, Energetyków i Elektroników na Jasną Górę

- 20 sierpnia Pielgrzymka Kobiet i Dziewcząt do Piekar Śląskich
26 sierpnia Uroczystość Matki Bożej Częstochowskiej

WRZESIEŃ

- 1 września 84. rocznica wybuchu II wojny światowej, Westerplatte. Dzień Weterana (Msza św. w katedrze polowej Wojska Polskiego)
3 września Ogólnopolska Pielgrzymka Rolników i Pszczelarzy na Jasną Górę
8–10 września Ogólnopolska Pielgrzymka Związku Harcerstwa Rzeczypospolitej na Jasną Górę
9 września Ogólnopolska Pielgrzymka Legionu Maryi na Jasną Górę
9 września Koronacja na prawie papieskim obrazu Matki Bożej w Smolicach, archidiecezja poznańska
10 września Odpust w Gietrzwałdzie
11–12 września Jesienne zebranie Papieskich Dzieł Misyjnych oraz innych środowisk misyjnych w Częstochowie
12 września Inauguracja roku formacyjnego w Centrum Formacji Misyjnej w Warszawie
15–17 września Ogólnopolska Pielgrzymka Przewodniczek Skautów Europy do sanktuarium NMP w Gidlach
16 września Ogólnopolska Pielgrzymka Ludzi Morza na Jasną Górę
16 września Ogólnopolska Pielgrzymka Dzieci i Młodzieży do Przasnysza i Rostkowa, sanktuarium św. Stanisława Kostki
16 września Ogólnopolskie Forum Duszpasterskie w Poznaniu
17 września Dzień Golgoty Wschodu – rocznica agresji sowieckiej na Polskę, Msza św. w katedrze polowej Wojska Polskiego)
– Światowy Dzień Sybiraka
17 września Ogólnopolska Pielgrzymka Ludzi Pracy na Jasną Górę

17 września	Dzień modlitw w intencji środków społecznego przekazu
17–23 września	Tydzień Wychowania w Polsce
18–23 września	Rekolekcje dyrektorów diecezjalnych PDM na Malcie
19–21 września	Ogólnopolskie rekolekcje duszpasterzy akademickich – Żdźary k. Rawy Mazowieckiej. Na zakończenie rekolekcji Ogólnopolska konferencja duszpasterzy akademickich
24 września	Ogólnopolska Pielgrzymka Małżeństw i Rodzin na Jasną Górę
24 września	Światowy Dzień Migrantów i Uchodźców w Kościele
28 września	Ogólnopolska Pielgrzymka Wędrowników Skautów Europy do sanktuarium na Świętym Krzyżu

PAŹDZIERNIK

1 października	Św. Teresy od Dzieciątka Jezus, patronki misji
3–5 października	Ogólnopolska sesja szkoleniowo-formacyjna dla kapelanów szpitalnych, domów opieki i hospicjów w Częstochowie
7 października	Ogólnopolska Pielgrzymka Prawników na Jasną Górę
15 października	22. Dzień Papieski
15 października	Inauguracja roku akademickiego na KUL
15 października	Dzień dziecka utraconego
17–19 października	Spotkanie kapłanów, którzy w okresie studiów seminaryjnych zostali powołani do odbycia służby wojskowej (1965–1980) (Wojskowa Akademia Techniczna; oraz Msza św. w Parafii św. Stanisława Kostki, Warszawa – Żoliborz)
20–21 października	Jasnogórska Noc Czuwania w intencji polskich emigrantów
20–22 października	Spotkanie Rady Krajowego Instytutu Akcji Katolickiej – Warszawa
22 października	Światowy Dzień Misyjny – zbiórka pieniężna (taca) na Papieskie Dzieła Misyjne

22–28 października Tydzień Misyjny
26 października Uroczysta Gala Medalu „*Benemerenti in Opere Evangelizationis*” – Komisja KEP ds. Misji

LISTOPAD

4 listopada Początek dorocznej akcji AdoMiS (Adoptuj Misyjnych Seminarzystów) we wspomnienie św. Karola Boromeusza, twórcy i patrona seminariów duchownych

11 listopada Narodowe Święto Niepodległości (Msza św. z udziałem Wojska Polskiego i najwyższych władz państwowych w Świątyni Bożej Opatrzności)

12 listopada Dzień solidarności z Kościołem prześladowanym

18 listopada Ogólnopolska Pielgrzymka Muzyków Kościelnych na Jasną Górę

19 listopada Świątowy Dzień Ubogich (33. niedziela zwykła)

19 listopada Świątowy Dzień Pamięci o ofiarach Wypadków Drogowych oraz akcja „Ratujemy życie – misyjny ambulans”

25 listopada Zakończenie roku poświęconego św. Józefowi Kuncewiczowi w Kościele greckokatolickim

26 listopada Niedziela Chrystusa Króla – święto patronalne Akcji Katolickiej

26 listopada Niedziela Chrystusa Króla, Świątowe Dni Młodzieży w wymiarze diecezjalnym

26 listopada Ogólnoswiątowy Dzień Pamięci Ofiar Wielkiego Głodu na Ukrainie. Modlitwa we wszystkich świątyniach w intencji zmarłych w wyniku represji stalinowskich

GRUDZIEŃ

2–3 grudnia Sesja misjologiczna i ogólnopolskie czuwanie Papieskich Dzieł Misyjnych i innych środowisk misyjnych (Jasna Góra)

3 grudnia	Św. Franciszka Ksawerego, patrona misji
4 grudnia	Dzień modlitw za bezrobotnych
7 grudnia	Ogólnopolska Pielgrzymka Pszczelarzy na Jasną Górę
10 grudnia	Dzień modlitw w intencji Kościoła na Wschodzie, zbiórka pieniężna do puszek na potrzeby Kościoła na Wschodzie
13 grudnia	Dzień modlitw za ofiary stanu wojennego
21 grudnia	Dzień Pamięci o Poległych i Zmarłych w Misjach i Operacjach Wojskowych poza Granicami Państwa (Msza Święta w katedrze polowej Wojska Polskiego, godz. 9.30)
26 grudnia	Uroczyste posłanie Kolędników Misyjnych
31 grudnia	Święto Świętej Rodziny – Dzień modlitw o świętość małżeństw i rodzin. Odnowienie przyrzeczeń małżeńskich w parafiach

METROPOLITA WROCŁAWSKI

1
HOMILIA
wygłoszona podczas
Pielgrzymki Żywego Różańca
do sanktuarium NMP, Matki Języka Polskiego
w Henrykowie

Trwać na modlitwie z Maryją

(20 sierpnia 2022 r.)

Kochani czciciele Matki Najświętszej!

Od kilku lat na terenie tutejszego henrykowskiego zespołu klasztornego z kościołem Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny i św. Jana Chrzciciela gromadzimy się na Eucharystii, by razem z Jezusem uczcić Jego i naszą Matkę, Maryję. Jak to opisują Dzieje Apostolskie, po Wniebowstąpieniu Jezusa jego uczniowie zebrali się w sali, według Tradycji było to w Wieczerniku, i razem z Maryją, Matką Jezusa, trwali na modlitwie. My także chcemy na tym świętym miejscu trwać na modlitwie, ale także w naszych parafiach, w naszych domach. Naszą ukochaną formą modlitwy, modlitwy skutecznej, modlitwy leczącej nasze rany, dającej nam siły do pokonywania wszystkich życiowych trudności jest różaniec. Jak tego niejednokrotnie w naszym życiu doświadczaliśmy, nie ma takich trudności, których nie moglibyśmy pokonać modlitwą różańcową, modlitwą *Zdrowaś Maryjo*, modlitwą za wstawiennictwem Maryi. Pozwólcie, że przypomnę, iż *Różaniec* rozwinął się w drugim tysiącleciu, na przełomie XV i XVI wieku. Jego propagatorem był zakon dominikanów. I to właśnie dominikański papież, Pius V, w 1572 r. wprowadził do liturgii święto Najświętszej Maryi Panny Różańcowej jako akt wdzięczności Matce Bożej, której interwencji przypisano zwycięstwo floty chrześcijańskiej nad flotą turecką pod Lepanto 7 października 1571 r. Modlitwę tę gorliwie odmawiało wielu świętych. Trudno ich wszystkich wymienić, ale może wystarczy wspomnieć patrona

wspominanego dzisiaj w liturgii św. Bernarda z Clairvaux, św. Ludwika Marię de Montforta, autora cennego dzieła o różańcu, św. Ojca Pio, bł. Bartłomieja Longo, którego z całą pewnością można nazwać świeckim apostołem różańca. Jego droga do świętości oparta była na natchnieniu, jakie usłyszał w głębi serca: „Kto szerzy różaniec, ten jest ocalony”. Motywowany miłością do Matki Najświętszej zbudował w Pompei świątynię pod wezwaniem Matki Bożej Różańcowej. Wielkie znaczenie tej modlitwy, przynoszącej owoce świętości, podkreślali papieże, w szczególności Leon XIII, nazywany papieżem różańca, i święci: Jan XXIII oraz Paweł VI. W wyjątkowy sposób modlitwę różańcową umiłował św. Jan Paweł II. W Liście apostolskim *Rosarium Virginis Mariae* napisał: „od mych lat młodzieńczych modlitwa ta miała ważne miejsce w moim życiu duchowym. [...] Różaniec towarzyszył mi w chwilach radości i doświadczenia. Zawierzałem mu wiele trosk. Dzięki niemu zawsze doznawałem otuchy”. Zaledwie w dwa tygodnie po wyborze na Stolicę Piotrową Jan Paweł II w następujących słowach wyraził istotę tej modlitwy: „Różaniec to modlitwa, którą bardzo ukochałem. Przedziwna modlitwa! Przedziwna w swej prostocie i głębi zarazem. [...] Można powiedzieć, że różaniec staje się jakby modlitewnym komentarzem do ostatniego rozdziału konstytucji *Vaticanum II*, *Lumen gentium*, mówiącego o przedziwnej obecności Bogarodzicy w tajemnicy Chrystusa i Kościoła. Oto bowiem na kanwie słów Pozdrowienia Anielskiego przesuwają się przed oczyma naszej duszy główne momenty z życia Jezusa Chrystusa. Układają się one w całość tajemnic radosnych, bolesnych i chwalebnych. Jakbyśmy obcowali z Panem Jezusem poprzez – można by powiedzieć – Serce Jego Matki. Równocześnie zaś w te same dziesiątki różańca serce nasze może wprowadzić wszystkie sprawy, które składają się na życie człowieka, rodziny, narodu, Kościoła, ludzkości. Sprawy osobiste, sprawy naszych bliźnich, zwłaszcza tych, którzy są nam najbliżsi, tych, o których najbardziej się troszczymy. W ten sposób ta prosta modlitwa różańcowa pulsuje niejako życiem ludzkim”. Modlitwa różańcowa wprowadza nas w świat Bożych tajemnic. Razem z Maryją rozważamy i kontemplujemy najważniejsze wydarzenia tajemnicy odkupienia zapisane na kartach Ewangelii, począwszy od zwiastowania narodzenia Chrystusa. Właśnie przeczytany przed chwilą fragment Ewangelii stawia przed naszymi oczyma scenę spotkania Maryi z posłanym przez Boga archaniołem Gabrielem, który młodziutkiej dziewczynie obwieszcza, że zostanie Matką

Syna Bożego. „Ona zmieszała się na te słowa i rozważała, co miałyby znaczyć to pozdrowienie” (Łk 1, 29). Rozważała, kontemplowała słowa wysłańca Bożego. Jak poucza nas Maryja, odkupieńcze dzieło Jej Syna, słowo Boże, Ewangelia, domagają się naszej kontemplacji. Trzeba utkwąć wzrok w Chrystusowym obliczu, rozpoznać Jego tajemnicę w Jego człowieczeństwie, Jego nauczaniu i Jego czynach. Tak to robiła Maryja i modlitwa różańcowa powiązana z tajemnicami radosnymi, bolesnymi, chwalebnyymi i tajemnicami światła pomaga nam całościowo, choć w sposób skrótowy, ująć najważniejsze wydarzenia zbawcze Chrystusa, rozważać je i kontemplować. Co więcej, pozwala nam niejako wejść razem z Matką Maryją w życie Jezusa, w Jego serce pałające miłością do każdego człowieka, by w ten sposób z Nim się zjednoczyć. Kontemplacja Chrystusa, Jego bezgranicznej miłości rzuca nowe światło na nasze codzienne życie i pomaga nam odnaleźć odpowiedź na najważniejsze pytania, które sobie ciągle na nowo stawiamy. A wśród nich są między innymi i takie: Jak w naszych czasach zachować wiarę, nadzieję, wewnętrzną radość i miłość, kiedy patrzymy na okropności wojny w bliskim naszym sąsiedztwie, podziały w społeczeństwie, coraz większą nienawiść w mowie, akty wrogości wobec chrześcijan, niepewność i trudności w zaspokojeniu potrzeb energetycznych? Jak zachować nadzieję i wewnętrzny spokój, kiedy doświadczamy w naszych rodzinach odwracania się bliskich nam osób od Boga, rezygnację z zawierania sakramentalnych związków małżeńskich, kiedy widzimy rozwody bliskich, rezygnację z chrztu dzieci? Jak w tych wszystkich sytuacjach nie utracić nadziei, radości, spokoju ducha? W modlitwie różańcowej, tak jak w naszym życiu, idziemy drogą pełną radości, cierpienia, nadziei i światła. Maryja prowadzi w różańcowych tajemnicach radosnych, bolesnych, chwalebnych i światła do swego Syna, w którym znajdujemy pociechę, pomoc, siłę, a ostatecznie zbawienie. I dlatego Maryja w licznych swych objawieniach zachęcała do modlitwy różańcowej: o nawrócenie grzeszników, o pokój, za rodziny, za dzieci. W modlitwie różańcowej jest miejsce na wszystkie nasze prośby: o nawrócenie, o zgodę w rodzinie, o zdrowie, o potrzebne nam każdego dnia łaski.

Moi kochani, różaniec jest łańcuchem, który wiąże nas z niebem, wiąże z Maryją i Chrystusem. Niech zatem tej modlitwy nigdy nie zabraknie w naszym życiu indywidualnym, rodzinnym i wspólnotowym. Trzymajmy się mocno tego łańcucha. Matko Różańcowa, módl się za nami.

2

HOMILIA

wyłoszona podczas uroczystości poświęcenia kościół p.w. św. Alberta Wielkiego we Wrocławiu-Sołtysowicach

(3 września 2022 r.)

Umiłowani w Chrystusie Panu, Siostry i Bracia!

Jest moją wielką radością, że dzisiaj mogę poświęcić waszą piękną świątynię. Ona ma już swoją historię, ale dopiero teraz przez obrzęd uroczystego poświęcenia uświadamiamy sobie jej godność i znaczenie w budowaniu jedności z Ojcem, Synem i Duchem Świętym.

Początki duszpasterstwa w Sołtysowicach sięgają początku wieku XX i są związane z zakonem ojców franciszkanów. To oni w 1917 r. podpisali z wrocławską kurią umowę, na mocy której pełnić zaczęły obowiązki w utworzonym „okręgu duszpasterskim” dla miejscowości Karłowice, Różanka i Sołtysowice. Starania o budowę kościoła w Sołtysowicach były podejmowane już w 1938 r., ale wybuch wojny przeszkodził realizacji zamierzenia. Po wojnie powstała tu, w prywatnym domu, salka katechetyczna, a potem kaplica. Dopiero w 1990 r. rozpoczęto budowę kościoła według projektu architekta Pawła Ogielskiego. 20 sierpnia 1992 r. erygowana została parafia p.w. św. Alberta Wielkiego (jej drugorzędną patronką jest Matka Boża Anielska). Pierwszym proboszczem mianowany został o. Stanisław Paszewski OFM. Trzy lata później, w pasterkę 1995 roku, po raz pierwszy odprawiona została Msza Święta w nowym kościele.

Moi kochani, poświęcenie jest dla mnie okazją do złożenia podziękowań ojcom franciszkanom i wszystkim budowniczym tego kościoła. Mam tu na myśli architekta, kierownika budowy, pracowników budowlanych i tych wszystkich, którzy w taki czy inny sposób pomagali w budowie. Dziękuję także wszystkim ofiarodawcom i tym, którzy swoją modlitwą wspierali wysiłki budowniczych. Nie byłoby tego kościoła bez waszych, drodzy parafianie, ofiar pieniężnych składanych przez lata, bez waszego wsparcia, waszej życzliwości,

zaangażowania. Za to wszystko Bóg wam zapłaci. Niech dobry Bóg wynagrodzi także te nasze siostry i tych braci, którzy od nas odeszli do wieczności i już nie doczekali tego wielkiego święta – poświęcenia kościoła.

Dzisiaj, stosownie do starożytnego zwyczaju Kościoła, w uroczystym obrzędzie, poświęcamy Bogu ten budynek przeznaczony wyłącznie i na stałe do gromadzenia się ludu Bożego i sprawowania świętej liturgii. Obrzęd poświęcenia zaczął się uroczystym wejściem do kościoła i pokropieniem wiernych oraz ścian kościoła i ołtarza. Potem rozpoczęła się liturgia słowa i homilia. Po homilii wyznamy naszą wiarę. Nie będzie odmawiana, jak w każdej Mszy Świętej, Modlitwa wiernych, gdyż zastępuje ją śpiew *Litanii do wszystkich Świętych*. Potem po litanii zostaną złożone w ołtarzu relikwie. Następnie dokonam namaszczenia i okadzenia ołtarza. Przez namaszczenie krzyżmem ołtarz staje się symbolem Chrystusa, który przez swego Ojca namaszczony został Duchem Świętym. A kadzidło spalane na ołtarzu wskazuje na Ofiarę Chrystusa i na nasze modlitwy pełne błagań i wdzięczności, które docierają do tronu Boga. Po tym obrzędzie nastąpi nakrycie i uroczyste przyozdobienie ołtarza oraz jego oświetlenie i oświetlenie całego kościoła. Na tak przygotowanym ołtarzu sprawować będziemy Eucharystyczną Ofiarę, dla której zbudowano ten kościół i wzniesiono ołtarz. Z całą tą symboliką i znakami wskazującymi na rzeczywistość, której dotykamy w akcie wiary, wiąże się odczytane przed chwilą słowo Boże.

Ewangelie mówią, że Jezus dwukrotnie oczyścił świątynię. Pierwszy raz miało to miejsce na początku Jego publicznej działalności, co opisuje św. Jan, a na drugi raz wskazują opisy pozostałych Ewangelistów. Jak to opisuje św. Jan Ewangelista: „zbliżała się pora Paschy żydowskiej i Jezus udał się do Jerozolimy. W świątyni napotkał tych, którzy sprzedawali woły, baranki i gołębie, oraz siedzących za stołami bankierów”. Pamiętać należy, że okres paschalny dla sprzedawców i bankierów był najbardziej pracowity w ciągu całego roku. Żydzi z wielu miejsc, nieraz bardzo odległych, przybywali na to święto. Ponieważ przyprowadzenie własnych zwierząt na ofiarę mogło być nie tylko kłopotliwe, ale wręcz niemożliwe, było dla nich wygodne, jeśli mogli kupić je na miejscu. Była to dopuszczalna praktyka, niestety wszystko odbywało się na terenie świątyni jerozolimskiej i bardzo często połączone było z nieuczciwością. Zwierzęta

przeznaczone na ofiarę musiały być – jak to określało prawo – bez skazy. Zatem najlepiej było zakupić zwierzęta od kupców w świątyni, którzy po prostu mieli monopol na sprzedaż zwierząt ofiarnych i mogli ustalać ceny na bardzo wysokim poziomie. Jednak żeby dokonać zakupu, Żydzi przybyli z Grecji czy z terenów Cesarstwa Rzymskiego musieli dokonać wymiany pieniędzy. Ponadto Żydzi mieli obowiązek płacenia podatku na utrzymanie świątyni i mogli płacić wyłącznie żydowskimi monetami. Wymiany dokonywali bankierzy, którzy niejednokrotnie dopuszczali się oszustw, by osiągnąć jak największy zysk. Jezus, oczyszczając świątynię, zdecydowanie wystąpił przeciw robieniu z domu Ojca targowiska czy też – jak to podają pozostali Ewangelisti – jaskini zbójców, z powodu nieuczciwości przy wymianie pieniędzy.

Świątynia, każda świątynia, jest miejscem świętym, domem modlitwy, mieszkaniem Boga, który chce być blisko człowieka, i dlatego szacunek oraz troska o nią jest obowiązkiem każdego wierzącego. Ale to nie jedyne przesłanie Jezusa skierowane do Jemu współczesnych i do nas. Wykorzystując sytuację, zwraca uwagę słuchaczy na świątynię, którą jest Jego ciało.

Nasze ziemskie świątynie są miejscem, w którym poprzez sprawowane tam sakramenty, zwłaszcza Eucharystię, łączymy się z ciałem Chrystusa. Spożywając Boski pokarm, przyjmujemy Jezusa, stając się w ten sposób Jego świątynią, a równocześnie wchodzimy w Jego Boskie życie. Świątynia Jego ciała staje się miejscem, do którego przez całe nasze życie zdążamy i w którym już teraz przebywamy. Niech ten poświęcony kościół, świadectwo waszej wiary i miłości Boga, będzie miejscem wejścia w głęboką jedność miłości z Chrystusem, w jedność, którą wyobraża jedno ciało. Niech będzie także miejscem budowania wspólnoty parafialnej opartej na wspólnej wierze, nadziei i miłości.

3

HOMILIA

**wygłoszona podczas Mszy Świętej
w archikatedrze pw. św. Jana Chrzciciela
we Wrocławiu
z okazji jubileuszu 25-lecia koronacji
wizerunku Matki Bożej
i wprowadzenia relikwii św. Jana Pawła II**

(11 września 2022 r.)

Czcigodni Bracia w Chrystusowym kapłaństwie,
z Księdzem Proboszczem na czele,
Siostry i Bracia, uczestnicy tej uroczystej Eucharystii
z okazji jubileuszu 25-lecia koronacji wizerunku Matki Bożej
i wprowadzenia relikwii św. Jana Pawła II do tutejszej katedry.

Według historyków koronowany dwadzieścia pięć lat temu obraz Matki Bożej namalowany został w Rzymie w XVII wieku i przypisywany jest Giovanniemu Battście Salviemu. W 1713 r. подарowany został przez papieża Klemensa XI Aleksandrowi Sobieskiemu, synowi króla Jana III Sobieskiego, w trzydziestą rocznicę odsieczy wiedeńskiej (1683). Rok później, po śmierci królewicza, obraz trafił do Jakuba Sobieskiego, brata Aleksandra i znajdował się na zamku książęcym w Oławie, siedzibie Jakuba Sobieskiego. W 1750 r. właścicielem obrazu stał się hrabia Michael von Althan z Międzylesia. Wizerunek Matki Bożej umieszczono wtedy w ołtarzu głównym międzyleskiego kościoła. W tym samym roku przyozdobiono go złożoną sukienką. 8 kwietnia 1951 r. obraz przybył do Wrocławia i został umieszczony w lewym bocznym ołtarzu, tuż przy prezbiterium tutejszej katedry. Czczony przez nas wizerunek Matki Najświętszej nosi wiele tytułów: Matka Boża Bolesna, Pocieszycielka strapionych, Madonna Wodząca Oczami, Matka Boża Sobieskich, Matka Boża Zwycięska, Madonna Wrocławska.

Podczas swojej drugiej pielgrzymki do Wrocławia papież Jan Paweł II, na zakończenie 46. Międzynarodowego Kongresu Eucharysty-

stycznego, 31 maja 1997 r., nadał wizerunkowi jeszcze jeden tytuł **Mater Adorans – Matka Adorująca** – i ozdobił go koroną na zakończenie nabożeństwa eucharystycznego. Kluczem do zrozumienia tego tytułu obrazu jest encyklika Jana Pawła II *Ecclesia de Eucharistia*, a zwłaszcza jej ostatni rozdział zatytułowany: *W szkole Maryi, Niewiasty Eucharystii*. Czytamy tam między innymi takie słowa: „«Błogosławiona [jest], która uwierzyła» (Łk 1, 45). Maryja w tajemnicy Wcielenia antycypowała także wiarę eucharystyczną Kościoła. Kiedy nawiedzając Elżbietę, nosi w łonie Słowo, które stało się ciałem, Maryja w pewnym sensie jest «tabernakulum» – pierwszym «tabernakulum» w historii, w którym Syn Boży (jeszcze niewidoczny dla ludzkich oczu) pozwala się adorować Elżbiecie, niejako «promieniając» swoim światłem poprzez oczy i głos Maryi”.

Siostry i Bracia, adoracja to oddawanie czci Bogu, okazywanie Mu uwielbienia, zachwytu i podziwu. Rzeczywiście, Elżbieta, obok Maryi, była pierwszą osobą, która adorowała Jezusa. Pod natchnieniem Ducha Świętego zobaczyła w Maryi Matkę mającego się narodzić Zbawiciela. Z tej radości, jak to opisuje Ewangelista Łukasz, poruszyło się dzieciątko w jej łonie. Dla Maryi był to znak, że już nie musi samotnie nieść tajemnicy powierzonej Jej przez Anioła Gabriela i może dać wyraz swej ogromnej radości. *Mater Adorans*, to Matka Adorująca swego Syna od chwili poczęcia. Adorująca Boga w czasie pobytu u swej krewnej Elżbiety. Pełna uwielbienia, zachwytu i podziwu dla wielkich dzieł, które Bóg uczynił w Jej życiu, czemu dała wyraz w modlitwie *Magnificat*. Adorująca Jezusa w Betlejem, a potem na każdym etapie Jego życia i działalności, aż po zdjęcie z krzyża i złożenie w grobie. W tej adoracji Jezusa Maryja nie była sama. Dzieciątko Jezus adorowali przy żłóbku pasterze, również trzej królowie, zwani mędrcami, co pięknie uwiecznili na płótnie wielcy artyści i co do dzisiaj możemy podziwiać w kościołach i największych muzeach na świecie.

W dzisiejszą uroczystość, wpatrując się w oblicze *Mater Adorans*, od Niej chcemy się uczyć adoracji Chrystusa. Najpierw adoracji Chrystusa obecnego w naszym sercu, zwłaszcza przyjętego w Komunii Świętej. Jezus jest w nas obecny i to stwarza dla nas okazję, by tak jak brzemienna Maryja adorować Go, zwłaszcza wtedy, kiedy przyjmujemy Go pod postacią chleba. Ale nie tylko. Całe nasze życie jest życiem w Chrystusie i z Chrystusem, dlatego każda chwila jest dobrą okazją, by w aktach strzelistych, poprzez myśl skierowaną ku Zbawcy, okazywać Mu cześć, uwielbienie i podziw. Obok tej adoracji

wewnętrznej, od Maryi, naszej Matki, możemy się uczyć adoracji zewnętrznej, to znaczy adoracji, która angażuje nie tylko serce i umysł, ale także nasz wzrok. Tak adorowano Jezusa w czasie Jego ziemskiego życia. A my dzisiaj tak właśnie możemy adorować naszego Zbawcę obecnego w Eucharystii, wystawionego w monstrancji czy ukrytego w tabernakulum.

Maryja w akcie adoracji jest naszą nauczycielką, Mistrzynią i wzorem, dlatego niech ten czcigodny wizerunek Matki Adorującej przypomina nam i zachęca nas do oddawania czci Jezusowi obecnemu w naszym życiu i prawdziwie obecnemu w Najświętszym Sakramencie.

Kochani, Chrystus tęskni za człowiekiem, tęskni w pustym kościele, tęskni, kiedy wystawiony w monstrancji nie znajduje nikogo, kto chciałby Mu ofiarować chociaż chwilę swojego czasu. Tęskni z miłości, tęskni, bo nas kocha. Ale nigdy nie zrozumie tego ktoś, kto prawdziwie nie kochał albo nie dość mocno kochał drugiego człowieka. Rozumiał to bardzo dobrze Jan Paweł II, którego tak często widzieliśmy adorującego Najświętszy Sakrament. I właśnie Relikwiarz przypomina nam postać adorującego Jana Pawła II. Nie przedstawia on całej sylwetki ani twarzy papieża, ale jego ręce, które ściskają zdołoną monstrancję. Swoim kształtem monstrancja ta nawiązuje do monstrancji promienistej, faktycznie użytej przez Jana Pawła II podczas adoracji Najświętszego Sakramentu w katedrze wrocławskiej, i jest także odwołaniem do Tradycji Kościoła, a w niej szczególnie do tradycji archidiecezji wrocławskiej. Odwołanie do monstrancji promienistej nie tylko przenosi nas do konkretnego miejsca i czasu, czyli 1997 r., ale pomaga wyrazić w pełni myśl o łączności czasu w Kościele. W jednym momencie obecna jest tradycja i teraźniejszość. Kościół to Żywe Mistyczne Ciało Chrystusa, ten sam – choć inny, wiecznie trwa. W tym Kościele ten sam Chrystus jest zawsze obecny. Myśl ta była też myślą przewodnią papieskiego wystąpienia wygłoszonego podczas adoracji Najświętszego Sakramentu w naszej katedrze. Nawiązując do słów zapisanych w Ewangelii św. Jana, papież powiedział:

„*Rabbi* [Nauczycielu], kiedy tu przybyłeś?» (J 6, 25). Tak pytali Jezusa ludzie szukający Go po cudownym rozmnożeniu chleba. Tak również i my pytamy Jezusa dzisiaj we Wrocławiu. Tak pytają Go wszyscy uczestnicy Kongresu Eucharystycznego. A Chrystus nam odpowiada: Przybyłem, gdy wasi przodkowie przyjmowali chrzest, za czasów Mieszka i Bolesława Chrobrego, gdy biskupi i kapłani zaczęli sprawować na tej ziemi «wielką tajemnicę wiary», która gromadziła

w jedno wszystkich złąknionych pokarmu dającego życie wieczne. A więc Chrystus przybył do Wrocławia przed z górą tysiącem lat, gdy tutaj rodził się Kościół, a Wrocław stał się stolicą biskupstwa, jednego z pierwszych na ziemiach piastowskich. Chrystus na przestrzeni wieków przybywał do wszystkich miejsc globu ziemskiego, skąd pochodzą uczestnicy Kongresu Eucharystycznego. I odtąd Jego obecność w Eucharystii trwa do dziś, zawsze tak samo cicha, pokorna i hojna”.

Kochani za tę obecność chcemy Jezusowi dziękować, tą obecnością chcemy się cieszyć oraz razem z Maryją i św. Janem Pawłem II pragniemy Jezusa Eucharystycznego adorować.

4

HOMILIA

**wyłoszona na Mszy Świętej
w kaplicy Cudownego Obrazu
NMP Częstochowskiej
podczas Archidiecezjalnej Pielgrzymki
na Jasną Górę**

(16 września 2022 r.)

Drodzy Pielgrzymi!

Jak co roku spotykamy się dzisiaj, duchowieństwo i wierni archidiecezji wrocławskiej, w sanktuarium Jasnogórskim, u naszej Matki, by na nowo przeżyć, że jesteśmy rodziną dzieci Bożych, braćmi i siostrami w Chrystusie Panu. Spotykamy się na tym świętym miejscu, szczególnie i od wieków umiłowanym przez Maryję, Matkę Chrystusa, by za jej pośrednictwem prosić o potrzebne nam łaski i błogosławieństwo Jej Boskiego Syna. I jak co roku, w czasie Eucharystii, słyszymy i rozważamy w sercu to samo wydarzenie cudu w Kanie Galilejskiej opisane w Ewangelii św. Jana. Kiedy św. Jan pisał swoją

Ewangelię, znał już teksty Ewangelii synoptycznych, to znaczy teksty Ewangelistów: Mateusza, Marka i Łukasza. Nic dziwnego, że starał się je uzupełnić o treści, które tam się nie znalazły, a które w jego przekonaniu były istotne dla pogłębienia wiary w Boskie posłannictwo Jezusa Chrystusa. Do wydarzeń, o których nie wspominają pozostali Ewangeliści, a które opisał tylko św. Jan, należy zaliczyć pierwszy dokonany przez Chrystusa cud w Kanie Galilejskiej. Dokładny opis uroczystości weselnej, cytowanie dialogu pomiędzy Maryją a Jezusem wskazują na to, że św. Jan był bezpośrednim świadkiem wydarzenia, które tak dokładnie opisał. Na wesele zaproszona była Maryja i Chrystus ze swymi uczniami. Zgodnie z ówczesnym zwyczajem wesele odbywało się w domu pana młodego lub jego ojca, a na uroczystość zapraszano wszystkich krewnych narzeczonego i narzeczonej oraz bliskich przyjaciół. Uroczystości weselne trwały zwykle siedem dni. W pewnej chwili okazało się, że zabrakło wina. Widząc zmartwienie gospodarzy, Matka Boża poprosiła o pomoc swego Syna. Nie prosiła, aby dokonał cudu, lecz podzieliła się swoją troską o dobre imię gospodarzy. Pewnie sama nie wiedziała, o co ma prosić swego Syna, ale była pewna, że On znajdzie sposób zaradzenia kompromitacji państwa młodych i gospodarzy wesela. Jezus wysłuchał prośby Matki i dokonał czegoś, czego z pewnością nikt się nie spodziewał, i w sposób, który był nie do wyobrażenia – przemienił wodę w wino. Świadcami tego cudu byli słudzy, którzy napełniali stągwie wodą. Przemiana wody w wino podczas uczty weselnej w Kanie Galilejskiej była nie tylko pierwszym cudem uczynionym przez Jezusa Chrystusa, ale również pierwszym przykładem szczególnej siły modlitwy i orędownictwa Bogarodzicy za znajdujących się w potrzebie ludzi. Maryja poleciła bowiem sługom, aby uczynili, o cokolwiek ich Chrystus poprosi. Wiedziała, jakie jest Jego miłosierdzie wobec ludzi. Tym samym, jak kończy opowieść Ewangelista, objawił chwałę swoją i uwierzyli w Niego Jego uczniowie. Jednym z celów dokonanego cudu było zatem utwierdzenie przez Jezusa płytkiej jeszcze wiary Jego uczniów.

Dla nas, którzy przychodzimy tutaj do Matki z naszymi problemami, prośbami, przeczytany fragment Ewangelii jest umocnieniem w nadziei i wierze w skuteczność orędownictwa Matki Bożej. O tej skuteczności mówi nam historia tego sanktuarium narodowego, mówią mury tej bazyliki, wota zawieszane w kaplicy Cudownego Obrazu. Wszystko, co nas tu otacza, potwierdza skuteczność wstawiennictwa

Matki Najświętszej. Tu zawsze działały się cuda, począwszy od cudownej obrony przed najazdem szwedzkim. Maryi nie trzeba mówić, podpowiadać, w jaki sposób ma nam pomóc. Ona jak w Kanie Galilejskiej przedstawia nasze prośby Synowi, a On już wie, w jaki sposób nam pomóc. Dlatego powiedz Matce tylko o tym, co cię boli, z czym sobie nie radzisz, a za jej wstawiennictwem Jezus znajdzie rozwiązanie i ci pomoże. Nieraz w taki sposób, że tego do końca nie zrozumiesz. Tak jak starosta weselny, który przywołał pana młodego i powiedział do niego: Każdy człowiek stawia najpierw dobre wino, a gdy się napiją, wówczas gorsze. Ty zachowałeś dobre wino aż do tej pory.

Cuda, jakie się tu dokonują, dotyczą najpierw naszych serc, naszego ducha. Gdyby potrafiły mówić konfesjonały, wiele mogłyby nam opowiedzieć o nawróceniach, o uzdrowieniach dokonanych w sakramencie pokuty. Właśnie te cuda są dla nas najistotniejsze, bo pozwalają nam wejść na drogę prowadzącą do zbawienia. Jezus każdemu człowiekowi, przez swoje cierpienie, śmierć na krzyżu i zmartwychwstanie, wysłużył zbawienie, dla każdego przygotował mieszkanie w niebie. Niestety nasze grzechy oddzielają nas od Bożej miłości i w ciemności grzechu nie jesteśmy w stanie o własnych siłach wejść na drogę światłości. Nie potrafimy przebaczyć, zrezygnować z zemsty, pojednać się z bliźnim, uwolnić się od nałogów, od czynienia zła. I nieraz potrzeba cudu, aby od zła się uwolnić, po prostu nawrócić. I te cuda, za wstawiennictwem Matki Jasnogórskiej, na tym miejscu, każdego dnia się dokonują. Są ważne dla kochającej nas Matki i dla nas samych, bo otwierają drogę do wiecznego zbawienia. Zaraz potem dzieją się tutaj cuda, które związane są z naszym ziemskim życiem, z naszymi codziennymi problemami, bólami, zranieniami, cierpieniem, podobnie jak w Kanie Galilejskiej. To wszystko sprawia szczególną siłą modlitwy i orędownictwa Bogarodzicy za znajdujących się w potrzebie ludzi. I pełne miłości serce Jezusa otwarte na każdego. Dlatego godne pochwały jest nasze pielgrzymowanie. Nie lękajmy się prosić Maryję o pomoc we wszystkich naszych potrzebach i potrzebach naszych bliskich: o łaskę nawrócenia, przebaczenia, zgody w naszych rodzinach, ojczyźnie, o łaskę powrotu do zdrowia, pomyślności. Ale nie zapominajmy także o tym, by dziękować. Każdy dzień naszego życia naznaczony jest Jej opieką i Bożym błogosławieństwem. Nawet wtedy, kiedy wszystko w naszym życiu się układa, kiedy jest takie zwyczajne, nie znaczy to, że Maryja i Jej Syn nie interesują się nami, że są gdzieś daleko. Zawsze są blisko, zawsze

wpatrzeni w nas i gotowi by pomagać. Podobnie jak w czasie uczty weselnej, gdzie wielu gości nie miało nawet świadomości Chrystusowej interwencji, bo wiedzieli o niej tylko słudzy, którzy napełniali stągwie wodą.

Siostry i bracia, te wszystkie wasze prośby, podziękowania, dziękczynienia złożę na patenie w czasie ofiarowania razem z białą hostią, która po przeistoczeniu stanie się Ciałem Chrystusa, i proszę będę o te niewidzialne i widzialne owoce spotkania z Jezusem Eucharystycznym i Jego oraz naszą Matką, Maryją. Amen.

5
HOMILIA
wygłoszona podczas
inauguracyjnej Mszy Świętej
w sanktuarium św. Rity z Cascii
w Smolnej

(22 września 2022 r.)

Drogie Siostry i drodzy Bracia
w naszym Panu Jezusie Chrystusie!

Święty Paweł w Liście do Filipian pisze: „O nic się już zbytnio nie troskajcie, ale w każdej sprawie wasze prośby przedstawiajcie Bogu w modlitwie i błaganiu z dziękczynieniem”.

Idąc za jego poleceniem, gromadzimy się dzisiaj wokół ołtarza Eucharystycznego, aby za wstawiennictwem św. Rity, niezwykle skutecznej orędowniczki w sprawach trudnych, nawet beznadziejnych, przedstawiać nasze błagania dobremu Bogu.

Święta Rita urodziła się około 1380 r. w rodzinie ubogich górali w Rocca Porena jako jedyne, wyproszone modłami dziecko. Na chrzcie otrzymała imię Małgorzata. Na życzenie rodziców wyszła za

mąż za Ferdynanda, jednak związek ten był bardzo nieudany. Porywczy i brutalny mąż był powodem wielu jej dramatów, ale znosiła swój los z wielką cierpliwością. Gdy mąż Rity został zabity w porachunkach między włoskimi rodami, bojąc się, by synowie, według niepisanych praw, w ramach wendety, której oczekiwała rodzina zamordowanego, nie kontynuowali zemsty, prosiła Boga, aby raczej zabrał ich ze świata, niż mieliby stać się zabójcami. Bóg wysłuchał tej prośby i obaj zmarli podczas epidemii.

Trudno nam sobie wyobrazić, co czuło serce matki, która w trosce o swoich synów, o ich zbawienie, prosi Boga o ich śmierć. Dla każdego z nas życie stanowi tu, na ziemi, najwyższą wartość. Dlatego bronimy życia od poczęcia do naturalnej śmierci. Są jednak takie sytuacje, kiedy jesteśmy w stanie, dla dobra kogoś bliskiego, rodziny, ojczyzny narażać nasze życie na śmierć. Nie znaczy to, że chcemy naszej śmierci, ale że jesteśmy na nią gotowi, by ratować życie naszych bliskich.

Moi kochani, to nie jest teoria. Są matki, które dla ratowania życia swego nienarodzonego dziecka, narażają siebie na śmierć. Są mężczyźni, którzy w obronie swoich żon, dzieci, matek podejmują często nierówną walkę z agresorem. Wojna w naszym najbliższym sąsiedztwie na nowo nam to uświadamia. Ale żeby prosić Boga o śmierć dla swoich synów? Jak to możliwe? Święta Rita dobrze wiedziała, że zemsta, która wtedy przybierała formy instytucjonalne i kulturowe w postaci wendety, nakręca spiralę przemocy i zła. Że zasada „śmierć za śmierć” wcale nie jest sprawiedliwa. I dobrze wiedziała, że życie wieczne jest większą wartością, niż życie ziemskie. Dlatego właśnie życzyła swoim synom osiągnięcia dobra najwyższego, szczęścia wiecznego, nawet za cenę utraty życia na ziemi. Święta Rita nie widziała innej możliwości przerwania spirali zła nakręcającej bezlitosnym prawem odwetu. Bolało ją, że ludzie zapomnieli, że nie chcieli się kierować w swoim życiu podstawową zasadą moralną zawartą w Ewangelii, a wzywającą do tego, abyśmy czynili ludziom tak, jak chcielibyśmy, by nam czynili. Jej prośba była krzykiem rozpacz i desperacji matki zatroskanej o zbawienie swoich synów. Nie wiemy tego na pewno, ale jestem przekonany, że jako osoba głębokiej wiary i miłości, umiłowana przez Chrystusa i zjednoczona z Nim przez swoje cierpienie, kochająca swoich synów, ostatecznie otwarła się na wypełnienie woli Bożej. Bo doskonała forma modlitwy zakorzeniona jest w modlitwie Jezusa w Ogrójcu, w której prosił Ojca: „nie moja, ale Twoja wola niech się stanie”. My także przychodzimy

tu, do naszego sanktuarium, z trudnymi sprawami, z którymi sobie nie radzimy, nie wiemy, jak je rozwiązać, czasami nie mamy już na to siły i błagamy Boga za wstawiennictwem św. Rity o pomoc, uzdrowienie i potrzebne nam łaski. I Pan Bóg wysłuchuje, chociaż nie zawsze nam pomaga według wymyślonego przez nas scenariusza. „Bądź wola Twoja”, słowa z modlitwy, której nauczył uczniów Jezus, są **kluczem do serca Boga**, otwierają Je i pozwalają Bogu działać – bo już nie ograniczają Jego planów, które przerastają nasze oczekiwania i wyobrażenia.

Siostry i Bracia, Rita już jako wdowa wstąpiła do zakonu augustianek. Warunkiem przyjęcia jej do zakonu było żądanie doprowadzenia do pojednania jej rodziny z rodzinami morderców męża. Musiała odszukać winnych śmierci Ferdynanda, spotkać się z nimi i zawrzeć ugodę, przebacząc im to, co uczynili, i sama prosząc o przebaczenie. Rita otworzyła w ten sposób drogę pokoju, a wchodząc na nią, stała się w historii rodzin kobietą-symbolem, zdolną do pojednania, nawet jeśli trzeba za nie zapłacić wysoką cenę. Ponieważ była analfabatką, została przyjęta do sióstr konwerek przeznaczonych do najniższych posług w klasztorze. Spełniała je w pokorze z miłości do Chrystusa. Miała szczególne nabożeństwo do męki Pańskiej. Kiedy pewnego dnia kaznodzieja franciszkański, Jakub della Marca, mówił w kazaniu o męce Pańskiej, prosiła gorąco Jezusa, by dał jej zakosztować męki, chociaż jednego ciernia, który ranił Jego głowę. Jej prośba została wysłuchana i w czasie modlitwy poczuła w głowie silne ukłucie, a na tym miejscu wytworzyła się bolesna rana, która zadawała jej cierpienia przez piętnaście lat, aż do śmierci. Kolec z korony cierniowej w czole oraz róża w symboliczny sposób reprezentują egzystencję wielu ludzi, pełną cierpień, czyli kolców, a równocześnie nadziei na ich przezwyciężenie, której znakiem jest płatek kwitnącej róży.

Będąc prostą i niewykształconą osobą, osiągnęła szczyty kontemplacji. Zmarła 22 maja 1457 r. Jej kult rozpowszechnił się na całym świecie. Do tej mistyczki zwracają się ludzie udręczeni przez wiele problemów, przede wszystkim rodzinnych. W literaturze św. Rita jest przedstawiana jako róża, która nigdy nie więdnie, święta od przypadków beznadziejnych. Jej historia opisywana jest jako historia miłości i krwi, zemsty i przebaczenia. Jej działania, które doprowadziły do zawarcia pokoju pomiędzy wrogimi rodzinami, uczyniły z Rity świętą, którą wzywa się, błagając o pokój w rodzinach i społeczeństwie.

Bracia i Siostry, czyż św. Rita nie jest osobą nam bliską? Czyż w jej doświadczeniach życiowych nie odnajdujemy naszych? Czyż w naszym bólu spowodowanym problemami rodzinnymi nie znajdujemy w niej osoby, która nas bardzo dobrze rozumie? Której nie jest obojętne nasze cierpienie? Czyż historia jej życia nie wzbudza w nas nadziei, że nie ma sytuacji beznadziejnych bez wyjścia? Czyż życie św. Rity nie jest potwierdzeniem słów Jezusa: „jeżeli we Mnie trwać będziecie, a słowa moje w was, poproście, o cokolwiek chcecie, a to wam się spełni”?

W dzisiejszą uroczystość na nowo uświadamiamy sobie, że św. Rita nieustannie wstawia się za nami u Ojca, ofiarując Mu zasługi, które przez jedyne Pośrednika między Bogiem a ludźmi, Jezusa Chrystusa, zdobyła na ziemi. Przeszła do nieba, by czynić dobrze na ziemi. Święta Rito wyproś nam łaski, o które dzisiaj gorliwie prosimy. Amen.

6

HOMILIA

**wygłoszona podczas Mszy Świętej
połączonej z poświęceniem organów
w kościele św. Wawrzyńca i św. Antoniego
w Borku Strzelińskim**

(25 września 2022 r.)

Umiłowani w Chrystusie Panu!

Początki historii organów sięgają starożytnej Grecji. Można się dopatrzeć pokrewieństwa tego instrumentu z pasterską fletnią Pana, czyli zespołem drewnianych piszczałek różnej wielkości, połączonych w jednym rzędzie. Oficjalne zezwolenie na umieszczenie organów w kościele zostało wydane w latach sześćdziesiątych VII wieku

po Chrystusie przez papieża Witaliana. Na naszych ziemiach pierwsze organy powstały prawdopodobnie w XII wieku, z tego okresu pochodzą wzmianki o organach na dworze Kazimierza Sprawiedliwego (1177–1194). Nieco późniejsze są organy w opactwie cysterek w Trzebnicy i w klasztorze dominikanów w Sandomierzu. W 1244 r. książę Konrad Mazowiecki ufundował organy w Czersku. Z XIV wieku pochodzą wiadomości o organach w Toruniu, Krakowie i Kętach. Szczytem bujnego rozwoju budownictwa organowego był wiek XVII i właśnie z tego okresu pochodzą między innymi słynne organy w Kazimierzu nad Wisłą i w Leżajsku.

Dzisiaj uczestniczymy w obrzędzie błogosławieństwa organów. Konstytucja o liturgii świętej podkreśla znaczenie tradycji muzyki organowej w Kościele katolickim, dowodząc, że organy piszczałkowe są tym instrumentem, „którego brzmienie ceremoniom kościelnym dodaje majestatu, a umysły wiernych podnosi do Boga i spraw niebieskich”. Niech zatem muzyka organowa rozbrzmiewa nawet przez dłuższy czas jako przygotowanie do liturgii i także po jej zakończeniu.

Organ są instrumentem liturgicznym, nie jakiś inny instrument, ale właśnie organy. Jeśli kielich i patenę uważamy za naczynia liturgiczne, jeśli mszał jest księgą liturgiczną, jeśli strój celebransa nazywamy szatą liturgiczną, to także organy, które ceremoniom kościelnym dodają blasku i uroczystego charakteru, a umysły wiernych podrywają do Boga i spraw niebieskich, zasługują na nazwę instrumentu liturgicznego. Właśnie ten wyjątkowy instrument liturgiczny znajdujący się w waszym kościele przed chwilą pobłogosławiłem. Jest to dla mnie także okazja, by podziękować wszystkim, którzy przyczynili się do restauracji i odbudowy tego instrumentu, którego dźwięki poprowadzą nasz śpiew i pomogą nam jeszcze lepiej przeżyć tajemnicę Eucharystii i obecność Jezusa pośród naszej wspólnoty. Nasze otwarcie się na miłość Chrystusa spotyka się z Jego miłością, która jest uprzednia w stosunku do naszej, jest wcześniejsza, bo sięga początku naszego istnienia. Miłości wszechogarniającej, niemającej końca ani granic. Wyrazem tej Boskiej miłości jest ofiarowany nam dar odkupienia, dar Eucharystii i dar słowa, które nas przenika i prowadzi, słowa, które zdolne jest nas przemienić, które się nie starzeje i zawsze pozostaje aktualne. Taką aktualność zachowuje przypowieść o Łazarzu i boga-

czu. Skierowana co prawda do faryzeuszów, jednak pokazuje także nam, jak sposób posługiwania się naszymi dobrami wpływa na nas zwłaszcza po oddaniu przez nas ostatniego tchnienia. Szkoda, że w naszej refleksji nad tekstem Ewangelii zatrzymujemy się zwykle wyłącznie na treściach eschatologicznych. Niedobry bogacz ponosi karę wieczną, ubogi Łazarz otrzymuje nagrodę w niebie. Przypowieść Jezusa ma o wiele głębszy sens. Bez cienia wątpliwości w przypowieści mowa jest o bogactwie, o dobrach materialnych. Ale Jezus, mówiąc o używaniu bogactwa, zwraca się do faryzeuszy, którzy opływali w różne dobra i zdecydowanie lepiej byli sytuowani materialnie od innych grup społecznych, a ponadto bogatsi byli pod względem religijnym. To znaczy, lepiej znali Prawo Mojżeszowe, przykazania i nauki rabinów, przepisy sprawowanego w świątyni jerozolimskiej kultu. Byli nauczycielami i przywódcami ludu, którzy szczylic się swoją wiedzą religijną i pobożnym życiem. Niestety, ich wiedza religijna i praktyki religijne spełniane w sposób drobiazgowy nie służyły ludowi izraelskiemu, ale były powodem do pychy, wywyższania się i pogardzania innymi. Z tego powodu, wraz z krytyką faryzeuszów i ich postępowania, zachęta Jezusa, by dzielić się swoim bogactwem, nie dotyczy tylko zasobów materialnych, ale również bogactwa duchowego. Z tej nauki Chrystusa wynika, że nie możemy pozostać obojętni na ubóstwo materialne naszych braci, ale w równym stopniu na ubóstwo duchowe. Jezus oczekuje od nas, byśmy dzielili się bogactwem duchowym, religijnym z tymi, którzy tego potrzebują, nawet wtedy, kiedy tej potrzeby sobie nie uświadamiają. A że jest taka potrzeba, wskazują na to postulaty naszych wiernych wyrażone w czasie synodu na szczęblu diecezjalnym. W dokumencie podsumowującym przebieg synodu zwrócono uwagę na potrzebę prowadzenia katechez pogłębiających rozumienie liturgii i umożliwiających świadome w niej uczestnictwo. Podkreślono także wagę zachęcania wszystkich wiernych (niezależnie od wieku i płci) do aktywnego włączania się w przebieg liturgii w ramach istniejących możliwości, bo liturgia jest miejscem, w którym świeccy mają możliwość świadectwa o swojej wierze. Rodzi się jednak pytanie, czy potrafimy dzielić się naszym bogactwem duchowym, religijnym? Odpowiedź nie napawa optymizmem. Wierni jednej z naszych parafii po wielu dyskusjach i rozmowach w sposób bardzo obrazowy zdiagnozowali obecną sytuację:

„Wspólnie jedziemy w pociągu, którego celem jest zbawienie. Celu podróży nie widać, jak to w pociągu. Ale chyba jest gorzej – siedzący w pociągu często nie wiedzą, dokąd jadą. Co się dzieje, że niektórzy z niego wysiadają? Dlaczego inni stojący na peronie do nas nie dołączają? Dlaczego nie dołączają – tu odpowiedź jest dość prosta – bo nam nie zazdroszczą. Nasze życie, patrząc na przeciętnych katolików, nie jest zachętą dla nikogo. Katolicy, może poza niewielkimi wspólnotami, to nie są ludzie radosni, to nie są ludzie kochający się wzajemnie, z którymi chciałoby się być. Więc jeśli pada pytanie: «Kto nas prosi, byśmy podążyli razem» – to odpowiedź brzmi: «Nikt nas nie prosi».

Tak, są przedziały w tym pociągu radosne i świadome celu. Cała reszta jedzie z przyzwyczajenia, ot taki rodzaj kultury katolickiej, coraz bardziej, zresztą, niemodnej”.

Ten obraz jasno pokazuje, że za mało staramy się dzielić naszym doświadczeniem wiary, naszą radością z bycia uczniem Jezusa. Za mało w naszych rodzinach pomagamy tym, którzy znaleźli się w sytuacji ubóstwa duchowego i religijnego. Jest nam to obojętne. Może jeszcze wzbudzamy w sobie współczucie dla ubóstwa materialnego, potrafimy pomagać, ale niestety wykazujemy zupełną obojętność na ubóstwo duchowe. A przecież wystarczy tak niewiele, by podzielić się z innymi naszym bogactwem wiary i miłości Boga. Pamiętajmy, że największą siłę oddziaływania ma osobiste i wspólnotowe świadectwo. Jest dużo bardziej przekonujące niż np. zapisy prawne. Przyciągają parafie i wspólnoty żyjące miłością, otwarte na innych, służące pomocą, księża z oddaniem przeżywający swoje powołanie. Wśród proszących o włączenie do naszej wspólnoty znajdują się ludzie poszukujący doświadczenia wiary, skrzywdzeni przez ludzi Kościoła i przez ich antyświadectwo, małżonkowie żyjący w powtórnych związkach małżeńskich, osoby uwikłane w nałogi oraz uchodźcy. Otwórzmy się na nich, nie pozostawiamy ich samymi, dzielimy się z nimi naszą radością ze spotkania z Jezusem obecnym w Eucharystii. Niech dzisiejsza uroczystość uświetniona dźwiękami poświęconych organów uraduje nie tylko nasze serca, ale także tych, którzy, może nawet w sposób nieuświadomiony, pragną Bożej i naszej miłości.

7

HOMILIA

wygłoszona na Mszy Świętej
podczas uroczystości jubileuszu trzechsetlecia
Parafii pw. św. Michała Archanioła w Długołęce

(29 września 2022 r.)

Kochani Bracia i Siostry w Chrystusie,
uczestnicy uroczystości jubileuszowych waszego kościoła.

Dzisiaj Kościół obchodzi święto Świętych Archaniołów Michała, Gabriela i Rafała. Imię pierwszego archanioła – Michał – w języku hebrajskim oznacza: „Któż jak Bóg!”. To archanioł broniący przed szatanem, to także obrońca przyjaciół Boga, ten, który czuwa nad ludem. O Gabrielu – dosłownie: „Bóg okazał się mocnym” – Pismo Święte wspomina, że stoi przed Bogiem. Jest aniołem przynoszącym radosne nowiny: o narodzeniu Jana i Jezusa, ponadto już w Starym Testamencie objawił Danielowi sekrety planu Boga dotyczące historii. To właśnie w pierwszym czytaniu słyszeliśmy świadectwo proroka Daniela: „Patrzyłem w nocnych widzeniach: a oto na obłokach nieba przybywa jakby Syn Człowieczy. [...] Powierzono Mu panowanie, chwałę i władzę królewską, a służyły Mu wszystkie narody, ludy i języki. Panowanie Jego jest wiecznym panowaniem, które nie przemienie, a Jego królestwo nie ulegnie zagładzie”. Innymi słowy, Chrystus, Syn Człowieczy, to spełnienie planu Boga dotyczącego naszej ludzkiej historii, planu, którego spełnienie dokona się w przyszłości, a w którym będą brali udział także aniołowie. Trzeci z archaniołów to Rafał. Jego imię znaczy: „Bóg uleczył”. Także i on należy do grona siedmiu aniołów, którzy stoją przed tronem Boga. Piastuje zaś rolę pomocnika: towarzyszy Tobiaszowi w jego podróży i uzdrawia jego ojca ze ślepoty.

Z woli Boga mamy tu, na ziemi, także innych opiekunów anielskich, z których w szczególny sposób wyróżniają się aniołowie stróżowie. Każdy z nas od dzieciństwa aż do śmierci otoczony jest dyskretną opieką i wstawiennictwem swego anioła stróża. Aniołowie

naśladują Boga w jego miłości i trosce o stworzenia. Anioły są więc posyłane przez Boga do opieki nad światem, nad narodami i indywidualnymi ludźmi, nad wspólnotami parafialnymi. Aniołem, który opiekuje się naszą parafią, jest archanioł Michał.

Dziś w uroczysty sposób obchodzimy jubileusz trzechsetlecia kościoła parafialnego. Bo właśnie trzysta lat temu, to znaczy w 1722 r., zakończono prace budowlane i oddano kościół do sprawowania kultu. Ale historia waszej parafii jest o wiele starsza. Pierwsze wzmianki o istnieniu parafii pochodzą z XII wieku. Potem kroniki wspominają o ruchu pielgrzymkowym z Wrocławia, Trzebnicy i Oleśnicy związanym z aktem wynagradzania Bogu za profanację Najświętszego Sakramentu dokonaną w XV wieku. I dopiero potem wzniesiono barokowy kościół na cześć odnalezienia sprofanowanej Hostii. Przez cały ten czas wierni byli i są do dziś wspomagani przez orędownictwo przemożnego patrona, archanioła Michała. Jako istota niematerialna, niemająca ciała, pomaga nam w taki sposób, że nawet nie wiemy, iż to się dzieje. Pomaga w sposób dyskretny i delikatny, bo nie chce nic robić wbrew naszej woli, naśladując w ten sposób samego Boga, który szanuje naszą wolę i nie czyni nic, co ograniczałoby nasz wolny wybór.

Umiłowani w Chrystusie Panu, w naszej kulturze, w sztuce, aniołowie, czyli istoty duchowe, niematerialne, przedstawiane są w ludzkim ciele. Bo jak inaczej przedstawić ducha? Nie ma w tym jakiegos naduzycia, ponieważ dla anioła jest możliwe przybieranie ciała. Jak twierdzi św. Tomasz, anioły stają się na chwilę ludźmi, aby potem znowu stać się aniołami. Właśnie w taki sposób działają i dlatego, jak czytamy w Księdze Tobiasza, ani on, ani inni ludzie nie byli w stanie wykryć, że towarzyszy mu archanioł, dopóki on sam tego nie objawił. Oczywiście taki sposób pomocy ludziom dzieje się zawsze z woli Boga.

Siostry i Bracia, w naszej drodze do nieba nie jesteśmy sami. Obok Jezusa Chrystusa, jedyne go pośrednika między Ojcem Niebieskim a nami, naszego Zbawcy, i orędującej za nami Matki Najświętszej, obok rzeszy Świętych, złączonych z nami w Świętych obcowaniu, mamy także aniołów, wielkich opiekunów i potężnych orędowników, którzy z woli Boga, w dzień i w nocy, są przy nas i chronią nas od złego. Dzisiaj nie jesteśmy jeszcze w stanie tego wszystkiego zobaczyć, bo brak nam wiary i niezdolni jesteśmy patrzeć na świat, jego i naszą historię, oczyma Chrystusa. Kiedyś jednak nadejdzie taki moment, bo jak zapewnia nas Jezus w przeczytanym dzisiaj fragmencie Ewan-

geli według św. Jana: „Urzycie niebios otwarte i aniołów Bożych wstępujących i zstępujących na Syna Człowieczego”. Oznacza to, że kiedyś w pełni zrozumiemy głębię misterium Chrystusa, które obejmuje wszechświat i nadaje sens historii oraz będziemy mogli pojąć, że na Jego służbie pozostają niezliczone rzesze aniołów. Niebo zostało już dla nas otwarte w Chrystusie Jezusie, który zstąpił między ludzi, a ludzie dzięki Niemu mogą wstępować do Boga. Aniołowie zaś są sługami tej przedziwnej wymiany i przewodnikami w drodze do nieba. Nie oznacza to jednak, że zwolnieni jesteśmy od osobistego wysiłku zdobywania Królestwa Bożego, od walki ze złem. W naszym życiu ciągle musimy dokonywać wyboru między dobrem a złem. To nie jest łatwe, bo zło stara się być dla nas atrakcyjne, przyciąga nas jak pięknie opakowany towar, przebiera się w szaty dobra i przekonuje nas, że służy naszej wielkości i samorealizacji. Zło wprowadza nas w błąd, próbując pod szyldem tolerancji marginalizować chrześcijański system wartości i normy moralne. Młodych ludzi uczy się, że tolerancyjny to ten, kto wszystkie zachowania i postawy traktuje jako równoważną alternatywę, i co więcej, tolerancję interpretuje się jako wartość najważniejszą. To ostatecznie prowadzi do budowy społeczeństwa i świata, w którym wszystko jest jednakowo dobre, tylko inaczej. Kłamstwo, to prawda inaczej, kradzież to zarabianie inaczej, narkotyki i inne środki odurzające to wolność inaczej, hejt internetowy to realizacja wolności słowa, wulgaryzmy, agresja słowna, język nienawiści to wyrażanie ekspresji, emocji, uczuć. Co gorsza, zło stawia w stan oskarżenia samego Boga, że On nie chce naszej wielkości i naszego dobra. Tak było już w biblijnym raju, gdzie szatan zwiódł pierwszych rodziców, przekonując ich do złamania Bożego nakazu. Wszyscy dobrze wiemy, jakie były skutki nieposłuszeństwa dla Adama i Ewy oraz całego potomstwa. I dzisiaj musimy sobie to uświadomić, że wybierając zło, grzech, odchodzimy od Boga źródła życia, a przez to skazujemy się na śmierć. I niech nikogo nie zwodzi to, że nie od razu odczuwamy katastrofalne skutki naszego złego wyboru. Ostateczne rozliczenie nastąpi w dniu Sądu Ostatecznego: jedni otrzymają nagrodę, drudzy zostaną sprawiedliwie ukarani.

Kochani, w naszym trudzie związanym z codziennym wyborem i realizacją dobra, nauki Ewangelii, mamy wsparcie naszych troskliwych przyjaciół, aniołów, którzy służą nam w duchu miłości i chcą nas doprowadzić do nieba. A wasza wspólnota parafialna ochraniająca jest przez archanioła Michała. Proszę, nie zapominajmy o aniołach

w naszych modlitwach, powierzajmy się ich opiece, otwórzmy się na ich natchnienia i błagajmy ich o pomoc w drodze do Boga, byśmy wraz z nimi mogli się cieszyć Jego bliskością.

8

HOMILIA

wygłoszona na Mszy Świętej
podczas poświęcenia kościoła
pw. NMP Bolesnej we Wrocławiu-Strachocinie

(1 października 2022 r.)

Czcigodny Księżu Proboszczu, Bracia i Siostry!

Jest moją wielką radością, że przez złożenie Ofiary Chrystusa dokonam poświęcenia waszego nowego kościoła. Znam tę świątynię, miałem bowiem możliwość zapoznania się ze stanem jej budowy przy okazji wizytacji kanonicznej tutejszej parafii. Do dzisiaj pamiętam surowe betonowe ściany i wyjaśnienia Księdza Proboszcza dotyczące planu urządzenia jej wnętrza. Bardzo serdecznie pozdrawiam duszpasterzy, radę parafialną, służbę liturgiczną i wszystkich obecnych tutaj wiernych oraz zaproszonych gości.

Poświęcenie rozpoczęło się pięknym obrzędem otwarcia drzwi kościoła i wejścia do niego. Jako widzialna budowla dom ten jest szczególnie znakiem Kościoła pielgrzymującego na ziemi i obrazem Kościoła przebywającego w niebie. Tutaj gromadzi się wspólnota wiernych, aby słuchać słowa Bożego, razem się modlić, przystępować do sakramentów oraz sprawować Eucharystię. Najświętsza Eucharystia, sakrament miłości, jest darem, jaki Jezus Chrystus czyni z samego siebie, objawiając nam nieskończoną miłość Boga wobec każdego człowieka. Jest to miłość – aż do końca – aż po dar ze swojego ciała i swojej krwi. Nie wszyscy potrafią to zrozumieć. Nie wszyscy pojmują, dlaczego Bóg Ojciec godzi się na śmierć swego Syna. Odpowiedzi udziela

sam Ojciec Niebieski. Mówi do Ciebie: Tak bardzo Cię ukochałem, że po to, abys mógł żyć, oddałem to, co mam najcenniejsze – swego Syna. A Syn mówi: „Wybrałem śmierć z miłości do ciebie”. Tak, w Eucharystii objawia się nieskończona, zraniona do krwi, do śmierci, miłość Boga. Musimy więc być blisko Jezusa Eucharystycznego.

Benedykt XVI kilka tygodni po inauguracji swojego pontyfikatu powiedział, że: „uczestniczenie w niedzielnej Mszy Świętej nie powinno być odczuwane przez chrześcijanina jako nakaz czy ciężar, lecz winno być potrzebą i radością. Gromadzenie się z braćmi i siostrami, słuchanie słowa Bożego, karmienie się Chrystusem ofiarowanym za nas, to piękne doświadczenie, które nadaje sens życiu i napełnia serce pokojem. My, chrześcijanie, nie możemy żyć bez niedzieli, bez niedzielnej Eucharystii”.

Także ta wasza uroczystość, poświęcenie kościoła, jest związana z Eucharystią, w czasie której dziękujemy Bogu za to, że chce mieszkać wśród was, dziękujemy za budowniczych tego kościoła, za wszystkich wspierających to dzieło swoimi ofiarami i modlitwami. A równocześnie prosimy o błogosławieństwo dla wszystkich parafian. Chociaż niegodni, bo grzeszni, mamy odwagę stanąć przed Bogiem, ponieważ jak czytamy w Ewangelii św. Jana: „Tak bowiem Bóg umiłował świat, że Syna swego Jednorodzonego dał, aby każdy, kto w Niego wierzy, nie zginął, ale miał życie wieczne. Albowiem Bóg nie posłał swego Syna na świat po to, aby świat potępił, ale po to, by świat został przez Niego zbawiony” (J 3, 16-17). Jezus i Jego Ewangelia, czyli Dobra Nowina o zbawieniu, nikomu nie zagraża. Wprost przeciwnie, pozwala nam zobaczyć w człowieku, w każdym człowieku, osobę chcianą i miłowaną przez Boga. Krzyż jest niezaprzeczalnym znakiem tej miłości. O tej prawdziwej miłości potrzeba nam mówić i o niej świadczyć. Rodzi się jednak pytanie, czy potrafimy dzielić się naszym bogactwem duchowym, religijnym? Odpowiedź nie napawa optymizmem. W czasie synodu wierni jednej z naszych parafii po wielu dyskusjach i rozmowach w sposób bardzo obrazowy zdiagnozowali obecną sytuację:

„Wspólnie jedziemy w pociągu, którego celem jest zbawienie. Celu podróży nie widać, jak to w pociągu. Ale chyba jest gorzej – siedzący w pociągu często nie wiedzą, dokąd jadą. Co się dzieje, że niektórzy z niego wysiadają? Dlaczego inni stojący na peronie do nas nie dołączają? Dlaczego nie dołączają – tu odpowiedź jest dość prosta – bo nam nie zazdroszczą.

Nasze życie, patrząc na przeciętnych katolików, nie jest zachętą dla nikogo. Katolicy, może poza niewielkimi wspólnotami, to nie są ludzie radośni, to nie są ludzie kochający się wzajemnie, z którymi chciałoby się być. Więc jeśli pada pytanie: «Kto nas prosi, byśmy po-
dziali razem» – to odpowiedź brzmi: «Nikt nas nie prosi».

Tak, są przedziały w tym pociągu radosne i świadome celu. Cała reszta jedzie z przyzwyczajenia, ot taki rodzaj kultury katolickiej, coraz bardziej, zresztą, niemodnej”.

Ten obraz jasno pokazuje, że za mało staramy się dzielić naszym doświadczeniem wiary, naszą radością z bycia uczniem Jezusa. Za mało w naszych rodzinach pomagamy tym, którzy znaleźli się w sytuacji ubóstwa duchowego. Za mało staramy się zaprosić do naszej wspólnoty tych, którzy oddalili się od Chrystusa, którzy – jak to mówi Ojciec Święty Franciszek – pozostają na peryferiach, zranieni i w poczuciu wykluczenia ze wspólnoty Kościoła. Ta świątynia zbudowana z betonu i cegły jest i powinna być dla nas miejscem budowania świątyni z żywych kamieni, bo właśnie tutaj, w tej świętej, sakralnej przestrzeni, budujemy wspólnotę serc i miłości, która nie może być zamknięta w tym Bożym domu, ale która ciągle na nowo otwiera się na bliźniego. Właśnie tutaj napełniamy się Bożą miłością, darami Jego Ducha, przeżywamy to, że jesteśmy wszyscy braćmi i siostrami. Tutaj rodzi się radość ze spotkania z miłosiernym Bogiem i szczęście z bycia Jego umiłowanym dzieckiem. Tym wszystkim musimy dzielić się ze światem, który jest poza murami kościoła. Jako żywe kamienie Kościoła-wspólnoty powinniśmy tworzyć wszędzie tam, gdzie żyjemy i pracujemy, a więc w naszych rodzinach, sąsiedztwie, w miejscach nauki i pracy, atmosferę bliskości i miłości, jaką tu tworzymy zjednoczeni z Chrystusem i naszymi braćmi, i siostrami. Tylko w takiej atmosferze Kościoła-wspólnoty istnieją warunki do wzrostu duchowego, do nawrócenia, do zmiany swojego życia. Może niektórzy sądzą, że życie bez Boga jest łatwiejsze, bo pozbawione jest jakichkolwiek wymagań etycznych, ograniczeń indywidualnej wolności. Tak sądzą, bo prawdopodobnie nie doświadczyli prawdziwej miłości, miłości bezgranicznej, wiernej, ofiarnej, miłości bezinteresownej. Taką miłość można spotkać tylko w tym poświęconym dzisiaj miejscu, gdzie prawdziwie mieszka Bóg, i we wspólnocie Kościoła, który jest Kościołem otwartym, niezamykającym się w sobie, ale zapraszającym do siebie. Zapraszającym do wspólnego pielgrzymowania do domu Ojca. Kościołem, który jest –

jak to powiedział Ojciec Święty Franciszek – szpitalem polowym dla wszystkich poranionych, chorych, szukających pomocy. Żle byłoby, gdybyśmy tej prawdy nie wykrzyczeli przed światem, gdybyśmy ją ukryli. Tak postąpił sługa, który otrzymał talent od swego pana i zakopał go w ziemi. Wiemy, że za swoje postępowanie został przez swego pana skarcony: „Odrzekł mu pan jego: «Sługo zły i gnuśny! Wiedziałeś, że chcę żąć tam, gdzie nie posiałem, i zbierać tam, gdzie nie rozsypałem. Powinieneś więc być oddać moje pieniądze bankierom, a ja po powrocie byłbym z zyskiem odebrał swoją własność. Dlatego odbierzcie mu ten talent, a dajcie temu, który ma dziesięć talentów»”.

Skarbem, którym jest wiara w Jezusa Chrystusa, Jego Ewangelia, powinniśmy się dzielić z naszymi bliźnimi, o tym przypominam i do tego z całego serca was zachęcam. Dziękuję także wszystkim za wybudowanie kościoła: Księdzu Proboszczowi, projektantom, wykonawcom, dobrodziejom, wszystkim ofiarodawcom i wiernym, którzy swoją modlitwą, cierpieniem i składanymi datkami pieniężnymi przyczynili się do wzniesienia tego pięknego kościoła. Niech Bóg Wszechmogący wynagrodzi wam swoją łaską, a Jego obecność niech trwa w tej świątyni na wieki. Amen.

9

HOMILIA

wygłoszona na Mszy Świętej
podczas poświęcenia kościoła pw. NMP Pompejańskiej
w Żernikach Wrocławskich

(8 października 2022 r.)

Umiłowani w Chrystusie Panu!

„Ucieszyłem się, gdy mi powiedziano: Pójdziemy do domu Pana”. Te słowa psalmu responsoryjnego śpiewanego na wejście w czasie procesji do prezbiterium, chcemy dzisiaj uczynić własnymi,

bo i nasze serca radują się przebywaniem w świątyni, która jest domem naszego Pana.

Dom naszego Pana. Ileż skojarzeń wiąże się z tym określeniem. Dom to przede wszystkim miejsce zamieszkania Boga, miejsce Jego obecności.

Bóg zawsze chciał być blisko swego ludu. Z kart Pisma Świętego wiemy, że najpierw zamieszkiwał w Arce Przymierza, zawierającej tablice przykazań, która szła wraz z ludem Izraela po pustyni. Po zdobyciu Jerozolimy, gdy Dawid zamieszkał w swoim domu, rzekł do proroka Natana: Spójrz, ja mieszkam w pałacu cedrowym, a Arka Boża mieszka w namiocie. Postanowił zatem zbudować Bogu dom, ale Bóg nie przychylił się do pomysłu Dawida z uwagi na prowadzone przez niego wojny, dopiero w czasie pokoju jego syn Salomon wybudował piękną świątynię, która została zburzona w czasach najazdu Nabuchodonozora w VI wieku przed Chr.

Po powrocie z niewoli babilońskiej prorok Aggeusz w ostrych słowach nawoływał rodaków do odbudowy świątyni. Tak mówił: „Ten lud powiada: «Jeszcze nie nadszedł czas, aby odbudowywać dom Jahwe». [...] Czy jest to czas stosowny dla was, by spoczywać w domach wyłożonych płytami, podczas gdy ten dom leży w ruinie? Teraz więc – tak mówi Jahwe Zastępów: Rozważcie tylko, jak się wam wiedzie! Siejecie wiele, lecz plon macie liche; przyjmujecie pokarm, lecz nie ma go do sytości; pijecie, lecz nie gasicie pragnienia; okrywacie się, lecz nie zagrzewacie; ten, kto pracuje, aby zarobić, pracuje do dziurawego mieszka! [...] Dlaczegoż tak się dzieje? – Z powodu mego domu – mówi Jahwe Zastępów; ten dom leży w ruinach, podczas gdy każdy z was pilnie troszczy się o swój własny dom” (por. Ag 1, 2-6.9).

Energiczne wystąpienie proroka Aggeusza wywołało żywą reakcję w narodzie. Przypomniało wiele dobrodziejstw Bożych, jakie w przeszłości stały się udziałem Izraelczyków przez świątynię Boga i doprowadziło do podjęcia prac przy jej odbudowie.

Świątynia ta, już nie tak okazała, jak ta wybudowana przez Salomona, stała się centrum kultu i miejscem odrodzenia religijno-moralnego. Zaowocowało to odnowieniem Przymierza oraz złożeniem ślubów wiernego przestrzegania Dekalogu i całego prawodawstwa Mojżeszowego. Opis tego ważnego w dziejach Izraela wydarzenia zawarty został w odczytanym dzisiaj pierwszym czytaniu.

Siostry i Bracia, uroczystość poświęcenia tego kościoła jest w pewnej mierze kontynuacją tamtych zbawczych wydarzeń i odpowiedzią na tęsknotę Boga, na Jego pragnienie zamieszkania wśród swego ludu. W tej tęsknocie za bliskością człowieka Bóg jest stały. Od tamtych czasów biblijnych pod tym względem nic się nie zmieniło.

Bóg chce zawsze być z nami w swoim Synu, Jezusie Chrystusie. A ta świątynia jest wyrazem tego, że i my chcemy być z Nim. Chcemy tutaj, tak jak Izraelici pod kierownictwem Ezdrasza i Nehemiasza, wsłuchiwać się w słowo Boże, które jest słowem życia, i odnawiać przymierze zawarte z nami przez Chrystusa na drzewie krzyża.

Właśnie w tym **Domu naszego Pana**, do którego przybywamy z radością, gromadzimy się wokół ołtarza, aby złożyć na nim to wszystko, co nosimy w naszym sercu. Przede wszystkim **wdzięczność** za to, że jest z nami, że tutaj daje nam siebie pod świętymi postaciami chleba i wina, że obdarowuje nas nowym życiem i bogactwem swoich łask.

Na ołtarzu składamy także nasze podziękowanie za budowniczych tego kościoła, za Księdza Proboszcza, za architekta, za kierownika budowy, za tych, którzy wykonywali wszystkie prace budowlane, którzy projektowali i wykonali wszystkie elementy wnętrza kościoła, a także za wszystkich wiernych, którzy swoją modlitwą i pracą budowali żywy Kościół, czyli waszą wspólnotę parafialną.

Mszę Świętą rozpoczynamy aktem pokuty. To znaczy, wyznajemy przed Bogiem naszą słabość, grzeszność i bezradność. Całe nasze ubóstwo duchowe i bezsilność w zmaganiu się ze złem. I Jezus to wszystko bierze na siebie, by swoją krwią przelaną na krzyżu oczyścić nas z naszych grzechów. Sami o własnych siłach nie potrafimy uwolnić się od naszych grzechów, potrzebujemy pomocy samego Boga. Dlatego tak ważne jest, abyśmy stanęli przed Nim w całej prawdzie i uznali naszą grzeszność i bezsilność i w tej bezsilności zanurzyli się w Jego miłosierdziu.

Tak postąpił jeden ze złoczyńców, który prosił: „Jezu, wspomnij na mnie, gdy przyjdiesz do swego królestwa”. I Jezus mu na to odpowiedział: „Zaprawdę, powiadam ci: Dziś będziesz ze mną w raju” (por. Łk 23, 42-43).

Bracia i Siostry, ktoś, kto nie potrafi się przyznać do swego grzechu, tak jak drugi ze złoczyńców, nigdy nie dozna radości z Bożego przebaczenia, a swoją postawą pokazuje, że Bóg tak naprawdę nie jest

mu potrzebny. Zwykle w taki właśnie sposób rozpoczyna się dramat odejścia człowieka od Boga.

Samozadowolenie, przekonanie o swojej prawości moralnej i potędze rozumu, który jest w stanie odpowiedzieć na wszelkie egzystencjalne pytania, prowadzi do odwrócenia się od Boga, do odrzucenia Jego pomocnej dłoni i Jego projektu naszego szczęścia, tego szczęścia, które wykracza daleko poza to, co widzialne i doczesne.

Udział we Mszy Świętej pozwala nam przekroczyć granicę czasu i przestrzeni i daje nam możliwość uczestnictwa w misterium zbawczym Jezusa Chrystusa. Nasz Pan, przez swoją mękę i śmierć na krzyżu, w doskonały sposób wyraził miłość Ojca do człowieka. A Bóg Ojciec urzeczony szlachetnym czynem swojego Syna, Jego miłością „aż do końca”, dał o Nim piękne świadectwo mówiąc: „Ten jest mój Syn umiłowany, w którym mam upodobanie” (Mt 3, 17).

Chciałbym to mocno podkreślić, że to upodobanie Boga Ojca nie jest upodobaniem w cierpieniach Syna, ale w Jego miłości, która się w sposób pełny i całkowity ukazała w okrutnej śmierci na drzewie krzyża.

Zanurzając się w Jezusie Chrystusie, w Jego miłości i miłosierdziu, pozwalamy Mu nie tylko na to, by wybielił nasze szaty zabrudzone grzechami, ale także otwieramy się na Jego moc, która aktywizuje w nas to wszystko, czym obdarowani zostaliśmy w sakramencie chrztu świętego, a co zostało przez nas – na skutek grzechów – uśpione. Odbudowanie więzi z Jezusem zawsze owocuje powrotem ze śmierci duchowej do życia i co najważniejsze, do życia z Bogiem i w Bogu.

Święty Paweł tę nową jakość życia opisał słowami: „Teraz zaś już nie ja żyję, lecz żyje we mnie Chrystus. Choć nadal prowadzę życie w ciele, jednak obecne życie moje jest życiem wiary w Syna Bożego, który umiłował mnie i samego siebie wydał za mnie” (Ga 2, 20).

Żyje we mnie Chrystus, Ten, którego w czasie Eucharystii przyjmuję do serca pod postacią chleba. To wszystko dokonuje się w tym świętym miejscu, kościele, który w akcie poświęcenia promieniuje blaskiem na całą parafię i ubogaca ją Bożym błogosławieństwem.

Kochani, opiekujcie się tym domem Pana, dbajcie o niego, przychodźcie tu często, by spotkać się z prawdziwą, wieczną i boską Miłością. Amen.

10

HOMILIA

**wygłoszona podczas Mszy Świętej
na zakończenie
Metropolitalnej Pieszej Pielgrzymki
do Grobu św. Jadwigi Śląskiej
w Trzebnicy**

(15 października 2022 r.)

Drodzy Pielgrzymi!

Jak co roku, w uroczystość św. Jadwigi Śląskiej, głównej patronki Śląska i archidiecezji wrocławskiej, czytamy fragment z Księgi Przysłów, w którym przedstawiony jest wzór życia kobiety. Jak przed chwilą słyszeliśmy, niewiasta dzielna, która boi się Pana, przewyższa wartość perły. Swemu małżonkowi nie czyni źle, ale dobrze przez wszystkie dni jego życia, jest pracowita oraz wrażliwa na potrzeby nie tylko swojej rodziny, ale także biednych i ubogich. Ten wzór kobiety, małżonki, matki znajduje swe uzupełnienie w drugim czytaniu z Pierwszego Listu św. Pawła Apostoła do Tymoteusza. Apostoł daje wskazówki swemu uczniowi, jak należy się opiekować wdowami, i które z nich można dopuścić do spełniania pewnych funkcji w gminie chrześcijańskiej. Tutaj ważnym kryterium jest wiek wdowy, ale jeszcze ważniejszym jest pełnienie dobrych czynów i prawe życie, zgodne z powołaniem życiowym i nauką Ewangelii. Według Apostoła Pawła te dobre czyny to: wychowanie dzieci, dbałość o domowników, gościnność, pomoc zasmuconym, potrzebującym oraz udział we wszelkich dobrych dziełach.

Zarysowany w obu czytaniach wzór kobiety, małżonki, matki, wdowy bez trudu odnajdujemy w osobie Matki Najświętszej, której życie stanowi ideał dla każdej kobiety, niezależnie od jej wieku, stanu i epoki, w której żyje.

Ale w dzisiejszą uroczystość, tu i w tym miejscu, uświadamiamy sobie, że cechy kobiety bogobojnej, pobożnej, poświęcającej swoje życie bliźnim i Bogu znamionują także św. Jadwigę. Jej życie nie było usłane różami, doświadczyła wielu cierpień, ale zawsze starała się pełnić wolę Bożą i być jej posłuszną. Dlatego zasłużyła, według słów samego Jezusa, przytoczonych w dzisiejszym fragmencie Ewangelii, na miano Jego siostry, Jego rodziny.

Drogie Siostry w Chrystusie, może należałoby się zastanowić, w jakiej mierze odnajdujecie siebie w tym wzorze, bo to przecież wzór kobiety, mężatki, matki, babci. Czy jesteście choć trochę podobne do kobiet, które na kartach Pisma Świętego są sławione ze względu na swoje przymioty duchowe? Pewnie tak, ale może należałoby jeszcze coś zmienić, poprawić, polepszyć. Jest rzeczą zrozumiałą, że dzisiejsze czytania, uwarunkowane czasem powstania, nie obejmują wszystkich obszarów życia, zaangażowania i działania współczesnej kobiety. Nie obejmują jej aspiracji i pełnionych ról społecznych. Niektóre przecież pokrywają się z zadaniami, które dotychczas zarezerwowane były dla mężczyzn. Ale też nie o to chodzi. I wcale nie oczekujemy tego, by Pismo Święte udzielało nam odpowiedzi na wszystkie nasze pytania. Ono wskazuje kierunek drogi do nieba, przypomina o najważniejszych wartościach, o fundamentach, a w naszym przypadku o cechach kobiety duchowo dojrzałej do świętości.

Drodzy Bracia, każda kobieta, ale szczególnie kobieta stawiająca sobie wzniosłe cele bycia dobrą żoną, matką, babcią jest dla nas poważnym wyzwaniem. Jest wyzwaniem dla mężczyzny, narzeczonego, małżonka, ojca, dziadka. Mężczyzna nie może być egoistą, myśleć tylko o sobie. Musi mieć coś ze św. Józefa, którego nazywamy opiekunem Świętej Rodziny. Kobięcość z jej pięknymi cechami, potrzebuje wsparcia i opieki mężczyzny, by mogła się w pełni rozwinąć i realizować. Jak tlenu potrzebuje miłości, czułości, dobrego słowa. Sama potrafi zrobić wiele, ale jeszcze więcej, kiedy ma u boku kochającego męża. Musimy zatem postawić sobie pytanie: Jakim jestem narzeczoną, mężem, dziadkiem? Tylko małżeństwa, w których małżonkowie są dla siebie wzajemnym darem, i rodziny budujące swoje relacje na logice daru są w stanie stworzyć atmosferę sprzyjającą pełnemu rozwojowi wszystkich i dojrzywaniu w świętości.

Czynienia daru ze swego życia uczymy się właśnie od św. Jadwigi Śląskiej. Jako młoda dziewczyna wyszła za męża, nie z miłości, ale z racji politycznych swego rodu. Jako młoda matka żyła w kręgu ro-

dziny i otaczających ją osób, całkowicie oddana wychowaniu dzieci. Zajmowała się również wychowaniem, także religijnym, sporej grupy dziewcząt, reprezentujących różne środowiska społeczne. Wiele z nich wybrało potem drogę stanu zakonnego.

Jak napisano w dokumencie kanonizacyjnym: „ponieważ stan małżeński uważała za dar nieba, żyła w nim bardzo świętobliwie. Nie dopuściła się zdrady małżeńskiej nawet w najmniejszym stopniu. Księciu była wierna w miłości aż do jego nagłej śmierci i to nie poprzez żar zmysłowej namiętności, lecz przez roztropne i serdeczne oddanie”. Po urodzeniu siódmego dziecka, świadoma spełnionego obowiązku macierzyńskiego, idąc za przykładem innych matek i żon (dzisiaj może nie do końca potrafimy to zrozumieć, ale w tamtym czasie praktyka taka była stosowana), Jadwiga stara się u męża o zgodę na separację. Po jej uzyskaniu może jeszcze bardziej oddać się działalności charytatywnej. Razem z mężem zakłada nowe fundacje, których celem jest niesienie pomocy ubogim i potrzebującym. Czas, jaki miała codziennie do dyspozycji, umiała wypełnić modlitwą, pracą i uczynkami miłosierdzia. Jej potrzeby osobiste były minimalne, bardziej miała na uwadze zaspokojenie potrzeb innych. Zwyczajem tamtych czasów oddawała się pracom ręcznym, przędzeniu nici do wyrobu tkanin, szyciu odzieży, haftem. Święta Jadwiga wspierała biednych, opiekowała się chorymi, głodnymi, więźniami, troskliwie umiała się zająć matką oczekującą dziecka, nie zapominała o wdowach i sierotach. Jako księżna miała prawo wymagać od swoich poddanych, by jej służyli, ale z tego prawa zrezygnowała. Sama wolała służyć, motywowana wielką miłością do Boga i bliźnich. I Bóg ją w tym szlachetnym działaniu wspomagał.

Bracia i Siostry, każdy mężczyzna i każda kobieta, jeśli chce być darem dla swego współmałżonka, dla swoich dzieci, wnuków, dla bliźnich potrzebujących pomocy, musi otworzyć swe serce na Boga, który ze swoją miłością wkracza w życie człowieka, przemienia je i daje siły do spełniania szlachetnych dzieł miłości i miłosierdzia. Żeby móc powiedzieć za Apostołem Pawłem: „Teraz zaś już nie ja żyję, lecz żyje we mnie Chrystus”, trzeba najpierw zaprosić Go do swego serca. Taką szansę daje udział w Eucharystii, która ze swej istoty jest komunią, czyli najgłębszym zjednoczeniem z Chrystusem. To zjednoczenie zapoczątkowało wcielenie Jezusa, przez które nasz Pan nie tylko przyjął ludzką naturę, ale w cudowny sposób zjednoczył się z każdym człowiekiem. A potem, przez swoją mękę, śmierć na krzyżu i zmartwychwstanie go odkupił i zawarł z nim nowe, wieczne przymierze. Dzisiaj,

ilekroć sprawujemy Eucharystię, Pamiątkę Pana, nie tylko wspominamy Misterium męki i śmierci Chrystusa, ale w nim uczestniczymy, zanurzamy się w Chrystusie i zaczynamy żyć Jego życiem. Zaczynamy patrzeć na otaczający nas świat, na wszystkie sprawy naszego życia, na nasze rodziny, na bliźnich Jego oczyma, odczuwać i kochać Jego sercem. W tym wszystkim przykładem dla nas jest św. Jadwiga, która każdego dnia potrafiła znaleźć czas na uczestnictwo we Mszy Świętej. A jak zauważyli jej biografowie, pobożna księżna nie zadowolalała się uczestnictwem w ciągu dnia tylko w jednej Mszy Świętej. Ilu tylko mogła zdobyć księży dla celebrowania Mszy Świętej, we wszystkich brała osobiście udział w największym skupieniu. Prośmy Jezusa, Odwieczną Miłość, by przez swego Ducha rozlał miłość w naszych sercach, byśmy umieli uczynić z naszego życia dar dla Boga, członków naszych rodzin i wszystkich naszych bliźnich. A św. Jadwiga niech będzie nam wzorem i orędowniczką. Amen.

11

HOMILIA

wyłoszona na Mszy Świętej
w kaplicy na Dworcu Głównym PKP we Wrocławiu
podczas uroczystości z okazji
42. rocznicy strajku głodowego kolejarzy
z „Solidarności”

(23 października 2022 r.)

Bracia i Siostry!

Dzisiejsza Ewangelia prezentuje przypowieść o faryzeuszu i celniku. Faryzeusz wyobraża człowieka, który czuje się w porządku wobec Boga i ludzi i patrzy z pogardą na bliźniego, który w jego przekonaniu jest zdziercą, cudzołożnikiem, człowiekiem niesprawiedliwym. Na-

tomiast celnik jest osobą, która uznaje swoją grzeszność i pokornie prosi Boga o przebaczenie. Nie myśli, że osiągnie zbawienie własnymi zasługami, ale jedynie dzięki miłosierdziu Bożemu. Jezusowa ocena postępowania tych dwóch osób łatwa jest do przewidzenia. Zresztą wyraźnie mówi o tym Jezus w zakończeniu przypowieści. Celnik wychodzi ze świątyni usprawiedliwiony, to znaczy doznaje przebaczenia, jedna się z Bogiem. Faryzeusz natomiast wraca do domu takim, jaki przyszedł: trzymając się ściśle przekonania o swojej sprawiedliwości i wyższości w stosunku do publicznych grzeszników, za jakich byli uznawani celnicy.

Modlitwa obu tych ludzi jest świadectwem ich życia. Z jednej strony mamy człowieka, który przekonany jest o swojej samowystarczalności, człowieka pełnego pychy, który przed Bogiem wymienia całą listę swoich zasług. Z drugiej strony patrzymy na kogoś, kto ma świadomość swojego grzechu, swojej biedy duchowej i małości przed Bogiem oraz braćmi. Kogoś, kto nie śmiał nawet oczu wznieść ku niebu, lecz bił się w piersi, mówiąc: Boże, miej litość dla mnie grzesznika.

Na pewno naszą sympatię wzbudza celnik i jesteśmy też w stanie powiedzieć, kto podoba się Bogu i kto jest drogi Jego sercu. W tej ocenie, bez cienia wątpliwości, zgadzamy się z Chrystusem. Moglibyśmy jeszcze w oparciu o dzisiejszy fragment Ewangelii określić, jak powinna wyglądać nasza modlitwa, szczerą, pokorną, miłą Bogu. Ale rodzi się pytanie: Jak tę przypowieść głęboko osadzoną w tamtym odległym dla nas czasie przenieść w kontekst naszego życia? Przecież od tamtego czasu tak wiele się zmieniło. Jezus opowiadał swoje przypowieści ludziom, którzy słuchali Go w tamtym czasie. W kulturze przepełnionej wiarą i religijnością, jak wówczas w Galilei i Judei, obłuda polegała na ostantacyjnym pokazywaniu przestrzegania Prawa i własnej świętości, ponieważ to wzbudzało powszechny szacunek i poklask. Tymczasem w naszej zsekularyzowanej kulturze wartości się zmieniły. Tym, co dziś się podziwia i co otwiera drogę do sukcesu, jest raczej przeciwieństwo tego, co dawniej, a więc odrzucenie tradycyjnych norm moralnych, niezależność, wolność jednostki, krytykowanie wierzących i Kościoła. Programem faryzeuszów było zachowywanie norm, a dzisiaj dla wielu takim programem życia jest łamanie norm. Wyrażenie się o jakimś autorze, utworze literackim, dziele artystycznym, że łamie normy, jest powiedzeniem jednego z najbardziej pożądanych komplementów. A zatem, jak dzisiaj zaaplikować naukę Chrystusa do naszego życia? Pozostawiając na boku cały kontekst hi-

storyczny i kulturowy przypowieści Chrystusa, spróbujmy wydobyć z niej to, co ponadczasowe, co powinno być drogowskazem dla współczesnego człowieka. Chrystusowa pochwała pokornej modlitwy celnika, jego przyznania się do grzeszności i prośba o Boże miłosierdzie, upewnia nas w przekonaniu, że właśnie taka postawa człowieka jest miła Bogu. Bo tylko taki człowiek, który potrafi przed Bogiem stać w całej prawdzie o sobie, o swojej zależności od Boga, małości, grzeszności, jest w stanie docenić wielkość daru odkupieńczej męki i śmierci Chrystusa i prawdziwie kochać miłością wielką, wdzięczną i zdolną do ofiary. A zatem postawa modlącego się celnika, jego motywacja i nastawienie wewnętrzne mogą być dla nas wzorem. Inaczej wygląda sprawa z faryzeuszem. Jezus nie krytykuje tego, że gorliwie wypełnia praktyki religijne, ale to, że czyni to dla uznania, poklasku, że jest pyszny i z pogardą patrzy na bliźniego. Tak naprawdę, to faryzeusz nie kocha Pana Boga, ale siebie. Jest z siebie zadowolony, Bogu niczego nie zawdzięcza i nie potrzebuje Jego miłosierdzia. Ostra ocena takiej postawy i działania jest dla nas wskazówką, że nie takimi mamy być. Dzisiaj częściej może jesteśmy podobni nie do celnika, ale do faryzeusza i wcale nie w jego gorliwości w wypełnianiu praktyk religijnych, ale w samozadowoleniu, w pysze, w poczuciu wyższości względem innych, w lekceważeniu swoich grzechów. Dlatego postać faryzeusza, jego postępowanie skrytykowane przez Jezusa są dla nas wskazówką, jakimi nie powinniśmy być. Takie jest przesłanie dzisiejszej Ewangelii, które pomimo upływu tysiącleci ciągle pozostaje aktualne i pozwala nam tak ukierunkować nasze życie, że staje się ono miłe Bogu, a nam pozwala doświadczyć Jego miłości.

Bracia i Siostry, dzisiaj świętujemy kolejną, 42. rocznicę protestu głodowego kolejarzy. Wydarzenia ważnego, historycznego, które wpisuje się w chlubne karty zwycięskiej walki o godność człowieka i jego prawa w historii naszej Ojczyzny. I pewnie tak samo jak przy rozważaniu nauki Ewangelii zadajemy sobie pytanie o związek tamtego wydarzenia z naszym dniem dzisiejszym. Czy tylko chodzi o zwykłe przypomnienie tamtego ważnego wydarzenia historycznego, czy może o coś więcej? Samo skupienie uwagi na fakcie historycznym jest ważne dla tych, którzy w strajku głodowym wtedy uczestniczyli, dla ich rodzin, dla ludzi, którzy swoją tożsamość budują w odniesieniu do historii ojczystej. Ale są także tacy, którzy nie są skłonni do refleksji historycznej, o których można powiedzieć, że historia ich nie interesuje. Czy zatem jest coś, co związane jest z tamtym wydarzeniem historycznym, ale co je prze-

kracza, co posiada wymiar ponadczasowy? Czy jest coś, co powinno kształtować naszą teraźniejszość, czego powinniśmy strzec, o czym powinniśmy pamiętać? Odpowiedź na te pytania jest prosta. Chodzi o wartości podstawowe, które bliskie są każdemu człowiekowi, o wartości chrześcijańskie, o postawę bycia z drugim i dla drugiego, ostatecznie chodzi o praktykowanie sprawiedliwości i miłości społecznej. Niestety, po wielu latach od tamtego wydarzenia, jesteśmy świadkami dewaluacji wartości, o które wtedy z narażeniem życia walczone. To, co wtedy było dla nas święte, a więc uznanie prymatu godności osoby ludzkiej, wartości i zasady moralne w życiu społecznym i politycznym, idea solidarności, dzisiaj straciło swój blask. Podobnie jak nie odnajdujemy się do końca w przypowieści o faryzeuszu i celniku, tak z trudem przychodzi nam pełna akceptacja tamtego etosu solidarności. Owszem potrafimy korzystać z wszystkich wywalczonych wtedy praw, ale tak się wydaje, że mniej pamiętamy o związanych z nimi obowiązkach, mniej pamiętamy o postawie solidarności, o wspólnotowości, o zasadzie jeden za wszystkich, wszyscy za jednego. Bardziej pamiętamy o prawie do wolności, ale interpretujemy je bardzo egoistycznie, dążąc do poszerzenia pola swojej wolności osobistej kosztem wolności drugiego. To jest właśnie zaprzeczenie idei solidarności, istotą której jest: zawsze wspólnie, razem, nie przeciw drugiemu.

Przez strajk głodowy kolejarze wyrazili swój sprzeciw wobec zniewolenia komunistycznego. Upomnieli się o poszanowanie godności człowieka, praw i wolności. I dziękować Bogu, że ta iskierka solidarności nie zgasła, że „Solidarność” nie umarła. Bo ta zasada życia społecznego przetrwała w głębi naszego serca i w nowej formie ogarnęła ogromne rzesze naszych rodaków. Widać to wyraźnie w solidarnym wsparciu Ukrainy, zarówno w wymiarze wojskowym, finansowym, jak i ludzkim.

Bracia i Siostry, solidarność się nie przeżyła. Tak jak kiedyś była potężnym ruchem społecznym, tak dzisiaj obejmuje rzesze ludzi gotowych do świadczenia pomocy uchodźcom z Ukrainy i wszystkim, którzy pomocy potrzebują. Trzeba to wyraźnie powiedzieć: Związek „Solidarność” ma ogromne zasługi i znaczenie, bo nie pozwala zapomnieć o postawie solidarności. Już sama jego nazwa przypomina nam o tej podstawowej zasadzie życia i działania społecznego. Nie byłoby tego wszystkiego bez odwagi strajkujących, narażających się na szykany komunistycznego aparatu przemocy. Za to im dzisiaj dziękujemy.

12
HOMILIA
wygłoszona podczas Mszy Świętej
w Domu Generalnym
Zgromadzenia Sióstr Służebniczek NMP
Niepokalanie Poczętej (służebniczki śląskie)

(8 grudnia 2022 r.)

Drogie siostry!

Opowiadała mi jedna z sióstr zakonnych, że mijając na chodniku młodą kobietę idącą z kilkuletnim chłopczykiem, usłyszała, jak dziecko powiedziało: Mamo patrz, siostra Boga idzie. Siostra Boga, ten chłopczyk nie wiedział, że powiedział coś bardzo ważnego, co zmusza do refleksji chyba każdą zakonnice i co koresponduje ze słowami Jezusa: Kto słucha i pełni wolę Ojca mego, który jest w niebie, ten Mi jest bratem, siostrą i matką (por. Mt 12, 50).

Kochane Siostry, jesteście siostrami Chrystusa. Jak to pięknie wyjaśnił św. Augustyn: Chrystus będąc Jednorodzonym, w swym miłosierdziu nie chciał być jedynym; chciał, abyśmy byli dziećmi Ojca, a współdziedzicami Jego samego. Chrystus chce mieć siostry i wy wszystkie to pragnienie Jezusa realizujecie. Ale nie tylko, bo można być siostrą Jezusa w każdym stanie, to znaczy będąc osobą samotną, zamężną, wdową. Wy jednak staracie się być siostrami Jezusa we wspólnocie zakonnej, korzystając z sił duchowych, jakie daje wspólnota sióstr służebniczek. Dla tej wspólnoty, a równocześnie dla Kościoła, dla Królestwa Bożego, oddałyście całą swoją egzystencję, to znaczy duszę, ciało i dobra materialne, stając się otwartymi na działanie Ducha Świętego, który wskazuje wam miejsce w Kościele i w świecie. Przeczy to dzisiejszej światowej hierarchii wartości, dla której liczy się przede wszystkim społeczna opłacalność i wymierny rezultat. Dla was decydującą kategorią jest i powinna być nie korzyść osobista, ale owocność dla Królestwa Bożego. Bo musimy mieć tę świadomość, że z życia, które stawia

siebie bez reszty i z pokorną miłością do dyspozycji Boga, może On wydobyć coś dla swego królestwa. Życie pozwalające sobą rozporządzać, użyć do wszystkiego, może być przez Boga ukształtowane do wszelkiej służby. Niestety, trzeba i to powiedzieć, że z tymi, które idą za swoim własnym programem i zapominają o posłuszeństwie, Bóg właściwie niewiele może zrobić. Może się tylko przyglądać i cierpieć z powodu braku zaufania do Niego. Może tylko tyle, ponieważ jest ograniczony w swoim działaniu ludzką wolnością. Oddanie się w stanie zakonnym Bogu oznacza przyzwolenie na to, aby swoje życie oddać dla dzieła zbawienia wszystkich bliźnich. Nikt, kto myśli po chrześcijańsku, nie wstępuje do zakonu, aby się samej doskonalić, lecz aby w doskonalszy sposób, razem z Chrystusem, być dla bliźnich. Taka miłość jest właśnie doskonałością.

Drogie Siostry, każdy chciałby w jak najkrótszym czasie widzieć efekty swojej posługi, swojego poświęcenia dla bliźnich, dla zgromadzenia. Im mniej znacząca posługa, tym większe rodzi obawy o sens i o owocność. Może nawet prowadzić do zniechęcenia. W tych wszystkich trudnych sytuacjach pamiętajcie, że najobfitsze owoce przynosi wyrzeczenie się kontroli nad tym, jaki owoc wydobędzie Bóg z naszego oddania. Mamy wiele przykładów świętych zakonnicy wykonujących proste prace, za które nie usłyszały nigdy słów podziękowań, które – tak mogłoby się wydawać – nie miały nic wspólnego z budowaniem Królestwa Bożego. A jednak ich posługa spełniana w cichości i pokorze, z miłością do Chrystusa, współsiostr i bliźnich nabrała blasku świętości. Ich życie według nauki Ewangelii, czyli życie „ku chwale Bożego majestatu” i w siostrzanej miłości, stało się wzorem dla Kościoła i świata.

Jeszcze raz chciałbym to mocno podkreślić: do istoty stanu zakonnego należy oddanie się do dyspozycji Bogu. Może to mieć różne formy – może to być modlitwa, prywatne rozważanie słowa Bożego, katechizacja, posługa chorym, dzieciom, młodzieży. Trudno wszystkie te formy i zadania wyliczyć. Ale pamiętajmy, że zgoda na oddanie się do dyspozycji Bogu i Kościołowi, zgoda na bycie posłaną, tak jak Chrystus zgodził się być posłanym przez Ojca, sprawia, że nie ma istotnej różnicy między tymi wszystkimi, bardzo różnicowanymi posługami.

Jesteście siostrami Chrystusa i córkami Jego Matki, Maryi, której uroczystość Niepokalanego Poczęcia dzisiaj świętujemy. Bo Ta, która nosiła Jezusa w swoim łonie nie mogła, tak jak wszyscy lu-

dzie, być naznaczona grzechem pierworodnym. Jak naucza Kościół: wypadało, aby Ta, która miała stać się Matką swojego Stworzyciela i Zbawiciela świata była w sposób szczególny przygotowana przez Boga.

Niepokalanie poczęcia oznacza, że Maryja była wolna od grzechu pierworodnego, ale również wyraża Jej szczególną bliskość z Bogiem, Jej całkowite zawierzenie Bogu. I w tym jest dla was, drogie Siostry, dla nas wszystkich wspaniałym wzorem życia. Tego całkowitego oddania się Bogu, co stanowi istotę posługi kapłańskiej i zakonnej, uczy nas właśnie nasza Matka Najświętsza. Trzeba jeszcze dopowiedzieć, że wolność od grzechu i doskonałość nie sprawiają, że Maryja staje się daleka ludziom. Wręcz przeciwnie, Jej wspólnota z każdym człowiekiem jest nieporównywalna z niczym, ponieważ to, co ludzi dzieli, co oddala ich od siebie, to przede wszystkim wyrastający z grzechu egoizm, którego w Maryi nie było. Dlatego jest Ona Matką nie tylko kochającą, ale też rozumiejącą i współczującą. Prawda o niepokalanym poczęciu jest również dla wszystkich chrześcijan znakiem ukazującym, jak wielkie rzeczy Bóg może zdziałać w człowieku i jakie ma plany wobec każdego: doprowadzić do pełni człowieczeństwa, tej pełni, która wynika z naszego podobieństwa do Boga i która po grzechu pierworodnym została utracona, ale przez ofiarę krzyża Jezusa Chrystusa została nam ponownie przywrócona.

Drogie Siostry, w dniu waszego święta, życzę wam, byście pogłębiły w sobie świadomość godności waszego powołania zakonnego i na nowo wyraziły gotowość pełnego oddania się Bogu, a kierowane Jego wolą podjęły się misji budowania Królestwa Bożego. Niech was w tym wspomaga wstawiennictwo Dziewicy Niepokalanej. Amen.

13

HOMILIA

**wygłoszona podczas Mszy Świętej
w archikatedrze pw. św. Jana Chrzciciela
we Wrocławiu
w rocznicę wprowadzenia stanu wojennego**

(13 grudnia 2022 r.)

Umiłowani w Chrystusie Panu, Siostry i Bracia!

Eucharystia jest czasem słuchania słowa Bożego i okazją do głębokiego zjednoczenia z Chrystusem przez karmienie się Jego ciałem ukrytym pod postacią chleba. Równocześnie jest dla nas sposobnością, by na patenie wznoszonej przez kapłana w czasie ofiarowania, złożyć to wszystko, z czym przychodzimy: nasze podziękowania, dziękczynienie, uwielbienie i prośby. Dzisiaj, w tym szczególnym dniu, chcemy modlić się za Ojczyznę, za ofiary stanu wojennego i ich rodziny, za wszystkich, którzy walczyli o naszą wolność, prawa pracownicze i poszanowanie godności człowieka. I właśnie to wszystko składamy na ołtarzu, łącząc z ofiarą Chrystusa. Krew poległych z krwią naszego Odkupiciela, cierpienie, ból z Jego męką. Czynimy tak ośmieleni Jego słowami: Przyjdźcie do mnie wszyscy, którzy obciążeni jesteście, a ja was pocieszę. Właśnie tej pociechy potrzebujemy i nadziei na naszą przyszłość. Bo przeszłość była bardzo bolesna i dotknęła prawie każdego. Jak większość z nas pamięta, w nocy z 12 na 13 grudnia wprowadzono w naszym kraju stan wojenny. Przeciwko bezbronnej ludności, działaczom i członkom „Solidarności” użyto, jak podają historycy, łącznie sto tysięcy żołnierzy i funkcjonariuszy milicji. W tej operacji uczestniczyło kilkanaście tysięcy czołgów, pojazdów opancerzonych i wozów bojowych. Niestety poleła się krew. Podczas pacyfikacji kopalni Wujek 16 grudnia od milicyjnych kul zginęło dziewięciu górników, a kilkudziesięciu zostało rannych. Były ofiary w Lubinie i wielu innych miejscach. Dziś mija 41. rocznica

tamtych tragicznych wydarzeń. I ciągle towarzyszy nam ten sam ból i tęsknota za światem wolnym od zbrodni, od zła.

Tęsknota za lepszym światem towarzyszy ludzkości od samego początku jej dziejów. Bo od samego początku jest narażona na zło, na uleganie złu. Pierwsze zabójstwo brata kładzie się cieniem na całą naszą historię. Kain, zabijając swego brata Abła, przekroczył granicę, która dotąd wydawała się być nieprzekraczalna. Następuje narastanie zdziczenia moralnego i eskalacji zła. Z drugiej strony rodzi się tęsknota za lepszymi czasami, które tak obrazowo opisuje prorok Izajasz: czasami pokoju, miłości. Tę tęsknotę mógł zaspokoić tylko Mesjasz Pan, który był zapowiadany przez proroków i który przez ich usta mówił o sobie. A były to słowa pełne nadziei. Słowa, których potrzeba nam także dzisiaj, których jesteście spragnieni. Czytamy u Izajasza:

„Bo góry mogą ustąpić i pagórki się zachwiać,
ale miłość moja nie odstąpi od ciebie
i nie zachwieje się moje przymierze pokoju»,
mówi Pan, który ma litość nad tobą”.

Droga Sostro, drogi Bracie, mija kolejna rocznica wprowadzenia stanu wojennego i kolejny raz modlimy się za wszystkie ofiary stanu wojennego, za ich rodziny. I kiedy tak nad tym rozmyślamy, także nad brutalną wojną, jaka toczy się na terytorium Ukrainy, nad cierpieniem zwykłych ludzi, to czasami czujemy, że przegrywamy ze złem, ze strukturami grzechu. Ale czy jest możliwe, że Bóg tego nie widzi? A jeśli widzi, to dlaczego nie reaguje? Takie pytania stawiał sobie człowiek już bardzo dawno temu i stawia chyba także dziś. Stawia je w obliczu doznanej niesprawiedliwości, w sytuacji krzywdy, cierpienia. A odpowiedź jest prosta. Bóg nie chce krzywdy i cierpienia człowieka. Ale człowiek jako istotna wolna, sam decyduje o sobie i jest w stanie powiedzieć Bogu „nie”.

Ewangelia według św. Łukasza odsłania przed nami tajemnicę panoszącego się grzechu. „Faryzeusze zaś i uczeni w Prawie udaremniłi zamiar Boży względem siebie, nie przyjmując chrztu” Janowego. Do dziś wielu udaremnia zamiar Boga względem siebie. Dlatego są tacy źli, tak bezinteresownie źli. Dla nas, wierzących, pełne nadziei są słowa Boga: „miłość moja nie odstąpi od ciebie”. Ta miłość jest potężniejsza od grzechu. To w imię tej miłości Chrystus staje się człowiekiem, przychodzi, aby nas o miłości Boga do człowieka przekonać.

Adwent jest czasem radosnego oczekiwania na narodzenie Jezusa w naszych sercach. Czy jesteśmy przygotowani na przyjęcie Chrystusa? Wielu nie było na to przygotowanych. Nie byli na to przygotowani mieszkańcy Palestyny, chociaż Mesjasz był zapowiadany i było znane miejsce Jego narodzenia. Nie było przygotowane Betlejem: „Nie było dla nich miejsca w gospodzie”. A czy w naszych czasach świat jest przygotowany na przyjście Chrystusa? Czy jest miejsce dla Chrystusa w naszym świecie? Wojny, terroryzm, brat występuje przeciw bratu, brat przelewa krew brata – to obrazy, które muszą niepokoić. A jednak ten świat jest coraz bardziej głodny miłości. Dlatego balsamem dla naszych serc są słowa Boga: „Miłość moja nie odstąpi od ciebie”. Co to znaczy? To znaczy, że Bóg jest wierny swemu przymierz. Możemy Bogu w pełni zaufać, On nas nie zawiedzie.

Kochani, spróbujmy otworzyć się na tę Miłość. Niech ona nas ogarnie, niech nas przemieni, abyśmy z Nią potrafili przemieniać świat. Dzisiaj w świetle tej Miłości patrzymy na tę wielką krzywdę, jaka dotknęła matkę, ojca, rodzeństwo, żonę i dzieci internowanych działaczy „Solidarności” i osób zamordowanych. W imię tej Miłości domagamy się prawdy i sprawiedliwości. I w imię tej Miłości jesteśmy na tyle silni, by przebaczyć. Przebaczenie jest możliwe, potrafimy przebaczać. Przebaczenie świadczy o tym, że w świecie jest miłość, że jest ona potężniejsza niż grzech. Ale to przebaczenie jest wyzwaniem dla zła. Jest wołaniem o sprawiedliwość! Bo ani przebaczenie, ani miłosierdzie nie oznaczają pobłażliwości wobec zła, wobec zgorznienia, wobec krzywdy czy zniewagi wyrządzonej. W każdym wypadku naprawienie zła, zadośćuczynienie za popełniony grzech, jest warunkiem przebaczenia. Pokojowe współzycie nie jest możliwe bez sprawiedliwości. Nie jest także możliwe bez miłosierdzia. Bez zaangażowania się w pomoc ubogim.

Umilowani w Chrystusie, śmierć, rany i cierpienia naszych sióstr i braci są apelem o większą solidarność. Nie jest ona rozumiana jako walka **z człowiekiem**, ale **o człowieka**. Być solidarnym – znaczy podejmować działania na rzecz tego, by życie ludzkie na ziemi uczynić „bardziej ludzkie”. Solidarność pojmowana jest tu jako postawa moralna i społeczna, jako „cnota”. Zasadniczą cechą tej postawy jest, jak to powiedział Jan Paweł II: „mocna i trwała wola angażowania się na rzecz dobra wspólnego, czyli dobra wszystkich i każdego”. W tym znaczeniu solidarność nie jest tylko sympatią, współczuciem, wewnętrznym sprzeciwem wobec zła dotykającego bliźniego, lecz we-

wnętrznym zobowiązaniem się do odpowiedzialności za drugiego człowieka, za wszystkich. Z tą postawą wiąże się pewien styl, sposób życia i to zarówno poszczególnych jednostek ludzkich, jak i tworzonych przez nich różnych społeczności.

„Miłość moja nie odstąpi od ciebie”. Bóg nie odstąpił od zamordowanych, więzionych, internowanych. Nie odstąpił, chociaż brakowało ich wtedy przy boku żon i dzieci. Brakowało przy wigilijnym stole. Nie odstąpił. Ta świadomość od tysiącleci towarzyszyła ludziom, czego pięknym przykładem jest refren dzisiejszego psalmu responsoryjnego: „Biedak zawołał...” – bo przed Bogiem wszyscy jesteście biedakami, a więc: „Biedak zawołał i Pan go wysłuchał”. Bóg jest wierny swej obietnicy. Jego obecność na ołtarzu pod postacią chleba i wina jest świadectwem tej wierności. Od nas zależy, czy my będziemy wierni Bogu. Od nas zależy, czy będziemy wierni tym ideałom, tym wartościom, o które walczyli i za które oddali życie ludzie „Solidarności”.

14

LIST

do wiernych Archidiecezji Wrocławskiej po śmierci papieża Benedykta XVI

(Wrocław, 31 grudnia 2022 r.)

Drodzy Siostry i Bracia, Kochani Archidiecezjanie!

Świat obiegła dziś informacja o odejściu do domu Ojca papieża Benedykta XVI. Przejście Jego Świątobliwości z tego świata do wieczności odbyło się tak pokornie i cicho, jak Ojciec Święty żył i nauczał. W tej ciszy i pokorze kryje się jednak taka moc, jakiej nie można zlekceważyć i pominąć. Kiedy uwaga całej ludzkości jest skupiona na wydarzeniach politycznych, ekonomicznych i społecznych, a dookoła nas toczą się kłótnie, spory i walki, Benedykt XVI swoim

odejściem pokazuje wszystkim właściwą perspektywę ludzkiego życia, która wyraża się w słowach: „Wszyscy kiedyś staniemy przed trybunałem Boga”.

Jako mieszkańcy Archidiecezji Wrocławskiej możemy mówić o szczególnej więzi, jaka łączy nas z papieżem Benedyktem. W 2000 r. kard. Józef Ratzinger gościł we Wrocławiu, gdzie odebrał doktorat *honoris causa* Papieskiego Wydziału Teologicznego. Odwiedził także Oleśnicę i Henryków. W auli naszej uczelni teologicznej mówił wówczas m.in. o tym, że słowo Boże zawsze jest przed nami oraz że ono wyprzedza nasze myślenie, i dodał, że może się człowiekowi wydawać, iż coś jest lepsze, bardziej modne czy skuteczniejsze od Bożego słowa, tymczasem wcześniej czy później to wszystko się zestarzeje, odejdzie do przeszłości, a czasem zginie w zapomnieniu. Usłyszeliśmy wówczas, że „myślenie wraz ze słowem Bożym zdumiewa nas raz po raz nowością, nie przynosi nudy, nie kieruje życia na mielizny”. Najmocniejsze słowa tego przebogatego wykładu, którego słuchali klerycy, studenci i wykładowcy Papieskiego Wydziału Teologicznego, padły na zakończenie. Mówił wówczas przyśły papież: „wszystko, co tu przedkładałem, nie jest tylko teorią. Nauczyłem się tego u wielkich mistrzów, jak Augustyn, Bonawentura, Tomasz z Akwinu [...] Od dłużej niż pół wieku idę po drodze razem z teologią. W tym też czasie owo wyprzedzenie przez słowo Boże stawało się coraz bardziej moim osobistym doświadczeniem [...] i spostrzegam na nowo, jak rozległa wędrówka pełna tajemnic i obietnic rozpościera się przede mną, jak niezmierną jest kraina wiary, której żadne ludzkie kroki nie mogą przewędrować do końca”. Dziś Ojciec Święty wyruszył w ostatni etap tej wędrówki. Na tym etapie już nie ma żadnych tajemnic. Wszystko staje się jasne, bo człowiek staje twarzą w twarz z Bogiem. Ten, o którym papież Benedykt nauczał, w którego wierzył, którego przybliżał ludziom, a którego my oglądamy w Eucharystii pod postacią chleba, dla Niego jest już rzeczywistością.

Przemawiając na pogrzebie Jana Pawła II, kard. Ratzinger mówił: „Możemy być pewni, że nasz ukochany Papież stoi teraz w oknie domu Ojca, widzi nas i nam błogosławi. Tak, pobłogosławił nas, Ojciec Święty. Zawierzamy Twoją duszę Matce Bożej, Twojej Matce, która prowadziła Cię każdego dnia, a teraz wprowadzi Cię do wiekuistej chwały swojego Syna, naszego Pana, Jezusa Chrystusa”.

Z tą myślą zapraszam Was do wrocławskiej katedry w sobotę, 7 stycznia 2023 r., gdzie o godz. 18.30 będę sprawował Mszę Świętą w intencji zmarłego papieża Benedykta. Proszę także, aby we wszystkich parafiach wspomnieć w modlitwie o Jego Osobie, wierząc, że „stoi teraz w oknie domu Ojca, widzi nas i nam błogosławi”.

† Józef Kupny
Arcybiskup Metropolita Wrocławski

KURIA METROPOLITALNA

1

DEKRET

**mianujący nowych członków Rady Kapłanów
do spraw Dyscypliny Duchowieństwa**

(Wrocław, 7 września 2022 r.)

L.dz. 1054/2022

W związku z koniecznością właściwego rozpatrywania przypadków naruszenia dyscypliny kościelnej przez duchownych Archidiecezji Wrocławskiej oraz potrzeby podejmowania decyzji w sprawie zastosowania środków zaradczych i w sprawach personalnych duchownych, którzy są podejrzewani o popełnienie przestępstwa w świetle prawa kanonicznego lub przyczynili się do powstania zgorzenia wśród wiernych, niniejszym dekretem **powołuję do Rady Kapłanów do spraw Dyscypliny Duchowieństwa: ks. bpa dra Macieja MAŁYGE – zastępcę przewodniczącego Rady, oraz ks. dra Piotra ŻUBERA – sekretarza Rady.**

Zadaniem członków tejże Rady będzie: uczestniczenie w zebraniach zwoływanych przez przewodniczącego Rady; wysłuchanie wszystkich okoliczności dotyczących przedstawianego na sesji Rady przypadku duchownego; przedstawianie propozycji rozwiązania sytuacji problemowych przez zastosowanie odpowiednich środków zaradczych, środków karnych i sankcji; głosowanie w celu wyrażenia większościowej aprobaty przyjętych rozwiązań do zastosowania wobec duchownego, którego sprawa była omawiana na sesji.

Członków zespołu obowiązuje ściśle dochowanie sekretu o tym, czego dowiedzą się w trakcie sesji. Każdy z członków cieszy się ogromnym zaufaniem, dlatego powierza się te informacje tym duchownym w celu wysłuchania ich głosu doradczego, a jednocześnie zabezpieczenia możliwości procedowania dochodzeń i procesów bez ujawnienia wiadomości, które mogłyby takiemu działaniu zaszkodzić.

W związku z powyższym skład Rady do spraw Dyscypliny Duchowieństwa jest następujący:

- O. bp prof. dr hab. Jacek KICIŃSKI – przewodniczący Rady,
- Ks. bp dr Maciej MAŁYGA – zastępca przewodniczącego Rady,
- Ks. dr Adam ŁUŻNIAK – zastępca przewodniczącego Rady,
- Ks. dr Bartosz TROJANOWSKI – członek Rady,
- Ks. dr Jacek FRONIEWSKI – członek Rady,
- Ks. mgr lic. Bartłomiej KŁOS – członek Rady,
- Ks. dr Piotr ŻUBER – sekretarz Rady.

Po zakończeniu poszczególnych sesji sekretarz przedstawi protokół prac z wyszczególnionymi wnioskami, które pomogą w podjęciu właściwych decyzji w omawianej sprawie.

Wszystkich członków Rady z serca błogosławię na trud ich pracy.

ks. Ireneusz Bakalarczyk
Notariusz Kurii

† *Józef Kupny*
Arcybiskup Metropolita Wrocławski

2

STATUT

Kapituły Kolegiackiej Świętego Krzyża we Wrocławiu

PREAMBUŁA

Kapituła Kolegiacka Świętego Krzyża we Wrocławiu została erygowana w roku 1288 przez księcia wrocławskiego Henryka IV Probusa. Siedzibą kapituły od początku jej istnienia aż do roku 1810, czyli do momentu jej sekularyzacji przez zaborców pruskich, był kościół Świętego Krzyża we Wrocławiu. Wtedy to został on przekształcony na kościół parafialny.

Po 188 latach restytuowanej przez Jego Eminencję Księdza Kardynała Henryka Gulbinowicza, Arcybiskupa Metropolity Wrocławskiego, dekretem z dnia 14 września 1998 r., Kapituła Kolegiackiej Świętego Krzyża we Wrocławiu przywrócono dawną nazwę.

Restytuowana kapituła nawiązuje do stylu pracy pierwszej kapituły i do wypracowanego przez nią dziedzictwa duszpastersko-duchowego.

Kapituła pragnie także dostosować swoją specyfikę do nowych warunków Kościoła powszechnego i Kościoła rzymskokatolickiego w Archidiecezji Wrocławskiej.

Świątynią własną Kapituły Kolegiackiej jest kościół Świętego Krzyża we Wrocławiu, będący także kościołem parafialnym.

Główną uroczystością kapituły jest święto Podwyższenia Krzyża Świętego, obchodzone 14 września.

Kapituła Kolegiacka Świętego Krzyża posiada publiczną osobowość prawną. Kapituła korzysta z własnych: pieczęci, herbu i hasła.

CEL I ZADANIA KAPITUŁY

Art. 1

Kapitułę Kolegiacką Świętego Krzyża we Wrocławiu tworzy zespół kapłanów, których podstawowym zadaniem jest szerzenie głębokiej czci do znaku naszego zbawienia, czyli Krzyża Jezusa Chrystusa, wśród wiernych Archidiecezji Wrocławskiej poprzez modlitwy oraz uroczyste obchody świąt roku liturgicznego upamiętniających tę tajemnicę wiary.

Art. 2

Ponadto zadaniem kapituły jest sprawowanie uroczystych czynności liturgicznych w kościele Świętego Krzyża we Wrocławiu.

STRUKTURA KAPITUŁY

Art. 3

W skład Kapituły Kolegiackiej Świętego Krzyża we Wrocławiu wchodzi: prepozyt kapituły i jej dziekan, 12 kanoników gremialnych, 12 kanoników honorowych *de numero* oraz kanonicy honorowi *extra numerum*.

Art. 4

Wszystkich kanoników mianuje Arcybiskup Metropolita Wrocławski.

Art. 5

Godność kanonika Arcybiskup Metropolita Wrocławski powierza kapłanom odznaczającym się gorliwością w pracy duszpasterskiej, wyróżniającym się prawością życia oraz zasłużonym przy budowie, odbudowie i remontach obiektów sakralnych w Archidiecezji Wrocławskiej.

Art. 6

Kanonikiem gremialnym kapituły może być tylko kapłan inkardynowany do Archidiecezji Wrocławskiej i nienależący do Kapituły Metropolitalnej Wrocławskiej.

Art. 7

Kanonik gremialny kapituły ekskardynowany z Archidiecezji Wrocławskiej przestaje nim być, lecz może zachować godność kanonika honorowego po wyrażeniu zgody przez jego biskupa diecezjalnego.

Art. 8

§ 1. Kolegium kanoników w ścisłym sensie tworzą tylko kanonicy gremialni.

§ 2. Kanonicy emerytowani i honorowi oraz honorowi *extra numerum* należą do gremium kanonickiego w szerszym znaczeniu.

Art. 9

Z chwilą ukończenia 75 roku życia kanonik gremialny z mocy samego prawa przestaje należeć do gremium kanoników w ścisłym znaczeniu i zostaje kanonikiem emerytowanym, który wchodzi w skład kanoników honorowych *extra numerum*.

Art. 10

Ustępujący kanonik gremialny zachowuje tylko tytuł kanonika emerytowanego, prawo do noszenia oznak kanonickich i miejsce w stallach.

Art. 11

Na czele kapituły stoi prepozyt.

Art. 12

Prepozyta wybiera kolegium kanoników gremialnych ze swego grona na okres 5 lat, z możliwością ponownego wyboru na drugą kadencję.

Art. 13

Prepozyta wybranego przez kolegium kanoników zatwierdza Arcybiskup Metropolita Wrocławski.

Art. 14

Do obowiązków prepozyta należy:

1. zwoływanie posiedzeń kapituły,
2. przewodniczenie obradom kapituły,
3. instalowanie nowo mianowanych kanoników,
4. reprezentowanie kapituły na zewnątrz i działanie w jej imieniu,
5. przewodniczenie uroczystościom pogrzebowym zmarłego kanonika,
6. w razie potrzeby nawiązanie współpracy z Kapitułą Metropolitalną Wrocławską.

Art. 15

Dziekana kapituły wybiera kolegium kanoników gremialnych ze swego grona na okres 5 lat, z możliwością ponownego wyboru na drugą kadencję.

Art. 16

Dziekana kapituły spełnia obowiązki prepozyta, gdy u tego występuje prawnie uznana przeszkoda.

Art. 17

Kapituła wybiera także sekretarza, który protokołuje przebieg posiedzeń kapituły, strzeże pieczęci kapituły oraz archiwum kapitulnego.

Art. 18

Sekretarzem kapituły zostaje zasadniczo najmłodszy nominacją kanonik gremialny.

Art. 19

Oprócz wymienionych urzędów kapituła może zlecić poszczególnym kanonikom lub zespołom kanoników inne zadania wynikające z jej tradycji lub sytuacji bieżącej.

STRÓJ KANONIKÓW

Art. 20

Kanonik gremialny, honorowy, honorowy *extra numerum* oraz emerytowany nosi: czarną sutannę z obszyciem koloru fioletowego, pas fioletowy, rękawice i mucet koloru czerwonego, dystyngtorium na złotym łańcuchu w kształcie krzyża, mające z jednej strony czerwony krzyż jerozolimski na żółtym tle, a z drugiej herb kapituły pozbawiony pola sercowego, pierścień bez kamienia, ale z herbem kapituły oraz czarny biret z czerwonym pomponem.

PRECEDENCJA WŚRÓD KANONIKÓW

Art. 21

Wśród kanoników gremialnych i honorowych oraz honorowych *extra numerum* obowiązuje precedencja według starszeństwa nominacji.

Art. 22

Precedencja obowiązuje, jeśli kanonicy w strojach chórowych są obecni w stallach lub biorą udział w procesji.

Art. 23

Prepozyt kapituły i jej dziekan mają zawsze precedencję przed wszystkimi innymi kanonikami teje kapituły w Archidiecezji Wrocławskiej.

Art. 24

Jeśli kanonikiem jest biskup, ma precedencję przed wszystkimi kanonikami.

OBJĘCIE KANONII

Art. 25

Nowo mianowany kanonik winien być instalowany w dniu wyznaczonym przez Arcybiskupa Metropolity Wrocławskiego. Ta uroczystość powinna dokonywać się w dniu dorocznego święta kapituły, jeżeli nie zachodzi pilna konieczność.

Art. 26

Ważne objęcie urzędu kanonickiego dokonuje się w kościele kolegiackim Świętego Krzyża we Wrocławiu, w obecności przybyłych kanoników, poprzez instalację, według ceremoniału opracowanego przez kapitułę.

Art. 27

Nowo mianowany kanonik udaje się w procesji z zakrystii do chóru kościoła kolegiackiego, gdzie przed ołtarzem głównym, po odczytaniu przez sekretarza kapituły dekretu nominacyjnego Arcybiskupa Metropolity Wrocławskiego, składa zatwierdzone przez Stolicę Apostolską wyznanie wiary oraz przysięgę o wiernym wypełnianiu urzędu kanonickiego i dochowaniu tajemnicy urzędowej.

Art. 28

Po odmówieniu przepisanych na tę okazję modlitw prepozyt kapituły prowadzi nowego kanonika do wyznaczonej mu stalli, w której siada i nakrywa głowę biretem. Gest ten oznacza objęcie w posiadanie kanonii. Po czym podchodzi do ołtarza głównego, całuje relikwie Krzyża Świętego i otrzymuje od obecnych kanoników pocałunek pokoju.

Art. 29

Następnie nowo instalowany kanonik odprawia Mszę św. z homilią, w której uczestniczą wszyscy kanonicy.

Art. 30

Prepozyta i dziekana kapituły ważne instaluje Arcybiskup Metropolita Wrocławski lub jego delegat, z zachowaniem ceremonii obowiązujących przy instalacji innych kanoników.

PRAWA I OBOWIĄZKI KANONIKÓW

Art. 31

Kanonicy gremialni i honorowi nabywają swoje prawa i obowiązki przez odbyłą instalację.

Art. 32

Wszyscy kanonicy gremialni, a także honorowi, gdy ich zaprosi Arcybiskup Metropolita Wrocławski lub prepozyt kapituły, winni być obecni w stallach, w strojach chórowych w kościele kolegiackim Świętego Krzyża we Wrocławiu lub w innym wskazanym miejscu w dniach wyznaczonych lub na zaproszenie z jakiejś szczególnej okazji.

Art. 33

Jeśli Arcybiskup Metropolita Wrocławski wchodzi uroczyście do kościoła kolegiackiego Świętego Krzyża we Wrocławiu, kanonicy winni oczekiwać go przy drzwiach kościoła.

Art. 34

Dwóch kanoników gremialnych lub honorowych winno, jeśli tego sobie zażyczy biskup, towarzyszyć mu przy poświęcaniu kościoła lub ołtarza na terenie Archidiecezji Wrocławskiej.

Art. 35

W pogrzebie zmarłego kanonika bierze udział cała kapituła – kanonicy gremialni, honorowi, honorowi *extra numerum* i emerytowani. Za zmarłego kanonika należy odprawić Mszę św. oprócz tej, którą każdy kapłan Archidiecezji Wrocławskiej odprawia za zmarłego kapłana.

Art. 36

Fakt śmierci zmarłego kanonika, z krótkim jego życiorysem, winien być odnotowany w protokole najbliższego posiedzenia kapituły i podany do wiadomości Prezbiterium Archidiecezji Wrocławskiej.

POSIEDZENIE KAPITUŁY

Art. 37

Kapituła Kolegiacka Świętego Krzyża we Wrocławiu zbiera się na posiedzenie zwyczajne w swoje święto patronalne, tj. Podwyższenia Krzyża Świętego, lub w przeddzień. Jeśli natomiast jest zwoływana w innym terminie, ma miejsce posiedzenie nadzwyczajne.

Art. 38

Zwykle zwołuje kapitułę na posiedzenie zwyczajne i nadzwyczajne prepozyt lub – gdy u tego występuje prawnie uznana przeszkoda – jej dziekan. Także Arcybiskup Metropolita Wrocławski ma prawo zwoływania kapituły w celu zastanowienia się nad sprawami, które uzna za stosowne do przedyskutowania z kapitułą.

Art. 39

Posiedzenia kapituły z zasady odbywają się w kapitularku. Gdy jednak zachodzi konieczność lub przemawiają za tym słuszne racje – także w innym dogodnym miejscu.

Art. 40

W posiedzeniach biorą udział i mają głos decydujący tylko kanonicy gremialni. Kapituła, a także Arcybiskup Metropolita Wrocławski, mogą zdecydować, iż w poszczególnych wypadkach mogą wziąć udział także: kanonicy honorowi, *extra numerum*, emerytowani lub inni kapłani, lecz tylko z głosem doradczym.

Art. 41

W czasie posiedzeń kanonicy winni być ubrani w sutanny, dystyngtoria i pasy.

Art. 42

Kanonik prawnie wezwany na posiedzenie, a z ważnych powodów niemogący przybyć, winien prepozytowi lub dziekanowi usprawiedliwić swoją nieobecność przed rozpoczęciem posiedzenia, kierując wyjaśniające pismo, które sekretarz składa do akt archiwum kapituły.

Art. 43

Do ważności uchwały z zasady wystarcza zwyczajna większość głosów. Jeśli liczba głosów jest równa, decyduje głos prepozyta, a w razie jego nieobecności – dziekana.

Art. 44

Głosowanie odbywa się z zasady jawnie. W sprawach jednak większej wagi, np. personalnych lub gdy życzy sobie tego choćby jeden kanonik, należy głosować tajnie.

Art. 45

To, co w czasie posiedzenia zostaje uchwalone, sekretarz kapituły wpisuje do protokołu, który podpisuje prepozyt i sekretarz.

Art. 46

Wszystkie dokumenty, listy, uchwały kapituły, by miały moc obowiązującą, winne być podpisane przez prepozyta i sekretarza oraz opatrzone pieczęcią kapituły.

Art. 47

Prepozyt nie może w sprawach większej wagi, dotyczących kapituły, decydować według własnego uznania, bez zasięgnięcia zdania kapituły, chyba że idzie o sprawy niecierpiące zwłoki. W tym jednak wypadku winien kapitułę powiadomić na piśmie jak najszybciej o podjętej decyzji. Kopia tego pisma ma być zachowana w księdze protokołów kapituły.

Art. 48

Na mocy złożonej przysięgi kanonicy winni, odnośnie do spraw dotyczących się kapituły, zachować roztropną dyskrecję. W sprawach zaś większej wagi lub na polecenie Arcybiskupa Metropolity Wrocławskiego albo prepozyta należy zachować ścisłą tajemnicę.

UTRATA URZĘDU KANONIKA

Art. 49

§ 1. Urząd kanonika gremialnego, honorowego i honorowego *extra numerum*, w tym także prepozyta i dziekana kapituły traci się na skutek osiągnięcia wieku 75 lat (por. art. 9 *Statutu*).

§ 2. Wszystkie powyższe urzędy oraz tytuł kanonika emerytowanego można utracić również wskutek rezygnacji, przeniesienia, usunięcia, a także pozbawienia (por. kan. 184 KPK).

POSTANOWIENIA KOŃCOWE

Art. 50

Statut niniejszy wchodzi w życie z dniem zatwierdzenia go przez Arcybiskupa Metropolitę Wrocławskiego.

Art. 51

Z chwilą zatwierdzenia niniejszego statutu zniesiony zostaje statut dotychczasowy, razem z jego późniejszymi modyfikacjami.

Art. 52

§ 1. Statut niniejszy może być zmieniony, poprawiony lub zniesiony tylko za wyraźną zgodą Arcybiskupa Metropolity Wrocławskiego.

§ 2. Autentyczna interpretacja, czyli wyjaśnianie ewentualnych sporów co do wykładni poszczególnych postanowień statutu, należy do Arcybiskupa Metropolity Wrocławskiego.

Art. 53

§ 1. Kapituła powinna posiadać przygotowany i dostosowany do okoliczności *Regulamin*, w którym określa szczegółowo sposoby wyboru prepozyta oraz dziekana kapituły, obowiązki poszczególnych urzędów kanoników tejże kapituły, a także wyznacza dni obowiązkowych zgromadzeń (por. art. 32 *Statutu*).

§ 2. *Regulamin* kapituły, jak również wszelkie jego zmiany, do ważności wymaga zatwierdzenia przez Arcybiskupa Metropolitę Wrocławskiego.

We Wrocławiu, dnia 14 września 2022 r., w liturgiczne święto Podwyższenia Krzyża Świętego, patronalne święto Kapituły Kolegiackiej Świętego Krzyża we Wrocławiu.

† Józef Kupny
Arcybiskup Metropolita Wrocławski

3 ZMIANY PERSONALNE

Imię i nazwisko	Obecnie (dotychczas) przebywający, pełniący urząd	Przeniesiony, ustanowiony, nowo mianowany	Z dniem
Ks. Zbigniew Stokłosa	PRACA DUSZPASTERSKA PMK NIEMCY	PROBOSZCZ parafii pw. Wniebowzięcia NMP ŁOZINA	1.09.2022
Ks. Stanisław Babicz	PROBOSZCZ parafii pw. Wniebowzięcia NMP ŁOZINA	STAN SPOCZYNKU	31.08.2022
Ks. Paweł Samuel	REZYDENT parafii pw. Miłosierdzia Bożego BRZEG	PRACA DUSZPASTERSKA PMK – NIEMCY	31.08.2022 1.09.2022
Ks. Tomasz Grabiński	NEOPREZBITER	WIKARIUSZ parafii pw. św. Jadwigi WROCŁAW – KOZANÓW	1.09.2022
Ks. Marcin Kamieniak	NEOPREZBITER	WIKARIUSZ parafii pw. Ducha Świętego WROCŁAW	1.09.2022
Ks. Wojciech Porzuczek	NEOPREZBITER	WIKARIUSZ parafii pw. NMP Królowej Polski BRZEG DOLNY	1.09.2022
Ks. Wiesław Mąkosa	NEOPREZBITER	WIKARIUSZ parafii pw. NMP Matki Miłosierdzia OLEŚNICA	1.09.2022
Ks. Wojciech Selak	NEOPREZBITER	WIKARIUSZ parafii pw. św. Maurycego WROCŁAW	1.09.2022

Ks. Piotr Spaliński	NEOPREZBITER	WIKARIUSZ parafii pw. św. Andrzeja Apostoła WROCŁAW – STABŁOWICE	1.09.2022
Ks. Marek Stępkowski	NEOPREZBITER	WIKARIUSZ parafii pw. św. Apostołów Piotra i Pawła NAMYSŁÓW	1.09.2022
Ks. Cyryl Zieliński	NEOPREZBITER	WIKARIUSZ parafii pw. NMP Bolesnej WROCŁAW – RÓŻANKA	1.09.2022
Ks. Stanisław Babicz	STAN SPOCZYNKU	KAPELAN SIÓSTR Benedyktynek Sakramentek WROCŁAW – PAWŁOWICE	1.09.2022
Ks. Wojciech Antosik	WIKARIUSZ parafii pw. NMP Bolesnej WROCŁAW – RÓŻANKA	WIKARIUSZ parafii pw. Narodzenia NMP SMOLEC	1.09.2022
Ks. Łukasz Tokarczyk	WIKARIUSZ parafii pw. św. Maurycego WROCŁAW	WIKARIUSZ parafii pw. Opatrzności Bożej WROCŁAW – NOWY DWÓR	1.09.2022
	DEKANALNY DUSZPASTERZ Młodzieży Dekanat WROCŁAW – ŚRÓDMIEŚCIE	ODWOŁANY	31.08.2022
Ks. Michał Janusiewicz	WIKARIUSZ parafii pw. Ducha Świętego WROCŁAW	WIKARIUSZ parafii pw. NSPJ WROCŁAW – PAWŁOWICE	1.09.2022
Ks. Łukasz Radomski	WIKARIUSZ parafii pw. św. Jadwigi WROCŁAW – KOZANÓW	WIKARIUSZ parafii pw. św. Jakuba Apostoła PRUSICE	1.09.2022
Ks. Michał Adamkowski	WIKARIUSZ parafii pw. św. Andrzeja Apostoła WROCŁAW – STABŁOWICE	WIKARIUSZ parafii pw. św. Brata Alberta MIRKÓW	1.09.2022
	KAPELAN Dolnośląskiego Szpitala Specjalistycznego im. T. Marciniaka – Centrum Medycyny Ratunkowej WROCŁAW	ODWOŁANY	31.08.2022

Ks. Jacek Hołowacz	WIKARIUSZ parafii pw. NSPJ WROCLAW – PAWLOWICE	WIKARIUSZ parafii pw. św. Michała Archanioła DŁUGOŁĘKA	1.09.2022
Ks. Krzysztof Tomczyk	WIKARIUSZ parafii pw. św. Faustyny GÓRA Dekanalny Duszpasterz Młodzieży Dekanat GÓRA – ZACHÓD Rejonowy Duszpasterz LSO Dekanat GÓRA – WSCHÓD i ZACHÓD	WIKARIUSZ parafii pw. św. Stanisława Kostki WROCLAW ODWOŁANY	1.09.2022 31.08. 2022
Ks. Wojciech Szablowski	WIKARIUSZ parafii pw. św. Michała Archanioła WROCLAW – MUCHOBÓR WIELKI	WIKARIUSZ parafii pw. NMP Bolesnej WROCLAW – STRACHOCIN	1.09.2022
Ks. Stanisław Wróblewski	WIKARIUSZ parafii pw. św. Jerzego ZIĘBICE DEKANALNY DUSZPASTERZ Młodzieży Dekanat ZIĘBICE	WIKARIUSZ parafii pw. Macierzyństwa NMP WROCLAW – PILCZYCE ODWOŁANY	1.09.2022 31.08.2022
Ks. Stanisław Padewski	WIKARIUSZ parafii pw. św. Brata Alberta MIRKÓW	WIKARIUSZ parafii pw. św. Stanisława, św. Doroty i św. Wacława WROCLAW	1.09.2022
Ks. Grzegorz Pazdro	WIKARIUSZ parafii pw. Narodzenia NMP SMOLEC DEKANALNY DUSZPASTERZ Młodzieży Dekanat KĄTY WROCLAWSKIE	WIKARIUSZ parafii pw. św. Faustyny GÓRA ODWOŁANY	1.09.2022 31.08.2022
Ks. Krzysztof Salik	WIKARIUSZ parafii pw. Macierzyństwa NMP WROCLAW – PILCZYCE	WIKARIUSZ parafii pw. Wniebowzięcia NMP WROCLAW – OŁTASZYN	1.09.2022

Ks. Mateusz Michoń	WIKARIUSZ parafii pw. św. Ojca Pio z Pietrelciny WROCŁAW – PARTYNICE	ODWOŁANY	31.08.2022
Ks. Marcin Malinowski	WIKARIUSZ parafii pw. św. Wawrzyńca WOŁÓW	WIKARIUSZ parafii pw. św. Ojca Pio z Pietrelciny WROCŁAW – PARTYNICE	1.09.2022
Ks. Stefan Bekalarz	WIKARIUSZ parafii pw. św. Franciszka z Asyżu WROCŁAW	WIKARIUSZ parafii pw. św. Michała Archanioła WROCŁAW – MUCHOBÓR WIELKI	1.09.2022
Ks. Robert Szwabowicz	WIKARIUSZ parafii pw. Ducha Świętego WROCŁAW	WIKARIUSZ parafii pw. św. Wawrzyńca WOŁÓW	1.09.2022
Ks. Michał Olszański	WIKARIUSZ parafii pw. św. Stanisława, św. Doroty i św. Wacława WROCŁAW	WIKARIUSZ parafii pw. św. Franciszka z Asyżu WROCŁAW	1.09.2022
Ks. Michał Wereta	WIKARIUSZ parafii pw. św. Stanisława Kostki WROCŁAW	WIKARIUSZ parafii pw. NMP Nieustającej Pomocy WROCŁAW – MUCHOBÓR MAŁY	1.09.2022
Ks. Paweł Kotkowski	WIKARIUSZ parafii pw. NMP Bolesnej WROCŁAW – STRACHOCIN	WIKARIUSZ parafii pw. Trójcy Świętej WROCŁAW – KRZYKI	1.09.2022
Ks. Bogusław Wojnarowski	WIKARIUSZ parafii pw. Trójcy Świętej WROCŁAW	WIKARIUSZ parafii pw. św. Jerzego ZIĘBICE	1.09.2022
Ks. Kamil Szybowski	WIKARIUSZ parafii pw. Opatrzności Bożej WROCŁAW – NOWY DWÓR	REZYDENT parafii pw. św. Jana Apostoła WROCŁAW – ZAKRZÓW	1.09.2022
Ks. Dawid Dudziak	STUDIA – KUL	WIKARIUSZ parafii pw. Najświętszego Imienia Jezus WROCŁAW	1.07.2022
Ks. Marcin Krawczyk	WIKARIUSZ parafii pw. św. Maksymiliana M. Kolbego WROCŁAW – GĄDÓW	WIKARIUSZ parafii pw. Ducha Świętego WROCŁAW	1.09.2022

Ks. Wojciech Legendziewicz	WIKARIUSZ parafii pw. Wniebowzięcia NMP WROCLAW – OŁTASZYN	WIKARIUSZ parafii pw. św. Maksymiliana M. Kolbego WROCLAW – GĄDÓW	1.09.2022
Ks. Maciej Dębogórski	WIKARIUSZ parafii pw. św. Franciszka z Asyżu WROCLAW	WIKARIUSZ parafii pw. św. Michała Archanioła WROCLAW – MUCHOBÓR WIELKI	1.09.2022
Ks. Jakub Walińko	WIKARIUSZ pw. św. Michała Archanioła WROCLAW – MUCHOBÓR WIELKI	WIKARIUSZ parafii pw. św. Jerzego ZIĘBICE	1.09.2022
Ks. Marek Gorbenko	WIKARIUSZ parafii pw. NMP Nieustającej Pomocy WROCLAW – MUCHOBÓR MAŁY	URLOP ZDROWOTNY	1.09.2022
Ks. Marek Marchwicki SDB	WIKARIUSZ parafii pw. św. Michała Archanioła WROCLAW DUSZPASTERZ AKADEMICKI DA „Horeb”	ODWOŁANY	1.08.2022
Ks. Artur Kochmański SDS	PROBOSZCZ parafii pw. NSPJ OBORNIKI ŚLĄSKIE WICEDZIEKAN Dekanat PRUSICE	ODWOŁANY ODWOŁANY	30.06.2022
		PROBOSZCZ parafii pw. Wniebowzięcia NMP BAGNO	1.07.2022
Ks. Grzegorz Skałeczki SDS	PROBOSZCZ parafii pw. Wniebowzięcia NMP BAGNO	PROBOSZCZ parafii pw. NSPJ OBORNIKI ŚLĄSKIE	1.07.2022
Ks. Jacek Nowak SDS	WIKARIUSZ parafii pw. św. Bartłomieja Apostoła i św. Jadwigi TRZEBNICA	ODWOŁANY	1.07.2022

Ks. Marek Sumara SDS	NEOPREZBITER SDS	WIKARIUSZ parafii pw. św. Bartłomieja Apostoła i św. Jadwigi TRZEBNICA	1.07.2022
Ks. Adrian Żądło SDS	WIKARIUSZ parafii pw. św. Jadwigi DOBROSZYCE	KATECHETA parafii pw. św. Jadwigi DOBROSZYCE	1.07.2022
Ks. Piotr Majcherek SDS	NOWY	WIKARIUSZ parafii pw. św. Jadwigi DOBROSZYCE	1.07.2022
Ks. Marek Domański SDS	NOWY	WIKARIUSZ parafii pw. NSPJ OBORNIKI ŚLĄSKIE	1.07.2022
Ks. Bartosz Mitkiewicz	DUSZPASTERZ WSPÓLNOTY Fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia” AWr. WROCŁAW	ODWOŁANY	31.07.2022
Ks. Łukasz Pawicki	REZYDENT parafii pw. NMP Częstochowskiej WROCŁAW – ZALESIE	DUSZPASTERZ WSPÓLNOTY Fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia” AWr. WROCŁAW	1.08.2022
O. Mieczysław Lenard OFM	PROBOSZCZ parafii pw. św. Stanisława B. i M. KRYNICZNO	ODWOŁANY	19.08.2022
O. Jozue Grzegorz Szymański OFM	WIKARIUSZ parafii pw. św. Stanisława B. i M. KRYNICZNO	PROBOSZCZ parafii pw. św. Stanisława B. i M. KRYNICZNO	19.08.2022
Ks. Józef Jarmuła	OJCIEC DUCHOWNY MWSD WROCŁAW	ODWOŁANY ADMINISTRATOR parafii pw. św. Michała Archanioła CHRÓŚCINA	26.08.2022
Ks. Piotr Śmigielski	PROBOSZCZ parafii pw. Wniebowzięcia NMP WROCŁAW – OŁTASZYN	ODWOŁANY URLOP ZDROWOTNY (1.09.2022 – 31.08.2023)	31.08.2022
Ks. Mariusz Sobkowiak	DYREKTOR ADMINISTRACYJNY PWT WROCŁAW	<i>Jednocześnie</i> ADMINISTRATOR parafii pw. Wniebowzięcia NMP WROCŁAW – OŁTASZYN	1.09.2022

Ks. Krzysztof Salik	WIKARIUSZ parafii pw. Wniebowzięcia NMP WROCLAW – OŁTASZYN	ASYSTENT KOŚCIELNY Wspólnota Przymierza Rodzin „Mamre” AWr. (na 5 lat)	1.09.2022
Ks. Michał Adamkowski	WIKARIUSZ parafii pw. św. Brata Alberta MIRKÓW	DUSZPASTERZ DIECEZJALNY Wspólnoty Trudnych Małżeństw „Sychar” AWr. (na 5 lat)	1.09.2022
Ks. Krystian Bałaz	PRACOWNIK Referatu ds. Sztuki Kościelnej Kuria Metropolitalna Wrocławska SEKRETARZ Komisji ds. Sztuki Kościelnej AWr.	ODWOŁANY	31.08.2022
Ks. Bartosz Świątkowski	ZASTĘPCA DYREKTORA Muzeum Archidiecezjalnego WROCLAW	<i>Jednocześnie</i> PRACOWNIK Referatu ds. Sztuki Kościelnej Kuria Metropolitalna Wrocławska	1.09.2022
Ks. Radosław Wolniczek	WIKARIUSZ parafii pw. św. Jana Chrzciciela WROCLAW – KATEDRA	REZYDENT parafii pw. Najświętszego Zbawiciela WROCLAW – WOJSZYCE	31.08.2022 1.09.2022
Ks. Jarosław Czaplński	WIKARIUSZ parafii pw. św. Michała Archanioła DŁUGOŁĘKA	URLOP ZDROWOTNY	1.09.2022
Ks. Radosław Wolniczek	REZYDENT parafii pw. Najświętszego Zbawiciela WROCLAW – WOJSZYCE	ASYSTENT DYREKTORA Hotelu im. Jana Pawła II WROCLAW	1.09.2022
Ks. Mariusz Szypa	KOORDYNATOR DIECEZJALNY Fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia” AWr.	ODWOŁANY	31.08.2022
Ks. Łukasz Pawicki	REZYDENT parafii pw. NMP Częstochowskiej WROCLAW – ZALESIE	KOORDYNATOR DIECEZJALNY Fundacji „Dzieło Nowego Tysiąclecia” AWr.	1.09.2022
Ks. Marcin Tyszkiewicz SDB	JURYSDYKCJA	WIKARIUSZ parafii pw. św. Michała Archanioła WROCLAW	1.09.2022

Ks. Bp Maciej Małyga	_____	PRZEWODNICZĄCY Sekretariatu Rady Duszpasterskiej AWr.	8.09.2022
Ks. Marcin Wojteczek	WIKARIUSZ parafii pw. św. Andrzeja Apostoła WROCLAW – STABŁOWICE	KAPELAN Szpitala im. T. Marciniaka, ul. Fieldorfa WROCLAW	1.09.2022
Ks. Bartosz Świątkowski	PRACOWNIK Referatu ds. Sztuki Kościelnej AWr.	SEKRETARZ Komisji ds. Sztuki Kościelnej AWr.	8.09.2022
Ks. Igor Urban	WIKARIUSZ parafii pw. Odkupiciela Świata WROCLAW – POLANKA	ZASTĘPCA DYREKTORA Metropolitalnego Studium Organistowskiego WROCLAW	19.09.2022
Ks. Marcin Sternal	ROK SZABATOWY	BEZ STANOWISKA	20.09.2022
Ks. Wojciech Tokarz	EMERYT	KAPELAN Ogólnopolski Oddział Kołomyja „Pokucie” WROCLAW	1.10.2022
Ks. Waldemar Kontek	PROBOSZCZ parafii pw. NMP Różańcowej WILCZKÓW	KAPELAN Gminny Związek Ochotniczej Straży Pożarnej RP Gmina MALCZYCE	7.10.2022
Ks. Bartosz Świątkowski	ZASTĘPCA DYREKTORA Muzeum Archidiecezjalnego WROCLAW PRACOWNIK Referatu ds. Sztuki Kościelnej Kurii Metropolitalnej Wrocławskiej SEKRETARZ Komisji ds. Sztuki Kościelnej AWr.	ODWOŁANY WIKARIUSZ parafii pw. św. Franciszka z Asyżu WROCLAW	14.10.2022 15.10.2022
Ks. Mariusz Sobkowiak	DIECEZJALNY DUSZPASTERZ Młodzieży AWr.	ODWOŁANY	17.10.2022

Ks. Piotr Rozpędowski	WIKARIUSZ parafii pw. NMP Matki Miłosierdzia OLEŚNICA	<i>Jednocześnie</i> DIECZJALNY DUSZPASTERZ Młodzieży AWr.	17.10.2022
Ks. Igor Urban	WIKARIUSZ parafii pw. Odkupiciela Świata WROCŁAW – POLANKA	<i>Jednocześnie</i> ZASTĘPCA DUSZPASTERZA Środowisk Twórczych Kościół rektoralny pw. św. Marcina WROCŁAW	17.10.2022
Ks. Kazimierz Czuczola	PROBOSZCZ parafii pw. NMP Częstochowskiej SKOKOWA	WICEDZIEKAN Dekanat PRUSICE	17.10.2022
Ks. Jerzy Grzyb CM	PROBOSZCZ parafii pw. Trójcy Świętej ŻMIGRÓD	OJCIEC DUCHOWNY Dekanat PRUSICE	17.10.2022
Ks. Leszek Pierzecki	PROBOSZCZ parafii pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej PIOTROWICE	ODWOŁANY	17.10.2022
Ks. Grzegorz Pazdro	WIKARIUSZ parafii pw. św. Faustyny GÓRA	ADMINISTRATOR parafii pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej PIOTROWICE	21.10.2022
Ks. Marcin Sternal	BEZ STANOWISKA	WIKARIUSZ parafii pw. św. Faustyny GÓRA	21.10.2022
Ks. Przemysław Vogt	DYREKTOR Wydziału Duszpasterstwa Rodzin WROCŁAW	ASYSTENT KOŚCIELNY Stowarzyszenia „Cor Patris” i Szkoły Nowej Ewangelizacji NMP WROCŁAW	1.01.2022
Ks. Waldemar Kocenda	PROBOSZCZ parafii pw. Narodzenia NMP MIĘKINIA	MODERATOR Rejonowy Ruchu Światło-Życie WROCŁAW – LEŚNICA	1.01.2022
Ks. Mateusz Piotrowski	PREFEKT ETAPU PRPEDEUTYCZNEGO SULISTROWICZKI	ODWOŁANY	24.10.2022

Ks. Rafał Kowalski	DYREKTOR Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej i Wydawnictwa TUM WROCŁAW	ODWOŁANY	31.10.2022
Ks. Bartłomiej Kłos	_____	DYREKTOR Wrocławskiej Księgarni Archidiecezjalnej i Wydawnictwa TUM WROCŁAW	1.11.2022
Ks. Bartosz Trojanowski	WIKARIUSZ BISKUPI ds. dyscypliny sakramentów i duchowieństwa CZŁONEK Rady Kapłańskiej i Kolegium Konsultorów AWr.	ODWOŁANY	31.10.2022
Ks. Mariusz Szypa	NOTARIUSZ spraw prowadzonych przez Wikariusza Biskupiego ds. dyscypliny sakramentów i duchowieństwa	ODWOŁANY	31.10.2022
Ks. Mariusz Leonik	_____	KARA SUSPENSY	8.11.2022
Ks. Marek Hula	PROBOSZCZ parafii pw. św. Stanisława B. i M. JELCZ – LASKOWICE	WICEDZIEKAN Dekanat JELCZ – LASKOWICE	14.11.2022
Ks. Bogusław Wojnarowski	WIKARIUSZ parafii pw. św. Jerzego ZIĘBICE	DEKANALNY DUSZPASTERZ Młodzieży Dekanat ZIĘBICE	21.11.2022
Ks. Piotr Krukowski	PROBOSZCZ parafii pw. św. Bartłomieja WIGAŃCICE	WICEDZIEKAN Dekanat ZIĘBICE	18.11.2022
O. Kazimierz Józef Kmak OCist.	WIKARIUSZ parafii pw. Wniebowzięcia NMP HENRYKÓW	OJCIEC DUCHOWNY Dekanat ZIĘBICE do 31.01.2027	18.11.2022
Ks. Rafał Hołubowicz	Adiunkt PWT	ADMINISTRATOR parafii pw. św. Katarzyny Aleksandryjskiej ŚWIĘTA KATARZYNA	13.12.2022
Ks. Wojciech Porzuczek	WIKARIUSZ parafii pw. NMP Królowej Polski BRZEG DOLNY	DEKANALY DUSZPASTERZ LSO i Młodzieży Dekanat BRZEG DOLNY	20.12.2022

Ks. Józef Jarmuła	ADMINISTRATOR parafii pw. św. Michała Archanioła CHRÓŚCINA	ADMINISTRATOR parafii pw. św. Marcina SICINY	26.12.2022 27.12.2022
Ks. Zdzisław Paduch	PROBOSZCZ parafii pw. NMP Matki Miłosierdzia OLEŚNICA	REZYDENT parafii pw. św. Apostołów Piotra i Pawła OŁAWA	31.12.2022 1.01.2023
Ks. Mariusz Bąkowski	PROBOSZCZ parafii pw. św. Anny SZEWCZE	PROBOSZCZ parafii pw. NMP Matki Miłosierdzia OLEŚNICA	31.12.2022 1.01.2023
Ks. Rafał Swatek	WIKARIUSZ parafii pw. św. Jana Chrzciciela WROCLAW – KATEDRA	ADMINISTRATOR parafii pw. św. Anny SZEWCZE	31.12.2022 1.01.2023
Ks. Piotr Rozpędowski	WIKARIUSZ parafii pw. NMP Matki Miłosierdzia OLEŚNICA	WIKARIUSZ parafii pw. św. Jana Chrzciciela WROCLAW – KATEDRA	31.12.2022 1.01.2023
Ks. Wiesław Mąkosa	WIKARIUSZ parafii pw. NMP Matki Miłosierdzia OLEŚNICA	WIKARIUSZ parafii pw. św. Karola Boromeusza WOŁÓW	31.12.2022 1.01.2023
Ks. Sylwester Łaska	WIKARIUSZ parafii pw. św. Karola Boromeusza WOŁÓW	WIKARIUSZ parafii pw. NMP Matki Miłosierdzia OLEŚNICA	31.12.2022 1.01.2023

4

ODZNACZENIA

MEDALE ŚW. JADWIGI

wręczono:

25 IX – Borek Strzeliński

Wiesław Stasienko
Genowefa Włosek
Mieczysław Miłułka

Józef Marynowski
Jan Hutnik
Stanisław Jabłoński

13 X – Brożec

Eugeniusz Soczomski

15 X – Trzebnica

Aldona Janik
Cecylia Mróz
Tadeusz Wąsowski

6 XI – Wrocław – parafia pw. św. Maksymiliana Kolbego

Leszek Czchowski
Robert Olkiewicz
Halina Rzyzińska
Józef Wójcik

7 XI – Wrocław – parafia pw. św. Maurycego

Marian Tarnowski
Stanisława Kobyłska

1 XII – Milicz – parafia pw. św. Anny

Tadeusz Grzyb
Maria Kochmańska
Mieczysława Lis

5

ZMARLI KAPŁANI

Ks. Mieczysław BIELAMOWICZ

Kanonik – Rochettum et Mantolettum

- Urodzony:** 15.02.1940, Binarowa (diecezja rzeszowska)
Syn: Waław, Maria z domu Sendecka
Chrzest: 22.02.1940, Binarowa
- 1958–1964 Wyższe Seminarium Duchowne we Wrocławiu
22.03.1964 Diakonat
28.06.1964 Prezbiterat (abp Bolesław Kominek)
- 1964–1968 Wikariusz, św. Jana Apostoła i Ewangelisty, Dzieńmo-
rowice
- 1968–1974 Wikariusz, św. Karola Boromeusza, Wołów
1974–1977 Wikariusz, św. Erazma i Pankracego, Jelenia Góra
1977–1980 Wikariusz i Administrator, św. Jana Chrzciciela, Smo-
gorzów
- 1980–1981 Kapelan Sióstr Urszulanek Czarnych, Polanica Zdrój
1981–1982 Wikariusz, św. Katarzyny Aleksandryjskiej, Kudowa
Zdrój
- 1982–1983 Wikariusz, św. św. Stanisława, Doroty i Waława,
Wrocław
- 1983–1992 Wikariusz i Proboszcz, Wniebowstąpienia Pańskiego,
Snowidza
- 1992–1997 Kapelan Szpitala oo. Bonifratrów, Ząbkowice Śląskie
2010 Kanonik *Rochettum et Mantolettum*
1997–2022 Stan spoczynku (urlop zdrowotny)
- 17.07.2022 Zmarł w Strzelinie.
20.07.2022 Msza pogrzebowa w katedrze wrocławskiej i złożenie trumny do grobu na cmentarzu parafialnym przy ul. Bardzkiej, Wrocław.

Ks. Antoni Mariusz JANAS

Kanonik – Rochettum et Mantolettum

Urodzony: 6.08.1955, Bystrzyca Kłodzka (diecezja świdnicka)

Syn: Ignacy, Antonina z domu Franczak

Chrzest: 26.09.1955, Idzików

Bierzmowanie: 4.06.1972, Siekierzyn

10.06.1974 Świadeństwo dojrzałości, Lubań

1976–1981 Wyższe Metropolitalne Seminarium Duchowne we Wrocławiu

25.06.1980 Diakonat

23.05.1981 Prezbiterat (abp Henryk Gulbinowicz)

1981–1982 Wikariusz, Niepokalanego Poczęcia NMP, Bogatynia

1982–1984 Wikariusz, NMP Matki Pocieszenia, Oława

1984 Wikariusz, św. Anny, Szewce

1985–1987 Wikariusz, św. Jerzego, Dzierżoniów

1987–1988 Wikariusz, NMP Nieustającej Pomocy, Wrocław

1988–1990 Wikariusz, Świętych Apostołów Piotra i Pawła, Jelenia Góra

1990–1991 Wikariusz, Podwyższenia Krzyża Świętego, Jelenia Góra

1991–1992 Wikariusz, Świętych Apostołów Piotra i Pawła, Namysłów

1992–2003 Proboszcz, św. Jana Chrzyciela, Smogorzów

2001 Kanonik *Rochettum et Mantolettum*

2003–2004 Rezydent, św. Henryka, Wrocław

2004–2006 Proboszcz, Niepokalanego Poczęcia NMP, Maniów Wielki

2006–2011 Proboszcz, Wniebowzięcia NMP, Głóska

2011–2012 Rezydent, św. Henryka, Wrocław

2012–2014 Rezydent, Ducha Świętego, Wrocław

2014–2022 Urlop zdrowotny

11.08.2022 Zmarł we Wrocławiu.

17.08.2022 Msza pogrzebowa w Parafii pw. św. Antoniego z Padwy w Siekierzynie (diecezja legnicka) i złożenie trumny do grobu na cmentarzu gminnym.

Ks. Józef WOJDAK

*Kanonik Honorowy extra numerum Kapituły Kolegiackiej
Świętego Krzyża*

- Urodzony:** 14.09.1938, Bielcza (diecezja tarnowska)
Syn: Wojciech, Stefania z domu Witek
Chrzest: 9.10.1938, Bielcza
- 14.06.1958 Świadcstwo dojrzałości, Technikum, Bielcza
1958–1964 Wyższe Seminarium Duchowne we Wrocławiu
22.03.1964 Diakonat, Wrocław (bp Paweł Latusek)
28.06.1964 Prezbiterat, Wrocław (abp Bolesław Kominek)
- 1964–1968 Wikariusz, św. Jana Apostoła i Ewangelisty, Oleśnica
1968–1969 Wikariusz, Podwyższenia Krzyża Świętego, Jelenia Góra
- 1969–1972 Wikariusz, św. Elżbiety, Wrocław
1972–1978 Wikariusz, NMP Matki Pocieszenia, Oława
1978–2013 Wikariusz i Proboszcz, Wniebowzięcia NMP, Ligota Książęca
- 1985 Kanonik *Rochettum et Mantolettum*
2000 Kanonik Honorowy *extra numerum* Kapituły Kolegiackiej Świętego Krzyża
- 2003–2009 Ojciec Duchowny Dekanatu Namysłów
2009–2013 Dziekan Dekanatu Namysłów-Zachód
2013 Stan spoczynku
2013 Kapelan Związku Żołnierzy Armii Krajowej Obwodu Wrocław-Śródmieście
- 10.09.2022 Zmarł we Wrocławiu.
20.09.2022 Msza pogrzebowa w Parafii Wniebowzięcia NMP w Ligocie Książęcej i złożenie trumny do grobu na cmentarzu parafialnym.

Ks. Zdzisław Dominik KALEŃSKI

Kapelan Honorowy Ojca Świętego
Kanonik – Rochettum et Mantolettum

Urodzony: 24.07.1928, Rabka Zdrój (archidiecezja krakowska)

Syn: Józef, Gizela z domu Wołek

Prezbiterat: 21.06.1953, Lublin

Kapłan Archidiecezji Lwowskiej i Warmińskiej –
inkardynacja do Archidiecezji Wrocławskiej w 1962 r.

1963–1965 Administrator, św. Józefa Oblubieńca, Stare Bogaczowice

1965–1967 Administrator, św. Jana Nepomucena, Zielenice

1967–2003 Proboszcz, św. Teresy od Dzieciątka Jezus, Wrocław-Osobowice

1971–1974 Ojciec duchowny Wyższego Seminarium Duchownego we Wrocławiu

1977–1994 Sędzia posynodalny, Metropolitalny Sąd Duchowny, Wrocław

1985 Kanonik *Rochettum et Mantolettum*

1985–1994 Dziekan Dekanatu Wrocław-Północ

1995 Kapelan Honorowy Ojca Świętego

2003 Stan spoczynku

28.09.2022 Zmarł we Wrocławiu.

5.10.2022 Msza pogrzebowa w parafii pw. Narodzenia NMP w Sędziszowie Małopolskim oraz złożenie ciała do grobu na cmentarzu komunalnym.

Ks. Stanisław GOZDEK

Kanonik – Rochettum et Mantolettum

- Urodzony:** 26.04.1930, Jeźów (archidiecezja częstochowska)
Syn: Stanisław, Marianna z domu Misztełów
Chrzest: 27.04.1930, Rozprza
- 1951–1952 Częstochofskie Seminarium Duchowne, Częstochofa
1952–1956 Wyższe Metropolitalne Seminarium Duchowne, Wrocław
- 27.05.1956 Prezbiterat, Wrocław
- 1956–1958 Wikariusz, Świętych Stanisława i Waclawa, Świdnica
1958 VII–XII Administrator, św. Jadwigi Śląskiej, Karpniki
1958–1959 Administrator, św. Józefa Oblubieńca Najświętszej Maryi Panny, Świdnica
- 1959–1972 Administrator, św. Jadwigi, Miłków (dla kościoła filialnego w Sosnówce)
- 1966 Kanonik *Expositorii Canonialis*
- 1972–1973 Administrator i Proboszcz, Najświętszego Serca Pana Jezusa i Matki Bożej Ostrobramskiej, Sosnówka
- 1995 Kanonik *Rochettum et Mantolettum*
- 1973–2000 Proboszcz, św. Wawrzyńca, Śmiałowice
- 2000 Stan spoczynku
- 2.11.2022 Zmarł w Parzniewicach.
- 7.11.2022 Msza pogrzebowa w Parafii pw. Narodzenia Najświętszej Maryi Panny w Rozprze i złożenie trumny do grobu na cmentarzu parafialnym.

6

OPRACOWANIA

*Informacje na temat
Kościołów starokatolickich w Polsce
(ze szczególnym uwzględnieniem
działalności bpa Adama Rośka)*

Wprowadzenie historyczne

Z Polską związanych jest **sześć Kościołów starokatolickich** (nie uwzględniamy Kościołów mariawickich) o bardzo podobnych nazwach, często tylko z przestawieniem słów:

- (I) Polski Narodowy Kościół Katolicki w USA i Kanadzie (od 1897 r.)
- (II) Kościół Starokatolicki w Rzeczypospolitej Polskiej (od 1931 r.)
- (III) Kościół Polskokatolicki w Rzeczypospolitej Polskiej (od 1951 r.)
- (IV) Polski Narodowy Katolicki Kościół w Rzeczypospolitej Polskiej (od 2006 r.)
- (V) Katolicki Kościół Narodowy w Polsce (od 2014 r.)
- (VI) Narodowy Kościół Katolicki – diecezja Polska (od 2021 r.)

(I) Polski Narodowy Kościół Katolicki w USA i Kanadzie (*Polish National Catholic Church*)

1897	Zorganizowany w Scranton (Pensylwania, USA).
1907	Staje się członkiem Unii Utrechckiej Kościołów Starokatolickich.
1921	W Polsce powstaje jego diecezja misyjna.
1931	W Polsce w wyniku konfliktu bp Władysław Faron tworzy Polski Kościół Starokatolicki , dzisiaj: Kościół Starokatolicki w Rzeczypospolitej Polskiej (II).
1951	W Polsce władze państwowe wymuszają utworzenie niezależnego Kościoła Polskokatolickiego (III).
1984	Początek dialogu ekumenicznego z Kościołem katolickim.
2003	Wystąpienie z Unii Utrechckiej Kościołów Starokatolickich.

Jest członkiem Światowej Rady Kościołów.

Liczy ok. 25.000 wiernych, ok. 120 duchownych.

Składa się z 5 diecezji (4 w USA i 1 w Kanadzie), które dzielą się na senioraty.

Obecny zwierzchnik (Pierwszy Biskup) – od 2010 r. bp Antoni Mikovsky.

(II) Kościół Starokatolicki w Rzeczypospolitej Polskiej

1931	Utworzony w Polsce przez bpa Farena pod nazwą Polski Kościół Starokatolicki .
1965	Zdelegalizowany przez władze państwowe działa w podziemiu pod nazwą Kościół Staro-katolicki w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej lub Kościół Starokatolicki Unii Samarytańskiej .
1993	Próba odrodzenia Kościoła pod nazwą Niezależny Kościół Katolicki .
1996	Rejestracja pod nazwą Kościół Starokatolicki w Rzeczypospolitej Polskiej .

Liczy ok. 250 wiernych, 8 duchownych (w 2017 r.).

Obecny zwierzchnik: ks. Waldemar Maj.

(III) Kościół Polskokatolicki w Rzeczypospolitej Polskiej

1951	Pod naciskiem komunistycznych władz państwowych utworzony w Polsce z diecezji misyjnej Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego w USA (I).
1997	Początek dialogu ekumenicznego z Kościołem katolickim.
2003	Odlączenie części wiernych i duchownych, którzy utworzyli Polski Narodowy Katolicki Kościół w Rzeczypospolitej Polskiej (IV).

Pomimo swej genezy trwa w komunii z Kościołem macierzystym do dziś.

Członek-założyciel Polskiej Rady Ekumenicznej (1946 r.).

Członek Światowej Rady Kościołów.

Liczy ok. 21 000 wiernych, ok. 90 duchownych. Składa się z 3 diecezji.

Obecny zwierzchnik – od 1995 r. bp Wiktor Wysoczański.

(IV) Polski Narodowy Katolicki Kościół w Rzeczypospolitej Polskiej
 (uwaga na zmianę kolejności słów „Kościół Katolicki” i „Katolicki Kościół” – porównaj nr I)

1995	W łonie Kościoła Polskokatolickiego w Rzeczypospolitej Polskiej (III) powstaje konflikt na tle wyboru zwierzchnika.
2003	Efektom tego sporu jest skreślenie z listy duchowieństwa ks. Jerzego Rybki (proboszcza parafii Dobrego Pasterza w Warszawie, ul. Modlińska 205A) oraz jego syna, ks. Tomasza Rybki. Ksiądz Jerzy Rybka, przy poparciu wiernych, nadal zajmuje kościół i budynki parafii Dobrego Pasterza w Warszawie, tworząc tam ośrodek nowego Kościoła.
2006	Władze państwowe zarejestrowały wspólnotę wyznaniową o nazwie Polski Narodowy Katolicki Kościół w Rzeczypospolitej Polskiej .
2007	Nawiązanie kontaktu i wejście w skład Światowej Rady Narodowych Kościołów Katolickich.
2009	Następują obopólne próby zbliżenia z Polskim Narodowym Kościołem Katolickim w USA i Kanadzie (I). Biskup jego kanadyjskiej diecezji, bp Sylwester Bigaj , otrzymuje stosowne do tego pełnomocnictwa, ponowione w 2011 r.
2013	13 stycznia Biskup Sylwester Bigaj zostaje skreślony z szeregów duchowieństwa Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego w USA i Kanadzie (I) za postępowanie niezgodne z intencją tegoż Kościoła. Odwołane zostają jego pełnomocnictwa. 29 kwietnia Polski Narodowy Kościół Katolicki w USA i Kanadzie (I) odnawia wolę współpracy z Kościołem Polskokatolickim w Rzeczypospolitej Polskiej (III). 15 września Wybór ks. Jerzego Rybki na biskupa Polskiego Narodowego Katolickiego Kościoła w Rzeczypospolitej Polskiej (IV) i jego konsekracja biskupia z rąk biskupów Światowej Rady Narodowych Kościołów Katolickich zdecydowała o rozejściu się dróg z Polskim Narodowym Kościołem Katolickim w USA i Kanadzie (I).

Liczy ok. 1 200 wiernych.

Liczba duchownych trudna do ustalenia (podają od 4 do 90).

Składa się z 9 parafii.

Obecny zwierzchnik – bp Jerzy Rybka (od 1995 r.).

(V) Katolicki Kościół Narodowy w Polsce

Zaangażowane osoby:

Sylwester Bigaj (ur. 1959 r.)

1984	26 maja – święcenia prezbiteratu w archidiecezji wrocławskiej Kościoła rzymskokatolickiego (razem z ks. Adamem Rośkiem).
1988	Odchodzi z kapłaństwa.
1990	Przystępuje do Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego w USA i Kanadzie (I).
2006	Biskup diecezji kanadyjskiej tegoż Kościoła.
2013	7 stycznia – suspendowany i usunięty z szeregów duchowieństwa tegoż Kościoła.
2013	18 października ogłasza autokefalię diecezji kanadyjskiej, ogłaszając nowy Kościół: Polski Narodowy Katolicki Kościół w Kanadzie , którego częścią była tworząca się struktura misyjna w Polsce – Seniorat Misyjny w Polsce .

Adam Andrzej Rosiek (ur. 1959)

1984	26 maja – święcenia prezbiteratu w archidiecezji wrocławskiej Kościoła rzymskokatolickiego.
2006	Odchodzi z kapłaństwa.
2009	Nawiązuje kontakt z bpem Sylwestrem Bigajem (dawnym kolegą kursowym) w ramach Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego w USA i Kanadzie (I).
2012	Rozpoczyna działalność w Polskim Narodowym Katolickim Kościele w Rzeczypospolitej Polskiej (IV) w parafii w Szczecinie.
2012	Rozpoczyna pracę nad tworzeniem Polskiego Narodowego Katolickiego Kościoła w Kanadzie – Seniorat Misyjny w Polsce ; obecna nazwa: Katolicki Kościół Narodowy w Polsce .
2014	Staje na czele Kościoła
2015	31 stycznia przyjmuje sakrę biskupią z rąk bpa Stanisława Sawickiego (niezależnego biskupa starokatolickiego).

Historia Kościoła:

2012	W łonie Polskiego Narodowego Katolickiego Kościoła w Rzeczypospolitej Polskiej (IV) następuje konflikt między ośrodkiem warszawskim (ks. Jerzy Rybka) i szczecińskim (ks. Adam Rosiek). Ksiądz Adam Rosiek razem z bpem Sylwestrem Bigajem rozpoczynają budowanie nowej struktury: Polski Narodowy Katolicki Kościół w Kanadzie – Seniorat Misyjny w Polsce .
2014	Urzędowa rejestracja pod nazwą: Katolicki Kościół Narodowy w Polsce .

Trudno określić liczbę wiernych. Składa się z 9 parafii (w Polsce).

Obecny zwierzchnik – bp Adam Rosiek (od 2014 r.).

Liczba duchownych: prawdopodobnie 19.

(VI) Narodowy Kościół Katolicki (diecezja polska)

Pierwszy biskup Kościoła – bp Robert Matysiak.

Ordynariusz Diecezji Polskiej – bp Grzegorz Wyszynski.

Prawnie działający w Polsce od 12 marca 2021 r.

Działa w ramach Światowej Rady Narodowych Kościołów Katolickich, która powstała w opozycji do Unii Utrechckiej.

Brak bliższych danych.

Episcopi vagantes

Według różnych źródeł w Polsce działa kilkunastu biskupów wędrownych, często o wątpliwej sukcesji:

1. bp Andreas (Andrzej) Thorfinn – Sandomierz / *Christ Catholic Church International*.

2. bp Jan Maria Leon Plichta – Płock.

3. bp Henryk Tymoteusz Marciniak – Sienna Różana k. Krasnegostawu.

4. bp Mirosław Paweł Salwoski – Łązek.

5. bp Artur Badełek – Cieszyn / Ekumeniczny Kościół Wspólnot Chrześcijańskich.

6. bp Tomasz Paweł Szczęsny-Wróblewski – Warszawa / Kościół Dobrej Nadziei.

7. bp Wojciech Zdzisław Kolm – Wojcieszów.

8. bp Szymon Niemiec – Warszawa / Zjednoczony Ekumeniczny Kościół Katolicki.

9. abp Krzysztof Nieciąg – Siemianowice Śląskie / Ekumeniczny Kościół Wspólnot Chrześcijańskich.

10. bp Stanisław Sawicki – Malbork / Bractwo Kapłańskie św. św. Cyryla i Metodego (konsekrator bpa Adama Rośka).

Opis działalności Adama Rośka

Adam Rosiek (ur. 1959 r.), kapłan rzymskokatolicki od 1984 r, porzucił służbę kapłańską w 2006 r. W 2009 r. przeszedł do Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego w USA i Kanadzie (I). Razem z bpem Sylwestrem Bigajem (dawnym duchownym rzymskokatolickim) w 2012 r. rozpoczął działalność w Polskim Narodowym Katolickim Kościele w Rzeczypospolitej Polskiej (IV), najpierw w parafii w Szczecinie. Działalność ta była postrzegana przez Kościół Polskokatolicki (III) jako rozłamowa. W 2012 r. w wyniku konfliktu wewnątrz Polskiego Narodowego Katolickiego Kościoła w Rzeczypospolitej Polskiej (IV) ks. Adam Rosiek razem z bpem Sylwestrem Bigajem rozpoczął tworzenie nowej struktury: Polskiego Narodowego Katolickiego Kościoła w Kanadzie – Seniorat Misyjny w Polsce, który zawoocował utworzeniem w 2014 r. Katolickiego Kościoła Narodowego w Polsce (V). Ksiądz Adam Rosiek stanął na jego czele i 31 stycznia 2015 r. w Miliczu przyjął sakrę biskupią z rąk bpa Stanisława Sawickiego, z Bractwa Kapłańskiego św. św. Cyryla i Metodego.

Siedziba bpa Adama Rośka znajduje się w Miliczu (archidiecezja wrocławska) przy ul. 1 Maja 2a, gdzie ma do dyspozycji kaplicę o charakterze domowym. Trudno określić (zwłaszcza w czasie pandemii koronawirusa) liczbę wiernych Kościoła. Według informacji zamieszczonych na stronie internetowej Kościół ten składa się w Polsce z 9 parafii. Liczba duchownych: prawdopodobnie 19.

Biskup Adam Rosiek przyjmuje do swego Kościoła także byłych duchownych rzymskokatolickich. Najgłośniejsze było przyjęcie 14 czerwca 2020 r. ks. Jarosława Cieleckiego, księdza rzymskokatolickiego, pierwotnie z archidiecezji łódzkiej, znanego w Polsce propagatora kultu św. Charbela Maklufa.

W tym miejscu trzeba zwrócić uwagę, że największy w Polsce Kościół starokatolicki, którym jest Kościół Polskokatolicki w Rzeczypospolitej Polskiej (III), od roku 1998 nie przyjmuje w swoje szeregi byłych duchownych rzymskokatolickich (były 3 wyjątki na podstawie wcześniejszego przyrzeczenia takiego przyjęcia). Był to warunek Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce postawiony na początku rozmów ekumenicznych.

Biskup Adam Rosiek deklaruje pełną akceptację dla doktryny Kościoła katolickiego. Odrzuca obowiązkowy celibat duchownych. Z punktu widzenia prawa kanonicznego Kościoła rzymskokatolickiego bp Adam Rosiek jest osobą ekskomunikowaną z dwóch tytułów: odejścia od Kościoła katolickiego oraz przyjęcia sakry biskupiej bez zgody papieskiej.

Katolicki Kościół Narodowy w Polsce (V) odwołuje się do tradycji przedwojennego Polskiego Narodowego Kościoła Katolickiego (I), ale nie jest w jedności z żadną wspólnotą starokatolicką w Polsce. Co więcej, Kościół Polskokatolicki w Rzeczypospolitej Polskiej (III), członek i współzałożyciel Polskiej Rady Ekumenicznej, Członek Unii Utrechckiej, a także jego Kościół macierzysty, Polski Narodowy Kościół Katolicki w USA i Kanadzie (I), nie chcą mieć nic wspólnego z działalnością bpa Adama Rośka. Także gremia ekumeniczne we Wrocławiu (Dolnośląski Oddział Polskiej Rady Ekumenicznej) odmawiają współpracy z bpem Adamem Rośkiem.

20 listopada 2016 r. bp Adam Rosiek podpisał dokument o zawarciu komunii między swoim Kościołem a Prowincją Ameryki Łacińskiej Kościoła Anglii.

W działalności bpa Adama Rośka można dostrzec chęć promowania własnej osoby oraz własnego Kościoła. Przykładem tego jest zamieszczanie na stronach internetowych tegoż Kościoła zdjęć bpa Rośka z papieżem Franciszkiem podczas audiencji generalnej 2 października 2019 r. oraz opis jego pobytu w Rzymie: „W dniach od 30 września do 6 października 2019 roku, przebywając w Rzymie i w Watykanie odbył szereg spotkań z najważniejszymi hierarchami Kościoła Rzymskokatolickiego w tym Ojcem Świętym Franciszkiem. W dniu 2 października 2019 został przyjęty na audiencji przez Ojca Świętego Franciszka”.

Z powodu nieuregulowanej sytuacji bpa Adama Rośka względem Kościoła katolickiego, przyjmowania byłych duchownych rzymskokatolickich, ze względu na działania o wątpliwej wartości ekumenicznej (rozłamowe i prozelickie), nie jest zalecane żadne spotkanie o charakterze oficjalnym z hierarchami Kościoła katolickiego, w tym Papieskiej Rady ds. Popierania jedności Chrześcijan.

(Stan na 30 kwietnia 2021 r.)

Opracował
ks. prof. KUL dr hab. Sławomir Pawłowski SAC
sekretarz Rady KEP ds. Ekumenizmu

SPIS TREŚCI

STOLICA APOSTOLSKA

I. OJCIEC ŚWIĘTY FRANCISZEK	4
1. Konstytucja apostolska o Kurii Rzymskiej i jej służbie Kościołowi w świecie <i>Praedicate Evangelium</i>	4
2. Kuria Rzymska oraz inne urzędy Kościoła powszechnego po wejściu w życie 5 czerwca 2022 r. konstytucji <i>Praedicate Evangelium</i> , stan na 29 sierpnia 2022 r.	85
3. Orędzie na XXXVII Światowy Dzień Młodzieży 2022–2023. „ <i>Maryja wstała i poszła z pośpiechem</i> ” (Łk 1, 39)	93
4. List do narodu ukraińskiego w dziewięć miesięcy od wybuchu wojny	100

KONFERENCJA EPISKOPATU POLSKI

1. Słowo Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski z okazji rozpoczęcia nowego roku szkolnego 2022/2023	104
2. Oświadczenie Przewodniczącego Konferencji Episkopatu Polski w sprawie <i>Raportu o stratach poniesionych przez Polskę w wyniku agresji i okupacji niemieckiej w latach 1939–1945</i>	106
3. List pasterski Episkopatu Polski z okazji XII Tygodnia Wychowania. „ <i>Ja jestem drogą, prawdą i życiem</i> ” (J 14, 6)	107
4. List pasterski Episkopatu Polski zapowiadający ogólnopolskie obchody XXII Dnia Papieskiego. <i>Blask prawdy</i>	113
5. Dokument Zespołu Ekspertów do spraw Bioetycznych KEP <i>Ochrona genu a bezpieczeństwo narodowe Polski i Polaków</i>	118
6. Stanowisko Rady Stałej Konferencji Episkopatu Polski wobec działań Jana Pawła II odnoszących się do przestępstw seksualnych wobec małoletnich	121
7. Ogólnopolskie inicjatywy duszpasterskie w roku 2023 uzgodnione z Konferencją Episkopatu Polski	126

METROPOLITA WROCŁAWSKI

1. Homilia wygłoszona podczas Pielgrzymki Żywego Różańca do sanktuarium NMP, Matki Języka Polskiego w Henrykowie. <i>Trwać na modlitwie z Maryją</i> , 20 sierpnia 2022 r.	140
2. Homilia wygłoszona podczas uroczystości poświęcenia kościoła pw. św. Alberta Wielkiego we Wrocławiu-Sołtysowicach, 3 września 2022 r.	143
3. Homilia wygłoszona podczas Mszy Świętej w archikatedrze pw. św. Jana Chrzciciela we Wrocławiu z okazji jubileuszu 25-lecia koronacji wizerunku Matki Bożej i wprowadzenia relikwii św. Jana Pawła II, 11 września 2022 r.	146
4. Homilia wygłoszona na Mszy Świętej w kaplicy Cudownego Obrazu NMP Częstochowskiej podczas Archidiecezjalnej Pielgrzymki na Jasną Górę, 16 września 2022 r.	149
5. Homilia wygłoszona podczas inauguracyjnej Mszy Świętej w sanktuarium św. Rity z Cascii w Smolnej, 22 września 2022 r.	152
6. Homilia wygłoszona podczas Mszy Świętej połączonej z poświęceniem organów w kościele św. Wawrzyńca i św. Antoniego w Borku Strzebińskim, 25 września 2022 r.	155
7. Homilia wygłoszona na Mszy Świętej podczas uroczystości jubileuszu trzechsetlecia Parafii pw. św. Michała Archanioła w Długołęce, 29 września 2022 r.	159
8. Homilia wygłoszona na Mszy Świętej podczas poświęcenia kościoła pw. NMP Bolesnej we Wrocławiu-Strachocinie, 1 października 2022 r.	162
9. Homilia wygłoszona na Mszy Świętej podczas poświęcenia kościoła pw. NMP Pompejańskiej w Żernikach Wrocławskich, 8 października 2022 r.	165
10. Homilia wygłoszona podczas Mszy Świętej na zakończenie Metropolitalnej Pieszej Pielgrzymki do Grobu św. Jadwigi Śląskiej w Trzebnicy, 15 października 2022 r.	169
11. Homilia wygłoszona na Mszy Świętej w kaplicy na Dworcu Głównym PKP we Wrocławiu podczas uroczystości z okazji 42. rocznicy strajku głodowego kolejarzy z „Solidarności”, 23 października 2022 r.	172
12. Homilia wygłoszona podczas Mszy Świętej w Domu Generalnym Zgromadzenia Sióstr Służebniczek NMP Niepokalanie Poczętej (służebniczki śląskie), 8 grudnia 2022 r.	176
13. Homilia wygłoszona podczas Mszy Świętej w archikatedrze pw. św. Jana Chrzciciela we Wrocławiu w rocznicę wprowadzenia stanu wojennego, 13 grudnia 2022 r.	179

14. List do wiernych Archidiecezji Wrocławskiej po śmierci papieża Benedykta XVI, Wrocław, 31 grudnia 2022 r.	182
--	-----

KURIA METROPOLITALNA

1. Dekret mianujący nowych członków Rady Kapłanów do spraw Dyscypliny Duchowieństwa, Wrocław, 7 września 2022 r.	186
2. Statut Kapituły Kolegiackiej Świętego Krzyża we Wrocławiu	187
3. Zmiany personalne	197
4. Odznaczenia	207
5. Zmarli kapłani	209
6. Opracowania Informacje na temat Kościołów starokatolickich w Polsce (ze szczególnym uwzględnieniem działalności bpa Adama Rośka)	214

